

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Duo Tractatus

Moneta, Giampietro

Marburg, 1628

Alexandri Monetæ, S. Theologiæ Et J. U. D. Ac Mediolanensis Ecclesiæ
Canonici ordinarii. Tractatus De Decimis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63048](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63048)

ALEXANDRI
 MONETÆ, S. THEO-
 LOGIÆ ET J. U. D. AC ME-
 diolanensis Ecclesiæ Cano-
 nici ordinarii,

TRACTATUS
 DE DECIMIS.

Reviter tractaturus quantum & tem-
 poris angustia, & rei magnitudo pa-
 tiuntur, amplissimam materiam De-
 cimarum, omissis iis, quæ plus subti-
 litatis, & eruditionis habent, quam
 necessitatis aut utilitatis; nec non re-
 lictis ut plurimum variis Doctorum o-

pinionibus, communiori & veriori sententiæ adhaerens
 utiliores quæstiones resolute decidam. Et licet ob-
 lationum & primitiarum materia valde affinis sit decima-
 li; illam tamen consulto omittam, quoniam & brevita-
 ti consulo, & de decimis dumtaxat aliquid scribere
 iussus sum. Hunc ergo tractatum rei decimalis perspi-
 cuitatis causa in octo seu novem capita, eorumque singu-
 la, ubi opus fuerit, in aliquot quæstiones distinguemus.

Primo enim videbimus, *quo jure inventæ sint, & in-
 troductæ decime.*

Secundo, *quid sit decima.*

Tertio, *quotuplex sit.*

Quarto, *quibus de rebus solvantur decime.*

Quinto, *à quibus solvi debeant decime; ubi etiam de
 causis, quibus excusantur aliqui à solutione.*

K 4

Sexto

Sexto dicemus de *circumstantiis loci, temporis, & modi solutionis decimarum.*

Sextimo, quibus personis, & ecclesiis solvenda sint.

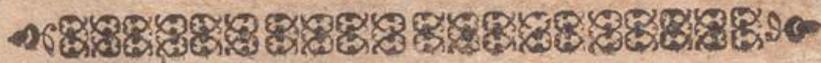
Octavo, de modo procedendi circa exactionem decimarum.

Nono, & postremo appendicis nomine agam breviter de decimis Papalibus.

SUMMÆ RERUM.

- 1 Decima originem habuerunt ante legem scriptam, quando solum vigeat lex naturalis.
- 2 Vota gentilium circa decimas, & eorum decimæ, remissive.
- 3 Decimas non solvens tempore legis naturæ non peccabat contra legem naturalem: idem in eo, qui non solvit tempore legis Evangelicæ num. 4.
- 5 Decima à Deo instituta fuerunt, & olim saltem sub veteri lege præceptæ; & non modo prædiales, sed etiam personales num. 6.
- 7 Præceptum decimarum an sit morale, & num. 13.
- 8 Moralia præcepta obligant etiam tempore novæ legis.
- 9 Decima jure divino nunc quoque debentur secundum communiorē sententiā canonistarum. Et videtur in jure probari. nu. 10. Contrarium Theologi omnes num. 11. & aliqui Iurista num. 12.
- 14 Præcepta judicialia veteris legis nunc vim legis non obtinent.
- 15 Subditi tenentur jure naturali & divino, congruè sustentare pastorem animarum suarum indigentem.
- 16 Præceptum decimarum quoad substantiam, hoc est quoad congruam sustentationem ministrorum est de jure divino; quoad modum vero est de jure humano.
- 17 Præceptum decimarum inter ecclesiæ præcepta computatur.

- 18 *Decima præcepta sunt jure Pontificio.*
 19 *Causa, ob quas decima introducta sunt, remissive.*
 20 *Deus O. M. reservavit sibi decimas in signum uni-*
versalis dominii.
 21 *Decima introducta quoque sunt ad congruam susten-*
tationem ministrorum Dei, & ecclesia.

CAP. I.

*Quo jure inventa, & introducta
sint Decima.*

QUÆRO PRIMO, *An decima jure naturæ inven-*
ta sint?

Respondeo, eas originem habuisse † ante legem
 scriptam, quando solum vigeat lex naturalis; unde le-
 gimus Genes. 14. quod Abraham de omnibus, quæ à
 quinque regibus eripuerat, decimas dedit sacerdoti
 Melchisedech; de quo loquens D. Paulus ad Heb. 7. ait;
 Intuemini, quantus fuerit hic, cui & decimas dedit de
 præcipuis Abraham Patriarcha; & Gen. 28. Vovit votum
 Jacob dicens, Si fuerit dominus mecum, & custodierit me
 in via, &c. & paulo post, cunctorum, quæ dederis mihi,
 decimas offeram tibi. Alia ad hoc affert Covar. lib. 1. var.
 resol. c. 17. n. 2. Navar. in man. c. 21. n. 28. & alii quos re-
 fert Petr. Cened. in collect. ad jus can. part. 1. collect. ul.
 De votis vero † circa decimas, nec de decimis ipsis
 gentilium & ethnicorum, videre potes apud Rebus. in
 suo tract. de decimis, q. 1. num. 2. 3. & 5. Varr. l. 5. de ling.
 lat. Plin. Plutarch. & alios, quos refert Covar. d. c. 17. n.
 2. Anastas. Germox. in suo Mod. tract. de sacror. immun.
 lib. 1. cap. 14. nu. 2. usque ad 15. & l. 3. cap. 19. num. 4. &
 Petr. Greg. Tholos. præl. opt. jurisc. probiq. magist. l. 2. cap.
 25. Puto tamen † homines sub lege naturæ non fuisse
 ligatos ad solutionem decimarum sub peccato, sed
 solvebantur vel ex consilio, vel ex voto, ut concludit
 Rebus. d. quaest. 1. Tyndar. Doctor antiquissimus in similè
 tract.

tract. de decimis, numer. 9. & Abulens. super Matth. 23.
 Unde consequenter dicendum, eum, qui nunc omittit
 decimas solvere ministris ecclesiæ, præsertim non in-
 4 digentibus, non peccare † contra jus naturale, sed solum
 contra jus positivum Pontificium, ut mox dicemus.

QUÆRO SECUNDO, *An decima instituta sint,
 & præcepta de jure divino?*

5 Respondeo, † communem resolutionem esse, quod
 à Deo instituta fuerint, & olim saltem sub veteri lege
 præcepta. Deus enim O. M. *Exod. 22.* præcepit, eas sol-
 6 vi; *Decimas*, inquit, *& primitias tuas non tardabis of-*
ferre, & Lev. ult. omnes decima terra tua de pomis arborum,
siue de frugibus Domini sunt, & illi sanctificantur,
& Num. 18. cum sacerdotibus, qui & ipsi erant ex tribu
Levi, dedisset Deus omnia primitiarum jura, Levitis
concessit decimas omnium fructuum, & pecorū, summo
vero Sacerdoti decimam decimæ Levitarum, &
hoc quoad decimas prædiales seu reales. De personali-
 7 *bus vero † habetur 2. Esdr. 10. ibi, Levitæ decimas*
habent in omnibus urbibus, in quibus opus nostrum exer-
cetetur; & Deuter. 12. Offeratis decimas, & primitias
manuum vestrarum. Dubium autem maximum est,
 8 *an hoc præceptum nunc obliget. Et quidem quod ob-*
 9 *liget, illa ratio potest afferri, quia † morale præceptum*
videtur, ut probat Tyndar. d. tract. de decim. numer. 25.
& Andr. Hisp. in reg. decim. vers. 4. fui interrogatus,
 10 *num. 1. moralia autem præcepta † obligant etiam tem-*
pore novæ legis, ut docent Theologi omnes, & tradit
Gratian. & ibi gloss. in c. si. §. his ita, 6. dist. Sed quod de-
 11 *cimæ à Deo institutæ sint, & ex jure divino † nunc*
quoq; debeantur, voluit gloss. 2. in c. à nobis, & gl. pen.
in cap. nuper de decim. tradunt Doct. in rubr. & c. paro-
chianos, c. in aliquibus & c. tua, il. 1. eod. tenentque
expresse Tyndar. & Rebus. loc. cit. Andr. Hisp. in sua
reg. decimarum, versic. decima est jure naturali, num. 1.
 12 *§ 6 & 15. Rot. Rom. decis. 1. num. 1. de decim. in antiq. &*
decis. 14. nu. 2. de jud. in no. & alii passim. Est enim hæc
 opinio

opinio fere communis canonistarum. Imo idem † de- 10
 cifum videtur à summis Pontificibus, *in c. tua, il. 1. &*
2. c. parochianos, & c. in aliquibus, de decim. & Concil.
infra citandis, cum aliis concord. qua ubique allegantur
à gloss. & canonist. Contrarium tamen, quod de jure
 divino nunc non debeantur, † voluerunt Abul. *Marr. 11*
18. q. 90. & Ugo de S. Vi& l. 1. de sacr. par. 11. c. 4. & 11. ce-
teriq; Theologi, quos late, sed leviter refellunt Tyn-
dar. Germon. & Rebuf. locis citatis. Sed opinionem A-
 bul. & Vg. quod decimæ à Deo institutæ quidem sint,
 non tamen ex nunc præcepto divino debeantur, præ-
 ter D. Thom. 2. 2. q. 87. art. 1. & ibi Cajet. *Sot. lib. 9. de*
just. & jur. q. 4. art. 1. & alios omnes Theologos, teste
 Alph. Castr. *de hares. verb. Decima,* quib. hac in re, ma-
 gis quam canonistis credendum est, cum de jure divi-
 no interpretando agatur, quod proprium eorum mu-
 nus est, tenent † inter Juristas Covar. maxime auctori- 12
 tatis vir, *d. cap. 17. numer. 2. & 3. Thom. Zerol. in sua*
praxi Episc. verbo, decima, in princip. Navar. in man.
conf. c. 21. n. 28. & 31. & tract. de redd. eccl. q. 1. monit.
59. num. 1. & conf. 2. num. 3. tit. de decimis, vol. 1. Fern.
Vasq. contro. illustr. lib. 2. c. 89. num. 1. in fi. & Turre-
crem. in cap. revertimini, n. 5. & 6. 16. q. 1. & Summistæ
 fere omnes, qui vel canonistæ sunt, vel canonū haud-
 quaquam ignari *verbo, decima,* ubi etiam late & opti-
 me probant horum Doct. quamplures, illud † præce- 13
 ptum decimarū non morale esse, sed potius judiciale.
 Judicialia autem † nunc vim legis non obtinent, ut 14
 tradit S. Thom. 1. 2. q. 104. art. 3. *Alens. 2. p. sum. q. 3. n. 1.*
Bonav. 4. senten. distinct. 3. art. 3. q. 2. Scotus q. ultima,
& alii passim, & inter Iurisconsultos late tradit Tiraq.
de retr. lign. in pras. num. 8. & in specie, quod decima-
 rum præceptum tanquam judiciale abrogatum sit,
 tradit post alios *Henriq. l. 7. sum. theob. mor. c. 17. nu. 1.*
 Omnia vero in contrarium allegata, solum probant,
 decimas institutas fuisse à Deo, & præceptas in lege ve-
 teri, ut fuse tradit *Vasq. & Covar. loc. cit. Quibus &*
 ego libenter adhæreo propter illorum optimas ratio-
 nes;

- nes; maxime quia contra divinum præceptum nulla datur consuetudo, aut dispensatio, quæ tamen in solutione decimarum admittitur, *ut infra suo locis dicemus.* Illud sane non inficior, jure naturali & divino teneri subditos ad sustentandum pastorem animarum suarum indigentem, *ut post D. Thom. Sot. & alios optime probat Covar. d. num. 2. & 3. Vasq. Turrecr. & Navar. locis citatis.* Quoad substantiam ergo, hoc est, quoad congruam sustentationem ministrorum, dici possunt ¶ decimæ de jure naturali, & divino; quoad modum vero; quod nimirum hæc sustentatio fiat per viam decimarum, id est de jure humano, ut late, & optime explicant præcitati Doct. & in hoc consistit hæc opinio, quæ etiam vel ex eo probabilis redditur, quod
- 17 præceptum decimarum ¶ inter ecclesiæ præcepta numeratur.

QUÆRO TERTIO, *An decima præcepta sint jure Pontificio?*

- 18 Respondeo, ¶ omnibus notum esse, quod sic; de hoc enim sunt infiniti prope *tex. in cap. decima, 16. q. 1. c. omnes decima, 16. q. 7. & omnes cap. tam Decret. quam 6. & clem. sub hoc tit. de decim. ubi omnes hoc clamant, & in Conc. Magunt. c. 38. sic dicitur, admonemus, atque præcipimus, ut decimas dari de omnibus non negligatur, quia Deus ipse sibi dari consuluit, & Conc. Triden. sess. 25. c. 12. de refor. docet, decimas debitas esse Deo, & qui eas dari noluerint, aut dantes impediunt, res alienas invadere, earumq; solutionem præcipit sub pœna excommunicationis.*

QUÆRO QUARTO, *Quam ob causam introducta sint decima?*

- 19 Respondeo, multas ¶ esse causas, ob quas introductæ sunt, quas recenset inter alios *Rebus. d. tract. q. 2. n. 1. & seqq. Tynd. d. tract. num. 14. cum seqq. sed illæ duæ*
- 20 præcipuæ sunt; Altera, quod Deus O. M. ¶ eas sibi reservavit in signum universalis dominii, *c. cum non sit, & c. tua, il. 2. de decim. & colligitur ex Concil. Magunt. & Trid. locis alleg. hanc causam refert Rebus. d. q. 2. n. 1. Tyndar.*

Tyndar. d. tract. num. 17. & 43. & Andr. Hisp. d. vers. decima est iure naturali, num 8. & hoc firmant canonistæ omnes, in c. 1. de decim. in 6. ubi Franc. hanc communem opinionem dicit; & amplectitur etiam Boer. decis. 236. & Capit. decis. 20. nu. 5. Vir. opin. 153. verbo, consuetudo non solvendi, Benincas. tract. de paupertate, q. 7. in 6. speciali, n. 2. Altera causa est † sustentatio ministrorum Dei, & ecclesiæ, c. si ergo, 12. q. 1. e. novum, de decimis, quod idem annotarunt Tyndar. Rebus Hisp. locis citatis, Covar. d. c. 17. nu. 2. Sarmant. de reddit. ecclesia, cap. 4. nu. 8. D. Thom. q. 87. art. 1. Sotus d. l. 9. q. 4. art. 1. & alii quotquot de decimis scripserunt.

SUMMÆ RERUM.

- 1 Definitio decima; qua explicatur. num. seqq.
- 2 Decima solvitur de omnibus bonis, licite acquisitis, numero 3.
- 4 Decima est quota pars, hoc est, unum ex decem; & si quando solvitur duodecima, quintadecima, vel alia quota, ea habetur pro decima. num. 5. & cur hæc potius quota, quam alia electa sit à Deo. numero 6.
- 7 Denarius numerus est primus terminus numerorum, & perfectionem significat.
- 8 Deus reservavit decimam partem tamquam Levitis sufficientem, populo autem non molestam.
- 9 Primitia, & oblationes in quo differant à decimis; & quid sint. num. 10.

CAP. II.

Quid sit Decima.

QUÆRO PRIMO, De definitione decima.

Respondetur, quod omnis aliis descriptionibus, sic potest † definiti, omnium bonorum licite acquisitorum quota pars Deo ejusque ministris, divina institutione;

tione;

zione, humana vero cōstitutione distante, etiam naturali
 vatione debita. Hæc definitio colligitur quoad sui par-
 tes ex infra scriptis jur. & allegatis Doct. maxime vero
 ex Covar. d. nu. 2. & Rebuf. d. tract. q. 4. Hostiens. in sum-
 tit. de decim. §. quid sit decima, & Card. cons. 26. pro ex-
 dentia, Turrecr. in c. revertimini, n. 7. 16. q. 1. Sor. lib. 1.
 de iust. & jur. q. 4. art. 6. & alius. Primo dicitur in de-
 2. nitione, omnium ꝑ bonorum, ut probatur in c. non est
 potestate, de decim. ibi, de omnibus bonis decima sunt mi-
 nistris ecclesia tribuenda; & patebit ex infra dicendis.
 3. 4. q. 1. Secundo dicitur, licite ꝑ quasitorum, habetur
 enim in c. ex transmissa, hoc tit. nostro, fidelis homo
 omnibus, quæ acquirere potest, decimas erogare tenet-
 tur, illa enim quæ injuste quis acquirit, tenetur resti-
 tuere, alias peccatum non remittitur, c. peccatum, in
 Doct. de reg. juris in 6. cum similib. & Deus de nostro
 substantia honorandus est, Prov. 3. & species quædam
 furti est de alieno largiri, l. si pignore, ff. de furto, & quod
 decima de illicite acquisitis solvi non possit, nec de-
 beat, late probat Tyndar. d. tract. nu. 45. & seqq. Rebuf.
 eodem tract. q. 5. nu. 18. & 19. Hisp. in reg. decim. vers. 1.
 querebatur, num. 2. 3. & 4. & versic. decimo, sui inter-
 rogatus, num. 3. 4. & 5. & nos infra d. c. 4. q. 2. Tertio
 4. subditur in definitione, quota pars, hoc est, decima
 c. 1. & c. cum homines, & per totum hoc tit. licet enim alibi
 quando solvatur duodecima, quintadecima, vigesima
 5. vel alia ꝑ quota, semper tamen habetur pro decima
 habetur in c. in aliquib. §. fin. cum suis concord. eodem ti-
 tulo, & late probat Rebuf. d. tract. q. 13. nu. 46. & seqq.
 Tyndar. eodem tract. nu. 31. 32. & 34. quicquid dicitur
 voluerit contra jura expressa Hispan. d. reg. decimarum
 versic. decima est jure naturali, nu. 13. & 15. de quo et-
 iam nos infra c. 5. q. 4. Quarto dicitur, Deo, ejusq. mi-
 stris debita. Hæc pars colligitur ex dictis in superiori
 cap. q. 4. ubi causas attulimus, cur introductæ sint de-
 cimæ. Reliqua pars definitionis patet ex eodem supe-
 riori cap. q. 1. 2. & 3. maxime vero ex Covar. d. c. 17.
 2. & 3. & Vasq. d. c. 89. n. 1. & seqq.

QUÆRO SECUNDO, Cur magis electa fuerit decima pars quam vigesima vel alia quora?

Respondeo, quod quamvis Innoc. in rubr. de decim. dicat, nullam posse assignari rationem, cum Dei incōprehensibilia sint iudicia: Host. tamen in c. à nobis, de decim. & S. Thom. d. q. 87. art. 1. quem sequuntur Tyndar. d. tract. num. 29. & Rebuf. eodem tractat. q. 2. nu. 8. dicunt † quod ideo Deus elegit numerum denarium, 6 quia erat † primus terminus numerorum, cum ultra 7 cum non procedatur, nisi iteretur, & sic aliquid perfectionis habet, ut etiam late inter ceteros ostendit Tirrag. de præscript. §. 1. gl. 4. in princip. & Petr. Bung. de myster. numer. tit. de numero denario, unde qui dat decimam retentis novem partib. significat imperfectiōnem ad se pertinere, perfectionem vero à Deo expectādam, & Deus istam † partem, tanquam Levitis sufficientem, & populo non molestam retinere voluit, ut scribit Abul super Matth. 23. q. 56.

Valet tamen consuetudo, ut loco decimæ vigesima, vel quintadecima, vel alia quora portio solvatur, ut jam præmonuimus, & latius trademus infra c. 5. q. 4. concl. 1.

QUÆRO TERTIO, Quid differant decima à primitiis, & oblationibus?

Respondeo, communem illam distinctionē esse, quod decimæ † sunt quora pars frugum, & aliorum licite acquisitorum debita ex præcepto ecclesie ministris, ut supra declaratum est: at vero primitiæ † sunt solum prima, quæ nascuntur, fruges, seu prima frugum pars; oblationes autē, quicquid Deo, vel ecclesie, ejusve ministris voluntarie exhibetur, regulariter loquendo. Hæc distinctio aperte colligitur ex Doct. fere omnib. sup. allegat. maxime vero ex Soto, d. l. 9. de just. & jur. q. 3. art. 1. & q. 4. art. 1. D. Thom. & Caser. 22. q. 86. & seq. art. 1. Rebuf. d. tract. q. 1. nu. 17. & seqq. Tyndar. eodem tract. numer. 84. & tribus seqq. Hispan. d. tract. reg. decim. q. 7. & 8. Petr. Greg. Tholos. partit. jur. can. l. 1. tit. 23. & duobus seqq. Doct. in rubr. de decim. Marian. Soc. in tract. de oblat.

oblat. libel. i. & quinque seqq. Froyl. Maluit simil. tractat. fere per totum.

SUMMÆ RERUM.

- 1 Genera decimarum quot, & qua sint.
- 2 Quarta Episcopalis, vel potius decima Papalis subrogata est loco decima, quam olim solvebant Levitæ sacerdotibus.
- 3 Oblationes, qua fiunt ad sacrificium quarundam decimarum veteris legis loco, subrogatae sunt.
- 4 Species decimarum quamplures, remissive.
- 5 Decimarum communis est divisio, ut alia sint pradiales, seu reales, alia personales.
- 6 Pradiales, seu reales decima qua sint.
- 7 Personales decima qua sint.
- 8 Venationum, & aucupiorum decima an sint reales, personales, vel mixta, & quid de foetibus animalium. num. seq.
- 9 Mixtarum decimarum species an detur.
- 10 Personales decima etiam nunc debentur. Idem, & multo magis de realibus, & mixtis. nu. i i.

CAP. III.

Quotuplex sit Decima.

QUÆRO PRIMO, Quot sint genera decimarum?

Respondeo, quod, ut habetur in c. i. de decim. olim

1 fuerunt in veteri lege † quatuor genera decimarum

Primum earum, quæ solvebantur à populo Levitis de quibus Exod. 22. & 2. Esdr. 10. Et hæc erat decima frugum pars, quam etiam debet solvere populus Christianus, ut infra dicam cap. sequenti. Secundum erat earum, quas Levitæ ex decimis sibi solutis dabant sacerdotibus, de quibus num. 18. Et loco harum subrogata

2 est † quarta, quæ datur Episcopo à presbyteris parochialibus

chialibus, ut resolvit Tyndar. d. tract. nu. 1. & Abb. d. c. 1. de qua habetur, & traditur per Doct. in c. requisisti, vel potius illa decima, quæ aliquando imponitur per summum Pontificem, super beneficiis, ut docet D. Tho. d. q. 87. art. 4. ad 3. Rebuf. d. tract. q. 3. nu. 3. & Covar. d. cap. 17. nu. 3. de quo genere nos hic non agimus in nostro tractatu, de eo autem habetur in clem. fi. de decim. & in extrav. unic. eod. tit. in communi, & utrobique per Doct. de eo autem separatim agemus in postremo cap. quod appendicis loco erit ad hunc, quem instituímus, tractatum. Tertium genus erat decimarum, quas in horreis recondebant & separabat quisque de populo, ut comederet eas, cum iret in templum Hierusalé, accersitis in vestibulo templi sacerdotibus, & Levitis ad convivium Deut. 12. & 14. de quo etiam in can. his ita, 13. q. 1. harum autem loco † subrogatæ sunt illæ oblationes, quæ fiunt ad sacrificium. Quartum genus erat earum decimarum, quæ pauperibus erogabantur, ut haberetur Deuter. 16. & hæc hodie quoque, licet improprie, remanent; debemus enim quod superest dare in elemosynam pauperibus, Luc. 11.

QUÆRO SECUNDO, Quot sint species decimarum?

Respondeo, quod sumēdo primum genus decimarum ex quatuor supradictis, quoniam illi proprie nomen decimarum convenit; omissis etiam aliis † speciebus decimarum, quæ aut in usu non sunt, aut ex personis, quibus solvuntur, aliisque qualitatibus sumtæ constituuntur, de quibus late per Rebuf. d. tract. de decim. q. 3. nu. 14. & multis seqq. & Hostien. in sum. tit. de decim. §. quot sint eius species; potissima, & communis decimarum divisio illa † est, nimirum, in personales, & reales, seu prædiales; quam amplectitur Tynd. d. tract. num. 4. Rebuf. d. q. 3. num. 28. ubi etiam dicit esse communem partitionem; hæc etiam colligitur ex Hispan. d. reg. decim. in princ. ex S. Thom. 2. 2. q. 87. art. 2. Sor. d. lib. 9. de just. & jur. q. 3. art. 2. Covar. d. c. 17. num. 2. & ex omnibus qui de decimali materia scripserunt.

L

Præ-

- 6 Prædiales, seu reales decimæ † sunt, quæ de fructibus perceptis ex re, vel prædio solvi debent, *c. i. c. ad apostolica, & c. pervenit, de decim. tradit Rebus. d. q. 3. nu. 32. Hostien. d. §. quot sint ejus species, Tynd. d. num. 4. & alii passim*, tales sunt decimæ frumenti, vini. Personales † sunt, quæ ex acquisitis ex industria, artificio, contemplatione personæ solvi debent, *tex. d. c. ad apostolica. & ibi gloss. & in c. decim. 16. q. 1. hujusmodi sunt pecuniæ ex negotiatione, vel ex bello acquisitæ*
- 7
- 8 has † etiam reducuntur venationes, piscationes, & cætera, ut voluit Innoc. in *c. non est in potestate, de decim. cui consentire videtur Tynd. ubi sup. num. 5. & Rebus. d. tract. q. 8. nu. 15.* quamquam & reales appellare possemus, seu etiam prædiales, quoniam in terra & aquis vivunt, ac gignuntur, *l. cum quidam, ff. de fund. concess. ad quod facit c. commissum de decim. nisi velimus constit*
- 9
- 10
- 11
- 10 Hæ vero decimæ personales †, etiam nunc debentur, Innoc. in *cap. fin. de paroch. gloss. c. fin. de pæn. dist. 6. Butr. & Abb. in cap. in aliquibus, de decim. Rebus. d. q. 3. nu. 30.* & est *tex. satis clarus, in c. decima, 16. q. 1. & gloss. & Doct. optimus etiam tex. in cap. pastoralis, de decim. Quoad reales † vero & mixtas, clarissimi juris est, patetque tum ex tot. tit. de decim. tum ex sup. dictis, & inf. dicendis.*

SUMMÆ RERUM.

- 1 Decima solvenda est de omnibus terræ fructibus, & aliis proventibus.
- 2 Decima solvitur de omni frumento & grano. Idem in p...

in palea. num. 3. Idem in fabis, & aliis legumini-
bus. num. 4. Idem in nucibus, castaneis, & aliis
fructibus arborum. num. 5.

6 Decima solvitur de fœno, quod in fasciculos redigi-
tur, & num. 11.

7 Decima solvitur ex lino, & canape. Idem in croco. nu-
mero 8.

9 Decima solvitur de vino. Idem de oleo & melle. nu-
mero 10.

11 Hortorum decima quomodo solvatur.

12 Ager, qui sapius in anno fructus profert, toties deci-
mabitur.

13 Lignorum decima solvitur Parochia, ubi creve-
runt.

14 Pascuorum, hoc est, pasture jumentorum decima sol-
vitur, si locentur, seu vendantur; estq; pradialis
decima.

15 Decima solvitur de lacte, lana, fœtu, & aliis fructi-
bus animalium.

16 Animalium decima cui ecclesie solvatur; & quid
de lacte, lana, & fœtibus. nu. 17.

18 Decima solvitur de apibus, earumq; fructu cara, &
melle.

19 Decima solvitur de venatione. Idem de piscatione,
& piscariis. num. 20. Idem in aucupio. num. 21.

22 Decima solvitur de domibus, seu earum pensione; &
quid si construatur domus in agro. n. 23.

24 Decima solvitur de omni artificio; atq; adeo de nego-
riatione n. 25.

26 Milites solvere debent decimam de captis in iusto
bello; imo etiam de stipendiis. n. 27.

28 Advocati, & Doctores, qui militares dicuntur, te-
nentur de suo lucro decimam solvere. Idem in pro-
curatore, seu causidico, & notario. n. 29.

30 Decima solvitur de lucro adventitio, & profectitio.

31 Mercenarius de mercede sua solvit decimam.

32 Decima solvitur de furnis; hoc est, de commodo illo-
rum.

- 33 Decima solvitur de lapicidinis, & quomodo. Idem
auri, aliorumve metallorum fodina. nu. 34. 56
- 35 Molendinorum quorumcunque decima solvitur,
quomodo.
- 36 Decima solvitur de omni lucro.
- 37 Decima non solvitur de legato, vel hereditate; neque
de quibuscunque immobilibus acquisitis, seu
rursus eorum acquisitione. nu. 38. 59
- 39 Illicite acquirentium decima pradialis solvenda est.
- 40 Decima sequitur quemlibet possessorem sive iustum
sive iniustum.
- 41 Decima solvitur ex terra seminata furtivo semine.
- 42 Personalis decima de illicite acquisitis solvitur, nisi
dominium transfertur, nec competit solventi
petitio: secus si vel dominium non transfertur
vel, si transfertur, datur repetitio. nu. 45. 62
- 43 Meretrix, & hystrio solvunt decimam personalem,
ecclesia tamen ab his non recipit, nisi poenitentiam
egerint. nu. 44. & 49. 63
- 46 Decima solvi non debet de captis in bello injusto, cum
ea obnoxia sint restitutioni.
- 47 Usurarum, ac rerum per usuram acquirentium
decima personalis non solvitur. 67
- 48 Dominium usurarum, & rerum per usuram acquirentium
transfertur in usurarium; quamvis
datur repetitio. 69
- 49 Meretrix quamvis turpiter accipiat, non tenetur
tamen ad restitutionem eorum, quae acquisita
ex meretricio.
- 50 Novale quia sit, & quomodo definiatur.
- 51 Decima solvitur etiam ab habente privilegium
novale de agro nuper ad culturam redacto, et
quo aliquid non modicum antea percipiebatur.
- 52 Novalium decima solvenda sunt, ubi de eis quis
habeat privilegium.
- 53 Novalium decima debentur parochiae, in cuius finibus
surgunt. Quid si novalia appareant intra
duas parochias, & nescitur in cuius finibus. nu. 72

54. & quid si limites apparent. numero 55.

- 56 Religiosi omnes sunt exempti à solutione decimarum de novalibus, qua propriis manibus seu sumptibus excolunt. Idem est in Templariis, & Hospitalariis. num. 57. secus si ab hu exemptu ea novalia tradantur aliis excolenda. num. 58.
- 59 Exempti à solutione decimarum de novalibus, tenebuntur solvere, si ad id se pacto adstrinxerint, aut solvendo tacite renunciaverint privilegio. num. 60. Idem si ecclesia olim ex iis haberet emolumentum, aut inde postea enormiter laderetur. numero 61.
- 62 Privilegium exemptionis novalium quomodo perpetuum dicatur.
- 63 Exempti à solutione novalium solvunt decimas de novalibus conductis. Item de possessionibus acquisitis post Conc. generale. nu. 64.
- 65 Privilegium concessum clericis percipiendi decimas aliena parochia comprehendit etiam novalia. Secus si concessum fuerit laicis, licet decima in feudum fuerint data. num. 66.
- 67 Privilegium non solvendi decimas ad novalia non extenditur: Secus ubi privilegium solum concessum fuit de non solvendis decimis de laboribus propriis. num. 68.
- 69 Privilegium non solvendi decimas novalium, intelligitur de iis novalibus, in quibus alter non habet tempore data immunitatis quasi possessionem juris percipiendi decimas; seu qua eotempore iam proficissa fuerant.
- 70 Privilegium percipiendi decimas novalium aliquibus concessum pro ea parte, qua veteres possidebant, non extenditur ad aliam, quam illam partem: probarent autem se possedisse aliquam partem tempore privilegii, si eam ante privilegium per tempus immemorabile, & nunc se probarent possidere. num. 71.
- 72 Privilegium percipiendi decimas novalium prope-

re, qua veteres possidebant, non extenditur ultra dimidiam partem: limita tamen secus esse monachus Cisterciensibus, & Carthusiensibus num. 73.

- 74 Privilegia decimarum maxime novalium ubi capiunt nimis gravare Rectores, quomodo moderanda sint per locorum Ordinarios.
- 75 Religiosi etiam exempti decimas antiquas habent ex donatione laicorum, aut earum partem in aliquibus ecclesiis, non possunt pro eadem portione vel simili sine alia causa novales supervenientes exigere.
- 76 Remittens debitas sibi decimas, novales quoque remisisse videtur; dummodo remissio fiat legitime & secundum canonicas sanctiones, ac iusta causa. num. 77. & 78.
- 79 Praescribens decimas in uno loco, si fiant ibi novalia non habebit decimas novalium. Idem in percipiente decimas ex consuetudine. nu. 83.
- 80 Praescriptio non est sine possessione.
- 81 Praescriptio odiosa est, & restringenda.
- 82 Beneficium benigne est interpretandum.
- 84 Praescribens decimas in una parte fundi, percipiat quoque novalia in alia parte ejusdem fundi.
- 85 Possidens novalia per tempus immemorabile, illa praescribit, imo etiam si per 40. annos possideat cum titulo colorato, & num. seqq.
- 86 Novales decima eodem tempore praescribuntur, quae veteres.
- 88 Possessio an in novalibus admittatur.
- 89 Praescribens decimas in uno territorio, habebit quoque novalia improprie sumpta.

CAP. IV.

De quibusnam rebus solvatur Decima.

QUAERO PRIMO, De quibus frugibus ac fructibus seu proventibus debeat solvi decima?

PRIMO

PRIMA CONCLUSIO. De omnibus terræ fructibus, & proventibus † solvenda est: *tex. in c. non est, & c. nuncios, c. ex parte il. 2. & alius quamplurimis jur. eodē tit. de decimis*, plene tradit Henric. Boich. *c. pervenit, il. 3. eodem tit.* Marc. Mantua *consil. 1. numer. 31.* & Andr. Hispan. *in sapius alleg. reg. decima. versic. decimo sui interrogatus*; ubi recenset omnes fere fruges, ac fructus, ex quibus solvuntur decimæ.

Ex quo infertur primo, ex omni frumento & grano † solvi decimam, *tex. cap. non est de decim. not. Rebus d. tract. q. 8. num. 3. Hispan. d. vers. num. 1.* Idem † in palea, *Rebus & Hispan. ibidem Abb. c. pervenit, de decim.* Ratio est, quia palea est in fructu, *l. adeo, § cum quis, ff. de acquir. rer. dom.* Secundo ex faba, † & aliis leguminibus, *tex. c. tertio, de decim. Rebus d. q. 5. num. 4. Hispan. ubi supra.* Tertio † ex nucibus, amygdalis, castaneis, & aliis fructibus arborum, *tex. in c. decima il. 1. d. c. non est, & c. cum homines, de decim. not. Bertrand. cons. 247. volum. 3. Hispan. loco cit. Rebus d. q. 5. nu. 5.* Quarto ex sceno quod in fasciculos † alligatum redigitur, *tex. c. pervenit, eodem tit. not. Rebus d. q. 8. num. 9. Hispan. d. num. 1.* quod si herba crescat, solum pro pascuis jumetorum, tunc putoid faciendum, quod mox dicam de herbis hortorum, quæ crescunt ad vescendū. Quinto ex † lino, & canape, *Hispan. ibid. Rebus d. q. 8. num. 8.* idem est † de croco, *ut post Aufser. q. 109. Anchar. in c. ad Apostolica, in 1. not. de decim. & Bocer. tradit Rebus d. q. 8. n. 8. & q. 13. n. 41.* Sexto † de vino, *tex. est in c. non est, eodem tit. idem † de oleo, & melle, in specie tenet Rebus d. q. 8. numer. 8. Hispan. loco cit.* Septimo † de hortis, *ut est tex. d. c. non est & not. Rebus d. q. 8. nu. 7. & 8. Hispan. d. num. 1.* Sed distinguendum est, nam aut horti sunt olitorii, in quibus tantum herbarum, ut caules, & alia olera crescunt vescendi gratia; & tunc ad usum Rectoris ex illa decima ita dari posset, ut hodie ex meo horto Curatus sumat, quantum sibi opus est illo die, & sic per singulos parochianos discurret, demum ad primum revertitur, *ut post lo. An. d. c.*

- peruenit, docet Rebuf. d. num. 7. aut illi horti continent fabas, vel alia legumina, tunc si in parua quantitate colliguntur, ita ut solum sufficiant ad quotidianum usum, idem dicendum, quod de caulibus, ac de aliis oleis; si autem in magna quantitate, ita ut alius vendantur, tunc de iis integra decima solvetur, prout supra in 2. illatione de leguminibus diximus. Quod si fructus idem ager in anno proferat, † toties decimæ solvendæ sunt, prout deciditur in c. ex parte, il. 2. de decim. & not. Rebuf. d. num. 7. Octavo † de lignis, Card. & alii d. c. peruenit, Rebuf. d. q. 8. num. 26. Hispan. d. num. 1. nimirum, ut ex decem fasciculis decimus solvatur Rectori illius parochiæ, ubi ligna creverunt.
- 14 Nono de pascuis, † hoc est, pastura jumentorum, quæ locatur vel venditur, c. commissum, ubi Abb. de decim. Rebuf. d. q. 8. num. 22. Hispan. d. num. 1. Card. clem. 1. num. 15. de decim. ubi dicit esse prædialem decimam. Decimo de lacte, † lana, fœtu, & aliis fructibus animalium, sic interpretatur pascua, de quibus, in d. c. commissum, Jo. Andr. ibidem, quod de animalibus debeatur decima, tex. est d. c. non est, de decim. & in clem. 1. ubi Card. q. 15 eodem. Solvitur autem hæc decima † illi ecclesiæ, in cujus parochia animalia pascunt & morantur, quod si in duabus pascant, vel in una jaceant & dormiant, in alia pascant, dividenda est, ut late & optime probat Rebuf. d. q. 8. nu. 11. & q. 6. num. 25. & 26. quod idem tenet S. Thom. d. q. 87. art. 3. & ibi Caj. Navar. consil. 1. num. 9. de decimis, volum. 1. licet aliter distinguat Card. d. clem. 1. num. 15. & 16. quem videre poteris. Decima † lactis debetur ei ecclesiæ, ubi extrahitur, & caseorum illi, in qua fiunt, ut post Boer. tenet. Rebuf. d. q. 6. nu. 27. lanæ vero, & fœtus illi Curato, in cuius parochia nascuntur. Alia de his, sicut & de animalibus, videbis apud Rebuf. d. q. 6. & 8. & Navar. d. consil. 1. post nu. 6.
- 18 Undecimo † de apibus, seu fructu earum, hoc est, cera & melle solvitur decima, c. nuncios, eod. tit. vel de pecunia, quam ex melle, & cera habuerunt vendentes, Doct. d. c. nuncios, Rebuf. d. q. 8. nu. 15. solvi autem debet, ubi apes

aves consistunt, ut post Anchar. & Roffred. tradit Re-
 buf. loc. cit. Duodecimo † de venatione; habemus tex. 19
 in d. c. non est, ubi not. Innoc. Abb. & alii Rebuf. d. q. 8.
 nu. 15. ubi etiam dicunt, hanc esse decimam persona-
 lem: idem de piscatione † concludit ibidem Rebuf. 20
 & n. 10. sane de piscariis, ubi videlicet pisces ali solent,
 tex. habemus in c. pervenit, de decim. quod solvenda
 est, & quia prædialis videtur, solvenda erit illi ecclesie,
 ubi stagnum est; ut docet Rebuf. d. num. 10. De aucupio
 † quoque decima solvenda est, tum quia venatio quæ- 21
 dam est, tum quia cum fructu est, l. item si fundi §. sed
 si insula ff. de usufr. & ita concludit Rebuf. d. q. 8. num.
 17. & ante eum Anchar. d. c. non est, col. 2. Decimoter-
 tio de domibus, seu de earum pensione † solvi debet 22
 decima, c. pastoralis, & c. commissum, ubi Butr. & alii
 de decim. Rebuf. d. q. 8. num. 21. Hispan. d. num. 1. Idem
 si in agro † construatur domus, nam vel ejus pensionis 23
 decimam solvere debet dominus, vel eam saltem
 quam prius de agro solvebat, d. c. commissum, ubi Card.
 & alii, Rebuf. d. n. 21.

SECUNDA CONCLUSIO. De omni artificio † 24
 solvitur decima, tex. est in c. decima, 16. q. 1. ibi, de nego-
 tio & artificio solve decimas, ubi gloss. & Doct. Rebuf. d.
 q. 8. num. 19.

Unde infertur primo, quod de negotiatione † solvi- 25
 tur decima, text. d. c. non est, & c. pastoralis, de decim. un-
 de mercator solvere tenetur decimam de lucro, quod
 percipit in singulos annos, ut notant ibi Doct. Reb. d. q.
 8. n. 18, Hisp. d. n. 1. q. 10.

Secundo de militia, † seu captis in justo bello, tex. 26
 d. c. non est, imo de stipendiis, † quæ habent, ut not. ibi- 27
 dem Abb. & Rebuf. d. q. 8. num. 20. Imo cum doctores,
 & advocati dicantur militares, c. advocati, C. de advoc.
 div. iud. tenentur † & ipsi de collecta scholarum, & de 28
 advocacione solvere decimas, d. c. decima 16. q. 1. & not.
 gl. in c. decima, verbo, negotio, 16. q. 1. & in c. pastoralis,
 in verbo, quasi de lucro, Rebuf. d. tract. q. 12. n. 5. Hispan.
 d. q. 10. nu. 2. & d. q. 8. numero 20. Anchar. d. c. non est.

- 29 Idem in procuratore de procuratione, † & notario de
 30 scriptura, *Hispan. ibidem, d. q. 10. num. 2.* idem † de le-
 cro adventitio & profectio, *Rebus. d. q. 8. n. 2. Hispan.*
reg. decim. q. 12.
- 31 Tertio, mercenarius de mercede sua † solvere de-
 bet decimam, *gloss. loc. cit. per d. c. decim. Hisp. d. q. 10.*
nu. 1. Rebus sup. q. 5. num. 16. idem de institore quoad
 lucrum suum, post *Lugd. Hess. & Butr. probat Rebus. d.*
q. 5. num. 17.
- 32 Quarto, de futuris † quoq; decima solvitur, hoc est
 de commodo illorum sive in pane sive in pecunia sive
 in quavis alia re consistat, *Doct. d. c. pastoralis, & c. per-*
venit, eod. tit. Rebus. d. q. 8. num. 28.
- 33 Quinto, de lapicidinis † decimæ solvuntur, ut docet
Io. And. & alii d. c. pervenit, non quod ex decem lapi-
 dibus detur unus, sed ex pecunia, quam inde quis lu-
 cratur, ecclesie ubi audit divina, decimam solvit, ut ibi
 34 *Io. An. & Rebus. d. q. 8. nu. 23. adnotavit.* Idem † dicitur
 de argenti, auri, aliorumque metallorum folli-
 nis, ut tradit *Io. An. Butr. & alii, d. c. pervenit, Rebus. d.*
q. 8. num. 24. Hispan. d. q. 10. nu. 1.
- 35 Sexto de molendinis † solvitur decima, ut si decem
 sextaria siliginis, tritici, aut alterius grani molendini
 nomine quis lucretur, tenetur unum pro decima sol-
 vere, *c. pervenit, eod. idem est in molendino ad ventum,*
c. ex transmissa, eod. tit. & in eo quod catena tenetur su-
per fluvio, ut in specie voluit Rebus. d. q. 8. num. 6. quod
 si pecunia pro molendini pensione solvatur, ex illa pe-
 cunia decima solvitur illi ecclesie, in qua situm est mo-
 lendinum, ut ibidem tradit *Rebus.* Et sic prædialis est
 juxta ea, quæ infra dicam *cap. 6.*
- TERTIA CONCLUSIO. Quamvis de omni lu-
 36 cro † solvatur decima, *c. ex transmissa, de decim. secus*
 37 tamen est † in legato, vel hereditate, sive ex testamen-
 to, sive ab intestato, sive in extraneum, sive in legiti-
 mum perveniat, ut voluit *gl. d. c. pastoralis. verb. quasi*
de lucro, Rebus. d. q. 8. nu. 31. quicquid in hoc distinxit
 38 *tit. alia gl. d. c. decima, verbo, negotio, 16. q. 1.* Imo † & ex
 immo-

immobilibus absolute non solvi decimam, voluit gloss. d. verbo, quasi de lucro, Turrecr. in d. c. decima, tributa, nu. 2. 16. q. 1. Guliel. Bened. in cap. Raynutius, in verbo, uxorem, nu. 256. de testam. Rebus d. num. 31. & 32. An vero de dote ecclesie, & prædiis ecclesiasticis solvatur decima, dicam inf. cap. seq. q. 1.

QUÆRO SECUNDO, An de illicite acquisitis solvatur decima.

PRIMA CONCLUSIO. Communis est resolutio, quod de prædialibus † solvenda est decima, quam se 39 quitur gl. d. c. decima, verb. negotio, ubi Turrecr. num. 5. & aliæ gl. d. c. extranmissa, verb. licite, hoc tit. S. Thom. 2. 2. q. 87. art. 2. Tynd. d. tract. num. 49. Rebus. tract. eod. q. 5. num. 18. Hispan. d. reg. decimarum, q. 3. num. 2. & q. 10. num. 4. & q. 11. num. 4. & 5. tum quia decima † se- 40 quitur quemlibet possessorem, sive justum, sive injustum, c. de terris, hoc tit. nostro, c. quanto, de usur. c. si vero, de sent. excom. tum quia secus, melioris esset conditionis prædo, quam bonæ fidei, & legitimus possessor, contra l. si à domino, §. ult. ff. de petit. hered. tertia ratio esse potest, quia ipse proventus fructuum, non venit exactione illicita, sed ex divina largitate, & opere, quo multiplicatur semen, ut annotavit Turrecr. d. n. 5. qui etiam n. 4. post Ray. & S. Thom. ait, † decimam deberi, 41 licet terra seminata sit furtivo semine.

SECUNDO CONCLUSIO. In personalibus decimis distinguendum est; aut enim in his illicite acquisitis, dominium transfertur in accipientem, nec competit solventi repetitio, & tunc debetur † decima, & sic me- 42 retrix, & histrio decimam † solvere debent, quod 43 idem est de iis, quæ ratione officii extorquentur, c. non sane, 14. q. 9. dominium enim in eos transfertur, sic concludunt gloss. cit. Petrus Royz. decis. 5. Lituan. num. 270. & Tyndar. d. tract. nu. 50. & Rebus. q. 5. nu. 18. dicit tamen ibidem gl. Royz. Tyndar. & Rebus. & S. Thom. d. q. 87. art. 2. quod ab illis non debet sacerdos decimam accipere, † ne eis videatur immunitatem præstare, & 44 in eorum peccatis communicare; poterit tamen, cum ii pcc.

- ii pœnitentiam egerint, ut iidem concludunt, quod monet etiã Innoc. d. c. ex transmissa, ne ab ecclesia despicere videantur. Aut dominium non transfertur, vel transferatur solventi datur repetitio, ut in simonia, & veniens, de simonia, & tunc † de talibus fieri non debet
- 45 eleemosyna. nec solvi decima, ut tradunt gloss & Doct. mox citati, quam gloss. sic distinguentem communiter approbatam esse à Doctõribus asserit Tyndar. ubi supra num. 52.
- 46 Unde inferitur primo, de captis in bello injusto solvi non posse decimam, ut in specie concludit Rebus d. tract. q. 8. num. 2. Hispan in d. reg. decim. q. 3. num. 4. Card. c. non est, de decim. Et ratio illa est, quia capta in huiusmodi bello obnoxia sunt restitutioni, c. sicut, il. 3. de iurejur. c. militare 2. 3. q. 1. & tradunt communiter summista, in verbo, bellum. Covar. in resect. reg. peccatum, 2. par. §. 11. per totum, de reg. jur. in 6.
- 47 Secundo de usuris, aliisque per usuram acquisitis † solvi non posse decimam personalem, de ea enim nunc loquimur, ut tradit in terminis Tyndar. d. n. 52. Hispan. d. num. 4. & Petrus Royz. decis. 5. Lituan. num. 219. post al. os. Ratio est, quia licet in usuris dominium transferatur, † datur tamen repetitio, ut patet ex tex. in c. debitores, de iurejur. & late tradit inter ceteros Covar. d. 2. par. in princip. num. 3. & latius lib. 3. var. resol. c. 3. num. 6. secus tamen in fructibus prædiorum per usuram acquisitis, ut patet ex 1. concl. & in specie post alios Turri. d. c. decima, num. 2.
- 49 Tertio inferitur, ex rebus acquisitis à meretrice † solvendam esse decimam, ubi pœnitentiam egerit, sic concludunt Doct. omnes citati in princ. huius conclusionis, & præterea Card. d. c. ex transmissa, in fin. de decim. Ratio est, quia licet turpiter accipiat, transfertur tamen dominium, nec datur repetitio. Henr. Bosch. c. pervenit, de adul. S. Ant. 2. parte, tit. 2. c. 5. col. 2. Silvestr. in verbo, restitutio, 2. col. 2. Sot. li. 4. de iust. & iur. q. 7. art. 1. & alii, quos refert, & sequitur hanc eandem sententiam late comprobans Covar. d. 2. par. n. 1. & tribus seqq.

QUÆRO TERTIO, *An de novalibus solvenda sit decima, & quando?*

Præmitto, novale in genere sumtum † esse agrum nunc primum præcisum, ut loquitur *tex. in c. 1. de verb. sign.* sed quoniam adhuc aliqui dubitare poterant, quid proprie esset novale, dicentibus quibusdam, novale terram esse præcisam, quæ anno cessat, *juxta tex. in l. sylva cadua, s. pen. ff. de ver. sig.* alius vero quod sit sylva, quæ arboribus extirpatis ad cultum redigitur, *per tex. in l. ultima, s. antep. ff. de term. annot.* Ideo Innoc. III. *in c. quid per novale de verb. sign.* definit, novale in materia præcipue privilegii decimalis dici agrum de novo ad culturam redactum, de quo non extat memoria, quod aliquando cultus fuerit, subdens quod neq; de agro inculto intelligendum est, sed de eo dumtaxat, qui vel modicum, vel nullum fructum afferebat. Unde inferitur, quod, ubi ex agro aliquo, aut terra aliquid, non modicum percipiebatur, ex eo nunc noviter ad culturam redacto † solvenda est decima, etiam ab habentibus privilegium novalium, *tex. est in c. commissum, ubi gloss. & Doct. de decim. Rebus. d. tract. q. 6. n. 4. & 35* Ratio est, quia illud non est novale, ut *gl. d. c. commissum, in verbo, pascuis adnotavit.* Plura de definitione novalium videre potes apud Doct. *in d. c. 1. in c. quid per novale, & in l. si novale, ff. de verb. sign.* His præmissis erit.

PRIMA CONCLUSIO. Ubi nullum concessum sit privilegium decimæ, solvi debent † etiam de novalibus; patet primo ex *c. non est, de decim. c. qui nos, & c. omnes decima, 16. q. 1.* & aliis juribus, in quibus habetur, quod de omnibus bonis, fructibus, & proventibus solvi debent decimæ Secundo ex *cap. cum contingat, de decim.* ubi aperte definitur, decimas novalium, sicut alias, ad ecclesiam parochialem pertinere. Regulariter vero debentur † novalia parochiæ, in cujus finibus surgunt: *tex. d. c. cum contingat, & c. quoniam de decim.* quod si novalia † apparent inter duas parochias, & nescitur, intra quam illarum, quia ignorantur limites, tunc

tunc

tunc inter illas fiet divisio, *ut voluit Henr. Boich. c. per
venit, colum. 1. de decim. vel Episcopus, cui voluerit
iudicio suo concedit, ut voluit Rebuf. d. tract. q. 14. nu. 1.*
*per c. quoniam, de decim. ubi habetur, quod tunc Episcopus
secundum discretionem à Deo sibi datam, vel
alii ecclesie deputare, vel ad opus suum retinere debet.*

55 si vero limites quoquo modo apparent, † pro modo
& portione limitum, cuiuslibet earum parochiarum de-
bent assignari, *sic disponit idem cap. quoniam, & nota-
vit Rebuf. d. q. 14. num. 14.*

56 SECUNDA CONCLUSIO. Religiosi omnes † sunt
exempti privilegio in iure scripto à solutione decimarum
de novalibus, quæ propriis manibus, seu sumptibus ex-
colunt, sicut post Adrianum concessit Alex. III. *in c. de
parte, il. 1. de decim. ubi Doct. omnes, Rebuf. d. tract. de de-*

57 *cim. q. 14. nu. 45. Idem est † in templariis, & hospitali-
ariis, ut colligitur ex tex. d. c. ex parte, & aperte tenet gloss.
c. licet, eodem tit. & Rebuf. d. num. 45.*

Declara tamen primo, hanc conclusionem non pro-
58 cedere, † ubi novalia ab iisdem exemptis aliis tradantur
excolenda, ut ex eodem tex. colligitur, ibi, *propriis ma-
nibus, & clarius loquitur tex. in c. licet, eodem tit. & nota-
vit Rebuf. d. q. 14. num. 17.*

59 Secundo declara, nisi pacto expresso † ad hoc tene-
antur, *tex. c. multiplici, eodem tit. not. gloss. d. c. ex parte,
verbo, laborum. Rebuf. ibidem, num. 53. Lel. Zanch. de
privil. eccl. priv. 120. nu. 13. post Guid. Papa. decis. 207.*

60 Tertio, nisi solvendo † tacite renunciaverint privi-
legio suo, *c. accedentibus, & c. si de terra, de privileg. &
not. Rebuf. d. q. 14. n. 54.*

61 Quarto, nisi olim † ecclesia inde haberet emolu-
mentum, aut inde postea enormiter læderetur, *c. dilectis
& c. suggestu. & c. commissum, de dec. & c. quid per no-
vale, de verb. sign. & facit c. apostolica, de donat. notat
gloss. à verbo, laborum, & Rebuf. d. q. 14. num. 46. & 55.*
Sicque exponendum ex cap. ult. de privileg. ubi dispo-
nitur, quod privilegium super exemptione decimarum

62 à novalibus † perpetuum est, intelligendum enim est,
nisi

nisi incipiat esse iniquum, propter magnam ecclesiæ
laxationem, prout exponit gloss. fin. d. c. quid per novale.

Quinto declara, secus esse † de conductis, text. d. c. 63
dilecti, not. gl. d. verbo, laborum, Rebuf. d. q. 14. num. 52.

Sexto, secus de possessionibus † noviter acquisitis, 64
Scilicet, post Lateranen. Conc. generale, c. nuper, de de-
cim. quod fuit celebratum, anno domini 1215. ut ibi ait
gloss. 1. & late probat Rebuf. in concord. rubr. de approbat.
convent per Later. Conc. fact. in princ. & nos aliquid di-
cemus cap. seq. q. 3. concl. 2.

TERTIA CONCLUSIO. Privilegium concessum
ecclesiasticis decimas alienæ parochiæ percipiendi,
comprehendit † etiam novalia, tex. est in c. ex parte, il. 65
3. de decim. quem ita intelligit gl. ibi, & in c. cum con-
tingat, eod. ubi Doct. magis communiter: licet Panor.
d. c. ex parte, magis placeat ille intellectus, quod illud
privilegium concessum fuerit ecclesiasticæ personæ,
non quidē de percipiendis, sed de non solvendis deci-
mis; cui accedere videtur Rebuf. d. q. 14. nu. 28. qui ta-
men intellectus parum congruit literæ, ut patet con-
sideranti, nisi velimus accedere intellectui, quem alio
quodam expulso affert Rebuf. d. q. 14. n. 7. & 8. ubi ex
integra decretali desumpta ex antiqua Honorii com-
pilatione, ostendit, illud non fuisse privilegium, sed
concessionem decimarum & novalium factam Re-
ctori parochiæ, cui de jure comperunt, ex eo quod E-
piscopus Novariens. dicta novalia cuidam canonico
concesserat, ut ibi per eum. Illud ergo constitutum sit
privilegium, concessum ecclesiasticis personis perci-
piendi decimas, novalia etiam comprehendere, cum
& hæc sit communis opinio, ut testatur Covar. libro. 1.
var. resol. c. 17. nu. 13. & tex. sit apertus, in d. c. ex parte;
secus vero dicendum est † de hujusmodi privilegio 66
laicis concessio, etiam si in feudum sint data decimæ,
ut est text. in c. tua, il. 1. §. ult. ubi gloss. & Doct. de decim.
quo modo etiam intelligendus est similis tex. in c. 2. §.
1. de decim. in 6. Quamvis Collect. d. c. cum contingat,
Anchar. d. c. ex parte, il. 3. & Fortunius Gafius, in l. Gal-
lus.

lus, §. & quid sit tantum, colum. 6. ff. de lib. & post. quibus
referunt & sequuntur Covar. d. c. 17. num. 13. & Rebut.
d. q. 14. num. 29. mordicus tueantur etiam privilegium
ecclesiasticis concessum de percipiendis alienis decimis,
non extendi ad novalia, dicentes, textum illum
in c. ex parte, il. procedere speciali quadam ratione
quod ibi fiat mentio de privilegio concessio iis, qui-
bus de jure communi, & ordinario decimæ compe-
tunt, licet ab eis jus eas percipiendi præscriptione,
reve speciali sublatum sit.

QUARTA CONCLUSIO. Privilegium non sol-
67 vendi decimas † ad novalia non extenditur, Butr.
tua, il. 1. col. ult. de decim. Sot. conf. 297. vis privilegii
col. 1. & per totum vol. 2. Rebut. d. q. 14. nu. 30. secus ac-
68 tem erit, † ubi privilegium illud solum fuit de no-
solvendis decimis, de laboribus propriis, nam tunc
extenditur ad novalia, quia intelligitur tam de præ-
sentibus, quam futuris laboribus, c. ad audientiam, de
decim. neque per hoc magnum præjudicium paratur
ecclesiis parochialibus, juxta tex. in c. quid per novalia
de verb. sig. Atque ita in specie hanc sententiam tueretur
Rebut. d. q. 14. num. 28.

QUINTA CONCLUSIO. Privilegium non solven-
69 di decimas novalium, intelligendum est † de iis novali-
libus, in quibus alter non habet tempore datæ immu-
nitatis quasi possessionem juris percipiendi decimas
ut est tex. in c. dudum, quod est antepen. de privil. & in
statuto, in princ. de decim. in 6. & hoc, ne fiat illi præ-
judicium præter concedentis intentionem, ut ex textu
colligitur, d. c. dudum, & ibi adnot. gloss. fin. Idem vero
dicendum est, ubi novalia essent tempore impetrati
privilegii profcissa, seu, ut alii loquuntur, facta, & ea
eis alteri debita decimæ fuissent; tunc enim cessat il-
lud privilegium, ut ex communi resolvit Abb. d. c. du-
dum, quem sequuntur Rebut. d. q. 14. nu. 33. & Covar. d.
c. 17. num. fin.

SEXTA CONCLUSIO. Privilegium aliquibus con-
cedens decimas novalium, pro ea parte, qua veteres
possi-

possidebant, † non extenditur ad alias decimas, nec 70
 ad alia loca, sed ad eam tantum partem, in qua veteres
 possidebant, *c. statuto, in princ. de decim. in 6.* quare
 is, qui novalium decimas petit in vim illius privilegii,
 probare debet, se tempore indulgi veteres decimas ha-
 buisse, vel partem, pro qua petit, teneri probare, se
 possedisse, alias succumbit, *ut not. ibi gloss. & Rebus. d.*
q. 14. nu. 34. Si tamen probaret † se possedisse per tem- 71
 pus immemorabile mediam, vel aliam partem veterum,
 & adhuc se possidere, tunc præsumeretur, quod
 tempore indulgi illam partem possedisset, *per ea, qua*
late tradit Balb. tract. de præscript. lib. 2. 3. par. princ. q. 6.
& Rebus. d. q. 14. nu. 35. Hoc vero privilegium decimarum
 novalium limitatum ad mensuram antiquarum, † non extenditur ultra dimidiam partem decima- 72
 rum, etiam si amplius in veteribus haberetur; quia non
 est verisimile, quod si tunc de plena & integra percep-
 tione veterum fuisset expressum, Apostolica sedes
 pariter novalium decimas in tam grave parochialium
 ecclesiarum dispendium indulgisset, *prout loquitur, &*
decidit Alex. quartus, d. c. statuto, §. statuimus, de decim.
6. ubi gloss. & Doct. quod tamen † non habet locum in 73
 monachis Cisterciensibus, & Carthusiensibus, *prout*
excipit Pontifex, in d. §. in fine, si enim percipiunt inte-
 gram vel plusquam dimidiam decimarum antiqua-
 rum vigore talis indulgi, tantundem quoque habebunt
 in novalibus, *ut ibi lo. Andr. & Gemin. adnotavit.* De-
 bent tamen † locorum ordinarii, ubi per hujusmodi 74
 decimarum concessionem parochiales ecclesie adeo
 gravantur, quod earum rectores de ipsarum redditibus
 congrue sustentari, & commode jura Episcopalia
 exhibere non possunt, providere, quod eisdem rectoribus
 tantum de illarum proventibus relinquatur, quod
 exinde competentem sustentationem habere, & Episcopalia
 jura solvere valeant, aliaque onera debita sup-
 portare, *prout loquitur & exponit tex. d. c. statuto, §. ubi*
autem.

SEPTIMA CONCLUSIO. Religiosi etiam exem-

M

ti in

75 ti in aliquibus parochiis decimas antiquas, aut earum partem habentes ex donatione laicorum, † non sunt pro eadem, vel simili portione nouales superuenientes sine alia rationabili causa percipere aut perire, ut deciditur d. c. *statusum*, §. *fin.* & ibi not. Gemini alii: facit etiam c. *cum contingat*, de *decim.* Et hoc grave fiat præjudicium parochiali ecclesiæ, d. §. *statusum*.

OCTAVA CONCLUSIO. Remittens decimas debitas, † nouales quoque remisisse videtur, 76 in c. *quia circa*, de *privil.* & ibi Io. Andr. Abb. antiq. alii. Ratio illa est, quia in beneficiis plenissima fit interpretatio, ut ibi dicitur, & c. *dilecti*, & c. *pastoralis*, donat. c. *olim*, de *verb. sig.* & in l. *ult.* ff. de *constit. præs.*
77 Hoc autem † intelligendum est, dummodo remissio legitime fiat, & ut ait ibi Pontifex, secundum canonicas sanctiones, hoc est, ut non sit in enorme detrimentum ecclesiæ, ut ibi ait gloss per *tex.* in c. *Apostolica*, de
78 *donat.* & quod fiat † ex causa necessitatis, utilitatis, vel pietatis, ut *ibidem* not. Innoc. Host. & Io. An.

NONA CONCLUSIO. Si monasterium, vel extraneus Curatus præscripserit decimam in uno loco, 79 fiant ibi novalia, decimas † novalium non habebit, sed rector illius loci & parochiæ, ubi novalia facta sunt ad quem de jure communi decimæ spectant, ut est in *signis* *tex.* in c. *cum contingat*, de *decim.* & ibi not. gloss & Doct. Rebuf. d. q. 14. num. 9. Covar. d. c. 17. nu. 13. hanc decisionem late probant; potissima illa ratio est
80 quia sine possessione † non est præscriptio, c. *sine possessione*, de *reg. jur.* in 6. c. *auditis*, de *prescript.* l. 1. §. *si quis* hoc interdictio ff. de *itin. act. priv.* & l. *sine possessione* ff. de
81 *usucap.* & præscriptio † odiosa est, atque adeo strictè interpretanda, c. *odia*, de *reg. juris*, in 6. gloss. *communiter approbata*, ut ibi restatur Abb. d. c. *cum contingat*.
Quare non obstat c. *ex parte*, il. 3. de *decim.* per quod supra in tertia conclusione probavimus, privilegium ecclesiasticis concessum de percipiendis decimis ad novalia extendi; illud etenim procedit in privilegio
& bene

& beneficio, quod benigne est † interpretandum, ut 82
supra ex cap. pastoralis, de donat. aliisque juribus admo-
nuimus, & in hac specie notavit Covar. d. nu. 13. Idem
 est in consuetudine; nam si quis ex consuetudine an- 83
 tiquas percipiat decimas, tamen † novalia quæ in eo
 territorio fiunt, non habebit, ut post Host. & alios, d. c.
cum contingat, late resolvit Rebuf. d. q. 14. n. 16.

Declarabis tamen, hanc conclusionem non proce-
 dere; Primo, ubi præscriptæ fuerint decimæ, † in una 84
 parte fundi, & postea fiat novalis alia pars fundi, is e-
 nim qui in parte præscribit decimas, in hac quoq; no-
 vali parte habebit, cum præscriptio partis indivisibilis
 ad totum extendatur, *optimus tex. c. cum in tua, de de-*
cim. & ita in hac specie tenet Brun. in tract. de augmen-
concl. 17. in princ. Rebuf. d. q. 14. n. 20. & consuluit Abb.
concl. 71. volum. 2. per totum, ubi eum videas. Et hoc
 procedit, dummodo appareat unum esse prædium, vel
 per limites & clausuram, vel quia uno pretio emptum
 alias secus, ut optime idem Rebuf. tradit, d. q. num. 21. &
 Abb. d. cons. ad fin.

Secundo declara, non procedere, † quando novalia 85
 ipsa quis possedisset per tempus immemorabile; eodem
 enim tempore † præscribi possunt decimæ novalis, 86
 quo veteres. *Doct. d. c. cum contingat, & in c. 1. de pra-*
script. in 6. sic consuluit Bertrand. cons. 184. col. 1. vol. 2.
juxta primam editionem antiquam, tradit Rebuf. d. q.
14. n. 17. imo † si de hujusmodi novalibus haberet titu-
 lum aliquem coloratum, tunc quadraginta anni suffi- 87
 cerent ad præscribendum, sicut & in aliis decimis, ut
 post Fel. & alios, in c. de quarta, de præscript. resolvit Re-
 buf. d. q. 14. num. 17. Sed quomodo præscribere poterit
 sine possessione, † quæ in novalibus videtur admitti 88
 non posse, *juxta supradicta & tradita per eundem Re-*
buf. d. q. 14. num. 10. Responderi potest primo, intelli-
 gendum esse id, vel de novalibus improprie sumtis, de
 quibus in sequenti declaratione, vel de novalibus, ex
 quibus aliquid, licet modicum, perciperetur, *juxta c.*
quid per novale, de verb. sign. Secundo potuisse aliquem,

ejusque prædecessores sæpius supra hominum memori-
 am percepisse decimas ex multis novalibus, seu eo-
 rum partibus, quando fiebant; unde præscriptio ha-
 juvare poterit ad percipiendum in aliis partibus eju-
 dem prædii, vel loci.

- 89 Tertio declara, † secus esse in novalibus improprie
 hoc est, in quibus, vel de novo arbores plantantur, vel
 alia feruntur, ab iis, de quibus decimæ solvebantur, et
 tunc præscribenti, de iis quoque decimæ solvendæ
 runt, ut post Paris. cons. 73. lib. 4. Ruin. cons. 163. volum.
 5. Anchar. d. c. cum contingat. in fine, & alios late tra-
 dunt Rebus. d. q. 14. nu. 18. 19. & 22. Covar. d. cap. 17.
 13. textus apertus, d. c. cum in tua, de decim. Atq; hæc
 hoc capite dicta sufficiant.

S U M M Æ R E R U M.

- 1 Decimasolvere omnes tenentur regulariter.
- 2 Colonus, & dominus unam decimam solvunt de fructibus.
- 3 Clerici tenentur ad decimas reales de bonis patrimonialibus Idem quoad decimas personales. num. 4. quod tamen forte non habet locum in sacerdotibus, qui divina ministrant. n. 5.
- 6 Beneficiati tenentur de prædiis ecclesiasticisolvere decimas parochie, intra cujus fines sita sunt prædialia ex magis communi; & si ve prædialia illa sint dotalia, si ve non. nu. 7.
- 8 Rectores ecclesiarum, neq; alii clerici tenentur decimasolvere aliis, qui superiores non sint, de decimis, quas ipsi percipiunt.
- 9 Prælati tenentur ad decimas prædiales, & personales.
- 10 Cisterciensis, Templarii, & Hospitalarii non tenenturolvere decimas prædiorum suorum, qua propriis manibus aut sumibus excolunt. Secus si prædium conductus. num. 11. Item secus in prædium acquisitus post Concil. generale Lateranen. n. 12.

Et quid si acquirantur pro novis monasteriis adificandis. nu. 13.

- 14 Religiosi omnes decimas non solvunt de nutrimentis animalium, hoc est, de animalibus, qua ipsi nutriunt: item de hortis suis.
- 15 Religiosi decimas solvunt de animalibus, qua alii tradunt nutrienda. Item de hortis, quos alii tradunt colendos. num. 16. aut si eorum olera venderent. n. 17.
- 18 Religiosi omnes regulariter tenentur de pradiis acquisitis, & acquirendis integras decimas solvere ecclesiis parochialibus, quibus erant decimales.
- 19 Religiosi non solventes decimas ecclesiis debitas, aut prohibentes eas solvi, & alia huiusmodi facientes, quibus poenus afficiantur.
- 20 Papa non tenetur decimas solvere, sed aliis imponit.
- 21 Decima in nova lege precepta sunt ad similitudinem decimarum veteris legis.
- 22 Decima quedam est, qua offertur Deo per jejunium, & poenitentiam.
- 23 Episcopus pro mensa saltem Episcopali non tenetur solvere decimas, nisi summo Pontifici. De patrimonialibus tamen, & aliis beneficiis ecclesiasticis tenetur. n. 24. Item secus si bona mensa in alium transferantur. nu. 25.
- 26 Reges, & Principes tenentur ad solutionem decimarum tam pradiarium, quam personalium; eas tamen forte non tenentur solvere nisi Episcopo. num. 27.
- 28 Pauperes tenentur decimas solvere, & num. seqq.
- 29 Paupertatis pretextu aliena tenere, vel peccare non licet.
- 30 Pauperes tenentur solvere decimas de suis elemosynis: poterunt tamen unum pro alio solvere. nu. 31. Item non tenerentur solvere, si essent in extrema necessitate; aut cogerentur omnia vendere, & mendicare, si integram decimam solvere vellent, quam longo tempore non solvissent. n. 32.

- 33 Leprosi tenentur ad decimas, si colunt agros, aut vineas; vel si vivunt per se in domibus suis. 54 Pr
- 34 Heremita, & alii observantes regulam S. S. Domitiani, vel Francisci, si vivant per se, tenentur ad decimas de agris, & vineis, quas colunt. 55 Pr
- 35 Leprosi, Heremita, & alii huiusmodi, si simul in una domo vivant, non tenentur ad decimas de hereditatibus suis in circuitu domus, neque de animalibus suis ibidem pascentibus, seu eorum nutrimentis. 57 Ju
- 36 Iudaei de terris, quas colunt, decimas solvere tenentur. Idem in infideli & haeretico. n. 37. Idem etiam in decimis personalibus. n. 38. 58 Sp
- 39 Imperator, aut alius laicus non potest laicis concedere immunitatem à solutione decimarum. 59 Ju
- 40 Episcopus non potest alicui concedere per viam privilegii immunitatem à solutione decimarum. 62 Ju
- 41 Decima sunt à Papa ecclesis assignata.
- 42 Ecclesia antiquitus constituta decimis privari non debent. 63 In
- 43 Episcopus non potest dispensare contra Concilium generale, aut canones. 64 L
- 44 Episcopus potest ex causa remittere decimas suam mensuram debitas.
- 45 Episcopus potest interponere decretum, & consensum in compositione super solutione decimarum. 66 L
- 46 Papa potest aliquibus etiam laicis privilegio concedere immunitatem à solutione decimarum. 67 C
- 47 Ius divinum, & naturale indispensabile est & immutabile, & num. 52. 68 D
- 48 Papa non potest tollere ius divinum; potest tamen interpretari. nu. 49. non vero limitare, maxime in spiritualibus. 69 A
- 51 Princeps non potest aliquid statuere contra ius naturale in damnum maxime alicuius. 70 P
- 52 Dispensari non potest contra ius naturale, aut divinum. 71 L
- 53 Immunitas à solutione decimarum cur possit per Papam laicis concedi. 54 Pr

- 54 Præceptum decimarum non potest in totum tolli à Christiana Rep. & ibidem de ratione.
- 55 Privilegium concessum de non solvendis decimis, non extenditur ad eas, in quarum possessione est is, cui de jure competunt decime; secus si possessio sit apud eos, quibus de jure speciali competunt. num. 56.
- 57 Ius decimandi tamquam spirituale laicus non competit, ejusq; sunt incapaces.
- 58 Spirituale quibus modis quid dicatur.
- 59 Ius decimandi regulariter non potest ab Episcopo laicis concedi, potest tamen aliis ecclesiis cum aliqua causa. num. 60. imo & laicis ex iustissima causa, poterunt ad vitam, aliudve tempus concedi fructus decimarum. num. 61.
- 60 Ius decimandi, seu potius commoditas decimarum potest ab Episcopo laicis concedi in vim alienationis cum causa cognitione, & consensu ejus, de cuius interesse agitur.
- 61 Intellectus cap. 2. de his quæ fi. à Prælat.
- 62 Laici possunt decimas titulo conductionis percipere, & quasi possidere, quibus etiam locari possunt ad vitam eorum accedente maxime superioris auctoritate. nu. 65.
- 63 Laici licite possident decimas sibi ante Concilium Later. non autem postea concessas.
- 64 Concilium Lateran. de quo in cap. quamvis, & c. prohibeamus, de decim. quodnam fuerit.
- 65 Decima non possunt laicis concedi in emphyteusim, saltem post Concilium Lateranense.
- 66 Argumentum à feudo ad emphyteusim valet.
- 67 Pignori non possunt decime à laicis ipsis quoq; ecclesiis, nisi ad eas ea decime pertinerent.
- 68 Laici obtinentes decimas in feudum ante Lateran. Conc. possunt eas de consensu Episcopi in ecclesiam transferre. In alios vero laicos feudi titulo transmitti non poterunt. num. 72. idq; procedit etiam in iis decimis, quæ feudo extincto redeunt ad ecclesiam. num. 73.

- 74 Titulus ante Concil. Lateranen. probatur ex possessione immemorabili decimarum cum fama iusmodi tituli, & concessionis, neque aliqua instituta requiritur. 93
- 75 Immemorabilis praescriptio idem est cum centenaria ex magis communi. 95
- 76 Immemorabilis possessio quomodo probetur.
- 77 Testes deponentes de immemoriali praescriptione, & possessione debent esse memores 40. annorum. 97
- 78 Memoriam extare in contrarium potest probari per testes, & per instrumenta.
- 79 Perceptio, & possessio decimarum probari potest per testes singulares. 99
- 80 Possessio probari potest per testes singulares. 100
- 81 Locus, & tempus in decimis non est de substantia actus.
- 82 Laici iure percipiendi decimas spoliati, & agentes interdicto recuperanda an sint ante omnia restituendi. 102
- 83 Ius decimas percipiendi potest per Papam Principem vel alteri laico concedi ex causa. 103
- 84 Privilegiatus, ut exigat decimas, tenetur congruam portionem ex iis assignare ecclesiae parochiali. 105
- 85 Consuetudo differt a praescriptione. & in quibus.
- 86 Consuetudo quid sit. 106
- 87 Consuetudo circa quantitatem decimae plurimum potest, & attendenda est, tam in praedialibus quam in personalibus decimis. 107
- 88 Consuetudo, etiam qua contra ius est, non requirit scientiam, aut approbationem Principis.
- 89 Quota decimae cur diminui possit per consuetudinem. 109
- 90 Consuetudo quantumcunque longa nullas decimas aut quid aliud solvendi ministris ecclesiae indigentibus non excusat a peccato, nec valet. 111
- 91 Ministrorum ecclesiae sustentatio est de iure divini & naturali.
- 92 Personales decimae iure tantum humana inducuntur. 112

sunt. & praecepta post evangelicam legem, & consuetudine tolli possant.

- 93 Consuetudo, ut decima etiam mixta de minutis non solvantur, valet. Idem in decimis ex certis rebus. num. 94.
- 95 Consuetudo, ut de praediis ecclesiasticis decima non solvatur, valet. Imo forte idem erit in praediis patrimonialibus clericorum. num. 96.
- 97 Consuetudo potest inducere, ut decima uni ecclesiae debita alteri solvantur: secus in praediis, quae proxima sunt limitibus. num. 98.
- 99 Confines praescribi non possunt.
- 100 Consuetudo solvendi decimas maxime attendi debet, ubi dubium est, ad quam ecclesiam ea spectent, sufficientque decem anni ad eam inducendam. num. 101.
- 102 Consuetudo praeter ius inducitur spatium decem annorum.
- 103 Consuetudo observanda circa solutionem decimarum regulariter requiritur, & sufficit, ut sit 40. annorum: neque exigitur titulus. num. 104.
- 105 Praescribere possunt laici exemptionem à solutione decimarum etiam in totum, ubi tamen possit parochus commode sustentari.
- 106 Clericus, & ecclesia possunt praescribere exemptionem à tota decima.
- 107 Clericus, & ecclesia possunt per praescriptionem acquirere etiam totam decimam in aliena parochia: idque etiam si ipsi non habeant parochiam. num. 108.
- 109 Praescriptio decimae unius rei non extenditur ad aliam rem etiam ejusdem fundi: neque de decimis antiquis ad novalia. num. 110. neque de persona ad personam. num. 111.
- 112 Praescriptio immunitatis, & juris decimandi regulariter requirit vel spatium quadraginta annorum cum titulo, vel tempus immemorabile etiam sine titulo.

- 113 Ecclesia, vel ecclesiastica persona habens donationem decimarum à laico, non potest eas prescribere etiam tempore immemorabili.
- 114 Laicus tempore etiam immemorabili non potest prescribere jus decimandi.
- 115 Incapaces alicujus juris non possunt illud prescribere etiam per tempus immemorabile.
- 116 Prescriptio immemorialis vim habet privilegii secus tamen ubi adest incapacitas in possidente. num. 117.
- 118 Laicus tutus erit prescriptione immemoriali decimarum accedente fama privilegii.
- 119 Compositio inter personas ecclesiasticas, ut decima uni ecclesie debita alteri solvantur, valet; dum tamen accedat causa cognitio, decretum, & consensus Episcopi. num. 120. aut etiam Vicarii. numero 121.
- 122 Compositio, quod decima laicis solvantur, nisi ad tempus, & justa de causa non valet.
- 123 Compositio inter clericos, ut minus decima, aut de aliquibus non solvatur, valet; imo etiam ea valebit inter clericos, & laicos. nu. 124. multo vero magis ubi approbata sit à Papa, vel fiat circa modum solutionis. nu. 125.
- 126 Compositio, ut perpetua sit, & obliget successorem, debet fieri cum auctoritate superioris.
- 127 Intellectus cap. veniens, de transact.
- 128 Transactio, & compositio super decimis prateritis fieri potest sine consensu superioris.
- 129 Transactio de decimis futuris non solvendis fieri potest cum assensu superioris, si pro decimis compensetur ecclesie in aliis, etiam dando aliquid temporale, puta pradium. num. 130.
- 131 Episcopales decima quae sint, remissive.
- 132 Remissio decimarum Episcopaliū valet, & est large interpretanda; extenditurq; ad pradia acquirenda, dummodo fiat juxta canonicas sanctiones. num. 133.

- 134 *Ecclesia, cui de jure communi non debentur decima potest ea remittere alteri ecclesie.*
- 135 *Remittere potest ecclesia parochialis decimas sibi de jure communi debitas cum assensu summi Pontificis. An vero cum solo assensu Episcopi. n. 136.*

CAP. V.

Quinam teneantur ad solutionem Decimarum, veletiam ab ea excusentur.

QUÆRO PRIMO, *An omnes tam laici, quam Clerici, & religiosi teneantur ad decimarum solutionem?*

PRIMA CONCLUSIO. Regulariter omnes † tenentur decimas solvere; *tex. est in c. decima, 16. q. 1. c. tua, il. 2. seu tua nobis, de decim. melior in c. à nobis, eod. tit. ubi gloss. & Doct. not. Rebuf. d. tract. q. 5. n. 1. & 2. Hisp. reg. 10. q. 11. num. 1. Quamvis autem † tam dominus, 2. quam colonus partiarius, qui fruges domino solvit, ad decimam teneantur, c. à nobis, & c. tua nobis, ubi gloss. & Dd. de decim. ad unam tamen dumtaxat inter utrumque dividendam tenentur, ut patet ex d. c. tua nobis, ibi, sicut colonus de parte fructuum, que sibi remanet, & c. ubi id not. gl. Host. & alii. Quomodo autem eam inter se dividant, dicam inf. cap. 6. q. 4. concl. 5.*

SECUNDA CONCLUSIO. Clerici etiam tenentur decimas solvere † de bonis patrimonialibus sitis in propria, vel aliena parochia, ut voluit gl. 1. in c. novum genus, quam sequuntur communiter Doct. ut testatur Covar. lib. 1. var. resol. c. 17. n. 8. vers. Primum hinc constat, quam etiam sequitur D. Thom. 22. q. 87. art. 4. Sot. lib. 9. de just. & jure, q. 4. art. 4. optimus tex. in d. c. novum genus, & in c. si quis laicus, 16. q. 1. Quoad † personales vero tex. est secundum Rebuf. d. tract. q. 5. num. 6. & in d. c. novum genus ubi Abb. & Innoc. idem Host. & alii communiter, in c. veniens, de transact. Idem vero Rebuf. num. 9. per eundem tex. dicit † sacerdotes, ex eo, quia

quia

quia non recipiunt sacramenta, non teneri ad decimas saltem personales, licet contrarium velit Iones d. c. novum. Cogita.

TERTIA CONCLUSIO. Tenentur clerici quicumque habent prædia ecclesiastica intra alterius parochiæ fines sita, de iis solvere ꝛ decimas parochiano. *Hæc est magis communis opinio, ut testatur eam sequens C. var. d. vers. 1. hinc constat, quam tenent Abb. & alii d. c. novum genus, idem Abb. in c. 1. post gloss. ubi de cens. C. consil. 88. numer. 4.* Unde canonici de fructibus suis tenentur decimas persolvere, ut post Host. Innoc. & Bartradii Rebus d. tract. de decim. q. 5. num. 8. Nec referri videtur, ꝛ sint ne ea prædia dotalia, vel non, juxta communem opinionem, de qua testatur Bal. novel. de dec. col. 2. cui etiam accedit Card. d. consil. 88. numer. 5. C. var. d. num. 8. vers. Secundo licet, & Rebus d. q. 5. in 20.

Quamvis contrarium voluerit gloss. 1. & si d. c. novum genus, per cap. quest. 16. q. 1. D. Thom. d. art. 4. & ibi Cajat. Balb. tract. de præscript. 5. part. pr. q. 7. Sane rectoribus ecclesiarum, sicut nec alii clerici ꝛ tenentur decimas solvere aliis clericis, qui superiores non sunt, & decimis, quas ipsi recipiunt, sicut nec Levitæ Levitæ persolvebant, ut in hac specie not. Rebus d. q. 5. num. 1. cui libenter accedo, quoniam id satis aperte colligitur ex text. in d. c. novum genus. Prælati quoque ꝛ tenentur ad decimas prædiales, ubi sunt prædia, ut post Innoc. d. c. novum, & Card. cons. 88. nu. 4. tradit Rebus d. q. 5. num. 3. & de personalibus, ubi ecclesiastica sacramenta recipiunt, vel audiunt divina, Host. Henr. Boich. & Butr. d. c. novum, & late probat Rebus d. q. 5. nu. 4.

QUARTA CONCLUSIO. Cistercienses, Templarii, & Hospitalarii ꝛ non tenentur solvere decimas prædiorum suorum, quæ propriis manibus, aut sumptibus excolunt, *text. est in c. ex parte, il. 1. & c. licet, de decim. quod quia quidam intelligebant solum de noyalibus, Papa in c. ad audientiam, eod. tit. exponit intelligi d. indultum debere non tantum de noyalibus, sed etiam de prædiis, quæ propriis manibus à religiosis prædictis coluntur.*

Declara tamen, hanc conclusionem non procedere; Primo, ex possessionibus ꝑ ab aliis conductis, *c. dile-* 11
cti, eodem tit. & not. gloss. 2. d. c. ex parte, & Rebuf. d.
tract. q. 14. num. 52. Secundo, secus de possessionibus,
 quas post generale Concilium acqui fuerunt; nam de
 his etiam si suis manibus excolant, Cistercienses, & alii
 similiter privilegiati, tenentur tamen ꝑ decimas per- 12
 solvere, *ut disponit text. c. nuper, eodem tit. nisi acquiran-*
tur pro novis monasteriis ædificandis, ut ibid. dicitur,
 quo casu ꝑ tradendæ erunt aliis excolendæ, à quibus 13
 decimæ ecclesiis persolvantur; sicque immunes erunt
 religiosi pro portione sua, non autem coloni pro suas
 quomodo ego intelligo illum text. licet gloss. 2. & 3.
 dissentire videatur. Item declara omnibus aliis modis,
 quibus præcedenti cap. q. 3. declaravimus conclusio-
 nem secundam, quæ erat de exceptione religiosorum
 à novalibus, in qua etiam quæstione plane tractavi-
 mus de privilegiis & præscriptionibus; quoad novalia
 spectat; quare hic eam materiam omittimus.

QUINTA CONCLUSIO. Omnes alii religiosi de- 14
 cimas non solvunt ꝑ de nutrimentis animalium, hoc
 est, de animalibus, quæ ipsi nutriunt, *ut exponit gloss. in*
cl. 1. verbo, animalibus, eodem tit. item de hortis suis
 non solvunt decimas, *text. d. c. ex parte, il. 1. hoc tit.* Sane
 quod de nutrimentis animalium dicitur, si expositio-
 nem gloss. admittamus, ita ꝑ demum procedit, si ipsi 15
 religiosi ea nutriant, secus si aliis nutrienda darent, *ut*
not. Anchar. d. c. ex parte, colum. 1. & Rebuf. d. q. 14. nu.
 57. dicuntur autem & ipsi ea nutrire, si alii ea custodi-
 ant, sed vesperi ad monasterium reducant, *ut ibid. Re-*
buf. adnotavit. Idem quoque dicendum est ꝑ de hor- 16
 tis, quos colendos aliis traderet; tunc enim de illis de-
 cima solvi debet, *ut ibid. tradunt Doct. sicut ꝑ & de iis,* 17
 quos colerent, & olera venderent; tunc enim decimas
 solvere tenentur, *ut in specie tradunt Abb. d. c. ex par-*
te, & Rebuf. ubi sup. n. 58. text. enim ille intelligendus est
 de hortis, quos ad usum proprium habent.

SEXTA CONCLUSIO. His casibus exceptis,
 omnes

- 18 omnes religiosi † tam exempti, quam non exempti tenentur de terris, & possessionibus ab eis acquisitis vel acquirendis solvere integre decimas parochialibus ecclesiis, quibus erant decimales, nisi speciali jure, & privilegio super hoc muniti sint, *ut disponit textus, & commissum, de decim. juncto c. fin. §. ceterum eodem tit.*
- 19 *in 6.* Imo religiosi † omnes appropriantes sibi decimas etiam novalium sibi non debitas seu non pertinentes solvi decimas, aut de animalibus familiaribus, & pastorum suorum, vel aliorum etiam animalia sive gregibus immiscentium, aut de animalibus, quae in pluribus locis emunt in fraudem ecclesiarum, & alios locis tradunt tenenda, aut etiam de terris, quas alii tradunt excolendas; si post requisitionem ecclesiarum quarum interest, à præmissis non destiterint infra mensem, aut si de his, quæ contra præmissa usurpare, vel retinere præsumserint, infra duos menses non satisfecerint damnificatis ecclesiis, tamdiu manebunt ab officiis, administrationibus, & beneficiis suspensi, donec destiterint, & satisfecerint; quiq; iis carent, excommunicationem incurrunt, à qua ante satisfactionem condignam non absolvuntur, *ut disponitur in clem. 1. de decim. ubi subditur, præmissa non extendi ad animalia quæ per religiosorum ipsorum donatos, seu oblatos tenentur, dum tamen illi cum effectu se & sua donaverint, aut obrulerint illius religiosi.*
- 20 SEPTIMA CONCLUSIO. Papa † non tenetur decimas solvere; quia ipse est summus Sacerdos & Pontifex, ac minister ecclesiæ, qui decimas aliis imponit, *Clem. ult. de decim. & extravag. de decim. in commun. §. Thom. 2. 2. q. 87. art. 4. ad 3. Sol. libr. 9. de just. & jur. q. 4. art. 4. Rebuf. d. tract. q. 3. num. 3. & seqq.* Unde etiam
- 21 *in lege veteri, ad cujus similitudinem † in nova quoque decimæ præcepte fuerunt, ut in specie §. Thom. d. q. 87. art. 1. & Sol. lib. 9. de just. & jur. q. 4. art. 1. adnotarunt ceteri quidem Levitæ summo Sacerdoti decimas dabant, ipse autem nemini, ut habetur Numer. 18. quare quod ait idem Rebuf. d. tract. q. 5. num. 26. quod omnis homo,*

homo, in quantum Deo subditus, sive sit Papa, sive
 Imperator, tenetur decimas Deo offerre, quia omnes
 sumus populus ejus, & oves pascuæ ejus, loquitur † de 22
 decima illa spiritali, quæ Deo offertur per jejunium,
 & pœnitentiam, de qua idem Rebus. d. tract. q. 2. numer.
 9. & q. 3. num. 31. Imo neque Episcopus † tenetur deci- 23
 mas solvere, nisi summo Pontifici, tum quia ita in spe-
 cie voluit Thom. Trivis. in decis. Venet. lib. 1. decis. 29. n.
 1. & 3. post Abb. in c. 2. nu. 6. de decim. tum quia nulli-
 bi hoc caveretur, tum quia nemini subditus est, etiam
 quoad spiritalia, & sacramenta, nisi summo Pontifi-
 ci. Unde si sacerdotes ex eo, quia non recipiunt sacra-
 menta, sed aliis ea ministrant, immunes à decimis tam
 personalibus, quam realibus esse voluit Rebus. d. q. 5.
 num. 9. multo magis immunes erunt Episcopi quoad
 mensam saltem Episcopalem, ejusque prædia. Quod
 igitur asserit idem Rebus. d. q. 5. numero 26. post Andr.
 Hispan. d. q. 11. nu. 1. Episcopum etiam quatenus Deo
 subditum teneri ad solvendum decimam Deo, intelli-
 gendum est de ea decima spiritali, quæ non nisi Deo
 darur: de qua supra dictum est. Quod tamen declara,
 Primo procedere solum in bonis Episcopi ecclesiasti-
 cis, quæ sunt de mensa Episcopali; de patrimonialibus
 enim † & aliis beneficiis ecclesiasticis, quæ tanquam 24
 privatus clericus habet, idem dicendum erit, quod su-
 pra conclus. 2. & 3. diximus de bonis paternis, & eccle-
 siasticis aliorum clericorum; & hoc est, quod voluit
 Hispan. q. 12. num. 14. post Host. Declara secundo, secus
 esse, † si bona hujus mensæ in alium per venditionem 25
 transferantur; nam tunc subjicerentur decimæ, ut tra-
 dit idem Trivis. d. decis. 29. num. 3. ad not. per Bald. cons.
 322. num. 2. lib. 4. & Fabian. de Mont. in tract. de empt.
 & vend. q. 6. princ. n. 46.
 OCTAVA CONCLUSIO. Reges, & Principes † te- 26
 nentur & ipsi ad decimarum solutionem; prædialium
 quidem illi ecclesiæ, in qua prædia sita sunt, persona-
 lium vero, ubi divina audiunt officia, ut in specie tradit
 gloss. in c. omnes Principes, de major. & obed. Rebus. d. q.
 5. nu. 25.

- § nu. 25. Hispan. d. reg. decim. q. 12. num. 1. & late in
dit Corset. in tract. de potest. reg. quest. 37. quæ est in
parte illius tractatus; idem etiam voluit Hispan. d. q. 1
num. 1. Quare non est exaudiendus Trivis. dum d. de
cis. 29. numer. 2. vult, bona Principis non esse subjecta
decimæ, per leg. *licitatio*, quæ alias incipit, *locatio*, ff. de
publ. quæ tamen lex solum disponit, quod bona filiorum
sunt immunita à vectigalibus, non tamen recte sequitur,
esse immunita à decimis, quæ fundamentum & origi-
ginem habent à jure naturali, & divino; puto tamen
27 probabiliter, Reges & Principes non teneri solvere
decimas alicui ecclesiæ parochiali, sed Episcopo; sic lo-
quitur gl. d. c. omnes, in qua reliqui fundantur, & hoc
in aliquo præ ceteris in materia quoque decimarum
privilegiati sunt.
- 28 NONA CONCLUSIO. Pauperes & ipsi non tenentur
ad decimas, gl. c. qui tua, & ibi Gemin. 12. q. 1. Vin-
to. And. Butr. & Abb. in c. cum homines, de decim. Fran-
Marc. decis. Delphin. 198. num. 6. 2. par. Tyndar. d. de
de decim. n. 38. usque ad 43. & S. Thom. d. q. 87. art. 4.
in fine, Rebuf. d. q. 5. nu. 14. Viv. opin. 153. verbo, con-
tudo non solvendi. Cornel. Benincas. in tract. de paup-
tate, q. 7. in 6. speciali, num. 28. Ratio duplex est; prima
29 quia prætextu paupertatis non debet quis tenere
liena, vel peccare, l. palam, §. non est ignoscendum, ff. de
30 ritu nupt. cum similib. Secunda, quia pauperes non tenentur
de elemosyna, quæ eis offertur dare decimam
ut iidem Doctores adnotarunt, solvitur enim decima
non modo respectu ecclesiæ, sed etiam in recognitionem
universalis dominii, c. tua nobis de decim. Declaratur
tamen primo hanc conclusionem, quod poterit pau-
31 per non pro alio solvere, ut in specie voluit Fran-
32 Marc. d. decis. 198. num. 8. secundo, non tenetur esse, si is
in extrema necessitate, ut tradit Rebuf. d. q. 5. n. 14. nam
tunc omnia sunt communia, l. 2. §. cum in eadem, ff. de
leg. Rhod. de jac. c. si quis propter, de furt. Imo & debet
ecclesia remittere decimam pauperi, qui cogeretur omnia
vendere, & mendicare, si vellet integram decimam

mam solvere, quam longo tempore non solvisset, *ut tradit Rebus. d. q. 5. num. 15. post gloss. in c. quacunq. 16. q. 7. ubi Turrecr. n. 1. post Host. & Goffr. idem Viv. & Benincas. loc. citatis.*

DECIMA CONCLUSIO. Leprosi tenentur † decimas solvere, si colunt agros, vel vineas, vel si vivunt perse in domibus suis, sicut † & Heremitæ, & alii laici observantes regulā S. Dominici, vel S. Francisci, etiam si serviant monasteriis exemptis, *ut tradunt Rebus. d. q. 5. num. 2. 2. & Hispan. d. tract. reg. decimarum, q. 12. nu. 2. & 3. alias si vivant in communi, & stent simul in uno loco, & domo, non tenentur dare decimas † de hortis suis, qui sunt in circuitu domus, neque de animalibus suis ibidem pascentibus, seu eorum nutrimentis, ut voluit Pontifex, c. 2. de eccl. adif. & not. Rebus. d. nu. 21. Hisp. d. n. 2.*

UNDECIMA CONCLUSIO. Judæi quoque † de terris, quas colunt, decimas solvere tenentur, *tex. in c. de terris, eodem tit. idem de Pagano, Turca, & Heretico † notant ibi Doct. Rebus post alios, d. q. 5. numero 11. Hisp. d. tract. q. 11. numer. 3. Silvester post alios in verbo, decima. num. 3. & ad personales † decimas Judæos, & Hæreticos teneri concludit Rebus. d. num. 11. post gloss. in c. decima, 16. q. 1. quia licet non audiant divina, non tamen stat (inquit Rebus) per ecclesiam, quæ nemini claudit gremium; contrarium tamen voluit gloss. d. c. de terris, quoad Judæos; ex quo, quia non sunt de corpore ecclesiæ; cui accedit Hisp. d. q. 11. num. 5. & in Sarracenis, quod ad decimas teneantur tradit Lopus alleg. 63. Rebus d. q. 5. n. 12. Hisp. d. q. 11. num. 3. consuluit Old. conf. 91. Mant. conf. 188. col. 2.*

An vero meretrix, histrio, usurarii, & alii illicite aliquid acquirentes teneantur ad decimas, sufficienter egimus in precedenti cap. q. 2.

QUÆRO SECUNDO, An possit ex privilegio tã laici quã clericis competere immunitas à solvendis decimis?

Et quidem præmissis † nullum laicum, etiam Imperatorem posse eam concedere; *ut est textus formalis.*

ubi Doct. in c. tua, il. i. de decim. & not. Rebus. d. tractat. 13. n. 101. & alii passim.

- 40 PRIMA ERIT CONCLUSIO. Episcopus ꝛ non potest alicui concedere hanc immunitatem per viam privilegii, ita voluit Rebus. d. q. 5. num. 28. & 32. tum quia sunt à Papa ꝛ assignatae singulis ecclesiis, c. 1. 1. tum quia in Concil. Cabillon. statutum fuit, ne ecclesia antiquitus constituta decimis ꝛ privarentur ecclesia, & seqq. 16. q. 1. non potest autem Episcopus contra Concilium dispensare, ut tradit gloss. sing. in cum dilectus, de elect. Rip. & alii, c. 1. de iudic. sicut et contra canones, Bal. & alii in l. omnes populi. ff. de & jur. Felin. c. 1. num. 48. de constit. & c. quod super de major. & obed. ubi alii Doct. optimus tex. in clem. Romani, de elect. cum simil. Atque ita tenendum quidquid dicere voluerit Hispan. d. reg. decimarum 12. nu. 1. in princ. Poterit tamen Episcopus ꝛ remittere decimas, maxime suae mensurae debitas ex justa causa, ut habetur in c. quia circa, de priv. cum ibi not. per gloss. & Doct. Item poterit Episcopus ꝛ interponere decretum, & consensum in compositione super solutione decimarum, opt. text. ubi Innoc. in c. 2. de transact. l. 1. Rebus. d. tractat. q. 13. num. 20. & seqq. Nos latius infra hoc eodem cap.
- 46 SECUNDA CONCLUSIO. Potest Papa ꝛ aliquibus etiam laicis privilegio concedere immunitatem à decimarum solutione, tex. sunt in c. suggestum, c. ex multiplici, c. à nobis, c. ultimo, de decim. c. accedentibus, c. si terra, c. dudum, de privileg. & in specie notat gloss. 2. ceteri, d. c. à nobis Tyndar. d. tract. maxime num. 64. Rebus. eodem tract. q. 5. nu. 28. & q. 13. num. 103. Hispan. q. 12. nu. 1. Covar. lib. 1. var. resol. c. 17. num. 9. Verum suis commun. opin. verb. privilegium, & verb. consuetudo, & alii Canonista passim, & inter Theologos Cajetan. 2. q. 87. art. 1. ubi id collegit ex S. Thom. Sor. lib. 9. de & jur. q. 4. art. 4. late post alios Henric. in summa Theologia mor. lib. 7. c. 27. nu. 3. inter Summistas Silvest. verbo, decima, n. 11. Laborant tamen gloss. & Canonista

tenentes, decimas esse de jure divino, & naturali, in
 assignanda ratione, ob quam contra illud dispensare
 videatur summus Pontifex, cum tamen † alioqui non
 possit, cum sit immutabile, §. 6. dist. per totum, capit.
 proposuit, de concess. prabend. in gloss. & c. quo jure, in fi-
 ne, & c. seq. 8. dist. Ideoque quod Papa † non possit tol-
 lere jus divinum, late tradit inter alios Fel. in c. qua in
 ecclesiarum, num. 19. de constit. & Covar. epit. de spons.
 & matr. 2. par. cap. 6. §. 9. num. 2. 3. & 4. & optimus tex.
 in clem. ne Romani, de elect. Et quamvis Papa † possit
 jus divinum interpretari, ut docet Abb. & Dd. d. c. qua
 in ecclesiarum, & Innoc. c. super eo, de bigam. & Covar.
 ubi supra; non tamen † potest illud limitare, maxime
 in spiritualibus, sed solum interpretari quod inveni-
 tur limitatum, ut not. Felin. d. c. qua in ecclesiarum, nu-
 21. & 24. post Card. in c. licet, de elect. Contra jus quo-
 que naturale † non potest Princeps ipse aliquid sta-
 tuere in damnum maxime alicujus, Felin. d. c. qua in ec-
 clesiarum, nu. 26. & ibi Abb. per clem. pastoralis, de re-
 jud. Oldr. consil. 223. Alex. cons. 93. 4. part. Bart. in proce-
 mio Digest. colum. 2. Et quod non possit † contra jus
 naturale, & divinum dispensari, late inter alios osten-
 dit Domin. Magdal. in tract. de num. rest. in testam. req.
 3. part. cap. 3. num. 2. 24. & seq. & videtur optimus tex.
 in c. literas, ubi gloss. Abb. & ceteri, de rest. spol. Ratio
 vero illa, & distinctio gloss. d. c. à nobis, quam sequun-
 tur Canonistæ magis communiter, quod possit Ponti-
 fex remittendo decimas alicui specialiter contra jus
 naturale dispensare, non tamen in totum tollere, qua-
 tenus etiam in consuetudine ab aliis admittitur, opti-
 meresellitur à Covar. d. lib. 1. var. resol. v. 17. numero 8.
 vers. quibus mehercle opinionibus, & nu. 9. in fine.

Dicendum ergo est, Papam † posse aliquibus im-
 munitatem à decimis concedere, cum jure humano
 Pontificio, non autem naturali aut divino derogetur.
 Fatendum quoque, non posse † in universum à sum-
 mo Pontifice præceptum hoc tolli, non quia decimæ
 omnino jure divino, aut naturali debeantur, sed ex eo,

N 2 quod

quod tale decretum esset irrationabile, nec conveniens Christianæ Reip. cuius interest spiritualium ministrorum inopes non esse, & quia juri naturali, ac divino congruit, ut laborantes in vinea domini mercedem aliquam decentem à laicis accipiant, quiq; spiritualia seminaria temporalia metant; neque enim negamus de juri naturali, ac divino debere ministros ecclesiæ indigentius congrue sustentari, id enim Theologi quoque omnino fatentur, & late concludit Covar. *d. c. 17. nu. 2. in fine* 3. *fere per totum*, & nos etiam admonuimus, *sup. cap. hujus tract. q. 3.*

TERTIA CONCLUSIO. Privilegium concessum religiosis, & aliis, de non solvendis decimis, etiam agris antiquitus cultis † non extenditur ad eas, in quarum possessione is est, cui de jure competant decimæ, puta ecclesia parochialis; ita Covar. *d. c. 17. num. 14.* exponens Innoc. & Card. *in c. dudum*, quod est antiquum de priv. Oldr. *cons. 268.* & alios, absolute dicentes, hujusmodi privilegium non intelligi de iis decimis, quarum possessione aliquis est, cujus etiam sententia est Rebus *d. tract. q. 13. nu. 114.* secus vero † dicendum est (*inquit Covar. loco citato*) si possessio sit apud eos quibus non jure communi, sed privilegio, vel præscriptione competit jus decimas percipiendi, sic inter alios dicitur contrariam sententiam Abb. & aliorum, *d. c. dudum*. Ratio autem desumitur, ex verisimili, & præsumpta mente concedentis hoc privilegium, neque enim præsumitur Pontifex nosse jus, quod alicui præter commune competit, eive derogare velle, quod secus est, ubi competat de jure communi, *juxta text. cum not. in c. 1. de constit. in 6.*

QUÆRO TERTIO, An laicis possit ex privilegio concedi jus decimandi, seu decimas percipiendi?

Suppono regulariter jus decimandi tanquam spirituale † non posse laicis competere, ideoque ejus ritus illos esse incapaces, *opt. text. ubi omnes Canon. de decimas. 16. q. 7. c. causam, de prescriptione. & c. 2. de jure gloss. communis in c. quamvis, de decim. inter Theologos*

id tradit S. Thomas 2. 2. q. 87. art. 3. & ibi Cajet. idem
 not Covar. d. c. 17. nu. 5. & 6. Rebuf. d. tract. q. 10. num.
 17. & q. 13. num. 38. 39. & 73. Andr. Hiss. d. tract. reg.
 decimarum, q. 13. nu. 6. Trivis. decis. Venet. 29. num. 4.
 Germon. loc. infr. citando, & Henriq. in summa Theol.
 mor. lib. 7. c. 27. num. 2. quomodo vero, & quo sensu † 58
 quid spirituale sit, tradunt latius Rebuf. ubi supra, &
 Germon. de sacror. immunit. c. 19. nu. 57 & 58. His præ-
 missis erit

PRIMA CONCLUSIO Regulariter Episcopus † 59
 non potest jus percipiendi decimas laicis concedere,
 tex. optimus in c. pervenit 1. q. 4. & c. bene quidem, & in
 c. venerabilis, de confi. util. not. Grat. in sum. 16. q. 7. Abb.
 in c. contingit, de arbitr. Rebuf. d. tract. q. 5. num. 32. &
 q. 13. numer. 73. Declara tamen † hanc conclusionem 60
 primo, posse concedere aliis ecclesiis, cum aliqua cau-
 sa, tex. in c. plures, & c. statuimus, & c. si ubi gl. 16 q. 1.
 & not. etiam Rebuf. d. num. 32. Secundo, posse † Epi- 61
 scopum alicui laico ex justa causa, puta quia ecclesiam
 ejusve patrimonium à tyranni oppressione liberaverit,
 concedere ad vitam aliudve tempus, non quidem jus
 percipiendi decimas, sed ipsarum decimarum fructus, &
 ut eas quodammodo nomine, & titulo ecclesie con-
 sequatur, ut voluit gloss. & magis communiter Doct. in
 d. c. quamvis, de decim. Card. c. cum Apostolica, colum.
 4. de his que sunt à Prelat. Abb. c. ad hac, de decim. Hi-
 span. d. tract. q. 12. numer. 1. & 13. num. 9. Rebuf. d. tract.
 q. 10. num. 34. & q. 13. num. 110. Covar. d. c. 17. num. 5.
 Bald. l. usufructus, ff. de iure dot. & inter Theologos S.
 Thom. d. q. 87. art. 3. & quodl. 2. art. 8. Tertio declara, † 62
 posse concedi ab Episcopo cum consensu ejus, de cujus
 interesse agitur in vim non privilegii, sed alienationis
 cum causæ cognitione, & aliis solemnitatibus, tex. est
 in c. de his que sunt à Prelatis, prout † intelligit Re- 63
 buf. d. q. 5. numer. 35. & tunc jam non erit spirituale jus
 tali laico concessum, cum spiritualia non ministret,
 sed temporale, hoc est, fructus & commoditas deci-
 marum, quæ quid temporale sunt, ut inter ceteros no-

tavit Abb. in c. ad hac, num. 4. de decim. Rot. Rom. dicitur
 2. nu. 1. de jud. Nisi velimus dicere cum gloss. Abb. &
 Host. d. c. 2. illum tex. loqui de decim. concessis clerico
 ad breve tempus, vel cum eodem Innoc. Host. Jo. An.
 de modica decima, vel de remissione decimæ, ut ibi
 not. Abb. & Innoc. Quarto declara, nemini dubium
 64 esse, posse † laicos sacerdotum nomine, jure, & iure
 conductionis decimas percipere, prout quotidie re-
 cipiunt, & exigunt. ita gl. Abb. Anan & alii, in c. quæ
 relam, ne Prælati vic. suas, Rom. cons. 266. Dec. cap. 11
 14. & Rip. n. 115. de jud. Covar. d. c. 17. num. 5. vers.
 & laici, Rebus. d. q. 10. nu. 34. Gemin. & alii in c. fin-
 for. compet. in 6. optimus tex. in c. vestra, de loca. d. c. quæ
 relam, ne Prælati vic. suas, cum aliis concord. relati-
 Hispan. in regul. decimarum, §. ult. num. 7. & noviss.
 Catoc. neminem horum, sed alios allegans tract. loca.
 & cond. tit. de decim. num. 6. & 7. qui etiam num. 2.
 65 concedit post alios † posse etiam decimas loca-
 vitam conductoris, accedente maxime superioris au-
 ctoritate.

SECUNDA CONCLUSIO. Quamvis laici
 possideant decimas sibi in feudum etiam perpetuo
 66 te Concilium Lateranense concessas à Prælati-
 cus tamen de his, quæ post illud concessæ sunt: extra
 in c. cū Apostolica, de his, quæ fi. à Prælati. & c. quævis
 gl. & c. prohibemus, de decim. Idem habetur in c. 2. de
 ne eod. tit. in 6. not. Rebus. d. q. 13. nu. 79. & 80. Covar.
 d. c. 17. num. 5. vers. olim sane, Menoch. de præsumt.
 concl. seu præsumt. 86. num. 2. post alios. Et licet tex. in
 prohibemus, quod ex eodem Conc. scriptum est, in-
 nuare videatur, laicos cum animarum periculo decimas
 possidere, quas etiam ante illud Concil. obtinuerunt
 tamen vel loquitur de obtentis, sine legitimo
 feudationis jure, vel de laicis non exhibentibus eccle-
 siæ debita obsequia, & servitia, quæ ratione feudati-
 onis habere tenentur, prout optime exponit Covar. d. num.
 vers. & dubio procul, in fine. Fuit autem hoc Concilium
 67 teranense, † non illud generale Concilium Lateranense

senſe, de quo paſſim canones Gregorii I X. mentio-
nem faciunt, quod celebratum fuit ſub Innoc. I I I. An-
no Domini 1215. ſed aliud Lateranenſe non generale
celebratum ſub Alex III. Anno 1179. ut ex Platina, Sa-
bellico, Volaterrano, & aliis tam Doct. quàm ju-
ribus, oſtendit Covar. d. verſ. & dubio procul. Parvin.
de viſit. 2. part. c. 5. num. 96. Menoch. d. l. 6. præſumt. 86.
nu. 2. & Rebuf. in concord. rubr. de approbat. convent.
per Lateran. Concilium fact. Idem quoque ex emphy-
teuſi dicendum eſt, quod nimirum † laicis non poſſunt
decimæ eo tit. à Prælatiſ concedi, ſaltem poſt Latera-
nenſe Concil. ut in ſpecie not. Abb. in c. ad hæc, num. 4.
de decim. Ac ratio illa eſt, quam idem quoque Abb. in-
dicat, quoniam ſicut per feudum, ita per emphyteu-
ſim utile dominium transfertur; & valet † argumen-
tum à feudo ad emphyteuſim, ut late inter ceteros de-
ducit Clar. §. feudum, q. 3. & Everard. in loco à feudo ad
emphyteuſim per totum. Sed neque à laicis † pignora-
ri poſſunt ab iſdem detentæ decimæ iſtis quoque ec-
cleſiis, c. ſi. ubi gloſſ. & Doct. de decim. niſi pignorentur
iſtis eccleſiis, quarum decimæ ſunt, ut ibi not. gloſſ. &
alii, ſatisq; ex eo tex. colligere licet.

Hanc vero concluſionem principalẽ declara, ut laici
obtinẽtes in feudũ decimas ante Later. Conc. † poſſint
eas, ex conſenſu tamen Epifcopi, in aliquam eccleſiam
transferre, ut eas iſtas eccleſia eodem titulo obtineat;
tex. eſt in c. cum & plantare, in princ. de privil. & c. 2. §.
ſane, de decim. in 6. facit c. prohibemus, ext. eodem tit. &
d. c. cum Apoſtolica, de hiſ que ſunt à Prælat. ubi gloſſ. &
eſt communis Doct. opinio, prout refert, & ſequitur Co-
var. d. nu. 5. verſ. præter hæc. Non tamen poterunt iſtæ
decimæ † in alios laicos feudi titulo transmitti etiam
de conſenſu Epifcopi, ut habetur, d. c. cum Apoſtolica,
& c. prohibemus, ubi Hoſt. Io. An. & Abb. Covar. alios re-
ferens, ubi ſupra; idem notavit Rebuf. d. q. 10. num. 11.
ubi cum multis num. ſeqq. late exponit text. d. c. prohibe-
mus, licet alii in hoc contrarium velint, quos refert, &
ſequitur Fren. Vaſq. contr. illuſtr. c. 89. num. 2. Verum

73 retenta prima opinione, ea ¶ procedit etiam in iis de-
 cimis, quæ antiquo feudo extincto ad ecclesiam re-
 deunt, prout ex iisdem Doct. (Rebuf. excepto, quæ
 ipse nusquam in eo cap. all. gavit) colligit Covar. *de*
cit. & late tradit Menoch. *d. presunt.* 86. num. 3. quæ-
 vis alios ibidem referant in hoc contrarium sentientes,
 quod etiam tenere videtur gloss. 2. *d. c. prohibemus,* &
 late probat Clar. § *feudum,* q. 13. *vers. sed quero.*

74 Illud vero prætermittendum non est, quod si
 quis laicus possederit per tempus immemorabile, ma-
 xima erit præsumptio, imo sufficiens probatio tituli ac-
 te Concilium acquisiti, ut tradit Io. And. Butr. *Car.*
 & *Imol. d. c. cum Apostolica,* communem dicit, eandem
 tenens Alex. *consil.* 6. colum. pen. lib. 1. & alii quos refe-
 runt, & sequuntur Balb. *de prescript.* 5. part. q. 7. ad
 nem, Parvin. *d. c. 5. num.* 97. *de Visit.* Menoch. *de presunt.*
lib. 6. *prescr.* 86. Gabr. *com. concl.* lib. 5. tit. *de prescript.*
concl. 1. nu. 22. Mascard. *de probat. conclus.* 483. num. 1.
volum. 2. Peregr. *de privil. fisc.* lib. 6. tit. 8. nu. 22. & Co-
 var. *d. nu.* 5. *vers. sed si dubitetur.* Nec erit necessaria for-
 ma, quod habuerit tale privilegium ante Concil. prout
 ex iisdem fere Doct. concludit Covar. & Mascard. ibidem
 contra Abb. *d. c. cum Apostolica,* colum. fin. & ibi Io. And.
 & Fel. *c. causam quæ,* colum. 1. *de prescript.* & alios, qui
 etiam tenuit Rebuf. *d. tract.* q. 13. num. 69. neque etiam
 requiritur, quod ostendat aliquam investituram, pro-
 ut post Barbat. *cons.* 35. n. 17. li. 2. tradit post alios Peregr.
d. numero 22. & Mascard. *d. concl. numero* 9. licet con-
 trarium videatur velle idem Rebuf. *d. q.* 13. num. 70. &
 77. & aliquos recenset, & sequitur Menoch. *inf.* Puto
 tamen requiri, quod saltem ex fama constet, laicos eas
 decimas titulo feudi possedisse, ut tradit Rip. *in c. 2. col.*
fin. de jud. Covar. *ubi sup.* vel quod aliquid solvat ec-
 clesie in recognitionem, ut voluit Rebuf. *d. quest.* 13.
 num. 76.

Immemorialis autem huiusmodi possessio, seu præ-
 scriptio (quæ idem ¶ est cum centenaria juxta magis
 communem opinionem, quam tenet etiam Rebuf. *d.*

q. 13. nu. 94. & alii fere innumeri, quos refert & sequitur Ant. Gabr. *com. concl. lib. 5. tit. de præscript. concl. 1. n. 71.* licet alii velint immemoriam esse majorem alii minorem centenaria, ut per relatos à Gabr. ibidem, & Covar. *Rel. reg. possessor, 2 p. §. 3. num. 6.*) hæc inquam immemorialis possessio † probari debet per testes, deponentes, se vidisse semper ita fieri, & numquam vidisse contrarium, & à senioribus, & majoribus audivisse, id ita factum fuisse, nec unquam audivisse contrarium actum esse; & hujusce rei publicam famam esse, & opinionem apud eos, qui rei cognitionem habent, prout voluit gl. quam ibi Doct. sequuntur, in c. 1. de præscript. in 6. *Specul. tit. de prob. vers. vit. queritur, & alii pleriq; quos referunt, & sequuntur Covar. d. §. 3. num. 7. Gabr. d. concl. 1. num. 74.* Et in materia decimarum tradit Rebuf. *d. q. 13. nu. 94. & seqq.* Debent autem testes, qui de hac re testificaturi sunt, ita † memores esse, ut possint deponere de eo, quod actum est 40. annis, & sic annorum fere 54. ut tradunt Lap. *Gem. & Franc. d. c. 1. & alii plurimi, quos referunt & sequuntur Covar. d. num. 7. Gabr. d. concl. 2. num. 83. & in nostris terminis. Rebuf. d. q. 13. num. 99.* Verum poterit etiam probari, † memoriam extare tum per testes, ut late probat Rebuf. *ibid. num. 98.* tum etiam per instrumentum, ut tradit gloss. *Io. An. & Gem. c. 1. de præscript. in 6. Rebuf. numero 97.*

Et quoniam incidimus in materiam probatoriam possessionis decimarum, illud omittendum non est, † earum perceptionem probari posse per testes singulares, ut unus dicat, vidisse ecclesiam recipere uno anno decimam de fabis illius campi, alius de frumento ejusdem campi alio anno, ut voluit *Specul. tit. de inquis. §. 1. nu. 18. Gem. cons. 117. num. 3. Andr. Gail. pract. obs. lib. 2. obs. 66. nu. 12. & alii pleriq; quos refert, & sequitur Mascard. d. concl. 483. nu. 1. Brunor. à Sole in comp. resol. propos. jur. vers. decimas percipiendi, & Gabr. com. concl. lib. 1. tit. de test. concl. 2. nu. 33. ubi hanc opinionem asserit communem videri.* Ratio duplex est, altera generalis,

80 ralis, & communis, quod in possessione probanda testes singulares admittantur, ut late probat *idem* Galv.

81 *d. concl. 2. nu. 32.* altera specialis, quod in decimis locus & tempus non est de substantia actus, ut post *Sponcul. tradit Masc. d. concl. n. 2.*

An vero laici jure percipiendi decimas spoliati, & gentes interdicto recuperandæ sint ante omnia restituerendi, late tradit *Valq. contr. illustr. lib. 2. c. 89. nu. 4.* & *Covar. d. l. i. var. resol. c. 17. nu. 6. in princ.* ubi concludit, quod tunc solum non erit ante omnia restituendus laicus, quando contra eum & pro reo simul est juris præsumtio, & non alias: sic exponens *c. ad decimas, de rest. spol. in 6.*

83 TERTIA CONCLUSIO. Potest Papa alicui Principi, vel etiam alteri laico ex causa decimas, seu jus percipiendi concedere; opt. *tex. in c. Adrianus, 63. dist. c. 1. de præscript. c. cum Apostolica, de his qua fi. à Prælat. melior in c. ex parte, il. 3. de decim. c. 2. §. statuimus, c. §. ubi autem, eodem tit. in 6.* & notat passim *Doct. maxime vero Rebus. d. q. 13. n. 110. Hispan. d. tract. reg. decim. q. 12. num. 1 Covar. d. nu. 6. vers. 4. ab eadem radice procedit Navar. in tract. de reddit. eccles. q. 1. monit. 57. nu. 1.* late & optime *Henriq. quem post consecutum hunc tractatum vidi in summa Theol. mor. lib. 7. cap. 57. num. 2.*

84 Declarabis tamen hanc conclusionem, quod hujusmodi privilegiatus, tam laicus, quam religiosus tenebitur congruam portionem pro sustentatione, & oneribus supportandis ecclesiæ parochiali assignare, ut disponitur in *d. §. ubi autem, c. nos supra, c. 4. q. 3. concl. 6. semel admonuimus.*

QUÆRO QUARTO, An consuetudo aliquam vim habeat in eximendo aliquos à decimarum solutione, aut tribuendo jure decimandi?

85 Suppono, consuetudinem differre à præscriptione; per consuetudinem enim jus quodammodo acquiritur in communi, & publico, per præscriptionem vero privato; ita *Abb. in c. cum ecclesia, colum. 8. num. 45. de ea. poss. & propr. Rebus. d. q. 13. num. 45.* Et in consuetudine

dine sunt plures personæ incertæ, in præscriptione vero una sola esse potest, *Butr. c. fin. de consuet. Alex. conf. 166. num. 7. colum. 1. Cor. conf. 268. colum. 5. vol. 4. Rebuf. loco cit. Germon. de sacror. immu. lib. 3. c. 19. nu. 66.* Alias differentias tradunt *Abb. Butr. & Curt. d. c. fin. Balb. de præscript. §. par. princ. q. 7. Rebuf. in constit. reg. tract. de consuet. in 3. Tom.* Est autem † consuetudo, ut 86 habetur in *c. consuetudo distinct. 1.* jus quoddam moribus utentium approbatum, quod pro lege suscipitur, cum deficit lex; quæ etiam definitio colligitur ex *c. ceterum, de testi. cog. & communiter probatur.*

PRIMA CONCLUSIO. Plurimum potest † consuetudo circa portionem, & quantitatem decimæ, eaque attendenda est; *ita colligitur ex c. in aliquibus, §. ultimo, c. commissum, c. cum sint homines, c. dilecti, c. ad Apostolica, de decim.* in specie adnotavit tam in prædialibus, quam in personalibus *Rebuf. d. q. 13. num. 46. Franc. Balb. d. q. 7. Boer. in consuet. Bituric. tit. de consue. §. 12. communem dicens, quem etiam sequitur Covar. d. c. 17. nu. 8.* Male ergo *Host. & alii* quos referunt *Rebuf. d. q. 13. nu. 43. Covar. d. num. 8. & Tyndar. tract. de decim. num. 35. & 36.* id admiserunt in personalibus, non autem in prædialibus. Peius dixit *gloss. & Innoc. d. c. in aliquibus,* consuetudinem hanc debere à Pontifice esse approbatam, vel auctoritate summi Pontificis totam decimam seu illam partem quæ diminuta videtur esse, in quid aliud commutatam, *ut voluit Germon. d. c. 19. num. 69. & duobus seqq.* Nam & *tex. supra* relati aperte id tribuunt consuetudini, non autem huiusmodi cōmutationi, neque requiritur in consuetudine, † etiam quæ est contra jus, scientia, & approbatio Principis, *ut multis ostendit Abb. d. c. fi. num. 13. & ibi Butr. & Barb. colum. 26. de consuetud. Curt. late sect. 4. num. 24.* pessime demum dixit *Hispan. in d. tract. reg. decim. vers. decima est jure naturali, nu. 13. & 15.* nullam omnino consuetudinem excusare etiam à quota decimarum. Ratio enim est, quia quora decimæ † diminui potest per consuetudinem, sive quia solum de jure

87

88

89

jure

jure humano, ut Theologi volunt, siue quia consuetudine jus divinum, aut naturale limitari, & quodammodo diminui possunt, ut voluit gloss. communiter *re à Canon. recepta in c. à nobis, de decim.* & ideo in hac specie, quod decima diminui possit consuetudine, præter jura & Doct. citatos tenuit Vivi. & Abb. *d. c. in aliquibus*, & alii Canonistæ fere omnes, ex quib. non nullos recenset Covar. *d. n. 8 in princ.* Et de hoc nullus est dubitatio apud recte sentientes.

- SECUNDA CONCLUSIO. Consuetudo quantum-
 90 cunque longa † nullas decimas, aut quid aliud ecclesie ministris solvendi, non excusat à peccato, nec valet, quando alias sustentari non potest in ea plebe, vel parochia sacramentorum, ac spiritualium minister, in hoc conveniunt omnes, non modo Canonistæ, sed etiam Theologi, & in specie notavit Covar. *d. c. 17. nu. 6. & 8.*
 91 *in fine.* Ratio est, quoniam † de jure naturali, & divino est sustentatio ministrorum ecclesie Dei, ut inter ceteros ostendit *Sot. lib. 9. de just. & jur. q. 3. art. 1. Covar. d. c. 17. nu. 2. & 3. & Vasq. contr. ill. lib. 2. cap. 89. num. 8. & 9.* & nos jam non semel admonuimus; sicque procedunt rationes, de quibus per Rebuf. inter ceteros, *d. q. 13. num. 40.* ubi absolute probare contendit consuetudinem nullas decimas solvendi non valere post Anchar. Turrecr. Bertran. & alios.
 92 Hanc tamen conclusionem declara † non procedere in iis decimis, quæ proculdubio jure tantum humano, etiam quoad substantiam indictæ sunt, quales sunt decimæ personales, secundum Host. *in sum. tit. de decim. §. utrum, q. 7.* & plerosq; alios Canonistas, de quibus per Covar. *d. c. 17. nu. 2. vers.* & præter has rationes; ideoque eas per consuetudinem tolli posse, præter Covar. *d. c. 17. n. 8.* voluit Host. *in c. in aliquibus, de decim. Turrecr. c. revertimini, 16 q. 1. art. 7. nu. 12. Paris. cons. 25. col. 2. l. 4. Fel. c. causam qua de præscript. Balb. de præscript. 5 part. pr. q. 7. Vivi. decis. Neap. 4. n. 46.* Et communem Theologorum & Canon. dicit esse Rebuf. *d. q. 13. num. 44.*

TERTIA CONCLUSIO. Valet consuetudo ut de minutis etiam † decimæ mixtæ non solvantur, ut voluit D. Thom. 2. 2. q. 87. art. 2. Astenf. in sum. rubr. de decim. art. 4. in fi. Collect. c. 1. de decim. Rebuf. d. q. 13. nu. 51. Imo voluit Turrecr. d. c. revertimini, q. 11. decimas de minutis non esse in præcepto. Pariratione † valebit etiam consuetudo, ut ex certis fructibus, puta sceno, oleo decima non solvatur; ita præter alios scripsit Castr. consilio 17. libr. 2. quem sequitur Covar. d. nu. 8. vers. 7. eodem jure.

QUARTA CONCLUSIO. Valet consuetudo, ut † de prædiis ecclesiasticis decima non solvatur à clericis; ita in specie tradit Covar. d. num. 8. vers. 2. licet magis communiter, cum præsertim multi non improbabili- ter dixerint decimas de his solvendas non esse, quos recensuimus hoc eodem c. q. 1. concl. 3. Imo † posse clericos consuetudine eximi à solutione decimarum omnium tam prædialium, quam personalium, etiam ratione bonorum patrimonialium voluisset gloss. d. c. in aliquibus, de decim. & c. quia cognovimus, 10. q. 3. Fel. d. c. causam que, col. 1. de præscript. Balb. d. q. 7. & Covar. d. n. 8. vers. primum hinc constat.

QUINTA CONCLUSIO. Possunt ex consuetudine † decimæ uni ecclesiæ alias debitæ alteri adscribi, & solvi, tex. est. in c. cum sint homines, & c. ad Apostolica, ubi Abb. & alii, de decim. & not. Card. in c. ult. in fin. de paroch. Covar. d. num. 8. Rebuf. d. q. 13. num. 47. & 48. ubi limitat id non procedere † in decimis, quæ limitibus adhærent, hoc est, in prædiis, quæ limitibus proxima sunt, ad not. per gloss. & Doct. d. c. cum sint homines, & d. c. fin. de paroch. limites enim † præscribi non possunt, ne fines confundantur, c. quicumq;, & c. licet, 16. q. 3. & c. super eo, de paroch. Fortius vero † attendi debet cōsuetudo, ubi de jure dubium est, ad quam ecclesiam decimæ spectent, ut not. gloss. 2. & Doct. per illam tex. in c. cum contingat, de decim. & Covar. d. nu. 8. vers. 4. fortiori ratione ubi post Abb. d. c. cum sint homines, concludit in hac specie † sufficere consuetudinem de

cem annorum, cum ea non sit contra, sed præterius
 102 quo casu † decem annorum spatio legitimam consue-
 tudinem induci voluerunt præter citatos à Covar. ibi
 dem Abb. *d. c. fin. nu. 15. de consuet. & Rebuf. d. q. 13. nu.*
53. & nos latius ostendimus tract. de option. cap. 1. q. 2.

De consuetudine quoad modum & tempus solven-
 di decimas, dicemus *inf. cap. seq. q. suis locis.*

SEXTA CONCLUSIO. Excepto casu, de quo
 superiori conclusione, & eis similibus, consuetudo
 103 quæ circa decimas observanda est, † requiritur, &
 sufficit, ut sit quadraginta annorum: *opt. tex. in c. fin.*
de consuet. & in hac specie notavit Paris. cons. 25. nu. 6.
& 27. lib. 4. Covar. d. numero 8. vers. decimo his omnibus
adversis, & colligitur ex gloss. fin. in c. fin. & ibi Doct. omnes,
in c. fin. de consuet. & patet ex tex. in c. cum eccle-
sia, de caus. possess. & c. auditis, de præscript. Quare male
Soc. cons. 2. q. 7. num. 2. Fulgos. cons. 166. & clarius Balb.
d. q. 7. & Rebuf. d. q. 13. num. 53. in fin. volunt requirere
 hanc consuetudinem in materia decimarum tempus

104 immemorabile. Imo neq; † titulus requiritur ad hanc
 consuetudinem, licet ei adveseretur juris communis
 præsumptio, ut in specie adnotavit Covar. ubi supra.
 Textus vero in *c. 1. de præscript. in 6.* qui contrarius vi-
 detur, procedit in præscriptione, non autem in con-
 suetudine, secundum Archid. ibi, Gemin. & alios, quos
 ad hoc refert, & sequitur Covar. loco cit.

QUÆRO QUINTO, Quanam præscriptio obti-
 neat, & locum habeat in materia decimarum?

105 PRIMA CONCLUSIO. Possunt aliqui † saltem
 laici præscribere exemptionem à solutione, non solum
 partis decimarum, seu quotæ (in quo omnes conve-
 niunt, & late inter ceteros tuetur Trivis. *decis. Venet.*
29. nu. 15. Rebuf. d. q. 13. nu. 57. & 58. ubi post Ang. in
summa, in verbo, decima, §. 2. id limitat, ubi Curatus
 non possit commode ex illa parte, quæ solvitur, suitea-
 tari) verum etiam quoad totam decimam: idque tuen-
 tur optime Covar. *d. c. 17. nu. 10. & post alios Henric.*
lib. 7. sum. Theol. mor. c. 27. num. 2. ea optima ratione,
 quod

quod licet laici sint incapaces juris percipiendi decimas, ut superius ostendimus, nullibi tamen in jure habetur, quod sint incapaces hujus exemptionis; suffragatur etiam c. 1. de prescriptione, in 6. ubi absolute admittitur præscriptio in decimis; licet contrarium rueri velit Trivis. d. decis. Verset. 29. n. 14.

SECUNDA CONCLUSIO. Potest † clericus, vel ecclesia per præscriptionem acquirere exemptionem, etiam quoad totam decimam, ut voluit gloss. fin. quam ibi Doct. sequuntur, in c. in aliquibus, Fel. c. causam, que, col. 1. de præscript. Gem. c. 2. §. penul. de decim. in 6. Balb. d. 5. par. princ. q. 7. Covar. d. n. 10. & Vasq. contr. ill. c. 89. num. 10.

TERTIA CONCLUSIO. Potest † clericus vel ecclesia per præscriptionem acquirere etiam totam decimam in aliena parochia: bonus rex. juncta gloss. in c. cum contingat, & c. cum in tua, quod est seq. de decim. melior in c. 1. de præscript. in 6. optimus & fere ad litteram, in c. ad aures, de præscript. ubi gloss. & Doct. idem not. Rebuf. d. q. 13. num. 6. & Covar. d. c. 17. nu. 7. Abb. conf. 94. num. 2. volum. 1. quod tamen aliqui limitant non procedere, ubi clerici vel religiosi non habeant parochiam, ut videre est apud Rebuf. d. q. 13. num. 63. quos tamen † ibi refellit. Tu vero declara, hanc præscriptionem † non extendi de decima unius rei ad aliam rem etiam ejusdem fundi; unde si quis præscripsit decimam vini, si vinea fiat arabilis, non habebit decimam illius fundi; ut decidit Butr. c. commissum, de decim. per c. cum in tua, eod. quod tamen potius loquitur de extensione quoad prædium; idem voluit Rebuf. d. q. 13. num. 61. allegans Doct. in c. auditis, de præscript. sed neque † extenditur præscriptio decimarum ad novalia, ut ibidem tradit Rebuf. & nos latius ostendimus, cap. præced. q. 3. concl. 9. ubi de præscript. quoad novalia fuse egimus; neque † etiam extenditur de persona ad personam; unde si quis veniat ad habitandum, non poterit ab eo decimam percipere, qui in aliis præscripsit, sed cum de novo solvat, ecclesiæ parochiali solvere debet.

ut voluit S. Ant. 2. par. sum. tit. 4. c. 3. §. 3. & Rebuf. d. q. 13. n. 62. per c. ad Apostolica, de decim. quod tamen in alio terminis loquitur.

112 **QUARTA CONCLUSIO.** Ad præscribendum casu præcedentium cōclusionum † requiritur vel spatium 40. annorum cum probatione tituli, vel tempus immemoriale; text. est in c. 1. ubi gloss. & Doct. de præscript. in 6. & not. Rebuf. d. q. 13. num. 81. & seq. Covar. d. c. 17. in princ. num. 8. ad fi. & num. 10. fere per verum, ubi id late probat, & subtiliter, more suo rationes satis congruas afferens, quas brevitatis causa omittam.

113 **QUINTA CONCLUSIO.** Ecclesia, vel persona ecclesiastica habens donationem à laico, puta Rege, Regina, nō † potest decimas præscribere, etiā per tempus immemoriale. text. in c. dudum, ubi Abb. de decimis facit quoq; cap. fin. de rebus eccl. non alien. in 6. not. Rebuf. d. q. 13. n. 87. poterit tamen habere à laico qui habuerit in feudum ante Conc. Later. ut disponitur in c. 2. §. sane, de decim. in 6. & sic poterit præscribere.

114 **SEXTA CONCLUSIO.** Nulla præscriptione etiam immemoriali † potest laicus jus acquirere percipiendi decimas ab aliis, quidquid dicat Vasq. contr. illust. l. 2. c. 89. nu. 7. text. apertus in c. causam qua, ubi gloss. Fel. & alii, de præscript. notat Balb. d. 5. part. prin. q. 7. Covar. d. c. 17. nu. 6. vers. 4. ab eadem radice, Germon & Henricus locis infri. cit. Rebuf. d. q. 13. num. 64. & alii quos refert Vasq. ubi supra. Ratio illa est, quod laici sint incapaces hujus juris, ut late probavimus supra hoc eodem cap. q. 3. in princ. ubi autem adest incapacitas alicujus juris

115 † non possunt etiam per immemoriam præscriptionem capaces fieri, ut voluit gloss. in c. nobis, verb. jurisdictione, de jure patron. Abb. & Curt. in c. fin. de consuet. sect. 4. n. 32. & 33. cum aliis, quos refert, & sequitur Covar. d. c. 17. nu. 10. Anastas. Germon. de sacr. immunit. lib. 3. c. 19. nu. 6. & duobus seqq. Peregr. de privil. fis. lib. 6. tit. 8. n. 18. 19. & 21. & Henricus libr. 7. sum. Theol. mor. cap. 17. numer. 2. Et quamvis privilegio laicis concedi

possit hoc jus decimandi, ut eadem q. 3. ostendimus, huiusmodi autem immemorialis præscriptio ¶ vim habeat privilegii, ut habetur in l. 3. §. ductus aqua. ff. de aq. quotid. & est. c. super quibusdam, de verb. signif. & late prosequitur Ant. Gabr. com. concl. lib. 5. tit. de præscript. concl. 1. num. 1. secus tamen est ¶ ubi adest incapacitas in possidente, ut not. Io. Menoch. c. 2. de præb. in 6. Abb. Fel. & alii d. c. causam quæ late Covar. d. l. 1. var. resol. c. 10. nu. 14 & Peregr. d. num. 18. & 19. latissime Gabriel d. concl. 1. nu. 16. Et in hac specie juris percipiendi decimas in laicis non habere præscriptionem immemoriam locum privilegii voluit Covar. d. c. 17. num. 6. vers. 4. ab eadem radice, Curt. d. num. 35. & Rebuf. d. q. 13. num. 67. & 68. Si tamen ¶ ad hanc immemoriam præscriptionem accedat fama vel privilegii, seu feudi obtenti ante Concil. Later. vel etiam fama feudi absolute, tunc laicus tutus erit, ut latius ostendimus sup. hoc eodem cap. q. 3. concl. 2.

QUÆRO SEXTO, An valeat compositio, vel transactio super decimis?

PRIMA CONCLUSIO. Valet compositio inter personas ecclesiasticas, ut decimæ uni ecclesiæ debitæ ¶ alteri solvantur: tex. est in c. 2. & ibi gloss. & Doct. de transact. optimus etiam tex. in c. dilecti, ubi id not. Abb. de decim. idem tradit Ruin. cons. 142. num. 13. volum. 5. Rebuf. d. q. 13. nu. 16. ubi rationem affert, qui etiam n. seqq. post Collect. in c. ad Apostolica, eod. hanc conclusionem limitat non procedere in decimis personalibus, quæ limitantur ratione administrationis sacramentorum. Tu vero eam declara, ita demum procedere ¶ si causæ cognitio, decretum, & consensus Episcopi accedat, ut d. sponitur d. cap. 2. & ibi not. Innoc. & late tradit Rebuf. d. q. 13. n. 19. usq; ad 23. ubi etiam quærit, an sufficiat auctoritas vicarii, & videtur concludere ¶ quod sic per tex. d. c. 2. in integra decretali, ubi habetur, Episcopi vel Archidiaconi, qui de jure vicarius est Episcopi, c. 1. de off. Archid. Secundo declara ¶ non posse laicos cum ecclesia componere, ut decimæ
 O
 ipsis

ipfis laicis solvantur nisi ad tempus, & ex iusta causa
probat Rebus. n. 28.

- SECUNDA CONCLUSIO. Valet compositio
 123 ter clericos, † ut minus quam sit decima eis solvatur
 vel ut de aliquibus rebus nō praestetur: *tex. in c. veniens
 de transact. & c. ex multiplici, ubi Doct. de decim. m.
 Abb. c. dilecti, eod. Rebus. d. q. 13. n. 26. Trivis. decim. 7.*
 124 *net. 29. num. 12.* imo valebit etiam † inter laicos, & cler-
 nicos, ut tenere videtur gloss. *fi. d. c. 2. de transact.* ubi
 cum ecclesiae utilitate; sed expresse tenet ibi Host. ut
 fert Io. An. in add. ad d. gloss. *fin. idem voluit Dec. in c. ve-
 nerabilis, de confir. util. vel inutil. quod etiam sequitur*
 125 *& late probat Rebus. d. q. 13. nu. 29.* ubi † talis compo-
 sitio sit approbata à summo Pōnifice, vel magno ter-
 poris intervallo firmata, & omnino vera est, ubi com-
 positio inter laicos, & clericos fiat de modo, loco,
 tempore decimas solvendi, ut *ibid. probat Rebus. ex
 c. venerabilis, & ibi gl. & Innoc. Ad hoc vero, ut talis
 compositio etiam inter clericos facta perpetua sit, &*
 126 *valeat, atq; obliget successorem, † debet fieri cum au-
 thoritate superioris, ut habetur in d. c. veniens, & c. ex
 multiplici; Imo d. c. veniens, requiri videtur approbatio
 summi Pontificis, & not. Bertran. cons. 14. & 116.*
 127 *i. sed hoc † ibi disponitur, vel quia agebatur de mag-
 pra iudicio, hoc est, solvenda solum tertia parte decimae,
 ma, vel quia nulla causa intervenerat utilitatis, nec
 firmitatis, aut alia similis; vel quia illa erat propria
 actio hae compositio, vel quia in ea parochia, in qua
 erant praedia, coloni monasterii, quod transegerat
 composuerat de non solvenda nisi tertia parte decimae
 marum, recipiebant etiam ecclesiastica sacramenta.*
 128 TERTIA CONCLUSIO. Potest fieri † compositio
 & transactio super decimis praeteritis, & decursis
 consensu superioris, ut tradit gloss. & Doct. in c. *ut
 per, de rebus ecclesiae non alienandis. Dec. c. venerabilis
 not. 4. de confir. util. vel inutil. gloss. & Doct. c. fin. de re-
 permut. Rebus. d. q. 13. nu. 25. & 33.* Ratio est, quia
 non agitur de tollendo, aut remittendo aliquo iure
 eccle-

ecclesie, sed solum de commodo illius parochi, ad quem illarum decimarum iam spectant.

QUARTA CONCLUSIO. Valet transactio ꝑ de 129
decimis futuris, facta cum assensu Papę vel Episcopi, si
pro decimis compensetur ecclesia in aliis rebus, Re-
bus. d. q. 13. num. 36. dicens ita tenere Doctores in c. ad.
questiones. de rer. permutat. quod inquit Rebus. ibidem
procedere, dummodo detur spirituale pro spirituali,
per gl. in c. super eo, de transact. & Boich. in c. ex literis
eod. cum decimę spirituales dici possint, ut firmat gl. in
c. literas, de restit. spol. & ibi Abb. not. 1. & alii quos re-
fert & sequitur Rebus. d. q. 13. nu. 38. & 39. Sed ego id
dixerim fortassis procedere ubi in laicos jus decimandi
transferatur, quod spirituale est, ut alibi diximus, non
vero, ubi agitur de exemptione à solutione decimarum,
vel partis, quod non est quid spirituale, ut jam semel
admonuimus; Quare poterit etiam aliquid tempora-
le, ut prædium, dari ꝑ ecclesie pro se eximendo ab onere
re decimarum, dummodo ad id superioris auctoritas
eum ecclesie utilitate accedat; sic exponendus est Paul.
Rom. de pens. ecclesiast. conclus. 2. nu. 22. & Navar. cons.
3. num. 2. tit. de iure patr. volum. 1. dum dixerunt, non
posse aliquid temporale dari pro decimis. Hispan. ve-
ro dum in reg. decim. in fine, not. 2. ait, non posse laicum
dando unum prædium ecclesie liberare alia ab onere
decimarum, intelligendus est, si id facere velit propria
auctoritate, & sine causę cognitione & decreto su-
perioris; quare quod possit fieri huiusmodi transactio,
ut pro futuris decimis, detur ecclesie domus, vela-
lid, in specie tradit, & latius ostendit Germon. de sa-
cror. immun. lib. 3. c. 19. num. 42. & 43. quamvis numer.
45. post Imol. c. si. de rer. permutat. velit, quod si huius-
modi res temporalis data ecclesie pro futuris decimis
chasmate perierit, ecclesia non sit obnoxia composi-
tioni, sed decimas de novo exigere possit; de quo ta-
men dubito, cum & ipsa ecclesia regulariter teneatur
stare contractui, iur. vulg.

An vero causa decimarum possit compromitti, &

quomodo, dicamus *capite ultim. quaest. i. conclusione*
tima.

QUÆRO SEPTIMO, *An possit remitti ex aliquo*
causa, decima laico, vel clerico?

PRIMA CONCLUSIO. *Decimæ Episcopales,*

131 *quibus † in c. nobis, & c. concesso, 12. q. 2. & nos inf.*

132 *q. un. possunt † personis ecclesiasticis remitti; quia*
talis remissio large est interpretanda, ut etiam ad

133 *teram in c. quia circa, de privil. debet † tamen fieri*
cundum canonicas sanctiones, ut ibi disponitur, ubi
est de consensu Capituli, ut ait gloss. & ex causa, ut

134 *Host. & Io. An. Idem quoque dicendum erit, † ut*
sint decimæ remitti ecclesie à quavis alia ecclesia
de jure communi decimæ non debentur, ut videtur
se textus in c. 2. de his qua fin. à Pralat. sine cons. Cap.
cundum intellectum Innoc. cui etiam videtur ibi au
dere Abb. & alii.

135 SECUNDA CONCLUSIO. *Potest † cum assensu*

summi Pontificis remitti decima etiam ab ecclesia
parochiali alicui non modo clerico, sed etiam laico

quicquid dicere voluerit, etiam quoad clericum, be
bus. d. q. 13. nu. 27. Ratio illa est, quoniam potest fieri

mus Pontifex, quod majus est, ex causa aliquem etiam
laicum eximere à solutione decimarum, ut ostenditur

hoc eodem cap. q. 2. concl. 2. & hoc in specie tenuit Ty
dar tractat. de decim. numer. 64. & late post alios tractat

Henric. in sum. Theolog. moral. libr. 7. cap. 27. numer.

136 *Imo etiam † quod sufficiat assensus Episcopi, re*
videtur Benincas. de pauper. q. 7. 6. speciali, numero 1.

Quod tamen ego non admitterem, nisi ex maxima
causa id fieret, & cum plenissima causæ cognitione.

SUMMÆ RERUM.

I *Fructus decimales portari debent in horrea clericali*
rum, ubi sine magno labore, & sumtu id fieri possunt,
sit, neq; asportari possunt fruges, donec clerici

tiores fiant de collectione. numero 2.

3. Consuetudo induci potest, ut fructus decimales in propria horrea condantur, antequam clerici certiores fiant.
4. Inhiberi potest per iudicem debitori decimarum, ne fruges exportet ab agro, antequam decimam solvat.
5. Fructus decimales portari debent in horrea publice ad id deputata, si qua sint.
6. Consuetudo obtinere potest, ne decimas quis teneatur inferre in horrea clericorum.
7. Consuetudo, quod decima in agro relinquuntur monito sacerdote antequam fieret separatio, valet.
8. Solutio decimarum pradiarium fieri debet statim ac fructus sunt collecti.
9. Frugum decima solvi potest una cum palea.
10. Solutio decima pradiaris ubi non fiat statim, vel saltem iuxta consuetudinem monitus sit Curatus, si respereat, tenebitur debitor.
11. Personales decima regulariter debentur solum in fine anni; tutius tamen est statim eas solvere. nu. 12. recusari autem non possunt, si intra annum solvantur. nu. 13.
14. Agnorum, & vitulorum decima solvi debent, cum ii nutriti fuerint, nec indigent lacte materno.
15. Consuetudo, ut decima etiam pradiales non solvantur statim, sed certo tempore, valet.
16. Consuetudo decennalis circa modum, & tempus solutionis decimarum attendenda est.
17. Præterita decima, & non petita debentur clericis, ab iisq; exigi possunt. Etiam si is, qui eas debet, prædium vendat. num. 18. imo exigi poterunt à novo possessore, idq; in optione Rectoris erit. nu. 19.
20. Decima sequuntur fructuum detentorem.
21. Decima debentur sacerdotibus quamvis non petantur, & sine ulla monitione.
22. Debitor debet portare debitum ad domum creditoris.

- 23 Creditor non tenetur interpellare debitorem nisi
urbanitate
- 24 Usura an peti possint ob retentionem decimarum.
- 25 Decima capi non possunt propria auctoritate, sed
(saltem ex urbanitate debent extrajudicialiter
- 26 Mediocre dari debet in solutione decimarum.
- 27 Agnorum, seu vitulorum decimus solvi debet, pro
sub virga pastorali transit.
- 28 Expensa deducenda non sunt in solutione decimarum
pradialium. Idem in decimis mixtis. nu. 29. &
ratione. nu. 31. & 34.
- 30 Semina non deducuntur ex decimis pradialibus.
- 31 Fructus intelliguntur deductus expensis.
- 32 Personales decima regulariter debentur deducuntur
prius expensis, non modo utilibus, & necessariis
sed etiam voluntariis. num. 33.
- 34 Expensa cur deducantur de decimis personalibus
non item de realibus.
- 35 Expensa facta in re immobili deducuntur, ubi de
cro venditionis solvenda sit decima: secus si
remaneat penes me, & de eius commodo solvenda
sit. num. 36.
- 37 Censur, & tributum solvi non debet ante decimam
vel, si solvatur, computari debet in solutione
decima.
- 38 Causa potentior attenditur, cum dua concurrunt.
- 39 Colonus, & dominus solvere debent decimam.
- 40 Solutio decima quomodo inter colonum, & domi-
num dividenda sit.
- 41 Portio, qua datur domino non ratione locationis,
census, advocacionis, vel similibus decimarum
prejudicium domini. Idem de ea, qua à colono
cui gratis datur. num. 42.
- 43 Consuetudo attendenda est, cui ecclesia solvat col-
onus pradialine, an parochiali.
- 44 Pactum inter dominum, & conductorem, quis eorum
decimam solvat, servandum est. Quod tamen
prejudicabit ecclesie. num. 45.

46 I

47 I

48 I

De c

f

Q

P R

sumt

rea cl

resol

gens

quur

solut

erian

bell. v

cis. 4.

q. 2. c.

c. per

cim. c.

Se

cima

bus l

ctior

quen

il. 2.

fert,

indu

pria

46 D

- 46 Decima tamquam onus reale sequitur tampradii, quam fructuum detentorem.
- 47 Decima solvenda est nihil soluto iis, qui decimas solvere debent, non attenda quavis consuetudine.
- 48 Decima secunda sunt cum integritate, & sine diminutione.

CAP. VI.

De circumstantiis loci, temporis, & modi solvendi decimas, seu qualiter solvantur decima.

QUAERO PRIMO de loco, An debeant decima portari in horrea clericorum?

PRIMA CONCLUSIO. Ubi sine magno labore, & sumtu id fieri possit, debent decimæ † portari in horrea clericorum: ita in specie tradit Covar. d. lib. 1. var. resol. c. 17. num. 8. vers. 8. ex his colligi poterit, sic intelligens gloss. in c. cum homines, quam ibi Abb. & Doct. sequuntur, de decim. & Jas. l. 2. q. 27. C. de jur. emphyt. absolute dicentes, ad id solventes decimas teneri, quod etiam tenuit Io. An. in add. ad Spec. eodem tit. sup. 2. libell. Vinc. Franc. decis. Neap. 124. nu. 1. Franc. Vir. decis. 4. nu. 33. & est text. juncta gloss. in c. revertimini, 16. q. 2. & tenent Doct. in c. ex parte. il. 2. de decim. teste Abb. c. pervenit, num. 3. eodem tit. & sequitur Hispan. reg. decim. q. 14. num. 6.

SECUNDA CONCLUSIO. Non possunt † laici decimas solventes fruges asportare, donec clerici, quibus solvendæ sunt decimæ, certiores fiant de collectione; ita in terminis voluit Specul. rit. de decim. in fin. quem sequuntur Abb. & Doct. communiter, c. ex parte, il. 2. de decim. Capel. Tholos. decis. 109. & alii quos refert, & sequitur Covar. ubi supra, licet in hoc † possit induci contraria consuetudo, ut possint fruges in propria horrea condi, ut late tradit Cravet. consil. 21. quem

4 *Sequitur ibidem Covar.* Imo potest † Curatus, & alius exactor decimarum obtinere inhibitionem domini fundi, ne fructus exportet ante decimæ solutionem, post *Guid. Pap. dec. 283. Io. An. Collect. Anchar. Card. & alios, c. ex parte, il. 2. resoluit Rebus. d. tract. q. 5. n. 23.*

TERTIA CONCLUSIO. Si horrea sint ad hoc publice deputata, † debent decimæ in illa horrea, ubi de hoc adfit consuetudo, debent in horrea clericorum portari decimæ, alias secus; ita *Covar. loc. cit. intelligens Archid. d. de decim. in 6. Fel. c. si autem, in 4. de rescript. & alios quos refert ibi, dicentes, absolute non sic decimas portandas in horrea clericorum, nisi illis petentibus.*

6 QUARTA CONCLUSIO. Valet consuetudo † de portandi decimas in horrea; ita *Rebus. in d. tract. q. 13. num. 49. post Host. in summa tit. de decim. §. si q. 16. Collect. cap. in aliquibus, eod. Craver. cons. 21. Paris. cons. in c. considerata, col. 2. vol. 4. & colligitur ex his, quos recensuimus 1. & 3. conclus.*

7 QUINTA CONCLUSIO. Valet † consuetudo ut decimæ, hoc est, pars decimalis frugum relinquatur in agro, dummodo Curatus monitus fuerit, antequam aliqua fructuum fieret separatio; ita *Curr. in c. fin. in requis. de consuet. post Host. in c. certificari, de sepult. Cap. Tholos. decis. 432. Roffr. in tractat. de libel. jur. Can. rube. qual. decim. sit dan. Rebus. d. q. 13. n. 50. & alii apud Covar. in collect. jur. Can. collect. ult. 1. part.*

QUÆRO SECUNDO, Quo tempore solvenda sunt decimæ?

8 PRIMA CONCLUSIO. Decimæ prædialibus † solvi debent statim ac fructus collecti sunt; tex. est, ubi *Abb. & alii Doct. in c. cum homines, de decim. & not. Rebus. d. q. 12. nu. 1. & 2. Læ. Zanch. de privil. ecclesie, pro vil. 120. n. 11. Guid. Papæ cons. 70. ex processu, q. 1. ubi etiam intelligit statim, id est, quanto citius solvi possunt, ut etiam voluit gloss. pen. d. c. cum homines, in illius gloss. & sufficit, quod † fructus sint collecti, licet granum sit cum palea, ut videtur velle *Rebus. d. q. 12. num.**

num. 2. sed clarius Abb. *in c. pervenit*, num. 3. de decim. licet contrarium sentiat Marches. *de commiss. & rescript. par. 2. c. 4. num. 31.* per tex. qui non urgent. Et, si tunc non fuit soluta decima, vel saltem juxta consuetudinem monitus Curatus, ut decimam reciperet, & frumentum, vel vinum perit, † tenebitur is, qui sol- 10 vero, vel monere debebat, ut not. Rebuf. d. num. 2. arg. l. cum res. in fin. ff. de leg. 1. & tradunt gloss. & Doct. d. c. cum homines.

SECUNDA CONCLUSIO. Decimæ personales † regulariter debentur solum in fine anni, ut not. gloss. 11 *in c. revertimini*, in verb. *annus*, 16 q. 1. Abb. *in c. pervenit*, n. 3. de decim. post Jo. An. *in addit. ad Specul. in tit. de decim. super 2. libell.* idem voluerunt alii quos refert Franc. Viv. *in decis. Neap. decis. 4. n. 35.* Quamvis idem Vivi. num. seq. post Card. *in c. pastoralis*, q. 16 eodem tit. & Rebuf. d. q. 12. numero 4. velint, tutius esse † statim 12 solvere, ex eo quia interim potest Rector indigere, & parochianus mori. Illud sane certum est, † quod si in- 13 tra annum solvantur, non possunt à parochio recusari, sicut post Butr. *in c. ad Apostolica*, in fine, de decim. resolvit Rebuf. d. n. 4.

TERTIA CONCLUSIO. De agnis, & vitulis † de- 14 bentur decimæ, cum illi nutriti fuerint, nec indigent lacte materno; sic not. Hispan. d. tract. regul. decim. q. 14. n. 5. Rebuf. d. tract. q. 6. n. 3. Io. An. Boich. Anchar. & alii *in c. cum homines*, neque consuluit Oldr. cons. 236. incip. circa propositam & tradit Veri. d. decis. 4. n. 7.

QUARTA CONCLUSIO. Valet consuetudo, † ut 15 decimæ prædiales non solvantur statim, sed certo tempore Collect. *in d. c. cum homines*, post Roffr. *in tract. de libell. jur. can. in 4. par. rubr. qualiter decim. sit danda*, & tradunt Doct. *in c. ad Apostolica*, & c. *in aliquibus*, in fin. de decim. & not. Rebuf. d. q. 12. nu. 3. & q. 13. num. 52. ubi dicit, consuetudinem esse apud Venetos de solvendis decimis personalib. in articulo mortis, & quod tam quoad locū, quam tēpus solvendi decimā † atten- 16 denda sit consuetudo etiam decennialis, late docet Vi-

vi. decis. Neap. 4. num. 42. & 43. post. Abb. in c. cum sint, n. 6. de decim. & alios.

QUÆRO TERTIO, An decima non petita, seu etiam præterita exigi possint?

- PRIMA CONCLUSIO, Debentur clericis decimæ etiam decursæ, & præteritæ, ita Covar. d. c. 17. a. 8. vers. 8. Ex his colligi poterit, & nu. 12 per totum. Bolenne de charit. subsid. notab. 1. num. 1. & decisum fuit in Parlam. Delphin. teste Franc. Marc. decis. 550 num. 5. part. idem voluit Io. An. & Abb. in c. cum homines, de decim. Feder. de sen. cons. 81. Tirag. de retract. lign. §. 29. gloss. 2. num. 7. Hispan. d. reg. decim. §. ult. num. 1. & supponunt ii omnes, quos sup. cap. præceden. 9. conol. rececimus, tenentes remissionem posse fieri super præteritis decimis; optimus text. d. c. cum homines, de decim. idq; late & optime tuetur Germon. de sacror. immunit. lib. 3. c. 19. nu. 62. 63. 64. Neque ideo liberatur qui præteritarum decimarum solutione, quod prædium vendat, ut in specie Tirag. loc. cit. post Io. An. & Abb. & alios adnotavit. Imo peti poterunt etiam à novo possessore, ut post Io. An. & Abb. in c. cum homines, conclusit Franc. Marc. ubi supra ex eo, quia decima sit onus reale, & transit cum prædio, c. de terris, c. cum sint, c. nupt. & dilecti, c. tua nobis, de decim. ubi etiam ait, esse in optione ecclesiæ, quem velit convenire novum, vel antiquum prædii possessorem, quod etiam tenet Rebut. d. tract. q. 9. num. 9. Gig. tract. de pension. q. 39. num. 12. & q. 43. numer. 4. Io. An. Abb. & Feder. locis cit. Idem per Host. Card. & alios, d. c. pastoralis, tradit Capic. decis. Neap. 20. nu. 26. quin etiam sequuntur decimæ futurum detentorem, gloss. & alii in c. cum non sit, de decim. Vivi. d. decis. 4. nu. 3. & 4. optimus textus in c. pastoralis, eodem, & inter Theologos not. S. Thom. 2. 2. q. 87. art. 2. ad 4.

SECUNDA CONCLUSIO. Quæ ex præcedenti inferitur. Decimæ debentur etiam sacerdotibus licet non petantur, & sine ulla monitione; ita in specie Covar. loc. cit. gloss. pen. Abb. & alii in d. c. cum homines, idem Abb.

in c. pervenit, nu. 3. eod. tit. Franc. Vivi. decis. Neap. 4. nu. 67. Rebuf. d. tract. q. 12. nu. 7. 8. & 13. alia opt. gloss. in c. 1. eodem tit. in 6. idem quoque late & optime probat Germon. d. c. 19. nu. 62. & 63. facit etiam maxime rex. in d. c. cum homines, ubi disponitur, quod decimæ statim collectis fructibus solvantur. Et quamvis Rot. Rom. decis. 1. nu. 1. de decim. in antiq. & S. Thom. 2. 2. q. 87. art. 1. ad 5. & ibi expressius Cajet. videantur velle, decimas non deberi, nisi petantur; quod clarius tenet Fel. c. si autem, num. 5. de refer. Paris. cons. 15. nu. 26. volum. 1. per ea, quæ not. Archid. & alii in c. 1. de decim. in 6. tamen neque ibi Rot. se firmat, sed potius contrarium tenere videtur; quia, inquit, decimæ debentur, nec quis prætere tendere potest ignorantiam, quando debeantur, & sic sine petitione offerri debent, quia debitor † debet 22 portare debitum ad domum creditoris, ut not. inquis Innoc. in c. significante, de pignor. & creditor † non de- 23 bet interpellare debitorem, nisi ex urbanitate, ut not. Add. ad Rot. ibidem per gl. sing. in §. sic itaque, in verb. denunciare, Inst. de act. qui etiam Add. ad Rot. dicunt, eam decisionem Rot. esse duram, nec forte tutam in conscientia; neque etiam illa est Archidiaconi sententia, ut ex eodem patet, & pulcherrime, atque apertissime ostendunt Covar. & Germon. loc. cit. Cajet. vero eo loci fateretur & ipse, quod saltem, ubi indigeant ministri, tenentur laici decimas etiam non petentibus solvere; præterquam, quod loquitur, ubi laici excusentur consuetudine, vel alia causa, nec possint sine scandalo decimæ exigi; quomodo intelligendus est etiam S. Thom. d. art. 1. ad 5. quamvis aliter eum exponat Covar. d. c. 17. nu. 12. ubi etiam eum locum conciliat cum alio loco D. Thom. ut latius per eum; neque Archid. & alii quos refert Paris. id inquirent, ad quod illos citat, ut etiam Covar. d. n. 8. vers. cit. adnotavit. Adde quod etiam ii omnes exponi possunt de petitione extrajudiciali, atq; ex urbanitate, de qua inf. concl. ult. preut intelligit Rebuf. d. q. 12. num. 14.

TERTIA CONCLUSIO. Probabile mihi est † ob 24

TERCA-

retentionem usurarum posse etiã peti usuras; ita Firm. verb. decima, v. 33. & verb. usura, vers. 156. Card. clem. 1. §. fi. q. 16. numero 9. de usur. Petr. Mollign. in suo moder. tractat. de retentione, num. 363. quod intelligo verum a die saltem, quo petita fuerunt, cum tunc vera mora intercedat.

- 25 **QUARTA CONCLUSIO** Decimæ † non possunt propria auctoritate capi, sed peti saltem ex urbanitate debent extrajudicialiter, quicquid voluerit Spec. tit. de decim. vers. ult. queritur; ita in specie Rebus d. tract. q. d. nu. 20. Vivi. decis. Neap. 4. nu. 34. & not. etiam Alber. in l. extat. colum. 1. ff. quod met. cau. & in l. nullus, C. de jud.

Qualiter vero petantur decimæ, & qua ratione, aliquid tractat Rebus d. q. 9. fere per totum, & nos aliquid infra dicemus, in cap. ult. ubi agemus de modo procedendi in exactiõne decimarum.

- 26 **PRIMA CONCLUSIO.** Fideliter † dari debent decimæ, hoc est, ut nec optimum, nec pejus detur pro decima; ita habetur in c. quicumq. 3. il. 1. 16. q. 1. & sumit̃ est ex Levit. 27. indignum enim est dare Deo quod indignatur homo, c. ult. in fin. 46. dist. idem not. Rebus d. tract. q. 6. nu. 29. & q. 19. num. 1. Hispan. d. tract. reg. decim. q. 14. nu. 17. per text. in c. hoc jus porrectum, 10. q. 1. & c. omnes decima, 16. q. 7. quare illa regula servari poterit, ut de vitulis, vel agnis, † prout sub virga pastoralis transeunt, decimus solvatur, prout habetur in d. c. omnes decima, & adnotarunt Hispan. & Rebus. loc. cit. neque poterit unus cum alio commutari, alias uterq. deberet, ut disponitur in d. c. omnes, & not. Rebus. d. q. 11. nu. 2.

- 28 **SECUNDA CONCLUSIO.** Decimæ prædiales † solvendæ sunt, non deductis expensis, tex. in c. tua nobis, c. pastoralis, c. non est in potestate, & in c. cum homines, ubi Abb. & ceteri, de decim. not. Archid. in c. revertimini, in fi. 16. q. 1. S. Ant. in summa 2. part. tit. 4. c. 3. de decim. Rebus. d. q. 11. nu. 3. & alii, quos referunt, & se-

quuntur *Tiraq. de retr. lign. §. 15. gloss. l. num. 10. Cap. decis. Neap. 20. n. 2. Vivi. decis. 4. num. 1. Franc. Marc. decis. Delphin 198. nu. 1. 2. par. Idem † quoque erit in 29*
 decimis mixtis, ut de piscatione, & venatione tradit
Vivi d. decis. 4. num. 1. post Capit. d. decis. 20. nu. 5. Imo
 neque † semina deducuntur ex prædialibus decimis, 30
Franc. Marc. d. nu. 1. Host. relatus per Armil. in sum. in
verb. decima, §. 2. Vivi. d. decis. 4. num. 14. & est tex. in c.
tua nobis, ubi Abb. num. 1. & alii, de decim. Ratio au-
 tem, quare expensæ ex his decimis non deducantur,
 cum alias fructus † intelligantur deductis expensis, l. 31
fructus, ff. sol. matr. cum similib. præcipua illa est, quia
 agitur de quota, non de totis fructibus restituendis, ut
voluit Abb. d. c. pastoralis, & post Host. in summa, tradit
Vivi. d. decis. 4. n. 13. alias rationes videbis per Abb. d. c.
pastoralis, & Doct. d. l. fructus.

TERTIA CONCLUSIO. Decimæ personales † 32
 regulariter debentur expensis prius deductis, ut quæ
 factæ sunt in mercibus emendis, quærendis, vehendis;
rex. in c. pastoralis, ubi gloss. Abb. & ceteri, de decim. not.
Rebuf. d. tract. q. 11. n. 4. Vivi. d. decis. 4. num. 21. & 22.
gl. in c. cum homines, vers. decimatis, Tiraq. in d. §. 15.
gloss. 1. num. 14. neque solum expensæ utiliter erogatæ,
 ut in mediatoribus, verum etiam † voluntarie, dum- 33
 modo in fraudem factæ non sint, deducuntur, ut post
Innoc. Host. Io. An. & Card. & gloss. d. c. pastoralis, tra-
dunt Rebuf. d. num. 4. Vivi. decis. 4. num. 23. Rationes
 vero, † cur de personalibus deducantur expensæ, non 34
 vero de prædialibus, duæ præcipuæ sunt; altera, quod
 in negotiatione, & similibus, de quibus personalis
 decima solvitur, præcipue operatur manus hominum,
 in prædialibus præcipue manus Dei; quam sequitur
Vinc. & gl. d. c. pastoralis, Tiraq. d. gloss. 1. n. 14. Viv. d. de-
cis. 4. num. 28. altera, quia bis eadem res decimaretur,
 quam sequitur gloss. & Host. d. c. pastoralis, Rebuf. d. q. 11.
nu. 6. alias rationes afferunt Rebuf. d. q. 11. num. 5. & 6.
Host. & alii, d. c. pastoralis.

Hanc etiam conclusionem ampliabis, † ut si res im- 35
 mobi-

- mobiles acquisitæ vendantur, ut domus, ager, vineæ, clibanus, de pecunia deducuntur, impenſa reparacionum, ut ſi centum aureis, qui jam decimati ſunt, domum emam, & poſtea ducentis vendam, deducam centum aureos jam decimatos, & expenſas, ſi quas feci in reparacionibus, & de reſiduo tamquam de lucro decimam ſolvam, *ut diſponit tex. d. c. paſtoralis, verſ. ad quod reſpondemus, ubi gloſſ. & ceteri, Rebuſ. d. q. 11. numer. 7.*
- 36 Si tamen † res remaneat penes me, puta clibanus, molendinum & ſimilia, de quorum commodo, & lucro decimas ſolvo, non deducam expenſas factas in eorum conſtructione, aut reſectione, *ut habetur in eodem textu in ſin. ubi gloſſ. & alii, & not. inter ceteros, Rebuſ. d. numer. 7.*
- 37 QUARTA CONCLUSIO. Debentur decimæ antequam ſolvatur cenſus, vel tributum, vel ſi prius illa ſolvantur, decimari & ipſa debent; *tex. eſt, ubi gloſſ. Abb. & ceteri Doct. in c. cum non ſit, de decim. not. Vivi. d. decif. 4. nu. 2. & 6. inter Theologos, S. Thom. 2. 2. q. 87. art. 2. ad 4. Sot. lib. 9. de juſt. & jur. q. 4. art. 2. ad 4.* Ratio eſt, ut etiam ex *tex.* colligitur, quoniam cum duæ cauſæ concurrunt, † potentior attenditur; præponenda ergo erit decima, quæ Deo reſervatur in ſignum univerſalis domini, tributo, quod ſolvitur privato in ſignum ſpecialis domini; *ita in ſpecie Abb. d. c. cum non ſit, Vivi. d. decif. 4. n. 7.*
- 39 QUINTA CONCLUSIO. Suppoſito, † quod tam per dominum, quam per colonum ſolvenda ſit decima, *ut per c. à nobis, & c. tua nobis, & ibi Doct. de decim. oſtendimus in præcedenti cap. q. 1. concl. 1.* quicquid dicere voluerit *Vinc. Franc. decif. Neap. 107. nu. 3. & ſeqq.* qui tamen potius loquitur in decima papali. Si quaeramus, *an per utrumque æque ſolvenda ſit, & quomodo inter eos dividenda, ſit hæc ſolutio; primo diſtinguendum eſt, quoad dominium.* Aut enim dominus locando prædium contraxit quandam ſocietatem, ita, ut recipiat aliquotam partem, puta tertiam, vel medietatem fructuum, & tunc uterque tenetur pro parte ſua;

& ſic

Et sic procedit text. in d. c. tua nobis, ubi id not. gloss. in
 vers. sic & dominus, & ibi Abb. numer. 14. & alii Doct.
 quod tamen intelligendum est, nisi ager fuerit primo
 decimatus; tunc enim nihil amplius exigere potest ec-
 clesia à domino, ut optime not. ibi gloss. sed residuum
 fructuum dividendum erit inter dominum, & colo-
 num ad ratam, juxta formam conventionis. Aut do-
 minus conducit colonum nummis, vel ei promittit
 certas mensuras pro operis, sive nascentur fructus, sive
 non (quo casu ipse dominus conductor est, & dicitur
 prædium suis sumtibus, seu manibus, quamvis per a-
 lium laborare, juxta tit. in c. ex parte, il. 3. & duob. seqq.
 de decim.) & tunc dominus tenetur prius integram
 decimam solvere ecclesie quia omnes fructus ad eum
 pertinent, Abb. d. num. 14 per text. in c. non est, & c. cum
 non sit, de decim. Aut dominus locavit prædium pro
 certis mensuris, vel certa pecunia, ita, ut fructus spe-
 ctent ad colonum, & conductorem, & tunc inquit
 Abb. ubi supr. post Innoc. d. c. cum non sit, non tenetur
 dominus ex hac pensione aliquid solvere; onus enim
 decime est onus fructuum, c. pastoralis, eodem tit. Unde
 transferendo omnes fructus in conductorem, videtur
 transtulisse cum onere suo. Imo etiam quodammodo
 decimam eo casu solvit dominus de pensione, cum
 pro minori pensione prædium locaverit ratione o-
 neris annexi, ut ibi Abb. adnotavit, & hoc idem voluit
 etiam gloss. si recte perpendatur, licet Abb. eam contra-
 rium sentire dicat. Aut ¶ certa portio datur domino, 41
 non ratione locationis, sed vel census, & tributi, vel
 advocacionis, seu alterius servitii, & tunc tenetur do-
 minus solvere decimam ecclesie parochiali ratione
 persone sue, Abb. d. num. 14. per c. ex transmissa, de de-
 cim. Aut demum gratis datur alicui à colono aliqua
 portio, & tunc ¶ debet etiam ab eo, qui recipit, solvi 42
 decima personalis tamquam de lucro, quicquid volue-
 rit Innoc. na gloss. & Abb. ubi supra arg. d. c. ex trans-
 missa. qui etiam dicit id communiter teneri. Hec de do-
 mino. De colono quoque quomodo, & cui ecclesie
 solvere

solvere

- Solvere debeat decimam, distinguendum est. Nam aut
 est colonus partarius, & solvere debet pro portione
 sua decimam ecclesie prædiali, *Abb. d. c. tua nobis, num.*
15. & in c. cum sint homines, nu. 5. & 6. per illos tex. au-
colit nummis, seu pro certis mensuris sibi a domico-
dandis, juxta secundum casum superioris distinc-
tionis, & tunc solvet ecclesie parochiali personalem de-
cimam, tanquam de lucro suæ personæ, ut aperte inde-
cat Abb. d. num. 15. & 10. An. d. c. cum sint; aut demum
 colonus conducit totum prædium, sive nummis sive
 pro certis mensuris domino solvendis, & tunc debet
 colonus solvere integram decimam ex omnibus fru-
 ctibus ecclesie prædiali, *Abb. d. num. 15. & ibid gloss.*
idem Abb. d. c. cum sint, numero 6. post gloss. ibi Innoc. &
Host. d. c. tua nobis, rationibus, de quibus per Abb. d. num.
6. Et hoc intelligendum, seclusa omni consuetudine,
 43 *prout not. Abb. d. num. 6. nam consuetudo † attendi de-*
 bet, cui ecclesie solvat colonus decimam, prædialitè,
 an parochiali, hoc est, illi, in qua audit divina, & reci-
 pit sacramenta, ut aperte disponitur, *in d. c. cum sint,*
 ubi Abb. post alios, *d. nu. 5.* ostendens etiam ex hoc ra-
 tionem difficultatis, quam insinuat ibi text. nec tamen
 gloss. ejusq; sequaces agnoverant.
- 44 Declara etiam conclusionem non procedere, † ubi
 aliud pactum sit inter dominum, & conductorem; il-
 lud enim servandum est, *c. i. de pactis, cum similib.* quod
- 45 tamen † non præjudicabit ecclesie, quin possit conve-
 nire fructuum detentorem, *ut in specie. not. gloss. d. c. tua*
nobis, vers. sic & dominus, in fin. c. pleriq; de pact. inter
- 46 *debitorem, ff. de pactis.* Decima enim † tanquam onus
 reale sequitur possessorem tam prædii, quam fru-
 ctuum, *ut præter supra citatos in q. præced. concl. 1. in fin.*
docet gloss. d. vers. sic & dominus, & in c. in aliquibus,
eodem tit. per c. si quis laicus, 16. q. 1. c. cum non sit, de de-
cim. c. ex literis, de pignoribus, & l. hætenus, ff. de usu-
fruct.
- 47 **SEXTA CONCLUSIO.** Debetur decima †
 nihil soluto ipsis, qui debent solvere decimas, licet et-
 iam

iam aliqua consuetudo esset in contrarium, ita *Abb. in c. i. n. 2. de consuet. quod confirmatur † exc. commissum, c. pervenit, c. ex parte. il. 2. c. ex transmissa, c. non est, c. tua nobis, de decim. & similibus juribus, in quibus disponitur, decimas vel cum integritate, vel sine diminutione esse persolvendas.*

SUMMÆ RERUM.

- 1 Ecclesia quatuorplex sit.
- 2 Cathedralis ecclesia ab Episcopali quodammodo distinguitur.
- 3 Matrix ecclesia qua sit, & cur ita dicatur.
- 4 Baptismalis ecclesia qua sit, & an sit semper curata.
- 5 Parochialis, & pradialis ecclesia qua sit.
- 6 Prescriptio consuetudo, & compositio in solvendis decimis servanda est.
- 7 Decima fructuum, qui nascuntur in parochia Episcopi vel ecclesie Cathedralis, nisi ibi sit alius Curatus, debentur Episcopo.
- 8 Decima quomodo dividi debeant in quatuor partes.
- 9 Episcopo debentur decima pradiorum, qua in nullius parochia sita sunt. Idem ubi parochia non sint distincta. num. 10. secus si locus sit intra duas parochias, sed ignoretur, cujus sit. num. 11.
- 12 Episcopo debentur decima stante consuetudine. Item qua donata fuerunt ecclesie cathedrali, vel alio modo ei debentur. nu. 13.
- 14 Episcopus in sua quarta decimarum est fundatus de jure communi.
- 15 Ecclesia cathedralis nullum jus habet in ecclesiis, seu capellis civitatis.
- 16 Episcopus potest nomine cujuslibet ecclesie vacantis agere ad decimas.
- 17 Reales decima pradiali ecclesie, personales parochiali debentur.
- 18 Parochialis ecclesia, cui decima personales solvantur, qua sit.

- 19 Sacramenta percipiens in pluribus ecclesiis per annum, ad ratam temporis decimas solvet.
- 20 Divina in monasterio percipiens, & audiens, in non solvet decimas, sed ecclesia parochiali, in qua quæ habet domicilium.
- 21 Domicilia plura habens, solvit decimas, ubi est principuum domicilium. Quid si domus sit in confinio duarum parochiarum. num. 22. Et quid si dubitatur, de qua parochia sit domus. num. 23.
- 24 Domicilium mutans solvet secundo Curato. Quid si non constet de animo mutandi domicilium. numero 25.
- 26 Mixta decima cui ecclesia solvantur.
- 27 Baptismali ecclesia regulariter debentur decimas, latius tamen distinguitur. num. 28. & seqq.
- 29 Ecclesia sita intra fines baptismalis quando percipiat decimas tam reales suorum confinium, quam personales, & num. præced.
- 30 Baptismalis ecclesia consentiens fundationi parochia intra suos limites censetur remisisse ius decimandi, & alia iura parochialia pro illa portione limitum. Non tamen potest propter hunc consensum aliquid saltem temporale accipere. numero 31.
- 32 Retineri non potest decima sacerdotibus ob malos mores; vel etiam quia eius fructus in malos usus convertant. num. 33. Quid vero si sacerdos non deserviat, vel notorius peccator sit. num. 34.
- 35 Denegare possunt laici decimas sacerdotibus, cum sibi ab illis denegantur sacramenta. Id tamen non facient laici propria auctoritate, sed in iudicio accipiendo. nu. 36.
- 37 Parochus non potest propria auctoritate denegare sacramenta iis, qui cum debeant, non solvunt decimas, nisi id notorium sit.
- 38 Denegari non possunt decima clericis ex eo, quia divites sint, neque iis indigeant. Ratio assertur numero seqq.

39 D
40 D

Q

O M
tur

de causa

solum a

ligiosis.

Præ

nem; E

Baptism

plebania

parochi

malis, f

cursum

ut, per g

us, 10. q.

rot. 22

tractat. a

q. 6. num

fert tamen

thedralis;

scopi, v

per gloss.

etiam dif

scopus a

prie dica

venerabi

ex trans

men dici

bat gl. d. c

deputati

39 D

- 39 Decima dantur etiam pro sustentatione pauperum.
 40 Decima jure divino, & naturali non debentur ministris non indigentibus; & quid de aliis.

CAP. VII.

*Quibus ecclesiis, seu personis solvenda
 sint Decimæ.*

OMITTAM hic tractare, quando laicis debeantur decimæ ex privilegio vel præscriptione aliave de causa, quoniam de his fufe egimus, in c. 5. q. 3. & 5. solum agemus de locis, & personis ecclesiasticis, ac religiosis.

Præmitto tamen, † communem illam distinctionem; Ecclesia alia est Episcopalis, seu Cathedralis, alia Baptismalis, quam vulgus parochialem, & extra urbem plebaniam vocat, & matrix dici potest; alia proprie parochialis, quæ posita est intra fines ecclesiæ baptismalis, seu parochiæ, & oratorium seu capellam, vel succursum vocare possumus. Hac distinctio colligitur ex not. per gloss. & Doct. in c. cum contingat, de decim. c. pluribus, 10. q. 1. c. cū clerici, & c. venerabili, de verb. sig. rubr. & not. tit. de eccles. adif. & de immun. eccles. Tyndar. tractat. de decim. num. 71. & seqq. Rebus. eodem tractat. q. 6. num. 6. & seqq. Card. cons. 26. & aliis passim. Differt tamen quodammodo ecclesia † Episcopalis à cathedrali; potest enim sumi ecclesia, vel ut est sedes Episcopi, vel ut ecclesia majoris Capituli, ut patet ex not. per gloss. in clem. 1. verb. matricem, de sent. excom. sicut etiam differt mensa Episcopi à mensa Capituli, & Episcopus à Capitulo. Matrix quoque ecclesia, † licet proprie dicatur de ecclesia cathedrali, ut patet ex tex. d. c. venerabili, cum ibi not. per gloss. in verb. matricem, & c. ex transmissa, de præscript. & Rebus. d. q. 6. numer. 6. tamen dicitur etiam de ecclesia baptismali, ut not. & probat gl. d. clem. 1. verb. matricem, & in clem. un. in verb. deputati, de bapt. & ejus eff. Card. d. cons. 26. num. 4. ex

eo, quia in iis renascimur per baptismum, ut per d. gl. vel quia est quasi mater aliarum ecclesiarum & ædium, quas sub se continet, ut ait Rebuf. d. q. 6. n. 7. Paris d. l. ex transmissa, n. 1. & seqq. de præscript.

- 4 Baptismalis ecclesia † est, in qua insunt fontes baptismales, & parochiani baptizantur. gloss. 2. & Abb. in c. cum contingat, de decim. Non possunt autem esse in una parochia plures baptismales, sed una tantum cum capellis suis, c. plures, 10. q. 1. regulariter vero ecclesia baptismalis est quoque Curata, licet non necessario, nec semper, ut post Franc. in c. ad decimas, not. ult. de restit. spol. in 6. scripsit etiam Paris. in repet. c. ex transmissa, num. 4. de præscript. In hoc vero capite, ne terminos confundamus, & clarius loquamur, per cathedralem ecclesiam intelligemus ecclesiam, quatenus distincta est à mensa Episcopi; per baptismalem accipiemus Curatam, cujus Rector sacramenta administrat, & in qua debent de jure parochiani divina audire, c. ut dominicis, cum ibi not. de paroch. & al. par. per parochialem vero † illam, quæ intra fines baptismalis posita est, & capellam aliquando, vel oratorium vocabimus, per prædiale vero ecclesiam in hac materia decimali, omnes intelligunt eam, in cujus finibus est prædium, de quo decima solvenda est. His sic præmissis erit

- 6 PRIMA CONCLUSIO. Si ad sit aliqua † consuetudo, præscriptio, compositio in transferendis decimis de una in aliam ecclesiam, ea servanda est, ut in c. 5. q. 4. concl. 5. q. 5. conclus. 3. & q. 6. conclus. 1. late demonstravimus, & in hac specie notavit Tyndar. d. tract. de decim. nu. 68.

- 7 SECUNDA CONCLUSIO. Seculari consuetudine, præscriptione, vel cōpositione, † decimæ fructuum, qui nascuntur in parochia Episcopi; seu ecclesie cathedralis, Episcopo debentur; ita gloss. 1. in c. cum contingat, de decim. Tyndar. d. num. 68. Rebuf. d. tract. q. 7. num. 7. per c. dudum, secundum unum intell. de decim. idem not. Butr. & Abb. d. c. cum contingat, conclus. 2. & c. pervenit, de parochianos, & seq. eod. quod limita

ibi Rebus. nisi alius esset illius ecclesie Curatus. Addit
 gloss. *d. c. cum contingat*, tunc debere ¶ Episcopum fa- 8
 cere de illis decimis quatuor partes, per *c. quatuor, c.*
vulterrana, & c. concessio, 12. q. 2. ut scilicet una pars detur
 clericis, altera fabricæ, tertia pauperibus, quarta reti-
 neatur per Episcopum, sed melius illi tex. intelligun-
 tur, vel absolute & indistincte, ubi etiam aliqua ex cau-
 sis infra scriptis Episcopo debeantur decimæ, quomo-
 do etiam exponitur *c. statuimus*, cum duobus seqq. 16.
 q. 1. ubi distributio decimarum Episcopi arbitrio tri-
 buitur: vel ubi alias fabrica ecclesie vel ministri, & ani-
 marum rectores proprios redditus non habeant, unde
 commode reparari, manu teneri, & sustentari respecti-
 ve possint.

TERCIA CONCLUSIO. Debentur etiam decimæ
 Episcopo, ¶ ubi prædium non est in alicujus parochia 9
 situm; *tex. in c. quoniam, ubi Abb. numero 2. & 4. gl. c.*
cum contingat, verb. jure communi, & c. dudum, de de-
cim. Rebus. d. tract. q. 7. num. 8. Tyndar. d. tract. nu. 69.
alia gl. in c. fin. de paroch. opt. etiam text. in c. decimas,
 16. q. 7. idem dicendum est, ¶ ubi parochie non sunt 10
 distinctæ, cum tunc tota diocesis sit parochia Episco-
 pi, *c. omnes basilica, 16. q. 7. & hoc notavit in specie Abb.*
d. c. quoniam, num. 2. per c. parochianos, de sepul. & c. ad
Apostolica, de donat. idem not. Tyndar. d. num. 69. secus
 vero esset, ¶ si locus esset intra duas parochias, sed 11
 ignoreretur sub qua sit; nam tunc non debentur Episco-
 po, sed inter eas dividuntur, *ut voluit Abb. d. c. quo-*
niam, nu. 3. post Goffr. arg. c. 2. de sepul. in 6. de quo etiam
nos aliquid diximus c. 4. quæst. 3. conclus. 1. ubi de nova-
 libus.

QUARTA CONCLUSIO. Ubi adsit ¶ consuetudo, 12
 quod decimæ ad Episcopum spectent, ea servanda est,
gl. 2. d. c. dudum & c. cum contingat, de decim. Rebus. d. q.
7. num. 10. & faciunt ea quæ supra e. 5. q. 4. concl. 5. ge-
neratim de consuetudine adnotavimus, & paullo ante
hoc eod. cap. concl. 1. admonuimus.

QUINTA CONCLUSIO. Quando decimæ do-
 natae

nata fuerunt ecclesie cathedrali vel alio modo ei de-
 13 bentur, † tunc Episcopus de jure communi in illis est
 fundatus; ita Rebus. d. q. 7. nu. 13. sic intelligens d. c. du-
 dum, & tunc illæ decimæ inter fratres dividi debent
 ut habetur in c. ult. de offic. custo. & not. Rebus. d. num.
 13. fratres autem sunt canonici ecclesie cathedralis, ut
 ex eo tex. juncta gloss. colligitur, & clarius habetur in
 novit. de his qua fi. à maj. par. Cap.

SEXTA CONCLUSIO. In sua canonica portione
 14 decimarum, hoc est, quarta, † Episcopus de jure com-
 muni fundatus est; tex. est in c. cōquarante, de off. ord. c.
 c. de quarta, de præscript. not. ibi gloss. Host. & Jo. An.
 d. c. cum contingat, Abb. d. c. quoniam, num. 3. & per il-
 lum textum Rebus. d. q. 7. num. 11. & q. 3. nu. 14. Sil-
 verb. decima, nu. 14. Innoc. c. requisisti, de testam. Tyndar.
 d. tract. num. 71. ubi etiam tam tex. in d. c. conqua-
 rente, quam in c. dudum, de decim. intelligit, ubi prædita
 illa sita sunt in ecclesia baptismali, quæ subiecta sit ca-
 thedrali, & contentio est inter baptismalem & Episco-
 pum, ut nimirum quarta tunc debeat Episcopo, re-
 liquum vero ecclesie baptismali, ut per Tyndar. ibid.
 debetur autem hæc quarta Episcopo ratione con-
 junctionis, & universalis curæ, quam habet Episcopus
 in ecclesiis subiectis, ut post Innoc. d. c. requisisti, not.
 Tyndar. d. tract. num. 71. Ecclesia vero cathedralis, seu
 15 matrix ecclesia † nullum jus habet in ecclesiis seu ce-
 pellis civitatis, ut post gloss. & Innoc. in c. dilecto, de off.
 Archid. & c. constitutus, de relig. idem voluit Tyndar. d.
 tract. n. 72. Poterit tamen huic decimæ 40. annis præ-
 scribi, ut habetur in d. c. de quarta, & inter ceteros ad-
 notavit Abb. d. n. 3.

SEPTIMA CONCLUSIO. Potest Episcopus no-
 16 mine cujuscumque ecclesie parochialis subiectæ † ad de-
 cimas agere, quando non est Curatus, qui agat; ita Re-
 bus. d. q. 7. nu. 12. per c. ult. de success. ab intest. ubi tamen
 nihil ad rem.

OCTAVA CONCLUSIO. Si loquamur de ecclesia
 prædiali, in qua prædia sita sunt, tunc communis re-
 gula est

gula est
 debent
 nales v
 Doct. i
 vina, &
 tuimus
 Tynda
 cum sin
 bo, deci
 l. 9. q. 4.
 Doct. p
 chialis
 vendæ
 vina, &
 ut habe
 late tra
 ubi et
 jorem a
 piat fac
 siis id fa
 mæ, ali
 in c. 2. i
 † in me
 cramen
 bentur
 in ea ec
 debean
 paria au
 stare, c
 cum pe
 in jure
 nuit N
 n. 2. pos
 Thom.
 Qu
 paroch
 habet,
 Rebus.
 gula

gula est, † quod prædiales decimæ prædiali ecclesiæ 17
 debentur, *c. fin. de paroch. c. quoniam, de decim. perso-*
nales vero parochiali, pro qua hoc loco cum aliis
 Doct. intelligimus baptismalem, in qua quis audit di-
 vina, & recipit sacramenta; *tex. est in c. questi. & c. sta-*
tuimus, 16. q. 1. & d. c. fin. de paroch. hanc regulam ponit
Tyndar. d. tract. num. 7. Rebuf. d. q. 6. n. 1. & 7. Abb. in c.
cum sint. n. de decim. ubi gl. 2. idem Silvest. in sum. ver-
bo, decima, n. 14. S. Thom. & Cajet. 2. 287. art. 3. Sot. d.
l. 9. q. 4. art. 3. gl. 2. d. c. fin. ubi ceteri de paroch. & alii
 Doct. passim. Est autem proprie † ecclesia hæc paro- 18
 chialis, seu baptismalis, cui personales decimæ persol-
 vendæ sunt, illa ecclesia, in qua homines audiunt di-
 vina, & recipiunt sacramenta per totum anni circulum,
 ut habetur *in d. c. questi. & not. Rebuf. d. q. 6. num. 2. &*
late tradit Menoch. de presunt. lib. 6. presunt. 88. num.
1. ubi etiam num. 3. post alios dicit, idem esse, si per ma-
jorem anni partem in ecclesia divina audiat, & perci-
piat sacramenta; si vero æqualiter in duabus eccle-
 siis id faciat, † dividuntur æqualiter personales deci- 19
 mæ, alias pro rara temporis; *ita Rebuf. d. nu. 2. & Burr.*
in c. 2. in fin. de decim. post Innoc. Neque tamen, si quis
 † in monasteriis audierit divina, aut etiã percipiat sa- 20
 cramenta, ut hodie fit, ideo decimæ personales illis de-
 bentur, sed parochiali, in qua habet domicilium, cum
 in ea ecclesia & divina audiri, & sacramenta percipi
 debeant, *c. 2. de paroch. & c. cum quis, §. 1. de sepul. in 6.*
paria autem sunt recipere, vel recipere posse, & per eũ
stare, quo minus recipiat, l. quod te, ff. si cert. petit. &
cum per Curatum non stet, non est ei imputandum, l.
in jure, ff. de reg. jur. cum simil. & ita in hac specie te-
nuit Navar. consil. 1. nu. 5. tit. de decim. vol. 1. Rebuf. d.
n. 2. post Feder. cons. 253. in fin. & idem etiam tenent S.
Thom. Cajet. & Sot. locis citatis.

Quod si plura quis habeat domicilia in pluribus
 parochiis, † illi solvet, in qua principale domicilium 21
 habet, *ut post Henr. Boich. in c. pervenit, de decim. not.*
Rebuf. d. num. 2. sed si domus est in confinio duarum

- 22 parochiarum, † utrique debetur decima personalis, *gl. ult. & Doct in c. licet, 16. q. 3. Innoc. & alii, in c. super eo, de paroch. & Rebus. d. q. 6. num. 3.* Si vero dubitetur
- 23 de qua parochia sit domus, † inspicietur situs januarum, illius erit parochia, in qua janua sita est; *ita Rebus. supra num. 4. post Bart. in l. quod conclave ff. de dom. fact. & si habet duo ostia attenditur, quod anterius nobilius est, Rebus. d. q. 6. nu. 5. arg. l. cum in diversis de relig. & l. quaritur, ff. de stat. hom. Corna. in trad. potest. reg. q. 37.* Illud quoque adnotandum est, quod
- 24 quis mutaverit domicilium, † decimæ non debentur priori Curato, sed secundo, si ibi audiatur divina, & recipiantur sacramenta; *ita Rebus. d. q. 6. numer. 24. post tex. in c. ad Apostolica, ubi Butri. & alii, de decim. Si vero*
- 25 ro † sit dubium de voluntate constituendi domicilium, tunc requiritur, quod per multum temporis mora trahatur, *ut post Butr. d. c. cum ad Apostolica, c. 2. tradit Rebus. loc. cit.* Decimæ autem mixtæ † dividendæ sunt inter prædialem, & parochialem ecclesiam, iuxta quod de personali, & reali decima patet, *ut late & optime tradit Navar. d. cons. 1. num. 4. & 9. sub. tit. de decim.*

De colonis vero, quibus ecclesiis, & qualiter decimas suas tam personales, quam prædiales solvant, dicimus, *cap. præced. q. ult. concl. 5.*

- NONA CONCLUSIO. Si quæstio sit inter baptismalem, & parochialem seu capellam, & succursum tunc dicimus, quod licet † seclusa consuetudine, conventionem, privilegio, regulariter, & in dubio decimæ debeantur baptismali, *ut tex. in c. in diocesi, 13. q. 6. de decimis, & c. statuimus, 16. q. 1. c. cum contingat, & c. cum in tua, de decim. c. veniens, ubi Imol. de præscript. idem not. gloss. in c. ex transmissa, de præscript. late Rebus. d. tract. q. 6. num. 10. & ii. qui etiam num. 10. post gloss. & Butr. d. c. cum contingat, probat de jure baptismalem fundatam esse in prædialibus. Pro majori tamen hujus rei dilucidatione † distinguendum est cum*
- 28 Jo. An. in addit. ad Specul. tit. de decim. quem sequuntur

tur Doct. ut restatur idem quoque tenens Tyndar. d. tractat. num. 37. Nam aut prædia, de quorum fructibus decimandis agitur, sunt sita infra limites ecclesiæ baptismalis, & tunc clarum est, quod talis decima ad illum pertineat; & hoc probant Doct. & jura mox allegata; aut prædia sita sunt infra limites ecclesiæ parochialis, quæ non est sub limitibus baptismalis, & tunc quoque clarum est, decimam spectare, non ad baptismalem, sed potius ad parochialem, neque tunc habet contendere cum baptismali ecclesia, sed cum Episcopo, ut optime adnotavit Tyndar. loco cit. quod idem tradit Rebuf. d. q. 6. num. 16. & 18. Difficulus est, quando parochialis est sub baptismali, & prædia sita sunt intra limites parochialis, & tunc etiam distinguendum est; nam aut baptismalis erecta fuit in baptismalem post parochialem, ita ut comprehendat sub se parochialem, tanquam capellam, & tunc ecclesia parochialis habebit suas decimas antiquas; ita Io. An. loc. cit. Tyndar. d. tract. num. 74. Rebuf. d. q. 6. nu. 17. post gloss. in c. quicumq. 16. q. 1. ubi opt. tex. & Abb. cons. 18. vol. 1. Ratio est, quia non censetur hæc ecclesia erecta cum incommo, & præjudicio jam erectarum, ut not. Doct. in c. ad audientiam, il. 1. de eccles. edific. Rebuf. d. num. 17. Tyndar. d. nu. 74. per rex. in c. pastorali, de decim. sed melior est in c. si quis laicus, & c. de decimis, 16. q. 1. Et hæc procedunt quoad decimas reales; personales vero dividuntur in ecclesiam baptismalem, propter baptismum, & parochialem, propter alia divina; ita post Io. An. tenet Rebuf. d. nu. 74. Card. c. cum contingat, per c. cum quis, de sepult. in 6. Barbat. cons. 49. colum. 2. vol. 3. quod idem dicit esse satis rationi consonum, Abb. d. c. cum contingat, colum. 2. Aut ecclesia parochialis est infra limites baptismalis, & constat baptismalem prius fuisse erectam, & tunc si quidem constat decimas assignatas fuisse parochiali in constructione ejus, tunc, inquit Tyndar. d. tract. numer. 76. quod sine dubio illi parochiali ecclesiæ debentur; ego vero puto etiam ad hoc requiri, vel foundationem Papæ, vel Episcopi

quidem, sed ex necessitate propter nimiam distantiam, vel ex alia justa de causa; prout est *tex. d. c. ad audientiam, il. 1. & c. constitutus, de relig. dom. & ibi not. Doct. & Rebus. d. q. 6. num. 15. Lap. alleg. 66. num. 3. & Card. consil. 26. num. 4.* quod etiam tunc solum concedit idem Tyndar. *d. tract. num. 81. & 82.* quando non apparet de ista assignatione decimarum ecclesie parochiali facta. Verius autem est, parem in hoc esse utriusque rationem, *ut patet ex allegatis.* Non negotium, quin in dubio causa justa morum fuisse Episcopum, presumendum sit, *ut loco cit. adnotavit Rebus. per c. nisi essent, de prabend.* Ad hoc vero, ut Capellanus decimam ecclesie recipiat obventiones, tria requiruntur in terminis *d. c. ad audientiam, ut ex eodem tex. & aliu not. Rebus. d. q. 6. num. 21.* Primo, quod baptismalis ecclesia redditibus abundet; Secundo, quod illa ecclesia sit necessaria; Tertio, quod illa capella non habeat sufficientes redditus. *Idem late prosequitur Lopus d. alleg. 66. nu. 1. & tribus seqq. & Io. Silva. in tract. de benef. 1. p. q. 5. nu. 100. & seqq.* Aut demum dubitatur, an prius fuerit erecta parochialis vel baptismalis, & tunc baptismalis habet fundatam de jure communi intentionem; ita Tyndar. *d. tract. n. 83.* & sic procedunt alia per eundem; allegantur *nu. 77.*

Pro complemento hujus conclusionis adnotandum est, quod si baptismalis ecclesia consentit assignationi limitum, & fundationi parochie, tunc *†* censetur remisisse jus decimandi, & alia jura parochialia, quoad illam portionem limitum, qui novae ecclesie assignati sunt; ita Tyndar. *d. num. 83. Rebus. d. q. 6. num. 20. Card. d. cons. 26. num. 4.* neque tamen potest propter hunc consensum *†* aliquid accipere, *juxta text. in c. querelam, ubi Doct. de simon. & not. Rebus. d. q. 6. numer. 22.*

32 DECIMA CONCLUSIO. Non potest decima *†* retineri sacerdotibus ex eo, quia sint malae vitae, *ut est text. in c. si Episcopus, 16. q. 6. & in c. tua nobis, ubi gloss. Abb. & alii Doct. de decim. & not. etiam Rebus. d. tract.*

q. 7. nu. 15 per tex. in c. quid dicam, 14. q. 4. & c. forte, q. 5. Silvest. in summ. verb. decima, num. 14. Idem ¶ si eas 33
decimas in malos usus cōvertant, ut post Host. in rubr. de decim. & alios probat Rebuf. d. q. 7. num. 16. dicit tamen Silvest. loco cit. in vers. 8. cum, post Host. quod si sacerdos non deserviat ecclesiæ, aut notorius peccator sit, poterit ¶ ei non solvere, sed proximo superiori, quo 34
dicto relato dicit illud durum esse Turrecr. in c. fin. nu. 8. 16. q. 1. cui ego assentior, cum laici maxime privati sacerdotes judicare non debeant.

UNDECIMA CONCLUSIO. Possunt denegari ¶ 35
decimæ clericis ex eo, quia ab illis sibi denegantur sacramenta; ita Lap. alleg. 66. num. 7. & 8. ubi etiam concludit, quod possunt laici opponere exceptionem spoliationis divinarum: & respondet contrariis. Ratio vero est, quia decimæ saltem personales dantur ratione administrationis sacramentorum, ut superius nos semel admonuimus. Id tamen intelligendum est, ¶ dum 36
modo non propria auctoritate retineant, sed in iudicio excipiendo, seu reconveniendo. ut patet ex Lap. loc. cit. Neque ¶ contra potest parochus propria auctori- 37
tate denegare sacramenta, ex eo, quia sibi non solvantur decimæ, nisi id notorium sit, ut late & optime ostendit Navar. consil. 2. num. 2. tit. de decim. volum. 1. & Cornel. Benincas. in tractat. de paupertate, q. 7. in 6. speciali num. 17.

DUODECIMA CONCLUSIO. Non possunt denegari decimæ, ¶ clericis ex eo, quia divites 38
sint, neque indigeant; tex. ubi gloss. in c. decima, 16. q. 1. Jo. An. & alii, in rubr. de decim. Rebuf. d. q. 7. nu. 14. Covar. d. l. 1. var. resol. c. 17. num. 4. Turrecr. in c. quoniam quicquid, n. 8. 16. q. 1. inter Theolog. S. Thom. quodl. 6. art. 10. & 2. 2. q. 87. art. 3. ad 1. Sot. lib. 9. de just. & jur. q. 4. art. 3. Silvest. in summa, verb. decima, n. 14. vers. 8. ubi etiam rationem affert, quæ communis est, & afferretur etiam à S. Thom. & Sot. loco cit. quia neque decimæ solum ob sustentationem ministrorum dantur, sed etiam pro ¶ pauperibus (ut etiam colligitur ex c. 39

tua nobis, cum simil. ubi habetur, quod decimæ sint tri-
 buta egentium animarum) & licet etiam admitta-
 mus, quod sustentatio ministrorum fuerit ratio insti-
 tuendi decimarum solutionem; ex quo tamen hoc est
 effectum & debitum per ecclesiæ statutum, illis quo-
 que debentur etiam si divites sint. Non debentur tra-
 40 men † jure divino, aut naturali decimæ talibus mini-
 stris non indigentibus, ut ex eodem Silv. Covar. & a-
 liis Doct. maxime Theologis patet, & nos c. 1. q. 1. c.
 2. & c. 5. q. 5. fusius ostendimus. Ubi etiam admonui-
 mus, tunc saltem, cum indigent, & quoad substantiam
 jure divino, & naturali debentur decimæ etiam post le-
 gem Evangelicam. Quod nunc ex eo breviter proba-
 re possumus, quod tam jure naturali quam divino di-
 gnus est operarius mercede, & cibo suo, Deuter. 24.
 Matth. & Luc. 10. 1. ad Timoth. 5. & 1. Cor. 9. & quod
 sacra ministrantibus debeat a populis sustentatio,
 patet ex eodem loco Matth. & Luc. 10. ubi loquens
 Christus dominus de Apostolis verbum Dei annun-
 ciantibus adducit eum locum Deuter. Dignus est ope-
 rarius, &c. patet etiam ex alleg. loc. Pauli 1. Cor. 9. c. 1.
 Tim. 5. ubi de se ipso & aliis prædicantibus, sacraque
 dantibus eundem locum affert tum illud Deut. 25.
 Non alligabis os bovi trituranti.

SUMMÆ RERUM.

- 1 *Causa decimarum in petitorio agitari debet coram
iudice ecclesiastico.*
- 2 *Causa spiritalis in petitorio agi debet coram iudice
ecclesiastico. Idem si possessorium mixtam habeat
proprietas rationem. num. 3. Idem quoque si curia
mixta sit ex clericis, & laicis. nu. 4.*
- 3 *Causa decimarum, ubi questio sit meri facti, agitari
potest etiam coram iudice laico. Potest tamen et-
iam coram ecclesiastico. num. 7.*
- 4 *Causa spiritalis & ecclesiastica, ubi sola questio facti
sit, agitari potest coram iudice laico.*

- 8 Possessorium decimandi secundum communioem agitari potest coram iudice laico. Idem in qualibet causa spirituali, & ecclesiastica, secundum eandem communioem. num. 9. Contrarium in utroque num. 10.
- 11 Causa spiritualis regulariter spectat ad forum ecclesiasticum.
- 12 Causa possessoria rei spiritualis, & ecclesiastica dicitur absolute spiritualis, & ecclesiastica.
- 13 Causa possessoria decimarum agitari potest coram iudice laico, ubi questio est facti incidens: poterit tamen etiam coram ecclesiastico, ubi etiam solum agitur, an decima sint soluta, vel an his teneatur, vel alias solvere. num. 14.
- 15 Iudex laicus cognoscit de jure decimandi competente laico ex feudo, vel privilegio.
- 16 Laicus conductor decimarum potest conveniri coram iudice laico, & debet, nisi adsit contraria fore scriptio.
- 17 Laicus debet conveniri à clerico coram iudice laico, nisi adsit contraria consuetudo, maxime ubi non constat, rem esse ecclesiasticam.
- 18 Causa possessoria iuris decimandi, & quavis alia spiritualis non potest tractari coram iudice laico, quando vel res inter clericos solos agitur, vel reus est clericus.
- 19 Clericus non potest conveniri coram iudice laico.
- 20 Causa decimarum, ubi de jure ipso agitur, non potest in laicum compromitti. Imo etiam fortasse in neminem compromitti poterit. numer. 21. Poterit tamen forte in laicum simul & clericum. numero 23.
- 22 Spiritualia in laicum compromitti non possunt. Possunt tamen in laicum simul, & clericum. nu. 23.
- 24 Compromitti potest in laicum de fructibus decimarum. Idem in quavis re spirituali. nu. 25.
- 26 Compromissum est quadam transactio.
- 27 Rector agens ad decimas possessorio adipiscenda, re-
- expe-

cuperanda, vel retinenda quomodo concludet, & tribus num. seqq.

- 31 Rector poterit agere interdicto, uti possidetis, quamvis etiam semel non perceperit omnes decimas, seu aliquas tantum. Item non modo contra recusantes solvere, sed etiam contra alios Curatos, & Religiosos, atq; alios quoscunq; turbantes in d. possessione. num. 32.
- 33 Petitorio agens ad decimas prateritas poterit agere rei vindicatione, secus ubi decima non est segregata. num. 34.
- 35 Dominium decimarum non transfertur in ecclesiam ante separationem, tunc autem agendum est actione personali, seu conductione ex canone, nu. 36, aut lege consuetudinaria, ubi debeantur ex consuetudine. num. 37.
- 38 Actio confessoria, negatoria, aut ex dolo quando locum habeat in materia decimarum remissive.
- 39 Confessoria actione agitur inter duas ecclesias de proprietate iuris decimandi. Quod si agatur contra colentem pradium, locus erit conditioni ex lege. num. 40.
- 41 Causa decimarum est summaria, ubi questio sit inter ecclesiam, cui de iure communi debentur, & laicum qui solvere debet.
- 42 Solemnitates iuris non necessario adhibentur, ubi questio sit inter ecclesiam, cui de iure communi debentur decima, & laicum qui solvere debet.
- 43 Causa decimarum summaria est, si questio sit inter duas ecclesias de iure decimandi. Idem si una earum nitatur consuetudine. num. 44.
- 45 Consuetudo est quaedam lex communis.
- 46 Causa decimarum summaria non est, ubi de decimis agatur, qua solum ex pacto pollicitatione, aut voto debita sint.
- 47 Causa decimarum summaria non est, ubi questio est inter laicos de iure decimandi. Idem generaliter, quando decima debentur iure speciali. numer. 48.

mer. 48. Secus si agatur de successione feudi anti-
qui decimarum. num. 49.

- 50 Succedens in jus alterius debet uti jure illius.
- 51 *Causa decimarum summaria est, cum agitur contra
advocatos & alios impediētes, ne decima solvan-
tur. Contrarium alii. nu. 52.*
- 53 *Causa decimarum summaria est, cum Rector agit
contra eum, qui se tuetur à solutione privilegio in
jure scripto. Aut etiam privilegio speciali, vel cō-
suetudine aut prescriptione. numer. 54.*
- 55 *Causa summaria quid importet, & de modo in ea
procedendi remissive.*
- 56 *Rectore agente contra subditum ad decimas incipi
potest à precepto.*
- 57 *Brachium seculare invocari potest contra pertinaces
in solutione decimarum.*
- 58 *Appellatio non admittitur cum per Rectorem à sub-
dito decima exiguntur; Secus si alleget privile-
gium Papa, vel compositionem legitimam. nu. 59.
Ratio affertur. n. 60.*
- 61 *Debitor decimarum non potest prætextu crediti de-
cimas denegare; neque propter sterilitatem. nume-
ro 62.*
- 63 *Pœna & incommoda, quibus afficiuntur non sol-
ventes decimas, remissive.*
- 64 *Excommunicari potest non solvens decimas cum te-
neatur; non est tamen ipso jure excommunicatus.
num. 65.*
- 66 *Excommunicati sunt laici compellentes Pralatos i-
psis submittere jura ecclesia.*
- 67 *Sacrilegus est excommunicatus, & nu. seqq.*
- 68 *Sacrilegium an committant retinentes decimas.*
- 69 *Excommunicatio in eos, qui decimas non solvunt,
ferri debet monitione præmissa. Idem in quavis
sententia excommunicationis. n. 70. & debet esse
canonica, & competens, hoc est, trina cum aliquo
dierum intervallo. num. 71.*
- 72 *Monitoria excommunicationis contra non solven-*

res non debent necessario continere clausulam, nisi causam rationabilem volueris allegare, debet tamen iudex se informare, vel literas conditionales formabit. num. 73.

74 Sepultura ecclesiastica privatur, qui solvere tenetur decimas, & non solvit.

75 Sepultura ecclesiastica privatur, qui notorie decimas in peccato mortali.

76 Procedi potest ex officio contra non solventes decimas per prava informatione.

77 Visitator potest cogere subditos ad solvendas decimas suo Rectori, nisi aliquam rationabilem causam allegarent. num. 79.

78 Visitatori incumbit correctio excessuum, & sollicitudo erga clericum & populum.

80 Reddituum ecclesia exiguitati quomodo succurratur per unionem beneficiorum, & assignationem oblationum, aut decimarum.

81 Aedificari potest ecclesia intra fines alterius, & in conventione alicujus castri, ubi parochiani constructam sine magna difficultate adire non possunt.

CAP. VIII.

De modo procedendi circa exactionem
Decimarum.

QUÆRO PRIMO, Quis sit iudex competens in causa decimarum?

PRIMA CONCLUSIO. Decimarum controversia in petitorio, ubi quæstio juris est, non facti, spectat ad iudicem ecclesiasticum; text. in clem. dispendio sam. de judic. c. literas, de jur. calum. c. fin. de rerum perm. cum aliis adductis per And. Gail. pract. ob. er. lib. 1. ob. 38. nu. 1. Papiens. in for. libell. de lin. causid. in verb. nec fuisse, & Anastas. Germon. de sacror. immun. libr. 3. c. 19. num.

num. 84 & multis seqq ubi id optime probat, idem not. Feder. de sen. consil. 245. incip. Domino Andrea, Felin. c. causam, n. 15. de prescript. Marches. tract. de commiss. & rescrip. cap. 4. nu. 30. 2. par. Thom. Zerol. in sua Praxi Episc. verb. decima. vers. ad 6. Rebuf. d. tract. de decim. q. 10. nu. 2. & 38. post alios, & probatur ex iis, qua infra mox afferemus, ad ampliandam hanc conclusionem. Ratio illa est, quia jus decimandi spirituale est, ut late cap. 5. q. 3. in princ. ostendimus. De causa autem spirituali & solus ecclesiasticus cognoscit, ubi quaestio sit juris, & c. tuam, de ordine cog. & c. cum sit generale, cum ibi not. de for. compet. Idem quoque erit dicendum, quando causa possessoria & mixtam habet proprietatis rationem, prout in qualibet re spirituali tenet Abb. d. c. literas, ubi Butr. Barbat. & alii, in rubr. de judic. num. 51. quin etiam idem erit, & licet curia mixta sit ex clericis, & laicis, nisi illi consiliarii dari sint à summo Pontifice, ut late & optime ostendit Germon. d. c. 19. num. 68. & scrib. seqq. numero vero 93. & 94. id ipsum extendit, ubi etiam laicus se tueri velit legitima temporis praescriptione ab huiusmodi solutione decimarum.

SECUNDA CONCLUSIO. Si quaestio sit & meri facti, an talis percipiat, vel solvat decimas, vel quia agatur contra tertium detentorem fructuum decimandorum, iudex etiam laicus competens erit; ita Covar. pract. q. c. 35. num. 2. Zerol. d. vers. ad 6. Rebuf. d. q. 10. n. 3. Ludov. Gomes in c. si annum, num. 15 & 16 de jud. in 6. Felin. & Feder. de sen. loc. cit. Butr. c. fin. numer. 20. de jud. Abb. d. c. literas, nu. 7. & seqq. Gail. inf. num. 2. per tex. c. petimus, n. q. 1. Marches. d. tract. de commiss. & rescript. c. 4. nu. 30. par. 2. post alios, & in qualibet materia & spirituali, & ecclesiastica tradit Ant. Gravac. in 6. addit. ad Vestr. in sua Praxi lib. 5. c. 1. Soar. in Thes. recept. sent. verb. spiritualium, & Turzan. opin. 90. ex communi. Poterit tamen etiam in hoc cognoscere & ecclesiasticus, ut late & optime probat Marches. d. numer. 30. Covar. d. nu. 2. in princ. & Germon. d. c. 15. numer. 95. & 96.

Q

T E R

TERTIA CONCLUSIO. Si agatur de possessio-
 8 decimandi † communis fere omnium resolutio est,
 quod potest iudex laicus cognoscere; ita ex communi
 resolvit Andr. Gail. *d. obs.* 38. *num.* 2. auctoritate gloss.
d. c. literas, in vers. rebus, quæ tamen gloss. nihil de de-
 9 cimis, & est communiter reprobata, teste Covar. *d. c.*
35. num. 1. & in qualibet † causa spirituali, quando lo-
 per merito possessorio agitur, tenet Guid. *Pap. decis.* 8.
in princ. Boer. *decis.* 60. *numer.* 23. Gram. *decis.* 78. *perpe-*
tam Afflicti. decis. 2. & 24. *cum aliis*, quos referunt & se-
 10 quantur Gail. *ubi sup.* *num.* 3. & 4. Gravât. *loco cit.* Son-
 rez. *in Thesaur. recept. sent. lit. P.* *num.* 186. Menoch.
recup. poss. remed. 15. *num.* 211. *communem etiam asserti-*
 Covar. *d. c.* 35. *nu.* 1. & *in epit. de spons. & matr.* 4. *par.*
 8 §. 12. *nu.* 3. à qua tamen etiam communiore senten-
 10 tia, si simpliciter intelligatur † libenter recedo cum
Lig. in clem. dispendiosam, de jud. Guid. *Papa. cons.* 149.
Rob. à Vall. cons. 23. *n.* 17. l. 2. *Osasc. dec.* 116. *n.* 1. *Burr. d.*
si n. 20 *de jud.* Bero. *in rubr. de jud.* *n.* 51. & Covar. *d. c.*
vers. verum si diligenter, post Io. Daiamam in precam,
pragmat. sanctionis, §. *postremo & alios, quos ipsi citant.*
 & in specie in materia decimarum late tradit *Rebus. d.*
q. 10. *num.* 1. *ad hoc allegans gloss. in summa* 10. *q.* 1. &
text. in c. dudum, de decim. Et ratio illa optima est, quod
 11 causa † ecclesiastica & spiritualis ad forum, iudicium
 que ecclesiasticum spectat, non autem laicos, *c. 2. de*
jud. c. tuam, de ord. cog. cum similib. causa autem posses-
 12 soria † rei ecclesiasticæ etiam simpliciter, & absolute
 dicitur ecclesiastica, ut probatur ex *clem. unica, de cau-*
sa poss. & propr. & clem. unica, cum ibi notat. de sequen-
poss. & fruct. Nisi velimus dicere, eos Doctores omnes
 qui contra sentiunt, vel aliquos saltem intelligendos
 13 esse, † ubi est solum quæstio facti circa possessionem
 hoc est, cum incidenter in iudicio quæritur, an talis
 exigat decimas, non autem cum principaliter agitur
 ad hoc ut clericus manu teneatur in possessione percipi-
 14 endi decimas. Imo *Marches. d. num.* 30. & Covar. *d.*
nu. 2. *in princ.* post *Feder. de sen. d. cons.* 245. fatentur
 posse et iudice e-
 solute,
 de iure
 circa so-
 causam
 fortasse
 paulo an
 ostendi
 telt. Ve-
 nes, & pi-
 tibus co-
 Qu A
 percipie
 iudex co-
 endo eri-
 no. nu. 39
 vers. te
 es; han-
 est, qui
 nale est,
 caum e-
 hec, & c.
 per nos tr
 Qu i
 cimarum
 consueru
 iolanen
 iudice la
 no. Idem
 lissimo, in
 ratio est
 ius de
 clerici
 ar rem e
 non agit
 vendis ab
 no pretio
 posse

posse etiam laicum in questione facti conveniri coram
 iudice ecclesiastico, ubi agitur solum, an decimæ sint
 solutæ, vel an iste teneatur, vel alius, non autem cum
 de iure decimarum, aut de exemptione, aut privilegio
 circa solutionem; quod etiam tenere videtur Felin. *d. c.*
causam, nu. 15. de præscript. & licet non bene, videbit
 fortasse quis quomodo possit constare cum eo, quod
 paulo antehac eadem conclusione ex eodem Covar.
 ostendimus; constat tamen, & utrumque sustineri po-
 test. Veriores autem postremæ opinionis restrictio-
 nes, & prioris intellectus hi erant, quos duabus sequen-
 tibus conclusionibus complectemur.

QUARTA CONCLUSIO. Quoties jus decimas
 percipiendi ad laicos spectat ex feudo, vel privilegio,
 iudex competens † tam conveniendo, quam excipi- 15
 endo erit laicus; ita in his terminis tradit Rebus. *d. q.*
no. nu. 39. Germon. d. c. 19. num. 90. Covar. d. c. 35. nu.
vers. tertio, quoties decima, ubi alios refert attestan-
tes, hanc consuetudinem Galliarum esse. Ratio esse po-
test, quia tunc persona laica est, neque jus tunc spiri-
tuale est, sed temporale, cum tunc solum habeat fru-
ctuum commoditatem, iuxta notat. per Doct. in c. ad
huc. & c. quamvis, de decim. Rebus. d. q. 10. num. 34. &
per nos tradita sup. c. 5. q. 3. concl. 1.

QUINTA CONCLUSIO. Laicus conductor de-
 cimarum, ubi non adsit contraria sibi præscriptio, seu
 consuetudo, prout est in hac civitate & diocesi Me-
 diolanensi, † potest, & debet etiam conveniri coram 16
 iudice laico, ita in specie Covar. *d. nu. 2. vers. 5. non vi-*
deo. Idem voluit Rebus. d. q. 10. nu. 4. & 38. Gemin. in c.
ultimo, in fin. de for. compet. in 6. gloss. in c. vestra, de loc.
 Ratio est, quia seclusa tali consuetudine † regulariter 17
 laicus debet à clerico conveniri coram iudice laico,
 si clericus laicum, *de for. compet. maxime, ubi non con-*
 tractum esse ecclesiasticum, *ut ibi tradunt Doct. ac tunc*
 non agitur de iure decimarum, neque de decimis sol-
 vendis ab his, qui tenentur eas solvere, sed de solven-
 do pretio, vel mensuris, quibus conductæ fuerunt deci-
 mæ

ma alicujus parochia. Contrarium tamen hac in
sentit Germon. d. c. 19. nu. 97. volens posse etiam judi-
cem ecclesiasticum cognoscere; *quamvis enim, in qua
questio facti sit, hoc tamen factum ex jure oritur deci-
marum, cuius cognitionem ad iudices ecclesiasticos spe-
ctare in manifesto est, qui propterea non redduntur in-
capaces cognitionis illius facti, quod ex jure ad ipsos spe-
ctante provenit.*

SEXTA CONCLUSIO. Licet amplecti velis pri-
mam opinionem ex iis, quas in tertia conclusione pro-
tulimus, ea tamen nullo modo procedere potest, ubi
res solum inter clericos agatur, aut reus solum est cle-
ricus; debet enim tunc † causa etiam possessoria coram
iudice ecclesiastico tractari; ita in quavis re spiritali
docet Navar. in repet. c. cum contingat, remed. 1. de re-
script. & Covar. d. c. 35. num. 1. in fine. Ratio est, quia
† utroque jure clericus † conveniendus est solum coram
iudice ecclesiastico, c. qualiter, de jud. c. 2. & c. si di-
genti, de for. compe. c. placuit, II. q. 1. Auth. statuimus, C.
de Episc. & cler. ubi Doct. cum simil. quod etiam late pro-
sequitur idem Covar. in d. pract. quest. c. 31.

SEPTIMA CONCLUSIO. Causa decimaris, ubi de
jure ipso agitur, non potest † in laicum compromitti
ita post Card. cons. 94. tenet Camill. Borel. tract. moder.
compromiss. §. 2. gloss. 1. numer. 324. Imo, in nullum ab-
solute fieri posse † hujusmodi compromissum tradit
Lanfr. Orian. in suo tract. de arbitr. §. compromissum
quem etiam in hoc sequi videtur Borel. loco cit. Ratio
vero illa est, quia spiritalia † in laicum compromitti
non possunt, c. contingit, ubi Abb. & ceteri, de arbitr.
& c. decernimus, de judic. poterit † tamen forte com-
promitti in laicum simul & clericum, accedente super-
rioris auctoritate, ut in aliis spiritalibus fuisse ostendit
idem Borel. d. gloss. 1. num. 79. & tribus seqq. Illud sane
certum est de fructibus ipsis decimarum, cum quibus
spiritalia non sint, posse † etiam in laicum compro-
mitti, ut post Lanfr. loco cit. not. Borel. d. gloss. 1. nu. 327.
& de quavis re spiritali † tradit Host. in summa tit. de
arbitr.

arbitr. §. de qua re. Specul. eodem tit. §. rest. num. 2. Et ratio esse potest, quia de iis transigi potest, ut sup. late ostendimus, c. 5. q. 6. compromissum autem est, † quædam transactio, Auth. si vero contigerit, C. de judic. late Borel. d. tract. §. 1. gloss. 3. num. 268. & §. 2. gloss. 1. nu. 64. 223 & 353.

QUÆRO SECUNDO, Qualiter, & qua actione petantur decime?

PRIMA CONCLUSIO. Si agitur † possessoria adipiscendæ, concludet Curatus, se habere talis loci curam, & ob id petit adipisci decimarum possessionem, ut docet Rebuf. d. tract. q. 1. num. 1. & sic etiam concludi potest † in aliis spiritualibus, ut tradunt Doct. in c. accedens, de accus. Abb. in c. constitutis, in fi. de appell. & cap. pastoralis, colum. 3. de caus. possess. & propr. Si vero agatur † possessorio recuperandæ, quia sit decimis spoliatus, concludet ad restitutionem, juxta tex. in c. ad decimas, de rest. spol. in 6. & solet concludere ad remedium, reintegranda, 3. q. 1. ut ait Rebuf. d. q. 9. num. 2. si decimum turbetur † quis in possessione percipiendi decimas, agit interdicto uti possidetis, seu retinenda, juxta tradita per Fabr. & alios Doct. in §. retinenda, Instit. de interd. & in hac specie decimarum id docet Rebuf. d. q. 9. num. 3. ubi etiam num. 3. dicit, quod hoc interdicto † agere poterit, licet ratione sui beneficii, omnes decimas adhuc non perceperit, sed aliquas tantum, ex quo per collationem beneficii, & apprehensionem possessionis est effectus possessor omnium rerum, & curarium suæ curæ, & ecclesiæ; quin etiam hoc interdicto agere poterit † tam contra subditos recusantes solvere decimas, quam contra alios Curatos religiosos seculares, aut regulares, & generaliter contra quoslibet alios illum turbantes in dicta possessione, ut tradunt Host. & alii, in c. dudum, per illum textum, & ibi de decim.

SECUNDA CONCLUSIO. Si agatur in petitorio ad decimas præteritas agi poterit rei vindicatione, ut est optimus tex. in c. moderamine, ibi, sibi vindicent, &

in c. revertimini ibi, quia fraudastis me parte mea, 16. q. 1. & in c. causa, de verb. sig. ubi in bonis ecclesie numerantur, & expresse tenet gloss. d. c. moderamine, & c. revertimini, & alia gloss. in c. tua nobis, verb. tributa, Abb. nu. 5. 7. 11. & 12. & ceteri, de decim. que gloss. aperte dicit, hoc procedere, ubi etiam decima non sit

- 34 *gregata; cujus contrarium ¶ late, & solidis sane rationibus tuetur Anastas. Germon. de sacr. immunit. lib. 1. c. 14. n. 16. & duobus seqq. Rebus. d. tract. q. 3. nu. 16. & 17. & q. 9. num. 6. & 4. seqq. ubi etiam probat, ¶ decimarum dominium non transferri in ecclesiam, nisi post segregationem, licet contrarium in hoc concedat gloss. & Doct. d. c. tua nobis, ager ergo tunc cum decima non est segregata ecclesia actione ¶ personalis conditione ex lege canonica; quod si solum illi debentur ex consuetudine, ager ¶ conditione ex lege consuetudinaria, ut docet Rebus. d. q. 9. nu. 15. licet practice non soleant (ut idem ait) variare libellum sive ex consuetudine debeantur sive non.*

- 38 *Quando autem ¶ actione confessoria, aut negatoria, vel ex dolo agi possit in materia decimarum, quoniam non multum habent necessitatis, remitto te ad not. per Roffred. in tractat. libell. jur. canon. in 4. part. rubr. qua actione dec. pet. & Rebus. d. q. 9. n. 11. 12. 13. & 18. Ego hanc unam subdam conclusionem.*

- 39 **TERCIA CONCLUSIO.** Si agatur ¶ inter duas ecclesias de proprietate juris decimandi, tunc agitur confessoria, quia de re incorporali agitur; si vero contra colentem prædium, tunc agitur ¶ conditione ex lege, Host. & Abb. d. c. tua nobis, post gloss. late Rebus. d. n. 14. Et hæc sint satis de hac quaestione.

QUARO TERTIO, An, & quando causa decimarum sit summaria?

- 41 **PRIMA CONCLUSIO.** Si quaestio ¶ sit inter clericos, quibus de jure debentur decimæ, & eos qui solum vere debent, causa est summaria: *text. est in clem. de pendio/am, ubi gloss. in verbo, decimis, ubi ceteri Doct. de decim. Imo & procedi poterit ¶ sine aliqua juris solemnitate*

lemnitate, ut post Zenzel. tradit Card. d. clem. num. 28.
Imol. num. 7.

SECUNDA CONCLUSIO. Si quæstio sit inter 43
duas ecclesias de jure percipiendi decimas, tunc quo-
que causa summaria est; ita gloss. per illum textum, in d.
vers. decimis, quam ibi alii sequuntur, idem quoq; tenet
Rot. Rom. decis. 14. num. 2. de jud. in no. Asin. in praxi 1.
p. 3. c. 31. nu. 12. Marant. in spec. aur. par. 3. distinct. 9.
nu. 174. Zerol. in prax. Episcop. verb. decima, vers. ad 6.
Atque idem est si una earum agat solum ex consue- 44
tudine, ut post Io. An. & Pau. in d. clem. tenet Rot. d. de-
cis. 14. num. 1. & 2. Ratio esse potest, quia consuetudo
lex quædam est, & jus commune, c. consuetudo, distin- 45
ctio. 1. cum ibi not. per Doctores, & in rubr. de consuet.
& sic dici non potest, quod decimæ comperant ex jure
speciali.

TERTIA CONCLUSIO. Si sit quæstio de decimis
debitis ex pacto, pollicitatione, vel voto, tunc causa 46
non est summaria, gloss. d. verbo, decimis, & ibi Jo. de
Imol. num. 4. & Card. nu. 19. dum ait, causam decima-
rum esse spiritualement, licet debeantur ex jure speciali,
sed propter auctoritatem (inquit) glossæ, quæ à nemi-
ne reprobatur, communiter statuitur ei.

QUARTA CONCLUSIO. Si quæstio sit sit inter 47
laicos etiam de decimis ecclesiasticis, tunc causa non
est summaria, nec habet locum clem. dispendiosam; ita
in terminis Rot. Rom. d. decis. 14. nume. 2. & colligitur
aperte ex gloss. & Doct. d. clem. dispendiosam, tenenti-
bus, locum si eam non habere, ubi decimæ debentur 48
ex jure speciali, non autem communi. Declara tamen
hoc non procedere si quando agitur de successione 49
feudi antiqui decimarum, ut post Rot. decis. quadam So.
tradit, & defendit late Card. d. clem. num. 21. ex eo ma-
xime, quia causa feudi decimarum est de decimis anti-
quitas debitæ de jure communi, licet tale jus sit trans-
latum in vasallum, qui si debet uti eodem privilegio, 50
huius in jus. ff. de regul. juris, & c. qui in jus, eodem tit. in
5. & hoc etiam tenet Bened. Capra repet. d. clem. nu. 17.

51 QUINTA CONCLUSIO. Contra † advocatos, & alios detinentes & impediētes, ne decimæ solvantur, similiter procedi potest summarie; ita Marant. d. num. 174. Card. d. clem. n. 23. post Laud. licet Imol. n. 8.

52 pro contraria sententia illum citet, cui † ipse adhæret, ex eo, quod tunc non agatur immediate ad decimas, sed ad interesse ratione decimarum, quod etiam sequitur Capra, ubi sup. n. 20.

53 SEXTA CONCLUSIO. Si quæstio sit † cum aliquo Priore rurali, qui excolebat aliquas possessiones sui prioratus sitas in alterius parochia, & retinet earum decimas, quia inquit esse de dote ecclesiæ, juxta cap. novum genus, de decim. secundum unum intellectum, quem tamen nos alibi reprobavimus, vel quia sunt novalia propriis manibus culta, juxta c. ex parte, si. 1. de decim. & Rector petat eas decimas, tunc causa est summaria, ut post Guil. Laud. d. clem. dispendiosam, not. Imol. nu. 8. Card. nu. 24. Capra num. 20. quoniam contra hujusmodi religiosos est jus cōmune, c. 2. §. ceterū, de decim. in 6. Secus vero inquit Card. post Laud. loco cit. si talis Prior intervertendo possessionem dicat ad se jus percipiendi pertinere ex privilegio, vel præscriptione, in quo tamen † contrarium, & verius tenet Imol. & Capra loc. cit.

De decima Papali, aliisque casibus specialibus videre poteris apud Doct. cit. aliquid nos inf. cap. 9. q. ult. in fin. Quid vero importet † causa summaria, & de modo in ea procedendi recurre ad clem. sape, cum ibi not. maxime per Natt. de verb. signif.

QUÆRO QUARTO, An causa decimarum sit executiva, hoc est, An possit incipi à præcepto, de iurq; appellatio, necne.

PRIMA CONCLUSIO. In materia decimarum, si 56 Rector † agat contra subditum ad decimas non solutas, incipi potest à præcepto cum monitione subcommunicationis pœna, ut intra tot dies solvisse debeat tantam summam decimarum Rectori; ita gloss. d. clem. dispendiosam, in vers. præmoniti, & post Laud. tenet

tenet Card. *ibidem* nu. 27. Imol. *num.* 10. Anchar. *num.* 4. Capr. *num.* 22. ubi etiam tradunt formam. Idem etiam de decimis in futurum solvendis, tradunt iidem Doct. *locis citatis*; & hoc est quod voluit Rebuf. *d. tract. de decim. q. fin. num.* 23. dum ait in materia decimarum incipi posse à præcepto, *per c. pervenit, de decim.* quod idem tenet Collect. *in c. pastoralis, in fin. eodem.* Quomodo vero excommunicatio possit ferri, vel fulminari pro decimis, fufius explicabo *q. seq.*

SECUNDA CONCLUSIO. Contra pertinaces in solutione decimarum † invocari potest brachium se- 57
culare; *ita gl. d. clem. in verb. coërceri. per c. postulasti, de homic. quam ibi sequitur inter ceteros Imol. n. 12. Rebuf. d. q. ult. n. 18.*

TERTIA CONCLUSIO. Subditi cogendi sunt ad solvendas decimas † appellatione remota; *tex. in c. ex 58 multiplici, & c. tua nobis, ubi Abb. num. 8. & ceteri, de decim. & not. gloss. d. clem. dispendiosam, in verb. coerceri, & Rebuf. d. q. ult. nu. 21. Trivis. decis. Venet. 29. num. 16. ubi inter ceteros Imol. nu. 12. Marant. in specul. aur. par. 6. tit. de appell. num. 304. post Specul. tit. de appell. §. in quibus, vers. 4. Marchesan. in tractat. commiss. seu rescript. c. 4. nu. 15. & 25. par. 2. ubi etiam dicit, commissionem appellationis in causa decimarum detur cum clausula, sine retardatione. Sed quoniam gloss. d. c. tua nobis, in verb. tributa, Tiraq. in tract. de priv. pie caus. 153. privileg. & alii dixerunt, appellationem admitti in causa decimarum: Ideo distinguendum est cum Abb. d. c. tua nobis, num. 9. & aliis Doctoribus, quod aut laicus solum allegat præscriptionem, vel cōsuetudinem, & non admittitur appellatio, & sic procedunt jura allegata; aut † allegat privilegium Papæ, vel compositi- 59
tionem legitimam, & admittitur, sicque procedere potest dictum gloss. & sequacium. Ratio † diversitatis 60
non illa est, quam affert Abb. loco cit. quia contra jus divinum non admittitur præscriptio, aut consuetudo, secus autem fit in privilegio & compositione; Nam ut admittamus compositionem ab aliquo fieri posse,*

Q. S.

etiam

etiam de iis quæ sibi debentur de jure divino, certe neque privilegium valet contra jus divinum, ut supra c. 5. concl. 2. demonstravimus, neque decimæ omnino de jure divino sunt, ut sæpius in hoc tractatu ostendimus; sed illa ratio esse potest, quia favorabilius est privilegium, & compositio, & facilius probari possunt, quam præscriptio, vel consuetudo.

QUARTA CONCLUSIO. Debitor decimarum non potest ꝑ prætextu ejus, quod sibi debetur, decimas denegare, cum in futuris decimis non admittatur compensatio, ut post gl. in c. decima, 16. q. 1. & alios late tradit Rebus. d. tract. q. ult. num. 19. Imo neque ꝑ propter sterilitatem, ut fuse ostendit idem numer. 22. & Vivi. in communi opin. 153. ver. consuetudo non solvendi.

QUÆRO QUINTO, Quibus pœnis afficiantur non solventes decimas?

Omissis aliis pœnis, & incommodis, quibus afficiuntur ꝑ non solventes decimas, de quibus per Host. in summa, tit. de decim. Doct. in c. fin. de decim. in 6. elem. c. 1. & c. revertimini, 16. q. 1. & toto tit. ex eodem. Rebus. d. tract. q. ult. & Andr. Hisp. d. tract. reg. decimarum, q. 2. & 9. Anast. Germon. in jam sæpius alleg. tract. de sacro. immunit. c. 19. num. 100. & 101. & Petrus Greg. Tholos. in prælud. optimi Juriscons. probig. magist. libr. 2. cap. 25. ego contentus ero duabus pœnis canonicis excommunicatione nimirum, & privatione ecclesiasticæ sepulturæ, de quibus aliquot constituam conclusiones.

PRIMA CONCLUSIO. Non solvens decimas, cum teneatur, excommunicari ꝑ potest, ac debet; tex. in c. omnes decimæ, 16. q. 7. c. statuimus, 16. q. 1. c. pervenit, c. ad har, c. ex parte, ib. 2. c. in aliquibus, & c. cum non sit, de decim. clem. dispendiosam, de jud. & novissime in Concil. Trident. sess. 25. c. 12. de refor. in quibus omnibus iuribus cum pœna excommunicationis solum comminatum sit, neque alibi reperiatuꝑ ipso jure proposita, dicendum ꝑ necessario est, non solventes decimas non esse ipso jure excommunicatos, quicquid dicere voluerit

Rebus.

Rebuf. d. q. ult. n. 15. & Hispan. d. q. 2. num. 2. per c. 2. de
 rebus eccles. non alien. in 6. ubi tamen nihil habetur de
 decim. sed solum excommunicantur laici, qui † com- 66
 pulerint Prælatos ad submittendum bona immobilia,
 & jura ecclesiæ laicis ipsis. Neque concludit illa ratio,
 quam iidem afferunt, quod sacrilegus † est excommu- 67
 nicatus, c. canonica, 11. q. 3. & c. omnes ecclesiæ, 17. q. 3. de-
 tinens autem decimas † sacrilegii crimen committit, 68
 c. in canonibus, 16. q. 1. & c. 1. 16. q. 1. quare erit is ipso ju-
 re excommunicatus; Nam neque sacrilegi omnes sunt
 ipso jure excommunicati, sed solum violatores eccle-
 siarum; quomodo loquuntur dicta jura, & not. gloss. d. c.
 canonica, neque decimas denegantes sunt proprie sa-
 crilegi; tum quia illa jura loquuntur de dispensanti-
 bus decimas præter Episcopi conscientiam, & de laicis
 possidentibus decimas, hoc est, jus decimandi, tū quia
 improprie sacrilegium committere dicuntur, ex eo,
 quia non aliquid ecclesiæ proprium detinent, sed so-
 lum illi debitum, ut loquitur tex. in c. parochianos, de
 decim. Neq; fiunt ecclesiæ quoad dominium, nisi post
 separationem, ut ex eodemmet Rebuf. ostendimus hoc
 eod. cap. q. 2. concl. 2.

SECUNDA CONCLUSIO. Excommunicatio hæc
 ferri debet † monitione præmissa; ita disponit tex. in d. 69
 c. omnes decima, 16. q. 7. & c. pervenit, de decim. not. gloss.
 fin. in c. tua nobis, eodem, gloss. in clem. dispendiosam, in
 verb. pramoniti, & verb. coerceri, ubi ceteri de judic.
 Marches. d. c. 4. nu. 2. post Abb. in c. pervenit, nume. 3. &
 ibi Anchar. de decim. Et regula est in c. sacri. ubi Doct. de
 sent. excom. quod † sententia excommunicationis ferri 70
 non debet, nisi præmissa canonica monitione, & com-
 petenti, † quæ trina est, c. contingit, il. 2. eodem, cum con- 71
 cord. ibi positus, cum aliquo dierum intervallo, nisi ali-
 ter necessitas postulet, ut disponitur in c. constitutio-
 nem, eod. tit. in 6.

TERTIA CONCLUSIO. Quamvis in his literis
 comminatoriis excommunicationis non teneatur ju-
 dex † apponere clausulam illam, nisi causam rationa- 72
 bilem

bilem volueris allegare, ut post *Laud. tradit Card. d. 73 clem. num. 28.* debet tamen † vel recipere aliquam informationem, quod possessiones sint in parochia, ut post *Laud. docet idem Card. d. clem. num. 27.* vel formabit literas conditionales, ut quia in iis narretur, decimas non esse solutas, & subjicietur, quod si verum est, monet, ut solvat tam præteritas, quam futuras, cum tempus erit, alias excommunicabit, & adjiciat clausulam, quod si senserit se gravatum, veniat ad docendum, &c. ut tradit *Card. d. nu. 28.* Alia de his literis videre poteris apud *Doct. d. clem. dispendiosam.*

QUARTA CONCLUSIO. Is, qui solvere tenerur
 74 decimas, neq; eas solvit, aut restituit ecclesiæ, † debet ecclesiastica sepultura privari; *tex. in c. prohibemus, de decim. ubi gloss. Abb. & alii,* qui tamen textus potius loquitur in laicis sibi usurpantibus jus decimandi, sed de non solventibus aperte tenet *Rebus. d. tract. de decim. q. ult. nu. 16. Andr. Hispan. d. tract. reg. decim. q. 2. nu. 8.* Et ratio esse potest, quia eas derinent cum animarum periculo, ut dicitur in *d. c. prohibemus, & c. 1. 16. q. 7. & notorie delinquent, ut notant Doct. in d. clem. dispendiosam,* qui autem in notorio peccato, & publico decedit, † privandus est ecclesiastica sepultura, *opt. tex. in c. pro obeuntibus. ubi gloss. 13. q. 2. alia gl. in c. non aestimamus, verb. omnibus, ead. ca. & q. & in c. ex parte, il. 2. ubi Io. An. & in c. ex parte, il. 1. de sepult. Hisp. d. tract. vers. decima est jure naturali, n. 18.*

QUÆRO ULTIMO, An superior, & iudex procedere possit ex officio in causa decimarum?

PRIMA CONCLUSIO. Iudex potest ex officio
 76 procedere † contra non solventem decimas, tanquam contra notorie delinquentem; ita *Anchar. d. clem. dispendiosam, num. 4. Imol. num. 7. Card. numero 28. Capr. nu. 23.* sumet tamen prius informationem, quod talis sit subditus, & quod illa prædia sita sint in parochia illius Rectoris; ita *Imol. & Capr. locis citatis.*

SECUNDA CONCLUSIO. Visitator si Episcopus
 77 sit, sive Episcopus in visitatione, † poterit cogere subditos

ditos ad solvendum parochia decimas; colligitur hoc
 tum ex precedenti conclusione, tum ex traditu per Fusc.
 in tract. de visit. 2 parte, c. 2. nu. 26. Lal. Zecch. in tract.
 de Episcopo, cap. 6. nu. 37. Soc. eodem tractat. de visit. sub
 num. 28. & Franc. Pavin. in consimil. tract. de visit. q. 5.
 num. 96. & seqq. & q. 8. num. 17. & 18. in parte, quod
 idem erit in visitatore ab Episcopo deputato ex justa
 causa, juxta notata per Zecch. d. c. 6. numer. 2. Pavin. d.
 tract. q. 2. nu. 44. & seqq. 1. parte, id quod in specie ad-
 notavit Paulus Salodius, vir magnæ eruditionis, & in-
 tegræ, prius defunctus, quam ejus collega fuerim
 in hac Metropolitana Mediolanensi ecclesia; is inquam,
 in sua pulcherrima praxi visitationis, par. 2. c. 7. ubi et-
 iam tradit, quomodo ea in re gerere se debeat visita-
 tor. Ratio est, quia visitatori incumbit † correctio 78
 excessuum & omnimoda sollicitudo cleri, & populi
 diligenter visitandi, ut late tradit idem Pavin. d. 1. par.
 q. 1. num. 9. 12. 13. & seqq. puto tamen id procedere, † 79
 ubi notorie constaret, subditos ad decimas teneri, ne-
 que ullam rationabilem causam allegarent, tunc enim
 cum res altiore requireret indaginem, diligentius es-
 set cognoscenda, vel etiam ad Episcopum, aut ad sum-
 mum Pontificem deferenda, ut colligitur ex Salod. loc.
 cit. & monet Fuscus d. c. 2. n. 26. & c. 2. 1. n. 40. ex mente
 S. Thomæ & aliorum.

TERTIA CONCLUSIO. Potest, & debet Episco-
 pus, † ubi redditus ecclesiæ parochialis adeo exigui 80
 sunt, ut debitæ nequeant oneribus satisfacere, si per
 beneficiorum secularium unionem id fieri non possit,
 eos sufficienter augere poterit ex primitiarum, obla-
 tionum, aut decimarum assignatione, parochianorum
 collectis, aut alia, quæ illi commodior videbitur ra-
 tione, ut disponitur in Concil. Trident. sess. 24. c. 13. de re-
 form. quod etiam locum habebit, non obstante qua-
 cunque exceptione exemptionis, aut privilegii, etiam
 juris decimandi, ut est optimus tex. in c. 2. §. ubi autem,
 cum ibi not. de decim. in 6.

Pariratione, cum ecclesia † longe distat à parochia- 81
 nis,

nis, ita ut ipsam non possint sine magna difficultate adire, potest novam ecclesiam commodiorem intra eius fines Episcopus ædificare, & in ea sacerdotem, sublato appellationis obstaculo ad præsentationem Rectoris ecclesiæ majoris, instituere ad sustentationem suam illius villæ obventiones ecclesiasticas percepturum, ut est *tex. ad literam, in c. ad audientiam, il. 1. de eccl. adif.* ubi per obventiones ecclesiasticas possunt commode intelligi decimæ, prout colligitur ex gloss. & Doct. ibi, & Abb. in c. novum genus, quod est 2. num. 7. de decim. dum ad materiam decimalem quærens, & tradens, quibus solvendæ sint decimæ, allegat *tex. d. c. ad audientiam*; & quamvis *tex. ibi* loquatur, ubi antiquæ ecclesiæ Rector commode sustentari potest sine redditibus, & proventibus oppidi, in quo constituenda est ecclesia, & gloss. *ibi in verbo, convenienter*, dicat, quod alias id non permitteretur; tamen idem dicendum puto in eo quoque casu, cum jure novo Concil. Trident. provisum sit exiguitati reddituum ecclesiæ, modo, quo supra diximus, nimirum assignando, ubi opus sit, decimas pro sustentatione Rectoris, & ut possit debitis oneribus satisfacere: quod etiam sentire videtur Card. *consil. 26. num. 2.* & satis colligitur ex *d. c. 2. §. ubi autem, de decim. in 6.* quo loci jubetur ordinariis locorum, ut ordinent, quod etiam privilegiati super decimis recipiendis gratis assignent ecclesiis parochialibus eam portionem de earum proventibus, ut inde & competentem sustentationem habere, & debita onera valeant supportare. Atque hæc de decimis, quas *spirituales* vocant, dicta sint satis.

SUMMÆ RERUM.

- 1 Decima Papalis originem habet à lege veteri, habetque similitudinem cum eius legis præcepto.
- 2 Beneficiari tenentur salvare decimam ex beneficio summo Pontifici eam exigenti. Ratio num. 3.
- 3 Causa, ob quam decima Papalis imponitur, debet esse

esse iusta. Iusta autem in dubio praesumetur. numero 5.

- 6 Decima beneficiorum concedi possunt laicis per summum Pontificem.
- 7 Laici decimas super beneficiis imponere non possunt: neque inferiores. Pralati num. 9.
- 8 Laici exigentes ab ecclesiis, ecclesiasticisque personis, earumve bonis taleas, collectas, aut decimam, seu aliam partem bonorum sunt excommunicati.
- 10 Episcopus potest imponere, & exigere à beneficiatis charitativum subsidium.
- 11 Concilium Constantiense quid de decimis Papalibus decernat.
- 12 Denunciari an debeat impositio decimae Papalis, & num. seqq.
- 13 Debitori an debeat denunciari, ut solvat. & cap. 6. numero 23.
- 14 Papa est supremus iudex, & ordinarius.
- 15 Charitativum subsidium si ab Episcopo exigatur, & generale subsidium à Papa, utrique praestandum erit, & si utrique non possit, praestabitur Papa. numero 16.
- 17 Decima Papalis solvitur de beneficiis, & num. seqq.
- 18 Privatio praesupponit habitum.
- 19 Decima Papalis solvitur de omnibus beneficiis, ecclesiasticisque redditibus.
- 20 Capella subjacent decimae Papali.
- 21 Capella sunt beneficia ecclesiastica.
- 22 Canonatus subjacent decimae Papali. & num. 69.
- 23 Canonatus sunt beneficia ecclesiastica.
- 24 Ecclesia cathedrales, Metropolitanæ, & Patriarchales subsunt decimae Papali.
- 25 Plura habens beneficia in pluribus civitatibus, & diocesis, de omnibus solvet decimam Papalem.
- 26 Pralati, & clerici exules de suis proventibus ecclesiasticis decimas Papales persolvent.
- 27 Extrava. unic. de decim. in commun. quae est Bonif.

- VIII. an solum locum habuerit in decimis per eum
impositis, & expiraverit ejus morte.
- 28 Extravagans inserta in corpore juris vim legis ha-
bet; & sententia contra eam lata est nulla.
- 29 Papa respondendo, & definiendo super casu particu-
lari, canonem & legem condit.
- 30 Extravag. un. de decim. nunc quoq; allegari potest
pro decisione.
- 31 Proventus, & redditus leprovariarum domorum Dei,
& hospitalium pauperum non subjacent decima
Papali. Quid vero de redditibus, qui supersunt
ultra usus pauperum, & infirmorum num. 32.
- 33 Hospitalia pauperum & infirmorum, nomine bene-
ficiorum proprie non comprehenduntur.
- 34 Hospitalia in beneficium non conceduntur: secus in
hospitalibus militarium ordinum, aut aliorum
religiosorum. num. 35.
- 36 Redditi hospitalium militarium ordinum, aut al-
iorum religiosorum an subjaceant decima Pa-
pali.
- 37 Moniales, aliaq; Regulares persona an solvant deci-
mam Papalem.
- 38 Beneficia tenuia an subjaceant decima Papali.
- 39 Redditi ecclesiastici non excedentes summam an-
nuam septem florenorum auri, decima Papali non
subsunt. Secus si plura quis habeat beneficia, quae
singula dictam summam non attingunt, simul au-
tem collecta excedant. 40.
- 41 Pitantia monachorum non subsunt decima Papali.
- 42 Pitantia quid sint.
- 43 Relicta ecclesiis, ut ex iis emantur perpetui redditus,
non subjacent decima Papali: Secus in aliis lega-
tis factis Prelatis ratione ecclesiarum, vel officio-
rum. 44.
- 45 Xenia Prelatis liberaliter facta non subsunt deci-
ma Papali.
- 46 Xenia quid sint, & unde dicantur.
- 47 Sylva an, & quomodo subjaceant decima Papali, &
num. seq.

- 48 *Assisia quid sit.*
- 49 *Pisces stagnorum, vel bellua garenarū, an, & quando decimentur à Papa.*
- 50 *Stagnorum, & piscariarum decima Papalis quando, & quomodo solvatur.*
- 51 *Eleemosyna, & oblationes an, & quando subjaceant decima Papali.*
- 52 *Rector parochialis, qui necesse habet conducere plures Capellanos, an de eorum solario, aut victu solvat decimam Papalem.*
- 53 *Clericus, qui per vicarium, vel firmarium ecclesia sua servit, in eave residet, quomodo decimam Papalem solvet.*
- 54 *Vicariorum, & condjutorum materia, remissive.*
- 55 *Grangia quid sint.*
- 56 *Obtinentes prioratus, grangias, domos, redditus, pensiones, vel census ab ecclesiis seu monasteriis an, & quomodo decimam Papa solvant.*
- 57 *Expensa monachorum, qui ex pacto ab obtinentibus Prioratus, grangias, & hujusmodi ex gratia tenentur, deduci nō debent in solutione decima Papali. Secus in obtinentibus ad justam firmam annuam. num. 58.*
- 59 *Procuracionum decima an, & quando Papa sit exhibenda.*
- 60 *Procuracionum materia, remissive.*
- 61 *Decima Papalis solvitur quoque de iis, qua consistunt in jurisdictione, mero imperio, regalibus, & similibus, deductis salariis moderatis iudicum & officialium, ac similium personarum, sine quibus jurisdictio, & alia predicta nequeunt expediri. Secus in expensis, qua sunt in vestibus, ac victualibus officialium, aut circa familiam Prælatorum. num. 62.*
- 63 *Molendinorum, & furnorum seu potius reddituum, qua ex illis percipiuntur, decima Papalis prestatatur.*
- 64 *Fructuum arborum, & hortorum decima Papa exhibetur.*

- 65 Decima Papalis quomodo praestetur de his, quae consumuntur usu, vel esu animalium.
- 66 Beneficia unita subjacent decima Papali, siue principaliter, siue accessorie uniantur, siue alias quomodocumque.
- 67 Decima Papalis imposita in una dioecesi solvetur in fundis beneficii illius dioecesis positus in aliis dioecesibus, & num. seq.
- 68 Decima Papalis est onus reale ecclesiarum, non praediorum impositum personis ecclesiasticis pro ipsius ecclesiis.
- 69 Canonicatum decima Papa exhibenda est.
- 70 Canonici tenentur residere.
- 71 Mensa grossa ut plurimum distinguitur à prae-bendis & quotidianis distributionibus. Aliquando tamen succedit loco prae-bendarum. num. 72. Aliquando de ipsa mensa grossa solvuntur distributiones. num. 73.
- 74 Mensa grossa canonicorum subjacet decima Papali, ubi ea massa succedat loco prae-benda, quamvis decima absolute imponatur super beneficiis.
- 75 Subrogatum sapit naturam ejus, in cuius locum subrogatur.
- 76 Mensa grossa, quae in distributiones quotidianas destinata est, tunc saltem subjacet decima Papali, cum ea imposita est super quibuscumque proventus ecclesiasticis.
- 77 Quotidianae distributiones subjacent decima Papali, ubi ea imposita est super omnibus beneficiis, & quibuscumque proventus ecclesiasticis. Idem si imponeretur super redditibus, & obventionibus ecclesiasticis. num. 79. Secus ubi dumtaxat imponeretur super beneficiis, vel eorum fructibus. num. 81.
- 78 Nomen proventus, generale est, & comprehendit omnem redditum undecumque nobis obvenerit.
- 80 Obventionis, & redditus nomen satis generale est.

82 Quotidiana distributiones nomine beneficii non veniunt; neque nomine fructuum illius, aut in eius valore computantur. num. 83.

84 Anniversaria, seu Mortuaria an subjaceant decima Papali.

85 Anniversaria non computantur in redditibus, seu valore beneficii, neque in Bulla veniunt nomine proventuum, fructuum, reddituum, jurium, emolumentorum canonicatum, neque etiam distributionum quotidianarum.

86 Quotidianarum distributionum nomine quid veniat.

87 Colonus, cui in contractu aliqua gratia scienter non est facta, non tenetur ad decimam Papalem, sed eam solvet proprietarius.

88 Pensionarius tenetur pro rata pensionis ad decimam Papalem exhibendam, ex communi contra aliquos. Idem in charitativo subsidio. num. 88.

89 Pensionarius tunc non tenetur ad decimam Papalem, ubi pensio constituta fuit libera ab omni onere etiam decimae. Secus si privilegium sit solum generale. num. 90. Aut si et exemptioni per Papam derogetur cum clausula quorum tenores, &c. num. 91.

90 Clausula, quorum tenores pro expressis habeantur, quam vim habeat.

91 Pensionarius exemptus ab onere solvendi decimam non potest cogi à collectore habente auctoritatem eam exigendi à quibuscumque personis, non obstantibus quibuscumque privilegiis.

92 Pensionarius non poterit molestari à collectore, qui exigit integram decimam à Rectore beneficii.

93 Semel decimatum non debet amplius decimari; & semel exactum non debet amplius exigi.

94 Rector beneficii, qui integram decimam solvit, potest uti retentione erga pensionarium.

95 Pensionarius tunc non tenetur ad decimam Papalem, cum pensio non excedit summam septem ducato-

- catorum. Nisi plures pensiones quis obtineret qua simul juncta eam summam excederent. num. 98. Id vero procedit etiamsi fuisset talis pensio assignata in beneficium. num. 99.
- 100 Pensio assignata ob remunerationem laborum, obsequii etiam prestandi, non subjacet decimæ Papali.
- 101 Cardinalis pensionarius an teneatur ad decimam Papalem, & num. 110.
- 102 Excommunicatio lata à collectore contra pensionarium exemptum ob non solutam decimam Papalem, est ipso jure nulla. Idem in religiosis exemptis ab ejusmodi solutione. num. 103.
- 104 Excommunicatio lata à Prelato exigente provisionem, vel ultra juris formam, vel contra speciale privilegium sedis Apostolicæ, est nulla.
- 105 Privilegiatus, ut non solvat decimam Papalem collectore cogatur solvere, & solvat cum protestatione, quod intendit non prejudicare suo privilegio, talis protestatio eum juvat. Idem in privilegiato, ne solvat charitativum subsidium. num. 106. Idem ubi nulla protestatio accessit, sed per vim exorta fuit solutio. num. 107.
- 108 Privilegiatus ne solvat decimam Papalem, si solvat sponte aut sine ulla protestatione, aut tunc prejudicet.
- 109 Privilegio an renunciare quis censeatur per actum contrarium.
- 110 Cardinales non tenentur solvere decimam Papalem de suis beneficiis. Idem in charitativo subsidio generali imposto à Papa. num. 111.
- 112 Cardinales in materia precipue pœnali, & revocatoria privilegiorum non comprehenduntur in generali constitutione Papa, neq; in regulis cancellaria. num. 113.
- 114 Cardinales sunt pars corporis Papa; & dicuntur filii primi gradus. num. 115. & à summo Pontifice vocantur filii, sicut Episcopi fratres. num. 116.

- 117 *Tributa non exiguntur à filiis, sed ab alienis.*
- 118 *Cardinales an generali constitutione comprehendantur.*
- 119 *Cardinales an teneantur ad generale subsidium.*
- 120 *Favor si. lei maximus est.*
- 121 *Favorabilis dispositio comprehendit etiam Cardinales.*
- 122 *Clausula, cujuscunq; status, gradus, præeminentiæ, vel dignitatis existant, comprehendit etiam S. R. E. Cardinales.*
- 123 *Cardinales hodie semper eximuntur à solutione decimarum Papalium.*
- 124 *Collectores, aliq; officiales deputati ad exigendas decimas Papales in aliquo loco non tenentur ad decimam beneficiorum, quæ ibi habent; sicut in charitativo subsidio.*
- 125 *Argumentum à charitativo subsidio ad decimam Papalem jure procedit.*
- 126 *Decima Papalis munus, seu onus extraordinarium est, ac patrimoniale. num. 146.*
- 127 *Munus ordinarium quod sit.*
- 128 *Exemptus simpliciter intelligitur saltem exemptus ab oneribus extraordinariis.*
- 129 *Officiales, & collectores sunt immunes à solutione extraordinarii oneris.*
- 130 *Portio exemptorum à solutione decimæ Papalis an, & quomodo accrescat reliquo clero, cum quo Camera convenit de certa summa, & num. seqq.*
- 131 *Exemptio aliquorum non liberat universitatem ab onere etiam ad ratam.*
- 132 *Exemptio aliquorum si universitatem nimis gravat, quid faciendum.*
- 133 *Motus proprius quos pariat effectus.*
- 134 *Clausula, ex certa scientia, effectus.*
- 135 *Divisio decimæ conventa quomodo fiat inter clerum, remissive.*
- 136 *Episcopus una cum clero potest ad sui præjudicium aliquos eximere à solutione decimæ Papalis.*

- 137 Excommunicatus, & intrusus an teneantur ad decimam Papalem.
- 138 Successor in beneficio, an praecessor, eiusq; heredea-
neantur ad decimam Papalem. 157 Ta
- 139 Componere non potest collector decimarum Pa-
paliū sine speciali mandato cum iis, qui solvere
bent, de certa aliqua summa. Nisi haberet gen- 158 Co
rale mandatum cum libera. num. 140. Vel nisi
compositio tenderet ad commodum Papa, seu Ca- 159 Cōj
mere. num. 141. Quod multo fortius possit Ca- 160 Vr
merarius Papa. num. 142. c.
- 143 Princeps secularis, cui Papa concessit decimas be- 161 O
nificiorum sui dominiū, licite potest componere co- 162 M
beneficiatis super solutione decima. 163 Vr
- 144 Distributio oneris decima Papalis quomodo facie-
da inter non exemptos, & num. seqq. n
- 145 Solutio veri valoris beneficiorum cum plures dec- 164 Ba
ma imponuntur, quomodo fiat. t
- 146 Solutio decima Papalis regulariter fieri debet
ratam beneficiorum. (merita) 165 Be
- 147 Solutio decima Papalis fieri debet in pecunia re- 166 Vr
- 148 Solutio decima Papalis fieri debet in moneta cur- 167 Ta
renti in locis reddituum, de quibus solvenda est
Neq; cogetur quis eam cambire, num. 149. Qu- 169 T
autem si dua moneta pariter currant eo loco, 170 Vo
terave magis. Aut si post tempus impositionis, 171 T
xationis, aut privilegii mutetur. num. 150. 172 C
- 151 Taxa attendi non debet in solutione decima, ubi Pa-
pa eam imponit, & expresse colligi vult non atten- 173 C
ta ulla taxa. Secus si simpliciter imponatur super 174 A
beneficiis, eorumve fructibus. num. 152.
- 153 Taxa consueta dicitur, quae est legitime praescripta
per 40. annos: & ratio, num. seqq. 175 S
- 154 Praescriptio legitima in rebus ecclesiasticis est qua-
dragenaria. 176 E
- 155 Consuetudo praeter ius, qua tangit iura ecclesiastica
requirit 40. annos. 177 I
- 156 Praescriptio centenaria cur non requiratur in taxa
decimae

decima Papalis, cum alioqui ea necessaria sit contra Romanam ecclesiam.

- 157 *Taxa, quae non sit observata per 40 annos, neq; beneficiati, neq; Camera Apostolica in exactiōe decima tenetur stare.*
- 158 *Consuetudo per unicum actum non inducitur.*
- 159 *Cōsuetum an pluribus vicib. aumtaxat verificetur.*
- 160 *Vnicus actus, post quem transacti sint 40. anni, facit taxam consuetam, & num seqq.*
- 161 *Observatio ultima an attendatur, & num. 158.*
- 162 *Manutenendus quisq; est in sua possessione.*
- 163 *Vnicus actus sufficit, ut quis in sua possessione manuteneatur.*
- 164 *Beneficium semel taxatum ab habente potestatem taxandi, habetur pro taxato, nisi interveniat actus contrarius.*
- 165 *Beneficium consuetum clericis secularibus assignari quodnam dicatur.*
- 166 *Vnicus actus successivus consuetudinem inducit.*
- 167 *Taxatio facienda est in exactiōe decima Papalis, ubi nō sit facta, & quomodo ea fiat, n. 168. & seqq.*
- 169 *Taxatio an precedere debeat juramentum.*
- 170 *Vocandi sunt ad taxationē decima Papalis omnes, quorum interest.*
- 171 *Taxari possunt à collectore beneficia non taxata absq; speciali mandato.*
- 172 *Compensatio opponi potest in exactiōe decima Papalis, & num seq.*
- 173 *Compensatio quando objiciatur Fisco.*
- 174 *Aes alienum non deducitur in solutione decima Papalis.*
- 175 *Superiori census solvi debet ante omnia.*
- 176 *Expensa necessaria, quae fiunt gratia colligendorum fructuū deducuntur in solutione decima Papalis.*
- 177 *Expensa, quae fiunt in castrorum custodibus, aut aedificiis construendis, vel conservandis, non deducuntur ex decima Papali. Item nec illae, quae pro villis tuendis fiunt in guerris, seu cavalcatis. nu.*

- 178 *Item illa, qua fiunt pro fessatis, reparationibus molendinorum, & similibus num. 179.* 200
- 180 *Expensa deducenda in solutione decimarum Papalium, remissive.* 202
- 181 *Collector decimarum Papalium est iudex, habet jurisdictionem.*
- 182 *Procurator fisci utitur jurisdictione, & officio iudicandi.*
- 183 *Stylus curia Romana attendendus est.* 205
- 184 *Collector Papa deputatur cum facultate exercendi censuras.*
- 185 *Censura ferri non possunt, nisi ab habente jurisdictionem.*
- 186 *Collector est iudex delegatus, non autem ordinarius.* 209
- 187 *Legatorum iurisdictio in omnibus concurrat cum ordinarius.* 210
- 188 *Collectores improprie vocantur nuncii sedis Apostolicae, & gaudent aliis privilegiis, & honoribus.* 211
- 189 *Delegati ad universitatem causarum dici possunt ordinarii. Secus si ea universitas sit personarum, non causarum. num. 190.*
- 191 *Delegatus potest compelli ad recipiendam delegationem.* 212
- 192 *Collectoria, & subcollectoria officium confertur invitum.* 213
- 193 *Collector Papa quandonam potest dici negotiorum gestor.* 214
- 194 *Laicus non potest esse collector Papa cum facultate censurandi.* 215
- 195 *Laicus non est capax iurisdictionis ecclesiasticae, neque potest exercere censuras. Neque esse vicarius Episcopi. num. 196. & an ex licentia Papa. num. 197.* 217
- 198 *Laicus num possit deputari collector cum facultate exercendi censuras ex certa scientia Papa.* 218
- 199 *Laicus potest deputari nudus exactor decimarum Papalium.* 219

- 200 *Collector Papa debet transcendisse 18. annum etatis. Idem in delegato. num. 201.*
- 202 *Collector decimarum Papalium debet esse persona qualificata, juxta tex. in cap. statutum, § 1. de rescript. in 6. & clem. et si principalis, de rescript. Idem in subcollectore, in quem translata sit tota potestas. num. 203. Secus ubi utriq. demandatum fuisset nudum ministerium. num. 204.*
- 205 *Collector Papa potest sine speciali commissione deputare subcollectorem. Imo & plures nisi ei fuerit limitata facultas ad unum. num. 206. Quin etiam si limitata fuerit ad unum, poterit plures successive substituere. num. 207. Sed tunc unum substituendo, alter revocaretur. num. 208.*
- 209 *Delegatus Principis potest subdelegare.*
- 210 *Procurator sive generalis ad negotia, sive specialis ad aliquem actum, sive effectum potest substituere.*
- 211 *Collector Papa non potest deputare subcollectorem, ubi in commissione essent aliqua verba, per qua colligatur electam fuisse industriam persona, & num. seqq.*
- 212 *Industria persona per qua verba censeatur electa.*
- 213 *Industria persona electa censeatur in magno, & arduo negotio.*
- 214 *Arduum, & magnum negotium quodnam sit, iudicij arbitrio relinquitur.*
- 215 *Decimas Papales exigere non est magnum, & arduum negotium.*
- 216 *Subcollector prius deputatus quando censeatur revocatus etiam non facta de eo mentione per posteriorem deputationem.*
- 217 *Collectoris facultas, & officium quando censeatur transire ad successorem in dignitate.*
- 218 *Collectoris facultas, & potestas probanda est per literas, & non per testes.*
- 219 *Episcopi, alique Pralati non debent accedere ad suas ecclesias, in eisve recipi, sine literis provisionum.*

- 220 *Collectoris facultas, etiamsi sit persona illustris, & honesta probanda est per literas. Idem in delegato. num. 221.* 240
- 222 *Collectoris facultas non probatur per transumpta literarum, sed tantum per originalia.*
- 223 *Originalia regulariter exhibenda sunt, non autem exempla.* 241
- 224 *Transumptum literarum collectoris probat eius facultatem, ubi nulla lite pendente sumtum fuit servata forma cap. fin. de fid. instrum. Aut sumtum fuit ex registris Bullarum Papa. num. 225.* 242
- 226 *Collectoris facultas probari potest per testes, quando collector esset deputatus in urbe ubi moratur Papa. Idem forte in nudo exactore. num. 232.*
- 227 *Tenor literarum Collectoris amissarum probari potest per testes. Idem in delegato; licet aliqui contra num. 228.* 245
- 229 *Subcollectoris facultas probari potest per testes. Contrarium alii. num. 230.* 246
- 231 *Testes, & instrumenta regulariter parem vim habent in probatione.* 247
- 232 *Collectoris facultas probatur per testes, ubi is nudus exactor est.* 248
- 233 *Subcollectoris facultas probatur per literas collectoris cum ejus sigillo sine manu Notarii, aut subscriptione testium.* 250
- 234 *Subdelegationes probantur per sola sigilla delegatorum.* 251
- 235 *Collectoris, seu subcollectoris facultas probari non potest per communem hominum existimationem, & num. seqq.* 254
- 236 *Lex Barbarius, ff. de off. præt. quando locū habeat.*
- 237 *Collector decimarum Papalium potest excommunicare, suspendere, & interdicere non solventes decimas.* 256
- 238 *Delegatus potest censuras exercere.*
- 239 *Episcopi non solventes decimas Papales quomodo, & quo ordine puniantur.* 258
259

- 240 Excommunicatio solum generalis ferenda est in Episcopos. Abbates, aliasque personas ecclesiasticas honorabiles non suspectas, ubi solum, de quantitate, & estimatione fructuum circa solutionem decimae Papalis agitur.
- 241 Solventes loco decimae Papalis minus debito excommunicari possunt specialiter exceptis Episcopis, Abbatibus, & aliis personis non suspectis.
- 242 Interdictum generale contra civitatem ferri non potest à collectore, ob non solutionem decimae Papalis. Idem in quovis debito pecuniario, numer. 243. Secus si prius lata sententia excommunicationis in singulares personas, ea contempta fuit. numer. 244.
- 245 Excommunicationis contemptus est causa immediata interdicti generalis.
- 246 Monitio quomodo facienda sit clero, vel collegio, ut solvat decimam Papalem.
- 247 Generalis sententia quomodo ferenda sit in non solventes decimas Papa.
- 248 Collector, & subcollector possunt aliis poenis muldare non solventes, quam censuris. Subcollector tamen minorem poenam infligere potest. numero 249.
- 250 Privare non potest collector beneficio non solventem decimam Papalem.
- 251 Capi possunt personaliter non solventes decimas Papales. Imo etiam Rectores universitatum, & capita collegiorum pro suis collegiis. num. 252. Nisi beneficiati essent Doctores actu legentes. n. 253.
- 254 Bracchium seculare non potest à collectore invocari sine speciali mandato. Secus regulariter in delegato. n. 255.
- 256 Vasa sacra, & huiusmodi non possunt capi in executione decimae Papalis. Idem forte in iis, qua sunt promiscuo usui deputata. n. 257.
- 258 Magis dignum trahit ad se minus dignum.
- 259 Vasa sacra, & huiusmodi ornamenta divino cultu

- tui deputata non possunt per collectorem accipi-
gnori etiam à sponte dantibus.
- 260 Collectori capienti vasa sacra an possit violenter
resisti.
- 261 Excommunicatio lata per collectorem contra non
exhibentes vasa sacra est nulla.
- 262 Collector capiens res notorie sacras potest ab ordi-
nario puniri.
- 263 Collector decimarum Papalium quomodo liberari
possit, & quietare solventes, aut etiam non sol-
ventes.
- 264 Collector decimarum tenetur solventi, si illud pe-
tat, instrumentum liberationis facere.
- 265 Executive an procedatur in exactione decima Pa-
pali, & quomodo, cum seqq.
- 266 Ignorantiã edicti allegans & probare volens, quan-
do audiatur, remissive.
- 267 Appellari potest à collectore multis in casibus. Ut si
nimis brevem terminum statuatur ad solvendum,
num. 268. Item ubi capit pignoris loco res notorie
sacras, vel cultui divino deputatas, nu. 269. Re-
gulariter non potest. num. 276.
- 270 Appellari potest à collectore rejiciente exceptionem
subreptionis, ubi multi impetraverunt immuni-
tatem à decimis Papalibus non facta mentione de
priori aliorum impetratione. Item si à privilegia-
tus decimam exigat. num. 271.
- 272 Causa decimarum Papalium plenarie tractari de-
bet, si questio sit inter clericum, & eum, cui Papa
concessit decimam beneficiorum. Idem ubi questio
est inter duos clericos, puta titularem, & pensiona-
rium. num. 273.
- 274 Causa decimarum Papalium summarie tractatur,
ubi questio est inter clericum & cameram.
- 275 Summarie proceditur in exactionibus functionum
fiscalium, tributorum, & collectarum.
- 276 Summaria causa est ubi res non patitur dilatio-
nem, ut in alimentis futuris.

DE DECIMIS PAPALIBVS.

CAP. IX.

Seu

Appendix ad hunc tractatum.

DIXIMUS hucusque de decimis, quas *spirituales* vocant, ea qua potuimus tum brevitate, tum perspicuitate; nunc reliquum est pro complemento hujus tractatus de decimis, ut de Papalibus quoque eodem fere quaestionum ordine servato dicamus.

QUÆRO PRIMO, *De origine, & causa hujus impositionis decimarum?*

PRIMA CONCLUSIO. Hæc decimæ, quæ summo Pontifici à clericis solvuntur, originem † habent à lege veteri, vel potius cum ejus præcepto similitudinem habent; ad ejus enim legis similitudinem præceptæ quoque fuerunt in Evangelica lege à summis Pontificibus. decimæ, ut in specie tradit S. Thom. 2. 2. q. 87. art. 1. *Sot. l. 9. de just. & jur. q. 4. art. 1. & alii, quos supra recensuimus c. 1. q. 2.* Habentur ergo Num. 18. hæc verba; *Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens; Præcipe Levitis, atque denuncia, cū acceperitis à filiis Israel decimas, quas dedi vobis, primitias earum offerite Domino, id est, decimam partem decimæ, ut reputetur vobis in oblationem primitivorum tam de areis, quam de torcularibus, & universis, quorum accipitis primitias, offerite Domino, & date ea Aaron sacerdoti, cujus deinde præcepti executionem quandam habemus 2. Esdr. 10. ad fi. his verbis: Erit autem sacerdos filius Aaron cum Levitis in decimis Levitarum, & Levita offerent decimam partem decimæ suæ in domo Dei nostri.* Ex quibus verbis patet præceptum fuisse in veteri legi Levitis, ut de suis decimis decimas solverent summo sacerdoti Aaron, eorumque filiis, ac descendantibus, qui in sacerdotio succedebant. Ad ejus ergo præcepti similitudinem licite exigunt summus Pontifex decimas à clericis, qui eam exigenti

genti

2 genti † solvere tenentur, ut in hac specie adnotarunt inter ceteros Abulen. super Matth. 25. q. 74. S. Thom. d. q. 87. art. 4. ad 3. arg. Sor. d. q. 4. art. 4. ad finem. Covar. li. i. var. resol. c. 17. nu. 3. & Rebuf. tract. de decima, q. 3. nu.

3 Quorum auctoritati accedit † & illa ratio, quam affert D. Thom. loc. cit. *naturalis enim*, inquit, ratio distat, quod illis, qui habent curam animarum, de communi multitudinis statu provideatur; Vnde possint exigui ea, qua pertinent ad communem salutem; quam etiam rationem innuit Card. Zab. post alios d. clem. fin. & Abb loco mox citan.

4 SECUNDA CONCLUSIO. Justa de causa † imponenda est hæc decima, & urgente aliqua necessitate, puta pro expeditione belli contra hostes fidei; ita colligitur ex Conc. Const. sess. 43. & extrav. unica. qua incipit declarationes, ibi, pro prosecutione guerra ac negotii regni Sicilia contra hostes, & est Bonif. VIII. sub tit. de decim. in commun. atque ita in specie tradunt gloss. & Doct. in clem. fin. eod. tit. Rebuf. d. num. 3. Sotus Thofat. & Covar. loco cit. Abb. post Host. c. 2. nu. fin. de decim. ubi tamen subdit Abb. id facere Pontificem de potestate absoluta, non autem ordinaria. Justa autem de
5 causa † morum fuisse Pontificem censendum erit, donec aliud constet, juxta text. in c. cum à nobis, in fin. de rest. & clem. unic. de probat. gloss. in l. relegati, C. de pæn. cum aliis late traditis, per Alciat. de prasumpt. reg. 3. prasumpt. 8. Menoch. eod. tract. lib. 2. prasumpt. 1. n. 1. & multu seqq. & Ant. Gabr. commun. concl. libr. 3. tit. de jur. ques. non tollen. concl. 3.

TERTIA CONCLUSIO. Quamvis à summo Pontifice possit inferioribus etiam laicis † concedi decima super beneficiis, ut patet ex d. clem. fin. ubi gloss. & Doct. 7 tamen non modo ab iisdemmet laicis † constitui, & imponi non potest, ut in specie adnotavit Rebuf. d. q. 3. nu. 4. & satis patet ex c. clericis, in princ. & §. 1. de immun. eccles. in 6. ubi excommunicantur † laici quicunque exigentes ab ecclesiis, & ecclesiasticis personis, earumque bonis taleas, collectas, seu dimidiã, decimam, aut

aut al
bus P
libus,
3. nun
exiger
probat
subsid
decim
43. in
prohib
ecclesi
servan
liter sa
& util
filio, &
R. E.
commu
vel pre
vincia
parte,
re duri
stant. l
ta ma
pressat
decim
ritur, v
ipsa de
18. Pra
bus † c
de serv
latur is
ration
Const
impos
ne illu
etiam
illius l
veteri

aut aliam partem bonorum: Sed neque † ab inferiori-
 bus Prælatiſ, puta Episcopis, Archiepiscopis, & ſimi-
 libus, ut ex d. clem. ſin. colligunt ibi Doct. & Rebuf. d. q.
 3. numer. 5. Poterit tamen Episcopus † imponere, & 10
 exigere charitativum ſubſidium, ut late & optime com-
 probant Bellenz. & Remig. de Gonn. in tract. de charit.
 ſubſid. q. 1. & ſeqq. Idem quoque expreſſius, quod ad
 decimas ſpectat, prohibetur † in Conc. Conſtant. ſeſſ. 11
 43. in hæc verba: *Præcipimus, & mandamus, jura, qua*
prohibent inferioribus à Papa decimas, & alia onera
eccleſiis & perſonis eccleſiaſticiſ imponi, diſtrictius ob-
ſervari. Per nos autem nullatenus imponantur genera-
liter ſuper totum clerum, niſi ex magna, & ardua cauſa,
& utilitate univerſalem eccleſiam concernente, & con-
ſilio, & conſenſu, & ſubſcriptione fratrum noſtrorum S.
R. E. Cardinalium, & Prælatorum, quorum conſilium
commode haberi poterit, nec ſpecialiter in aliquo regno,
vel provincia, niſi conſultis Prælatis ipſius regni, vel pro-
vincia, & ipſis non conſentientibus, vel eorum majori
parte, & eo caſu per perſonas eccleſiaſticiſ, & auctorita-
te dumtaxat Apoſtolica leventur. Hæc ex Concil. Con-
ſtant. Ex cuius verbis, nō modo ſatis, niſi fallor, proba-
tæ manent duæ poſtremæ concluſiones, ſed etiam ex-
preſſam formam habemus huiusmodi impoſitionis
decimarum. Quare dum Rebuf. d. num. 3. verſ. 2. requi-
ritur, vult, quod poſt impoſitionem decimæ † decima 12
ipſa denunciatur, tum propter allegatum locum Num.
18. Præcipe Levitiſ, atq; denuncia, tum quod debitori-
bus † denunciari debet, ut ſolvant, l. quidam Iberiſ, ff. 13
de ſervit. urb. præd. Doct. in l. vinum, ff. ſi cert. petat. fal-
litur iſ, ni ego fallor, tum in concluſione ipſa, tum in
ratione. Etenim tam ex ſupradictiſ, & verb. Concil.
Conſtant. quam ex uſu ipſo, & praxi liquet, ſufficere
impoſitionem ipſam in ſcriptiſ fieri cum ſubſcriptio-
ne illuſtriſſimorum Cardinalium, & publicatione, ſeu
etiam affixione in acie campi Floræ. Rationes quoque
illius leves ſunt; neque enim præceptum illud legiſ
veteriſ nos obſtringit in Evangelica lege, cum judiciale po-

le po-

le potius sit, ut etiam infra dicemus, neque denuncia-
tio illa, de qua Num. 18. est actus aliquis post imposi-
tionem, imo fuit ipsamet impositio ex Dei mandato.
Neque urget illud simile de denunciatione, quæ fit
debitoribus, ut solvant, cum ea fiat auctore iudice,
summus autem Pontifex cum sit Christi vicarius, su-
premus ¶ etiam iudex, & ordinarius est, c. *juncta* 9. q. 3.
14 & cap. *licet*, de elect. cum simil. quare supervacanea erit
ulterior denunciatio.

15 **QUARTA CONCLUSIO.** Si concurrat ¶ Episco-
pus in exactione charitativi subsidii, & Papa in exa-
ctione generalis subsidii, & uterq; exigat ex justa cau-
sa, utriq; præstandum erit, ut post Ant. Butr. & Doct. in
c. *cum nuper*, de cens. tradit Bellenz. in d. tract. de chari-
tat. subsid. q. 63. num. 1. quem etiam sequitur Remig. de
Gonn. in simil. tractat. q. 54. num. 1. quod si utrique præ-
16 stari non possit, ¶ præstabitur Papæ, ut ibid. probant
Bellenz. & Remig. n. 23. & 4.

QUÆRO SECUNDO, De quibus beneficiis, eorum-
ve fructibus solvatur hæc decima Papalis?

17 **PRIMA CONCLUSIO.** Decima hæc ¶ solvitur de
beneficiis; patet ex tex. d. clem. si. primis verbis, si bene-
ficiorum decima, &c. & admittunt, tum ibi, tum alibi
passim Doct. male igitur Rebuf. d. q. 3. n. 4. vers. quarto,
quod hæc decima imponatur, tradit, has decimas solum
imponi super decimis beneficii, auctoritate allata, Nū.
18. ibi, decimam partem decime. Ex quo concludit, hæc
decimam non posse imponi ei, qui decimas non habe-
18 ret, quia privatio ¶ præsupponit habitum, cap. ad dis-
solvendum, de despons. impub. cum simil. male inquam
& absque solido fundamento id tradit Rebuf. vel ob
eam unicam rationem, quod licet hæc impositio deci-
mæ Papalis ad similitudinem fortasse illius decimæ,
quam in veteri lege solvebant Levitæ summo sacerdoti,
introducenda sit, ut supra admonuimus; tamen illud
præceptum, sicut & ceterarum decimarum, cum ju-
dicialia potius sit, aut ceremoniale, quam morale, ne-
quaquam adstringit Christianos in Evangelica lege, ut
fufe

fufe o
aliis d
mur;
plicat
cip.

SE
mnibu
Papale
post ali
subsid.
solven
per, de
gloss. r
benefi
ordina
praben
cundo
rum er
quaren
in ¶ ca
late Be
iam ci
de om
vag u
alii cle
suis ¶
ut in e
vero a
tur, d
dicam.
cipiun
ter, d. c
ca, de a
ticular
Pontif
ligi vi
Pontif
extray

fuse ostendimus *superius hoc eod. tract. c. 1. q. 2.* cum de aliis decimis, quæ sacerdotibus solvuntur, loqueremur; quod etiam præter alios ibi allatos optime explicat Ang. de Chaval. *in sum. ver. decima, circa princip.*

SECUNDA CONCLUSIO. Regulariter † de omnibus beneficiis, ecclesiasticisq; redditibus decimæ Papales solvuntur, ut satis patet ex *d. extrav. & tradit post alios Card. d. clem. fin. in princ. Bellenz. de charitat. subsid. q. 73. & seqq.* Unde inferitur primo, de Capellis † solvendam esse decimam, ut patet ex *Compos. in c. nuper, de decim. Rebuf. d. q. 3. num. 6. & singulariter voluit gloss. 1. d. clem. fin. in fi.* constat enim, inquit, illas esse beneficia ecclesiastica; ex quo sic sunt per Episcopum ordinata, *c. quasitū, & c. pen. 1. q. 3. & c. significatum, de præben.* quam gloss. Doctor. ibi sequuntur. Inferitur secundo, idem † dicendum esse de canonicatibus. Clarum enim est, eos esse beneficia † ecclesiastica, *c. conquirente, & c. pen. de cler. non resid. cum aliis tex.* Idem in † cathedralibus, metropolitanis, & Patriarchalibus, late *Bellen. d. q. 73.* Tertio, quod si quis in pluribus etiam civitatibus, & diœcesibus plura habet beneficia, de omnibus † decimam solvet, ut habetur in *d. extravag un. versic quod si in diversis.* Imo etiam Prælati, & alii clerici exules, cujuscunque dignitatis existant, de suis † proventibus ecclesiasticis decimas persolvent, ut in *ead. extrav. disponitur vers. Prælati autem.* Quod vero attinet ad redditus & proventus, multa inferuntur, de quibus hac ipsa conclusione & sequentibus latius dicam. Aliqua tamen beneficia, & aliqui redditus excipiuntur, de quibus ut plurimum per Doctor. communiter, *d. clem. fi. Bellen. loco cit. & text. in cit. extrav. unica, de decim in commun.* Quæ extravagans † licet particularis constitutio esse videatur de decimis, per eum Pontificem Bonifacium tunc impositis, ut etiam colligi videretur ex ejus princ. atque adeo expirasse ejus Pontificis morte, sicut de *extrav. ex debito, de elect. & extrav. ad regimen, de præben. in commun.* tradiderunt

S Doct.

Doct. quos recensuimus, & secuti sumus in nostro tra-
ctatu de option. cap. 3. num. 4. tamen, cum in hac ex-
 trav. un. *de decim.* non adsint verba sufficientia, ex qui-
 bus appareat, velle illam expirare morte sua, prout in
 illa extrav. *ad regimen*, dicitur, *donec miserationis di-
 vine clementia nos universalis ecclesie regimini pra-
 sidere concesserit, &c.* & in extrav. *ex debito*, habetur,
*donec Christi dignatio non dignabitur universalis ec-
 clesie sponsa sua regimini praesidere, &c.* cumque haec
 extravagans sit certa & nota, nec vagetur, sed sit inserta

- 28 in corpore juris, vim † habet legis, ita, ut sententia cō-
 tra eam lata sit nulla, per ea, qua tradunt Doct. in c. *pa-
 storalis, de fid. instr. & in l. prolatis, ff. de re judic. & late
 in his terminis Franc. Pavin. in pralud. ad extrav. lo. 2.
 & Hieron. Clar. in pralud. ad extrav. commun.* eique
 tamquam legi generali standum erit. Neque obert,
 quod de particulari illa decima loqui videatur, cum
 Papa respondendo, & definiendo super particulari ca-
 29 su † canonem condar, *c. ex multa, in princip. de vot. &
 vot. redemt. ubi Doct. gloss fin. c. consultationi, de temp.
 ord. Abb. c. si. colum. 3. de jur. cal. cum aliis quos refert, &
 sequitur Felin. c. 1. num. 77. de constit.* Ex quibus sequi-
 tur, quod cum quæstio aliqua, aut dubitatio circum-
 30 positionem decimarum oriri contingat, † ad hanc ex-
 trav. recurrendum sit, prout etiam recurrendum mo-
 net Rebuf. *d. q. 3. num. 6.* & quotquot Doct. aliquid de
 hisce decimis scripserunt, eam passim pro decisione al-
 legant. Excipiunt ergo (ut unde discessimus reverta-
 mur) nonnulla beneficia, certique redditus ab hujus-
 modi solutione decimarum, nisi de iis expressa men-
 tio fiat, cum decima imponitur; quorum aliquot hic
 & seqq. conclusionibus lubet recensere,

- 31 Primo quidem excipiuntur redditus, & proventus †
 leprofarum domorum Dei, & hospitalium paupe-
 rum, qui in usus leproforum, infirmorum & pauperum
 convertuntur; de iis enim decima non solvetur, ut dis-
 ponitur in *d. extrav. un. vers. de redditibus*, & not. Re-
 buf. *d. q. 3. num. 4. Felin. c. de quarta, n. 18. de prescript.*

gloss.

gloss. & ceteri. *d. clem. fin.* ubi Card. q. 3. singulariter di-
 cit quod, quamvis Lap. (quem deinde secutus est ibi-
 dem Imol.) asserat se consuluisse † deberi decimam ex
 redditibus, qui supersunt ultra hos usus pauperum &
 infirmorum, tamen debent potius expendi in usus a-
 liorum pauperum, vel conservari ad supervenientiam
 majoris numeri pauperum, ex quo sic fuerant reddi-
 tus deputati, *c. quia contingit, de relig. dom. & c. si pro-
 pter, de rescript. in 6.* Card. sequitur id ipsum late pro-
 bans Bellenz. *d. tract. de subsid. charit. q. 68. num. 3.* Ra-
 tio vero, cur huiusmodi redditus decimæ Papali non
 subsint, ea etiam esse potest, quoniam † hospitalia illa
 nomine beneficiorum proprie non comprehendun-
 tur; quo argumento utitur à contrario sensu in Capel-
 laniis gloss. *i. in fin. d. clem. fin. de decim.* unde per literas
 super provisione quorumlibet clericorum directas, de
 xenodochiis, leprosariis, eleemosynariis, seu hospita-
 libus, nulli potest provideri, nisi hoc in literis cavea-
 tur expresse, *ut disponit ad literam tex. in clem. per lite-
 ras, quæ est 2. de prebend. & dig.* Imo, neque hospitalia
 † in beneficium conceduntur, nisi in illorum funda-
 tione secus constitutum fuerit, seu per electionem (per
 superiorem confirmandam, *ut exponit gloss.*) sit de Re-
 ctore loci huiusmodi providendum, *ut cavetur in
 clem. quia contingit, quæ est fin. §. ut autem, de relig. dom.*
 Secus vero dicendum erit † de hospitalibus milita-
 rium ordinum; aut aliorum religiosorum; nam & ea in
 beneficium conferri possunt, *d. clem. quia contingit, §.
 premissa vero,* neque sub nomine eorum hospitalium,
 de quibus in extravag. apte continentur, cum ad usus
 illorum infirmorum, & pauperum omnes eorum red-
 ditus per se non sint destinati; sed potius ad militum il-
 lorum, seu religiosorum sustentationem, cum onere
 tamen aliquo vel hospitalitatis, vel certæ eleemosynæ,
 & largitionis, quare † ex iis redditibus, qui ultra hæc
 omnia supererunt, solvenda erit de iis decima, *quæ
 omnia etiam colliguntur, & optime confirmantur ex late
 traditis per Bellenz. de charit. subsid. q. 38. & 68.*

37 *Secundo* excipiuntur moniales, aliæque † regulares personæ, quarum redditus, & proventus ecclesiastici adeo sunt tenues, quod de illis sustentari non possint, sed pro habendo vitæ suæ sustentationem necesse habent publice mendicare, ac eleemosynas publice petere; ita habetur ad verbum *in d. extrav. un. vers. moniales*, & not. gloss. 1. d. *clem. fin.* & post alios fusc Bellez. *d. tract. q. 30. & 77.* & Remig. de Gonn. *in simil. tract. de charit. subsid. q. 37. nu. 14.* ubi etiam cum sequentibus

38 idem probat † in aliis tenuibus beneficiis ceterorum clericorum post Gem. *cons. 85. vers. ex quibus concluditur*, & alios; quod etiam patet ex seqq.

Tertio, seculares clerici, quorum ecclesiastici redditus, & proventus annui summam septem florenorum auri non excedunt, eam † decimam non præstabunt, ut cavetur *in d. extrav. vers. seculares quoque clerici*, & adnotavit Gig. *in tract. de pension. q. 59. nu. 7.* ubi etiam exponit florenos auri pro ducatis, & optime; & ita intelligit, & observat Romana curia, quod idem de Capellis, quæ non excedunt viginti libras, quod nimium de iis decima non solvatur, tradit Rebuf. *d. q. 3. nu.*

40 6. post Collect. *in c. nuper, de decim.* Si tamen † una persona plura habet beneficia, quorum nullum per se accipit dictam summam septem florenorum auri nec attingat, simul tamen collecta eam excedant, de omnibus illis, & singulis decima persolveretur, sed non

41 solvetur † de pitantiis monachorum: *ita declaratur*
 42 *in d. extrav. versic. si vero*, eas autem pitantias † expone-
 nere possumus, vel pro stipendiis, quæ dantur monachis, ut inserviant ecclesiæ, vel etiam pro portionibus, quæ illis dantur, aut debentur ad eorum victum, & congruam sustentationem, *ut patet ex traditu per Anast. Germon, de sacror. immunit. lib. 3. cap. 17. nu. 17. & tract. de indulg. Apost. §. per qua sublatis, nu. 10. nec non ex adductis per Henriq. in sum. Theol. mor. lib. 9. qui est de vero missæ sacrificio c. 22. tom. 1.*

Quarto de his, quæ à Christi fidelibus relinquuntur ecclesiis, ut ex his perpetui emanant redditus, decima

non ꝑ solvitur, *ut habetur in d. extrav. un. versic. simili-* 43
ter de his, de aliis tamen legatis, quæ Prælati, & aliis
 personis ecclesiasticis, non personarum, sed ecclesia-
 rum vel officiorum ratione relicta decima ꝑ persolvatur, 44
ut dicitur in ead. extrav. vers. de legatis quoq. De elec-
 mosynis autem, & aliis oblationibus dicam *inferius*
vers. 8. de elemosynis.

Quinto, De xeniiis, Prælati & aliis personis ecclesia-
 sticis liberaliter factis, nõ solvetur ꝑ decima, *prout sub-* 45
ditur in ead. extrav. vers. item de xeniiis. Sunt autem Xe-
 nia ꝑ proprie munuscula, quæ hospitibus dantur; *xiros* 46
 enim græce hospes est; unde xenodochium, hospitale,
 & similia; sed & sumitur etiam xenium pro quolibet
 munere ac dono, *l. solent. ff. de off. procons.* Plura de his
 videri possunt apud Ant. Nebriss. *in vocabul. utr. jur.*
 & eundem, ac Hier. Verrut. & alios *in Lexico juris,*
verb. xenium.

Sexto, Ex d. extrav. versic. *declaramus*, etiam habe-
 re, quod de sylvis ꝑ quoque seu nemoribus, quæ non 47
 consueverunt vendi, nil solvitur, nisi forte aliquid de
 illis venditum fuerit durante decima, & tunc æstima-
 tur, quantum valere debent annui redditus partis
 venditæ secundum assisiam (hoc est ꝑ secundum ju- 48
 ramentum pretium à Principe statutum, *per ea, quæ late tra-*
ctat Remig. de Gonn. tract. de charit. subsid. q. 60. nu. 1. &
seu, ut paulo post in ead. extrav. unic. dicitur, firmam
 annuam, *arg. eorum, quæ tradit gloss. in c. penult. verbo,*
assisios, de cler. non resid. hoc est, conventionem de cer-
 ta summa pecuniæ, seu fructuum pensionis nomine)
 secundum assisiam, inquam, quæ consuevit fieri de ne-
 moribus, in partibus illis, in quibus nemo situarum
 fuerit, & de sola æstimatione decima persolvetur, &
 non de eo, quod perciperetur de iis sylvis, seu nemori-
 bus, quæ vendi non consueverunt, nisi forte vendan-
 tur durante decima, intellige autem de venditione, nõ
 quoad proprietatem; sed quoad proventum, unde ibi
 subditur, quia tunc solvetur ex venditione pa-
 radii seu herbaggi, aut alterius consimilis proventus

eorundem nemorum & sylvarum, & si non vendantur huiusmodi pascuagia & similia, non solvetur decima de his; ita tamen quod in fraudem decimæ nihil contra hoc attentetur. De sylvis vero cædvis idem fiet, quod de stagnis mox dicetur, *ut dicitur in ead. extrav. vers. de piscariis.*

49 *Septimo*, De piscibus † stagnorum, vel belluis garenarum, quos pro usu, vel esu suo cõsumi, vel sine fraude donari contigerit, decima non solvetur, *ut habetur d. extrav. vers. de piscibus stagnorum.* De stagnis vero, & piscariis (domesticis nimirum, ac privatis, quæ venduntur quoad proventum dumtaxat) decima sic † solvetur; videlicet, quod fiat relatio de numero annorum quibus ante venditionem ultimam vendita non fuerunt ad quantitatem pretii ex ipsa venditione ultimarum recepti, ut pretio diviso in partes secundum annorum terminum, durante decima solvatur decima ipsa de tot partibus pretii ex ipsa venditione recepti, quot fuerant anni prædicti; ut si forte quinque anni erant elapsi, ex quo non fuerat stagnum venditum, & tunc venditum fuit pro centum florenis, fiant de pretio quinque partes, & pro tribus annis, quibus durabit decima solvatur decima ipsa de tribus partibus pretii tantum videlicet 60. florenis (unde sex tantum florenis tribus illis annis solventur) & multiplicabuntur & minuentur partes pretii, prout plures & pauciores fuerunt dicti anni. De piscariis autem fluminum, & lacuum & venationibus, si vendantur idem, quod de stagnis, fiet. *Hac omnia caventur in ead. extravag. de stagnis.*

51 *Octavo*, De elemosynis, † seu oblationibus datis ad opus fabricæ, & maxime de his oblationibus, quæ in civitatibus, & aliquibus castris, & locis dictarum provinciarum in certis festivitibus in candelis, & aliis consueverunt dari, & offerri ad opus fabricæ deputatis decima non solvetur. Similiter nec de illis oblationibus, quæ colliguntur interdum per laicos, qui *confortiales* dicuntur (vulgo autem *confratres* vocamus, inter

interdu
tur, & q
& calico
bus sub
functor
vers. de
tionib⁹,
benedic
nũ, sive p
dis, que
in ead. e
medium
nem illi
demum
buscunc
ordinari
ea qua lo
T E R
qui urge
dendo p
curæ pro
tionem p
duos, v
(vel, ut e
constitu
solution
ipforum
vers. Re
clericali
sidentia
eodem p
tando ip
suorum
tionem, se
ventibu
travag.
autem †
16. q. 7. c
inter

interdum per clericos, quæ ad opus consortii reducuntur, & quæ offeruntur, ut luminaria in ecclesia, cruces & calices fiant, & reparentur, & etiam ex illis pauperibus subveniatur, & sepeliantur corpora pauperum defunctorum; *Ita disponitur in sapius memorata extrav. vers. de elemosynis vero.* Solvetur tamen de aliis oblationibus, quæ fiunt clericis, & Rectoribus, siue fiant pro benedictione nubentium, siue pro exequiis mortuorum, siue pro dandis pœnitentiis; nec non etiam de emendis, quæ ab excommunicatis recipiuntur, *ut habemus in ead. extravag. vers. Solvetur autem, qui est paulo post medium. & vers. in super de oblationibus, qui est prope finem illius constitutionis;* quod tamen intelligerem tunc demum procedere, cum decima imponitur super quibuscunq; proventibus, redditibus & obventionibus tam ordinariis quam extraordinariis, prout fieri solet *per ea quæ latius afferam in f. hac ead. quæ. concl. ult.*

TERTIA CONCLUSIO. Rector ¶ parochialis, 52
 qui urgente necessitate ecclesiæ, puta, quia ipse residendo personaliter in eadem, per se non sufficeret ipsi curæ propter multitudinem parochianorum, vel divisionem parochiæ suæ, sed necesse habet unum, vel duos, vel plures capellanos conducere, & eis propter (vel, ut ego potius legerem, præter) victum, salarium constituere; salarium huiusmodi poterit in decimæ solutione deducere; sed ratione victus capellanorum ipsorum aliquid non deducet; *sic cavetur in d. extrav. vers. Rector parochialis.* Similiter quævis ¶ persona ec- 53
 clesiastica, quæ in ecclesia sua, vel beneficio, quod residentiam personalem requirit, non residet, sed facit in eodem per firmarium, vel vicarium deserviri, deputando ipsi vicario vel firmario certam proventuum suorum portionem, nō de vicariatus, seu firmarii portione, sed de universis ipsius ecclesiæ, vel beneficii proventibus decimam exhibebit; *ita disponitur in ead. extravag. vers. sed ecclesiastica persona.* De huiusmodi autem ¶ vicariis, & coadjutoribus habetur *c. in nova, 54
 16. q. 7. cap. si. 93. dist. & c. 1. 94. dist. & tot tit. ubi Doct. de*

off. vicar. & de cler. agrot. vel debilit. cum simil. Io. Silu. & alii in suis tract. de benef.

QUARTA CONCLUSIO. Quoniam nonnulli
 obtinent à monasteriis, & ecclesiis prioratus, pensio-
 nes, census, redditus, domos, grangias, (hoc est, † villu-
 las, ut colligitur ex *extrav. cum nonnulla*, la. 1. de pre-
 ben. in commun. nec non ex *tex. & ibi gloss. marg. in c. fin.*
 55 *de cens.*) in solvenda de his decima † distinguendum
 56 est cum Bonif. VIII. d. *extrav. vers. & quia nonnulli*,
 an talia in beneficium habeantur ex contractu, an me-
 ra gratia. Si enim talia in beneficium habeantur, sive
 hoc sit concessum per sedem Apostolicam, sive per i-
 psorum monasteriorum, vel ecclesiarum personas, de
 illorum proventibus solveretur decima. Cum autem ob-
 tinentur talia ex contractu, puta ad pensionem, vel fir-
 mam annuam, in qua non est facta gratia obrinenti,
 sed in hoc uterque contrahentium studuit conditio-
 nem suam facere meliorem, perceptores pensionis, vel
 firmæ de ipsa pensione, vel firma decimam exhibe-
 bunt; si autem quis ante, vel post hujus decimæ con-
 cessionem, ad vitam propriam emit proventus prio-
 ratum, vel aliorum prædictorum pro aliqua pecu-
 nia, ita quod in hoc ei scienter gratia non est facta,
 considerabitur quantum æstimatione communi va-
 leant annui proventus prioratus, grangiæ, domus, ter-
 rarum, seu reddituum hujusmodi, & secundum hoc
 ab illis, quorum est horum proprietas, qui inde pre-
 tium pro futuro tempore receperint, per tres annos de-
 cima exhibebitur; si autem in his gratia facta sit obti-
 nentibus, quia scienter pro minori pretio, quam va-
 leant, sunt talia vendita vel locata, ipsi obrinentes, &
 non monasterium, vel ecclesiæ de illo, in quo gratia
 facta est ipsis, & de reliquo illi, quorum est proprie-
 tas, decimam exhibebunt. Si autem personis aliquibus
 pro justa mercede, seu remuneratione laboris, vel ob-
 sequii præstiri, vel præstandi talia sunt concessa, hi,
 quorum est illorum proprietas in decimatione pro-
 ventuum suorum, etiam horum proventus merito nu-
 mera-

merabu
 utilitat
 si hæc p
 lata (q
 quæ pra
 peniæ,
 grangia
 tia con
 tur. Ex
 sonarum
 grangia
 nem co
 tur æst
 monast
 cum su
 Ex qui
 vera pe
 infra ex
 pensis h
 quæ in
 cendis;
 conclus
 ciamus
 sunt, le
 Qu
 quas P
 persolv
 decima
 merabu
 tem pri
 rata rec
 etiam f
 Prælat
 tatione
 ta, ren
 solviss
 procur
 nem, q

merabunt, & de illis (sicut de aliis, quos pro certis suis utilitatibus expendunt) decimam exhibebunt. Quod si hæc per illos, qui ea obtinebant, in alios sunt translata (quia res transit cum onere suo) etiam circa illos quæ prædiximus, servabuntur; Nec deducuntur † ex- 57 pensæ, quæ pro monachis (qui in talibus prioratibus, grangiis, seu domibus in beneficium, seu ex mera gratia concessis, ex pacto teneri debent) fieri dignoscuntur. Expensæ autem † illorum monachorum, vel per- 58 sonarum, quæ teneri debent ex pacto in prioratibus, grangiis, seu domibus ad justam firmam, seu pensionem concessis, sive determinatæ, sive non, æstimabuntur æstimatione communi, & talem æstimationem monasterium, vel ecclesia, cujus illorum est proprietas, cum suis proventibus decimabit. Hæc omnia Bonif. Ex quibus illud, quod de pensione dicitur, si tamen de vera pensione ecclesiastica intelligere velimus, latius infra explicabitur *quæst. 3. concl. 2.* Quod vero de expensis habetur, diligenter adnotandum est propter illa, quæ *inf. quæst. 4. concl. ult.* dicemus de expensis deducendis; ubi quicquid in hac, & in superioribus ac seqq. conclus ad expensas faciens diximus, ne longum faciamus, nequaquam repetemus, sed ad ea, quæ hic dicta sunt, lectorem remittere sat erit.

QUINTA CONCLUSIO. De procurationibus, † 59 quas Prælati in victualibus percipiunt, decimam non persolvent, sed qui eis præstant hujusmodi victualia in decimatione suorum proventuum, & reddituum, numerabunt, & solvent decimam de iisdem. De illis autem procurationibus, quas Prælati in pecunia numerata recte percipiunt ab antiquo, & quas perciperent, etiam si non visitarent, decimam præstare tenentur. Prælati autem, qui procurationem, quam sine visitatione poterit de jure percipere in pecunia numerata, remittit, quia remittit quod sibi debetur, & de quo solvisset decimam, si illud recepisset, tenerur ex tali procuratione decimam exhibere, si vero procurationem, quam tantum in victualibus licet percipere, for-

rasse remittit, persona ecclesiastica, cui remissio facta est, huiusmodi victualia cum aliis proventibus suis, cum decimam solvet, aestimabit, cum etiam si non essent remissa, hoc facere teneretur; sic habemus in d. extrav. Bonif. VIII. vers. Pral. de procuracionib. De his
 60 procuracionibus † fase tractant *tex. & Doct. 10. q. 2. & 3. per totum 23. q. ult. & si tributum cum seq. 11. q. 1. & tot. fere tit. de cens. ext. & in 6. inter mod. Petr. Surd. tractat. de aliment. tit. 1. q. 64. Pavin. Socin. Fusc. & alium suis tract. de visit. sub quest. & tit. de procuracionibus.*

61 SEXTA CONCLUSIO. De iis † quoq; quæ consistunt in iurisdictione, mero imperio, regalibus, atque similibus solvetur decima deductis salariis moderatis, quæ ante concessionem decimæ consueverunt solvi iudicibus, & officialibus similibusq; personis, sine quibus iurisdictione, & cetera similia nequeunt expediri, ita tamen, quod in fraudem decimæ, nihil contra hoc penitus attentetur, sed expensæ † officialium, iudicum, & huiusmodi personarum factæ in vestibus, sive victualibus minime deducuntur, sicut nec aliæ expensæ similes factæ circa familiam Prælatorum; Ita quoq; habemus in d. extrav. vers. de iis quoq;.

63 SEPTIMA CONCLUSIO. De furnis, ac molendinis † decima præstabitur, ut *ibid. dicitur vers. item de*
 64 *furnis;* de fructibus † quoque arborum, & hortorum
 65 decima solvetur. De his † autem, quæ consumuntur usu, vel esu animalium, si sint ecclesiarum, solvetur decima, deductis expensis necessariis, quæ sunt pro custodia; si vero sunt personarum, decima non solvetur; ita demum habetur in *sapius memor. extrav. unic. de decim. vers. de fructibus arbor.*

66 OCTAVA CONCLUSIO. Beneficia quoq; unita, subjacent huic decimæ, licet principaliter † uniantur, & retineant nomen, & statum proprium. Ratio clara est, quia cum retineant statum suum, sicut ante subjecta erant, ita nunc; & probatur ex eo, quod tradit Card. post alios *d. clem. fin. de decim.* dum vult quilibet beneficia comprehendendi nomine beneficiorum,
 de

de quo d. clem. in primis verbis. Imo idem erit, si ex duobus unitis unum fiat; utrumque enim suam naturam servat, juraque & privilegia sibi invicem communicant, ut patet ex iur. inf. citan. & not. Abb. c. 2. num. 4. de relig. dom. & alii passim; quare prout antea solvebatur de iis decima, vel non, ita quoque nunc fiet. Idem quoque erit, si beneficium aliquod, quod alias immune esset à decima, alteri unitum sit accessorie, dummodo illud beneficium, cui unitur, decimæ subjaceat; tunc enim de iis quoque redditibus solvenda erit decima, & contra, cum eo casu ecclesia, quæ alteri accessorie unitur, & annectitur illius naturam, consuetudinem, & privilegium assumat, propriaque cura amittat; siquidem ei, cui unitur ecclesiæ, tanquam filia matri esse perhibetur; quæ omnia colliguntur ex text. & Doct. in c. postquã, & c. & temporis, 16. q. 1. c. sicut unire, de excess. prel. c. quod translationem, de off. Leg. Abb. c. 1. ne sed vac. & d. c. 2. num. 4. & Petr. de Perus. in tractat. de union. c. 1. Et generaliter, quod de omnibus beneficiis unitis, seu membris principalis beneficii solvenda sit decima Papalis, consuluit Oldr. cons. 253. nu. 1. Bal. cons. 205. num. 4. volum. 3. Rebus. cons. 125. n. 7. & late tradit Remig. de Gon. in tract. de charit. subsid. q. 26. n. 1. Quod idem puto † locum habere, quamvis bona, & 67 fundi beneficiales siti sint diversis in locis, & decima imponatur in aliqua diœcesi, ubi situm est beneficium & ecclesia, non autem bona illius; attenditur enim locus beneficii, cum hujusmodi decima † sit onus reale 68 ecclesiarum, non autem prædiorum, & imposta sit non ipsis rebus, sed ecclesiis, vel personis ecclesiasticis pro ipsis rebus; unde solvenda est decima, etiam pro bonis sitis extra illud territorium; Ita per hanc rationem tradunt in terminis Doct. communiter in cap. 1. de immunit. in 6. maxime vero Jo. An. Gemin. & Franc. quos ego vidi, eosque sequitur Bellenz. de charit. subsid. q. 434. Remig. de Gon. eo. tract. q. 25. & 26. ubi id late examinant; quamvis cōtrarium tueri videatur Feder. de sen. cons. 151. in 2. respons.

NONA CONCLUSIO. Decimæ solvuntur de
 mensa grossa canonicorum. Quod enim de canonicis
 69 tibus † solvatur supra admonuimus *hæc ad. quæst. con-*
clus. 2. & colligitur ex alleg. extrav. un. vers. sed ecclesia-
stica persona, dum comprehendit quodlibet beneficiū,
 quod residentiam personalem requirit; clarum au-
 70 tem est, Canonicos † teneri ad residendum, *ut tot. fe-*
re tit. & clarius in c. penult. de cler. non resid. & c. un. co-
 71 *dem tit. in 6.* Quamvis igitur † mensa hæc, ut pluri-
 mum, tam à præbendis quam à distributionibus quo-
 tidianis distinguatur, *ut patet ex Paris. cons. 32. volum.*
4. Calder. cons. 2. 1. sub tit. de præbend. Rebuf. in concord.
rubr. de collat. §. 1. verbo, distributionem, Abb. in c. licet,
de præben. Fel. in c. Iacobus de Simon. Doct. fere omnib. in
 72 *d. c. unic. tamen ex iisdem fere Doct. ibid. videre est ali-*
 quando † eam succedere loco præbendarum, *ut liquet*
inter alios ex Abb. d. c. licet; aliquando de ipsa mensa
 73 grossa † solvuntur distributiones quotidianæ, *ut in-*
ter ceteros tradit Gemin. d. c. unic. in fi. Ubi ergo mensa
 hæc, seu massa subrogetur, & succedat loco præbenda-
 rum, quoniam non adsint præbendæ distinctæ, tunc,
 quamvis decima absolute imponatur super beneficiis,
 74 puto † de ea decimam solvendam esse, cum subroga-
 75 tum sapiat † naturam ejus, in cuius locum subrogatur,
Leum qui, §. qui injuriarum. ff. si quis caut. cum aliis
vulg. sed ubi etiam ea in distributiones quotidianas
 destinetur, ac distribuatur, tunc saltem cum decima
 super proventibus ecclesiasticis, seu ecclesiasticarum
 76 personarum imponitur, de illa mensa † solvenda erit
 decima; eo enim casu de ipsis quoque distributionibus
 quotidianis præstatur, *ut mox dicam.*

DECIMA CONCLUSIO. Ubi decima Papalis im-
 ponatur super beneficiis, & omnibus proventibus ec-
 77 clesiasticis, tunc † de distributionibus quoque quoti-
 dianis solvenda est: *tex. ad literam in jam millies cit. ex-*
trav. unic. versic. & quia non occurrit, de decim. ubi Bo-
nif. ponit hæc verba: Et quia non occurrit nobis, quia
quotidiana distributiones proventus ecclesiastici sint, de
 distri-

distributionibus, qua dantur in horis canonicis presentibus debere solvi decimam declaramus. Unde per eam extray. nonnulli absolute dixerunt de quotidianis distributionibus solvendam esse decimam, ut gloss. 1. Imol. numero 6. & alii, d. clem. fin. de decim. qui tamen intelligendi sunt in casu extray. cum nimirum decima imponitur super proventibus ob eam rationem, quia nomen proventus † valde generale est, & com- 78
 prehendit omnem redditum undecunque nobis obvenientem, ut patet ex text. in l. annonam, ibi, uberes proventus, ff. de extraord. crim. Boer. decis. 224. Alciat. l. frugem, primis verbis, ff. de verb. signif. & ibi latius. Rebus. versic. proventus vero, & in concord. rubr. de collat. §. volumus, in gloss. redditus cum seq. Quod idem putarem dicendum, † si decima imponeretur super reddi- 79
 tibus, aut obventionibus ecclesiasticis; nam & nomen redditus, & obventionis † satis generale est, ut patet, 80
 ex Alciat. loc. citat. Rebus. d. gloss. redditus, & l. frugem, vers. in super de verbo redditus, & versicul. obventiones, Boer. ubi supr. Zenzel. in extray. Io. 22. incipit, suscepti, verb. fructus, & obventiones, de elect. & alius, quos refert, & sequitur Tiraq. de retract. lignag. §. 1. gloss. 6. nu. 1. Ubi autem decima imponatur dumtaxat super beneficiis, vel eorum fructibus, tunc puto † non esse eam 81
 de distributionibus solvendam; sic intelligendi sunt, quotquot indistincte asserunt de iis non esse solvendam decimam, quod voluit gloss. Zenz. d. extrayag. suscepti, verb. solvere, in fin. tradideruntq; Gemin. cons. 85. num. 81. Marc. Mant. cons. 1. Tiber. Decian. cons. 43. num. 15. post Gemin. cons. 153. Flam. Paris. tract. de resign. benef. lib. 6. q. 2. nu. 51. Mandol. tract. de sign. grat. tit. de pension. colum. 8. versic. pensiones Rebus. d. tractat. de decim. q. 3. n. 8. dicens, ita fuisse per Papam declaratum. Gig. vero cons. 144. num. 33. multas refert se vidisse literas Apostolicas mandantes, quod de distributionibus quotidianis decima per Papam imposta, non solveretur, ex quibus quinque recenset sub diversis datis; & subdit saepius se ita practicasse, & obtinuisse. Bel-
 len.

len. demum *in tract. de charit. subsid. q. 76.* dicit, quod nisi essent declarationes ille Bonif. VIII. contrarium diceret, quod nimirum de distributionibus quotidianis decima non præsteret. Idque ex eo maxime probatur,

82 quod distributiones quotidianæ † neque nomine beneficii veniunt, ut post *Gemin. d. cons. 87. n. 20. Rip. respons. 2. lib. 1. & Franc. d. c. unic. § statuimus, not. 1. tradit*

83 *Gig. d. cons. 144. n. 17. & 18.* neque etiam † nomine fructuum beneficii, neque in valore illius computantur, *Rot. decis. 33. de senten. & re jud. in antiq. decis. 8. de prebend. in no. & 29 eod. tit. in antiq. decis. 33. n. 2. 1. par. & decis. 170. n. 1. lib. 3. par. in noviss. divers. Boer. decis. 19. n. 4. Fel. c. ad aures, n. 14. de rescript. 10. An. rubr. de concess. prebend. & in addit. ad Specul. Gemin. Franc. & alii, d. c. unic. Oldr. consil. 118. & alii quos referunt, & sequuntur Bellenz. d. q. 76. Paris. d. q. 2. nu. 30 & Gig. d. consil. 144. num. 10. & alii passim.* Idem quoque erit ob eandem fere rationem † in anniversariis, seu mortuariis, seu obventionibus ratione sepulturæ, ut in specie tradit *Bellenz. d. q. 76.* hæc enim quoque non computantur

84 † in redditibus, seu valore beneficii, ut not. *Rot. d. decis. 8. de prebend. in no. & Bellenz. ubi sup. post 10. An. d. rub. de concess. prebend. vers. demum quarebatur, & Oldr. consil. 206. incip. An obventus.* Imo neque veniunt nomine reddituum, fructuum, jurium, proventuum, emolumentorum canonicatum; neque etiam nomine distributionum quotidianarum, ut post alios tradit *Navar. consil. 13. sub tit. de cleric. non resid. volum. 1.* De his ergo decima Papalis non solvetur seclusa Bonifacii declaratione, quæ in speciali casu loquitur, quo imposta fuerat decima super omnibus proventibus ecclesiasticis, quod & *supr. attigimus, conclus. 2. in fin.* Quid autem proprie veniat nomine distributionum quotidianarum præter *Doctor. d. c. unic.* videndus est *tex. in extrav. postulasti, & extrav. cum nonnulla, la. 1. de preben. in commun.*

QUÆRO TERTIO, *An aliqui sint immunes à solutione harum decimarum, & quinam illi sint?*

PRI-

P R
xit bon
ei grati
ad solu
rium sp
trav. ut
supra re
ter ceter
lenz. d. 1
Neap. 1.
SECU
ratam p
in conti
tit. de co
est com
plerunt
cathedr.
cons. 12.
37. Cae
quæst. 5.
Affl. dec
& seqq.
161. nu
rium reg
ad solut
ficii, sup
cial. d. q.
1. d. clem
travaga
quod si v
rum in b
cam, sic
personas
loco ver
telligi p
gularite
a solo P
d. vers. si

PRIMA CONCLUSIO. Colonus, † qui condu- 86
xit bona & prædia beneficii cuiuscunq; non tenetur, si
ei gratia aliqua in eo contractu scienter non est facta,
ad solutionem decimarum, sed decima ad proprietari-
um spectabit; ita habetur & latius explicatur in d. ex-
trav. un. vers. Et quia nonnulli, de decim. cuius verba
supra retulimus quest. preced. conclus. 4. & notarunt in-
ter ceteros gloss. & Io. de Imol. d. clem. fin. de decim. Bel-
lenz. d. tractat. de subsid. charit. q. 75. Vinc. Franc. decis.
Neap. 107 num. 3. & seqq.

SECUNDA CONCLUSIO Pensionarius † tenetur ad 87
ratam pensionis solvere decimam Papalem, quicquid
in contrarium voluerit. Io. An. in addit. ad Specul. sub
tit. de concess. præbend. & Oldr. cons. 268. cōtra eos enim
est communis eorum opinio, qui de hoc aliquid scri-
pserunt; quam ruetur Dec. consil. 156. incip. statutum
cathedralis ecclesie, vol. 1. n. 4. & ibi Lugd. in add. Rebus.
cons. 125. per totum, Bellenz. d. tract. de subsid. charit. q.
37. Caccial. tract. de pension. eccl. q. 17. Gig. eodem tract.
quest. 59. per totam, & rursus q. 62. num. 13. Vrsill. ad
Affl. decis. 252. num. 7. Vinc. Franc. d. decis. 107. num. 1.
& seqq. Idem quoque aperte tenet Rot. Rom. decis.
161. num. 32. par. in noviss. divers. dum ait, pensiona-
rium regulariter teneri contribuere pro rata pensiones
ad solutionem oneris impositi super fructibus bene-
ficii, super quibus est imposita pensio, allegans Cac-
cial. d. q. 17. & Gig. d. q. 59. & satis colligitur ex d. gloss.
1. d. clem. fin. & ibi Jo. Imol. n. 6. de decim. per text. d. ex-
travagan. in alleg. vers. & quia nonnulli, ubi dicitur,
quod si redditus, pensiones, census, & similia monasterio-
rum in beneficium habeantur, siue per sedem Apostoli-
cam, siue per ipsorum monasteriorum, vel ecclesiarum
personas, de illorum proventibus solvetur decima; quo
loco verbum illud pensionis sine ullo incommodo in-
telligi potest de pensione ecclesiastica, cuius capax re-
gulariter est solus clericus, quæque ut perpetuo duret,
a solo Pontifice imponitur; & hoc est, quod dicitur in
d. vers. siue sit hoc concessum per sedem Apostolicam; quod
VERO

vero subditur, sive per ipsorum monasteriorum, vel ecclesiarum personas, ad grangias, domos, redditus, & census, de quibus ibi, refertur; & sic illum text. de pensione ecclesiastica intellexit Gig. d. q. 59. num. 2. & Rebuf. d. cons. 125. num. 10. Ex quibus satis, ni fallor, firmata manet hæc conclusio, licet ad id aliqua adducat Bellenz. d. q. 37. & plura Rebuf. d. cons. 125. quæ tamen parum urgent. Illud maxime facit, quod pensionarius tenetur pro rata ad charitativum subsidium, quod late probant Bellenz. d. q. 37. Gig. d. tractat. de pens. q. 38. Remig. de Gonn. de charit. subsid. quest. 44. post Dec. consil. 156.

Declaratur autem primo hæc conclusio, ut non procedat, † ubi pensio imposita fuit libera ab onere etiam decimæ, cum Papa possit quem privilegiare, ne solvat decimam; ita in specie Bellenz. d. trad. q. 58. num. 3. Gig. d. q. 59. num. 6. idq; admittit Rot. d. decis. 161. num. 2. opt. text. in c. cum instantia, de cens. ibi, nisi forte per speciale privilegium sedis Apostolica, &c. accedentes, de prescript. ibi, nisi per speciale privilegium Apostolica sedis; quo utroque loco loquitur Pontifex de procurationibus debitis legatis, & nunciis Apostolicæ sedis; unde etiam colligi potest † generale privilegium non sufficere, quod & in specie tradit Bellenz. d. q. 58. num. 1. & 2. quæ tamen declaratio restringitur nisi eidem exemptioni per Pontificem postea derogatur † cum clausula, quorum tenores, &c. ut in specie probat Rot. d. decis. 161. nu. 1. & seqq. junctus in, qua de vi † hujus clausula tradit Bald. & Collect. in c. dilecta, de prescript. Io. An. cons. 56. late inter alios. Ant. Gabr. com. conclus. lib. 5. tit. de clausul. concl. 5. Extenditur autem primo hæc ipsa declaratio, quod, † si Papa dedisset auctoritatē collectori exigendi decimam super proventibus, ac redditibus beneficiorum, à quibuscunq; personis, non obstantibus quibuscunq; privilegiis, adhuc non poterit cogere hujusmodi pensionarium, qui pensionem habet exemptam ab omni onere ad solvendam decimam, ut in terminis monet Gig. d. q. 59. num. 9. per

per ea, &
cons. 10
benefic
cimam
molest
ampliu
trad. pe
beat an
lius, de q
& 4. Pe
tione p
solutio

Dec
proced
torum
& est re
rici, ubi
fiastici
cedunt
quod ra
etiam n
summa
erit dec
retulim
ci; Ideo
pensio
parte ex
sione †
vel obse
gloss. 1. d
& vide
sonis ali
s. praece
Decl
sionario
veritas,
de bene
T E I

per ea, que tradiderunt Alex. cons. 110. vol. 4. & Card.
 cons. 102. in princ. Et tenditur secundo, quod si Rector 94
 beneficii fuerit gravatus ad solvendum integram de-
 cimam, non poterit pensionarius à collectore ulterius
 molestari ad illius solutionem, cum semel decimatum
 amplius ꝑ non debeat decimari, cap. tua nobis, cum ibi 95
 trad. per Doctores, de decim. & semel exactum non de-
 beat amplius exigi, c. bona fides. de reg. jur. in 6. cum a-
 liis, de quibus per Gig. id in specie tradentem, d. q. 59. n. 3.
 & 4. Poterit tamē Rector beneficii eo casu ꝑ tui retentiō- 96
 tione pro rata decimæ solvendæ per pensionarium in
 solutione pensionis, ut monet Gig. ubi supr. n. 5.

Declaratur secundo principalis conclusio, ut non
 procedat, ꝑ ubi pensio non excederet summam ducatorum 97
 septem, ut in specie limitat Gig. d. q. 59. num. 7.
 & est tex. expressus in d. extravag. §. seculares quoq; cle-
 rici, ubi dicitur, quod seculares clerici, quorum eccle-
 siastici redditus summam ducatorum septem non ex-
 cedunt, annuatim decimam solvere non tenentur;
 quod tamen ꝑ restringitur, nisi plures huiusmodi, vel 98
 etiam minores pensiones obtineret, quæ simul dictam
 summam excedunt; tunc enim de omnibus solvenda
 erit decima per tex. express. in seqq. verbis, d. extrav. que
 retulimus q. preced. concl. 2. vers. Tertio seculares cleri-
 ci; Idque procederet ꝑ etiam si fuisset assignata talis 99
 pensio in beneficium, ut ibid. dicit Gig. & colligitur a-
 pte ex d. extrav. loc. cit. non procederet autem in pen-
 sione ꝑ alicui assignata ob remunerationem laborum, 100
 vel obsequii, aut servicii præstiti, vel præstandi, ut post
 gloss. 1. d. clem. fr. & ibi Imol. tradit Gig. d. q. 59. num. 8.
 & videtur rex. satis apertus, d. extrav. vers. si autem per-
 sonis aliquibus, cuius versi. verba retulimus, supr. concl.
 5. preced. questionis.

Declaratur tertio, non procedere in Cardinali pen- 101
 sionario; ita in specie docet Gig. d. q. 59. num. 10. cuius rei
 veritas, & confirmatio ex eo pendet, quod mox dicam
 de beneficiis Cardinalium in quinta concl.

TERTIA CONCLUSIO. Quæ cum sequenti ex-
 Tensio-

- 102 pensiones quædam sunt ad præcedentem conclusio-
nem. Excommunicatio ¶ lata per collectorem decimarum contra pensionarium, cui reservata est pensio libera ab omni onere decimarum, ob non solutionem decimæ ad ratam pensionis, est ipso jure nulla; ita in specie tradunt Bellenz *d. tract. de subsid. charit. q. 24.* & Gig. *d. tract. de pens. q. 60 per totam*; idem quoque tenent
- 103 Cald. *de senten. excommun. conf. 9.* ubi dicit, ¶ quod si Collector decima, volens decimam exigere à religiosis, exemptis ab ejus solutione, eis privilegium suam allegantibus, eosdem propter hujusmodi denegationem solutionis excommunicet, excommunicatio erit ipso jure nulla; ad idem opt. text. in c. cum ad quorundam, de excess. prel. ubi declaratur nulla excommunicatio Prælati exigentis procuracionem ultra juris formam, aut speciale privilegium Apostolicæ sedis ¶ lata contra non solventes hujusmodi excessivam procuracionem; quod idem de procuracione ultra juris formam adnotavit Innoc. in c. cum Apostolus, de cens. Alia ad id leviora addunt Gig. & Bellenz. loc. cit. quos videas si lubet.
- QUARTA CONCLUSIO. Si clericus privilegiatus, ut non teneatur solvere decimam de pensione, molesteretur à collectore, & solvat cum protestatione, quod per talem solutionem non intendit præjudicare suo privilegio, talis protestatio ¶ eum juvat; ita in specie tradit Gig. *d. tract. de pens. q. 61.* idem ¶ de privilegiato, ut non solvat charitativum subsidium, docet Bellenz, *d. tract. de charit. subsid. q. 61.* opt. text. in l. 1. & quod ibi not. Bart. C. de iis, qui sponte publ. mun. suscep. ubi veterani, qui patiuntur, se decuriones fieri, si id faciunt cum pacto salvo privilegio suo, illud non amittunt; idem quoque probatur ex Rom. *conf. 253.* incipit pro decisione proposita consultationis, dub. ultim. ubi id adstruit de solutione quorundam onerum facta per
- 105
106
107 homines habentes immunitatem. Idem quoque erit ¶ ubi nulla protestatio accessit, sed per vim extorta fuit, ut in prædicto casu sentit Rom. & in casu charitativi subsidii Bellenz. loc. cit. & est de hoc opt. text. in l. cura

extruendi, circa princ. vers. nec si per vim extortum, ff. de
mun. & honor. Si autem † pensionarius, aut alius pri- 108
vilegiatus exemptus à solutione decimarum sponte, &
sine ulla protestatione solvat, an tunc sibi præjudicet,
hoc pendet ab illa quæstione, an † per unicum actum 109
contrarium, quis suo privilegio renunciare videatur,
de qua per Doct. d. l. 1. & cap. cum accessissent, de constit.
Bartol. l. beneficium, & ibi Alex. de constit. Princip. Cyn.
in leg. voluntarie, Cod. de excus. tutor. Card. in clem.
sape, §. si tamen, q. 2. de verb. sig. Innoc. in c. accedentibus,
de privil.

QUINTA CONCLUSIO. Probabilius mihi est,
Cardinales † non teneri solvere decimā de suis bene- 110
ficiis; ita expresse tradit Lanc. Contr. in Templ. omn. jud.
lib. 2. c. 3. quod est de Card. §. 2. nu. 20. idem sentit Gig.
d. tractat. de pens. q. 59. num. 10. dum ibi tueretur, Cardi-
nalem pensionarium non teneri contribuere ad Papa-
lem decimam pro rata pensionis; idem quoque in † 111
charitativo subsidio generali à Papa imposito, quod
ab eo immunes sint Cardinales ratione suorum benefi-
ciorum, latius probat Rom. cons. 493. incip. in casu, quo
queritur. Ratio vero conclusionis illa est, quia proba-
bilis etiam est, Cardinales † in materia præcipue pœ- 112
nali, & revocatoria privilegiorum non comprehendi
in generali constitutione Papæ, nisi de iis fiat specialis
mentio, ut singulariter concludit Io. Monach. quem se-
quitur Io. An. in c. un. de schismat. in 6. Idem Io. An. in c.
quia periculorum, de sentent. excom. in 6. Barb. de prest.
Card. q. 12. col. 2. vers. primo faciunt. Unde etiam † non 113
cōprehenduntur in regulis cancellariæ, ut voluit Abb.
c. 1. de excess. pralat. in princ. Barb. c. in nostra, col. 2. de re-
script. late Anchar. cons. 295. & 297. & alii apud Go-
mez. in procem. reg. cancell. q. 4. in princ. & vers. tertius
casus, & reg. de instr. q. 3. ubi Mandos. q. 2. Rebus. in con-
cord. rub. de colla. §. si quis vero, verbo, Cardinalatus,
& est communis opinio test. Gig. d. q. 59. in fin. & Lanc.
Conrad. d. cap. 2. §. 2. n. 8. Pro quo etiam maxime fa-
cit, quod Cardinales † sunt pars corporis Papæ, c. fe- 114

- licis, de poen. in 6 & ibi not. Archid. & Io. An. Host. in v. antiqua, de priv. Io. Monach. d. c. 1. de schismat. in 6. &
- 115 Io. de Lign. in c. 2. de cler. non resid. & dicuntur † filii primi gradus, Io. An. & Imol. d. c. felix, & Cardinales à
- 116 summo Pontifice vocantur † filii, sicut Episcopi vocantur fratres, c. Raynaldus, de testam. & c. quam gravi,
- 117 de crim fals. cum utrobique, not. per Doct. tributa † vero, & collectæ à filiis non exiguntur juxta illud Domini Matth. 17. Reges terra à quibus accipiunt tributum vel censum, à filiis suis an ab alienis? & cum respondisset Petrus, ab alienis, subiecit Dominus, ergo liberi sunt filii: faciunt & alia, de quibus per Rom. & Gig. loc. cit. quæ conclusio, quamvis probabilis sit, & satis in fallor roborata; dubia tamen redditur per ea, quæ voluit Fel. in c. cum in jure peritus, de off. deleg. c. ad aures, vers. octava conclusio, de rescript. & c. quod super his, colum. 3.
- 118 de fid. instr. Quibus locis tradit, Cardinales quoque † sub generali constitutione comprehendi, quod & alii voluerunt, quos recensent Mandos. & Gomez. ubi supra, & ubi versatur publica utilitas & favor, tradiderunt Rebus. d. § si quis vero, verb. Cardinalatus, Gomez. d. q. 4. in proem. reg. & reg. de infir. q. 3. aliique quos refert, & sequitur Bellenz. d. tract. de subsid. charit. q. 66. fere per totum, ubi contra Rom. in cons. alleg. probare
- 119 contendit, † ipsos quoque S. R. E. Cardinales tenent contribuere ad præstationem generalis subsidii quibuscunque beneficiatis per Papam impositi pro expeditione contra infideles, ea potissimum ratione, quia
- 120 nullus major † favor est, quam fidei, c. Iudai, 28. q. 1. c. 2. de controvers. infid. cum simil. per eum alleg. dispositio
- 121 autem favorabilis comprehendit † etiam Cardinales, ut præter eos, quos ipse adducit, voluit etiam Gomez. d. q. 4. in fin. Cui tamen rationi facile satisfieri potest: etenim admittendo priorem propositionem, distinguimus posteriorem; Nam favorabilis constitutio quamvis generalis comprehendit etiam Cardinales, ubi vel immediate agitur de eorum favore, prout loquitur Gomez. & alii, vel directe de favore fidei, cultu divino, aut

animat
legati.
nerale f
tem, ad
est pro
immedi
lus anin
jussmodi
clausula
dignitat
per eas e
in Rot. te
nales, &
summis
decimar
ne adje
ecclesiæ
dæ dign
bullis de
XIII. q
pro exp
clero im
mis for
SEX
ciales †
incerto
rum solu
Bellenz.
tur Rem
cima Pa
Bellenz.
mig. eod.
nis est, q
ordinari
fit, non l
canone,
publ. lib.
annuam

animatum salute, prout loquuntur Doct per Bellenz. allegati. In casu autem hostio, quamvis decima, aut generale subsidium, imponatur propter publicam utilitatem, ad propulsandos hostes fidei, tamen neque certa est pro Christianis victoria, neque ex ea necessario, & immediate sequitur augmentum divini cultus, aut salus animarum. Non negaverim tamen, quin, si in huiusmodi impositione appositæ fuerint generales illæ clausulæ, *cujuscunq; status, præminencia, gradus, vel dignitatus existant*, comprehendantur etiam Cardinales, per eas enim illos quoque † contineri decretum fuit ¹²² in Rot. teste Gomez d. q. 4. vers. quantum vero ad Cardinales, & q. 5. in fin. Sed quicquid sit, hodie semper à summis Pontificibus in huiusmodi impositionibus decimarum † eximuntur Cardinales ea expressa ratio- ¹²³ ne adjecta, ob assiduos, magnosque labores, quos ipsi ecclesiæ universali impendunt, & gravissima, quæ tuendæ dignitatis causa sustinent, onera, prout ego vidi in bullis decimarum, tam olim à felic. record. Gregor. XIII. quam etiam nuper à S. D. N. Clemente VIII. pro expeditione belli contra Turcas universo Italiæ clero impositarum. Atque hæc de hac conclusione nimis forsitan prolixè dicta sint.

SEXTA CONCLUSIO. Collectores, vel alii officiales † deputati ad colligendas seu exigendas decimas ¹²⁴ in certo loco, si ibi sunt beneficiati, sunt exempti ab earum solutione; ita de charitativo subsidio voluerunt Bellenz. d. tract. de charit. subsid. q. 54 quem etiam sequitur Remig. in simil. tract. q. 50. quod idem erit de decima Papali, ad quam à charitativo subsidio † arguit ¹²⁵ Bellenz. d. tract. tum q. 37. tum in aliis frequenter, & Remig. eod. tract. q. 37. num. 25. Ratio autem conclusionis est, quoniam decima hæc † munus, seu onus extra- ¹²⁶ ordinarium est; ad hoc enim ut munus † ordinarium ¹²⁷ sit, non solum requiritur, quod imponatur à lege, vel canone, l. i. ubi gloss. Bart. & ceteri, C. de vacat. mun. publ. lib. 10. sed etiam requiritur, quod habeat certam annuam, & regularem præstationem, secundum Guliel.

- de *Cun. in l. neminem, C. de sacros. eccles. Cyn. in l. voluntarie. q. 1. C. de excus. tur. Bart. l. placet, n. 13. C. de sacros. eccles. & l. 1. colum. fin. C. de mulier. & in quo loco, & lib. 10. quod non est in præstatione decimæ, aut charitativi subsidii, quæ non est annua, nec semper uniformis, sed juxta indigentiam, & contingentem necessitatem. Ex quibus, & aliis concludit Bellenz. d. tract. q. 32. charitativum subsidium onus esse, seu munus extraordinarium, ubi etiam pluribus ostendit † simpliciter exemptum, exemptum intelligi muneribus saltem extraordinariis; atque ideo regulariter non posse ab exempto exigere charitativum subsidium. At vero collectores, & alii officiales † sunt immunes à solutione extraordinarii oneris, ut voluit glossa in l. honorem, ff. de muner. & hon. Bart. l. 1. C. de immun. nem. conced. lib. 10. per d. l. honorem, & l. in honoribus, § fin. ff. de vacat. excus. mun. Neque obstat d. l. 1. ubi nemo excusatur, & l. actores, C. de exact. tribut. lib. 10. ubi exactores tributocum tenentur ad tributa, respōdet enim Bart. d. l. 1. Bellenz. & Remig. loc. cit. eas intelligendas esse de oneribus ordinariis.*

- SEPTIMA CONCLUSIO. Ubi Papa, seu Camera Apostolica † convenit cū clero certæ diocesis, quod ille clerus solvat sibi nomine decimæ impositæ certam summam, si deinde Papa eximit al quem, vel aliquos beneficiatos, tenetur adhuc reliquus clerus solvere integram summam conventam. Ita in specie voluit Bellenz. d. tract. q. 59. quam totam quæst. refert ad verbum, nec dissentit Remig. de Gon. in simil. tract. q. 51. Probatur autem per ea, quæ not. Bart. post Jacob. de Aren. in l. ab omnibus, in princ. per illum tex. d. l. 1. quem sequitur Anchar. in clem. præsentis, de cens. ubi dicunt, quod stante statuto obligante Comitatenfes ad solvendum salarium potestati, postea eximitur aliqua villa, ceteri adhuc tenebantur ad integrum salarium; facit & text. ubi id not. glossa & Bart. d. l. actores, C. de exact. tribut. lib. 10. ubi habetur, quod exactores onerum ad ipsa teneantur, ne ipsis absentibus ceteri onerentur; sed latius, & cla-

& clar
ibi Al
d. clem
tur ab
perior
casu e
affert
aperte
7. & 8
app. la
de qua
char. c
quid si
jud. in
278. v
Monti
stionen
mirur
8. de p
lexior
fer. &
clare c
19. di
velle,
leg. m
casu i
† pot
appell
norm
viso
noxat
Ipse v
si pri
pictu
portu
set, q
l. va
mire

& cla-

& clarius id profecquitur in l. 2. ad fin. C. de apoch. publ. & ibi Alex. in addit. optime etiã facit, quod scripsit Card. d. clemen. presentis, in fin. ubi dicit, quod si collecta debentur ab universitate alicui tanquam superiori, si jure superioritatis eximit aliquos à solutione, sicut est Papa, hoc casu exemptio † singulorum non prodest universitati; & 131
 affert exemplum in procuratione legati: idem quoque aperte sentiunt Abb. in c. accedentes, num. 8. & Fel. num. 7. & 8. de prescript. post Bald. in cap. 2. requirus, in fin. de app. latius pertractantes, & distinguentes hanc materiã; de qua etiam agunt Boich. cap. pastoralis, de privil. Anchar. cons. 10. 243. & 406. Specul. tit. de cens. §. 2. vers. quid si nimis, Doct. d. l. ab omnibus, & l. 4. §. actor, ff. de re jud. inter modernos Petr. Surd. consil. 140. volum. 1. & 278. volum. 2. & nuperrime Rolan. Cavag. ad decret. Montus lib. 2. §. 1. q. 10. quos post absolutam hanc questionem vidi. Sed quid si multi eximantur, ita ut alii nimirum graventur; Respondet Abb. in c. accedentes, num. 8. de privil. loquens in casu procurationum, modicam læsionem ferendam esse, l. quoties, C. de prec. Imper. offer. & not. in c. rescripta, 25 q. 2. & etiam magnam, ubi clare constaret de intentione Papæ, ut in c. memoriam, 19. distinct. sed in dubio Princeps præsumitur hoc non velle, l. ex facto, ff. de vulp. & pupill. c. super eo, de off. deleg. melius in c. suggestum, & c. dilecti, de decim. Quo casu inquit Card. d. c. accedentes, quod reliquus clerus † potest resistere, ne solvat totam procurationem, & 132
 appellare expressa in appellatione hac causa, quia enormiter ex hoc gravantur, & debet Princeps hoc viso privilegia illa revocare, tamquam tendentia ad noxam d. c. suggestum, vel procurationem minuere. Ipse vero Abb. d. c. accedentes, num. 9. distinguit, quod si privilegia fuerunt concessa ad instantiam, tunc excipitur, quod emanaverunt per ambitionem, vel importunitatem impetrantium, quoniam si Papa scivisset, quod alia præcessissent, numquam cõcessisset, arg. l. vacuatis, C. de decur. lib. 10. & si hæc exceptio non admittatur, poterit appellari arg. cap. super eo, de offic. de-

leg. Quod si privilegia fuerint concessa proprio motu Principis; tunc, inquit Abb. non video super quo fundari possit appellatio, cum contra Principis dispositionem non sit licitum appellare, sed si nimium gravat, debet implorari remedium à Principe, cuius est decernere de suis privilegiis, ut not. d. c. *suggestum*, & c. *cum venissent, de iudi.* Quæ distinctio quamvis non placeat Bellen. d. q. 59. num. 4. & mordeatur etiam à Fel. d. cap. *accedente, num. 8. in fin.* quoniam, inquit, motus proprius † non tollit defectum intentionis Papæ, ut sentit Io. An. in c. *si motu proprio, de proba in 6.* Host. c. *causam, il. 1. de testi.* Rot. decis. 6. *de præbend. in no.* Bellam. decis. 392. & alii passim; mihi tamen sustineri posse videtur, tum quod negari non potest ex motu proprio tolli omnem subreptionem colligique aperte mentem Principis, à qua non est in dubio recedendum & gratiam vivificari, ut optime probat Cassad. decis. 1. à num. 3. *ad fin. sub tit. de rescript.* Rot. decis. 29. num. 6. & 8. *de præbend. in no.* & multos alios effectus salutare producit, de quibus Doct. d. c. *si motu proprio*, & Rom. consil. 327. *incip. iste sunt rationes.* Staphil de lit. grat. & iust. tit. *de vi & eff. claus. vers. consequenter*, & multis seqq. Ant. Gabr. com. concl. lib. 5. tit. *de claus. concl. 2.* & Menoch. tract. *de præsumpt. lib. 2. præsumpt. 13. num. 9.* & seqq. tum quod ex verbis Abbat. apparet non contrari ab eo differentiam illam, quod si privilegia concessa sint motu proprio, non appelletur, si ad instantiam, sic; Imo in hoc casu vult prius excipi de ambitione, importunitate, & subreptione, quod nimirum impetrantes tacuerint, aut de compositione facta, aut, quod aliis similis gratia facta sit, quæ possent Principem retardare à concessione, iuxta opt. text. in c. *postulasti*, & c. *super literis, cum ibi not. per gloss.* & Doct. maxime Fel. num. 8. *de rescript.* quod si non admittatur hæc exceptio, tunc inquit Abb. posse appellari, quod non poterit, ubi per motum proprium exemit aliquos, nam in dubio standum erit verbis Principis; poterit tamen ad eum supplicari, quod tandem admittit & monet ipse Fel.

Fel. d. c. erit pri etiam præsur stare, a subsequ 5. tit. de dictis, c. etiam, d tur reli tionem vanda o puto e licet B tunc so ante co vident veleni ventio latius p 8. de pr eccles. ventio ter se o di pote d. l. eti Auth. hac, ve mus qu tendu liquos non au girur e quitur fiat ex Bellen cendum hujus

Fel. d. c. accedentes, num. 8. multo vero magis standum
 erit privilegio, ubi adsit clausula *ex certa scientia*, hæc
 etiam viam præcludit † ulteriori cognitioni, & facit 134
 præsumere, quod Papa voluerit uti plenitudinis pote-
 state, ut late ostendit *Staphil. de vi & effect. claus. vers.*
subsequenter, num. 6. & seqq. Ant. Gabr. com. concl. lib.
5. tit. de clausul. concl. 1. Illud ergo certum sit ex supra-
 dictis, quod si Papa post conventionem cum clero fa-
 ctam, de certa summa aliquos eximat à decima, tenen-
 tur reliqui, nisi nimium inde graventur solvere por-
 tionem exemptorum; quod si nimium graventur, ser-
 vanda erit distinctio Abb. superius opposita. Idemque
 puto etiam si aliquis exemptus ante conventionem,
 licet *Bal. in l. etiam, colum. ult. C. de execut. rei jud. velit,*
 tunc solum onus spectare in solidum ad alios, quando
 ante conventionem sunt exempti; quod idem tenere
 videntur alii; quibus optime satisfacit *Bellen. loc. cit.*
 vel enim loquuntur de onere, quod solvitur ex con-
 ventione alteri privato, aut ex consuetudine; quod &
 latius prosequitur distinguendo *Abb. d. c. accedentes, nu.*
8. de præscript. & c. pervenit, num. 16. & seqq. de immun.
eccles. quando autem facta est d. compositio, seu con-
 ventio, qualiter † debeant illi, qui composuerunt in- 135
 ter se onus decimæ inter se compositæ dividere, deci-
 di potest *ex not. per Bart. d. l. 4 §. actor. ff. de re jud. Bald.*
d. l. etiam, colum. ult. & fin. C. de execut. rei jud. & in
Auth. defuncto. C. ad Tertull. gloss. in c. cupientes. §. ad
hac, verbo, discreta, de eiect. in 6. nos de hoc aliquid dice-
mus quest. seq. conclus. 2. Interim vero illud prætermi-
 tendum non est, posse Episcopum una cum clero † a 136
 aliquos eximere ex clero à decima Papali ad sui ipsius,
 non autem Camere Apostolicæ præjudicium, ut colli-
 gitur ex *Card. d. clem. præsentis, de cens. & latius prose-*
 quitur *Bellen. d. tract. q. 60.* ubi tamen vult, quod id
 fiat ex causa; quod etiam liquet ex iis, quæ tradit idem
Bellen. d. tract. q. 47. & Specul. d. tit. de cens. §. nunc di-
tendum, vers. quid si universitas. Pro complemento
 hujus questionis videri possent nonnulla; Primo, † An 137

excommunicatus; Secundo, an intrusus, nullumque
 138 habens jus in beneficio; Tertio, † an successor in be-
 neficio, vel præcessor, ejusve heredes teneantur ad sub-
 sidium seu decimam Papalem. Verum ne longum fa-
 ciam, remitto te ad ea, quæ in materia charitativi sub-
 sidii de excommunicato tradiderunt *Bellenz. d. tract.
 de charit. subsid. q. 33. Remig. de Gonn. q. 40. de intruso,
 seu etiam de eo, qui sine culpa non possidet. Bellenz. q. 34.
 Remig. q. 41. & 42. de successore. Bellenz. q. 51. Remig. q.
 43. ubi id late & optime expediunt.*

QUÆRO QUARTO, De modo servando in solutio-
 ne decimarum Papalium.

PRIMA CONCLUSIO. Regulariter non potest
 139 † collector decimarum componere cum iis, qui solve-
 re debent, de aliqua certa summa, nisi hoc specialiter
 fit ei demandatum; *ita habetur in cit. extrav. un. Bonif.
 VIII. quam nemo ad hoc allegavit, de decim. ad fin. vers.
 illi quoque, inter commun. in hac verba, Illi quoque, qui
 dubitati fuerant ad collectionem decime cum eis, qui
 debent solvere decimam, de aliqua certa summa solven-
 da, pro decima nequeunt convenire. Idem not. Bellenz.
 d. tract. de charit. subsid. q. 48. num. 8. Remig. q. 46. nu. 2.*

140 Quod tamen declaratur primo, nisi etiam haberet †
 generale mandatum cum libera, ut *ibid. Bellenz. &
 Remig. adnotarunt per tex. in c. qui ad agendum, in si. de
 procur. in 6. & l. mandato generi, ff. de procurat. cui ego
 addo tex. sing. in l. procurator cui, ff. eod. Declaratur se-*

141 cundo, nisi haberet † generale mandatum ad exigen-
 dum ubicunque locorum, vel saltem alicujus magnæ
 provinciæ, eaque compositio tendere ad commodum
 Papæ, seu Cameræ. *Illud Bellenz. d. n. 8. per text. in l. nam
 & nocere, ff. de pact. & l. cum hi. §. eam transactionem, ff.
 de transact. l. non eo minus, C. de transact. gl. in c. 1. ver-
 bo, vacante, ne sed vac. facit & tex. in l. solutū, §. fin. cum
 leg. sequenti, qua incipit vel universorum, ff. de pign. ad.
 l. jusjurandum, quod ex conventionem, §. fin. ff. de iurejur.
 & in l. adiles, la. 1. §. procuratoris, ff. de edil. edict. Quod*

142 idem fortius † dicendum esset in Camerario Papæ,
 qui

qui est Præpositus, & quasi administrator bonorum Papalium temporalium, ut *ibid. tradit Bellenz. per opt. tex. in l. i. in princ. ff. de off. procur. Casar.* Princeps vero secularis, cui per Papam ad tempus concessæ fuerunt decimæ beneficiorum sui dominii, *juxta text. in clem. fin. & ibi gloss. & Doctor. de decim. licite potest* † 143 † componere super decima cum beneficiatis; *ita Bellenz. d. q. 48. nu. 10. quod etiam ante eum docuit Paul. d. clem. fin. & ibi Card. q. 5.*

SECUNDA CONCLUSIO. Quoad distributionē oneris decimæ inter beneficiatos non exemptos mihi videtur † ita distinguendum; aut enim imposita fuit 144 † decima, seu plures decimæ super vero valore beneficiorum, non obstante quacunque taxa; aut sumus in casu, quo taxa servanda est *juxta ea, quæ dicemus in sequen. conclusione.* Primo casu, siquidem † nulla compositio 145 † super inde fiat cum Camera Apostolica, singuli tot decimas solvere debebunt Collectori de vero valore reddituum suorum beneficiorum, quot impositæ fuerunt; solventium tamen decimam, electioni, seu arbitrio committetur, utrum ipsam velint solvere per totum tempus, quo durabit decima pro rata proventuum, quos singulis annis dicti temporis ipsos percipere contigerit, an per ipsum tempus pro rata communis æstimationis proventuum eorundem; sed una via electa non licebit alicui variare ad aliam recurrendo; fierique & redigetur per Collectores in scriptis electio hujusmodi *expresse* in prima solutione decimæ supradictæ; alioquin *juxta* æstimationem communem per totum tempus solvere tenebuntur; Illi autē qui elegerint solvere decimam, pro rata eorum, quæ perceperint annuatim, vendere debent proventus beneficiorum suorum, quæ personalem residentiam non requirunt, & solvent decimam pro solo pretio, quod receperint de eisdem, dum tamen in fraudem decimæ nihil agatur: Quæ quidem moderatio, ac declaratio ad verbum habetur *in d. extrav. unic. circa princip. vers. solventium decimam, cum sequenti, qui incipit, Declaramus autem.*
Rursus,

Rursus,

Rursus si compositio aliqua facta est cum Camera in certa summa, ad ratam veri valoris cujusque beneficii in singulos eadem summa erit distribuenda. Secundo vero casu, ubi servanda sit aliqua taxa, & ad sit similis compositio, tunc si ve ea præscripta sit, si ve non, dummodo sit rationalis, in singulos quoque beneficiarios ad ratam ejus, quod in taxa descriptum est, summa conventa dividenda erit, prout nuperrime factum est in compositione diœcesis Mediolanensis super decima imposita per S. D. N. Clem. VIII. Si autem nulla ad sit compositio, solvere quisque debet decimas impositas, juxta legitimam, consuetam, & præscriptam ratam, cum tunc agatur de præjudicio Camere Apostolicæ, de qua taxa latius dicam *in 4 conclus.* Quod 146 vero regulariter † ad ratam beneficii solvi debeat decima, probatur ex l. *rescripto*, ff. *de muner. & honor.* ex qua not. Bart. *in l. 4. §. actor. num. 4 ff. de re jud.* in dubio collectam imponi pro juribus patrimonii; quod idem not. Bald. ad id allegans alia jura *in l. etiam, colum. pen. & fin. C. de execut. rei judic.* Est autem decima Papalis onus mere patrimoniale, ut tradit Bart. *in l. placet, nu. 11. C. de sacros. eccles. faciunt & opt. text. in c. sopita, & c. cum instantia, de cens.* per quæ jura gloss. post alios *in c. cupientes, §. ad hac, verbo, discreta, de elect. in 6.* distinguens de triplici genere expensarum; dicit, quod in expensis, quæ fiunt in causis vel negotiis, generaliter ad totam ecclesiam pertinentibus, fit contributio secundum facultates, ut qui plus habet, plus solvat; pro quo etiam alia quædam similia adducit, quæ multum non urgent.

TERTIA CONCLUSIO. Decimæ Papalis solutio 147 † fieri debet, non ex ipsis rebus, quæ percipiuntur de proventibus, puta in vino, grano, &c. sed in pecunia numerata; ita expressis verbis disponitur *in d. extravag. unic. vers. fiet autem solutio, idq; etiam adnotavit gloss. d. clem. fin. verbo monetam, & ibi alii, de decim. Bellenz. d. tract. de charit. subsid. quest. 83.* Exhiberi autem non 148 debet decima, nisi in pecunia, quæ communiter † currat

currat de mandato domini terræ, & quæ est moneta
 in locis, in quibus consistit fructus, & redditus, unde
 decima persolveretur; neque aliqui cogi debent † eam ¹⁴⁹
 pecuniam cambire, seu permutare; ita quoque decer-
 nitur in ead. extrav. vers. pro decima, & not. Doct. com-
 muniter d. clem. fin. Quid autem dicendum sit, si duæ
 monetæ pariter † currant in loco communiter, alte- ¹⁵⁰
 rave magis; aut si post tempus taxationis, vel dati pri-
 vilegii minoretur, aut alias mutetur, quomodo facien-
 da sit solutio; & de aliis similibus quæstionibus, quo-
 niam non ita necessariæ, & quotidianæ sunt, remitto
 te ad not. per gloss. & Doct. maxime vero Card. Imol.
 & Anch. d. clem. fin. de decim. Bellenz. d. tract. q. 84. 86.
 & 87. & Doct. quos ii allegant, & Ant. Gabr. com. concl.
 lib. 3. tit. de solut. concl. 1. & seqq.

QUARTA CONCLUSIO. Quamvis nulla taxa
 † attendi debeat in solutione decimæ, ubi Papa eam ¹⁵¹
 imponit, & exigere expresse vult non attenda ulla taxa,
 etiam consueta, & legitime præscripta, tum quod de-
 cima hæc intelligitur habito respectu ad veram quan-
 titatem fructuum, ut inter ceteros docet Bellenz. d. tract.
 q. 82. num. 9. tum propter plenam, & absolutam pote-
 statem, quam habet summus Pontifex in beneficiali-
 bus, de qua per tex. & Doct. in c. 2. de præbend. in 6. Ant.
 Gabr. com. concl. lib. 3. tit. de jur. quas. non toll. concl. 1.
 nu. 9. latissime Petr. Cened. in Collect. ad jus can. collect.
 21. numero 1. 3. par. attamen, ubi simpliciter imponitur
 decima super beneficii, eorumve redditibus, & fructi-
 bus, tunc † attendi potest, ac debet taxa beneficiorum ¹⁵²
 consueta in partibus, ut habetur in clem. fin. de benef.
 quæ licet vere loquatur solum in decimis beneficio-
 rum, quæ aliis conceduntur, nihilominus Doctor. ibi
 communiter eam etiam intelligunt in decimis, quæ
 per Papam exiguntur. Imo id quoque aperte colligi-
 tur ex ipso text. dum dicit, secundum taxationem de-
 cima in illis partibus consuetam, communiter illa deci-
 ma levari poterit, & debet; supponitur enim esse taxa
 aliqua in partibus, qua servetur in exactione decima,
 que

que

- qua per summum Pontificem exigitur; quod idem habetur in extrav. postulasti, de prabend. & dig. in commun. ibi, super fructibus beneficiorum, qua ita reperies in solutione decima, juxta verum taxata valorem, &c. nec non in extrav. Io. 2. 2. qua incipit suscepti, de elect. qua ferre ad verbum repetita est sub tit. ne sed vac. & pariter incipit suscepti, in extrav. un. inter commun. vers. nos de illo, ibi, nihil exinde ultra summam, pro qua unumquodque beneficiorum ipsorum consuevit in decima solutione taxari, &c. Dicitur autem † haec taxa consueca, quae est legitime praescripta per 40. annos, ut not. gloss. d. clem. fi. in verbo, consuetam, quam ibi sequuntur Doct. communiter, alia gloss. quam nemo allegavit in d. extrav. suscepti, vers. nos de illo, in ver. consuevit. sub tit. ne sed. vac. in commun. eandem sententiam sequitur communem eam dicens Bellenz. d. tract. q. 82. num. 8. & 13. pro qua etiam est optimus tex. in c. cum de beneficio, de praben. in 6. ubi consuetum dicitur, ubi legitima praescriptio est completa; legitima autem praescriptio
- 154 † in rebus ecclesiasticis est quadragenaria, ut patet ex c. dilecto, & c. ult. de consuet. c. cumana, de elect. c. cum ecclesia, de caus. possess. & propr. juncto cap. de quaris, & c. ad aures, de praescript. & ubiq. per Doct. Et ratio etiam ejus sententiae esse potest, siue quia consuetudo haec fit contra jus, quoniam de jure decima solvi debeat, habito respectu ad veram quantitatem fructuum, ac reddituum, ut dictum est; ideoque consuetudo, quod stetur taxationi praecise non attento valore fructuum, & eorum quantitate, satis possit dici contra jus commune, atque adeo requiratur in ea tempus 40. annorum, juxta text. cum ibi not. per Doct. communiter in c. fin. de consuet. siue quia haec consuetudo, licet non sit contra jus, tamen tangat jus ecclesiarum, earumque
- 155 bona, ideoque requiratur † spatium 40. annorum, juxta sing. Rot. Rom. decis. qua est 6. de consuet. in no. Innoc. in c. cum dilectus, ad fin. de consue. & ibi Host. & Io. An. cum alius adductus per Bellenz. d. q. 82. num. 6. & laius per nos in tract. de Option. c. 2. q. 2. num. 9. Quod vero

agatur

agatur de præjudicio ecclesiarum patet: aut enim taxa
 excedit verum annum valorem, prout contingere
 potest propter decreſcentiam, ac diminutionem fru-
 ctuum ex alluvione aliqua partis bonorum, aut simili
 caſu; vel de hoc etiam dubitatur, & tunc agitur de præ-
 judicio illarum ſingularum eccleſiarum: aut taxa non
 attingit verum annum valorem, ſed ab eo longe di-
 ſtat, quia valde excreverint fructus, quoniam ex allu-
 vione pars bonorum, & fundi acceſſerit, ſimilive de
 cauſa; & tunc agitur de præjudicio Camera Apoſtoli-
 cæ. Sed quia de modico † præjudicio eccleſiæ Romanæ 156
 agitur, minusque principaliter, cum neque de perpe-
 tuo jure illius agatur, & ut plurimum ad opem Chri-
 ſtianis Principibus ferendam imponatur; ideo non re-
 quireretur centenaria præſcriptio, *juxta ea, qua late tra-*
dit Didac. Covar. relect. reg. Poſſeſſor, 2. par. §. 2. n. 6. de
reg. jur. in 6. cum alioqui contra Romanam eccleſiam
 centenaria præſcriptio requiritur, cum de ejus juribus
 præſcribendis agitur, *Auth. quas actiones, C. de ſacroſ.*
eccl. c. ad audientiam, & c. cum nobis de præſcript. cum
ibi not. per Doct. Illud ergo expeditum ſit, † taxam niſi 157
 præſcripta ſit 40. neque beneficiatis neque Camera
 præjudicare; ubi vero taxatio non eſſet obſervata ſpa-
 tio 40. annorum dicunt Doct. in illa clem. fin. *de de-*
cim. quod collector non teneretur ſtare illi taxæ, ſed
 poſſet exigere decimam, ſecundum verum valorem be-
 neficiorum; quibus tandem accedit Bellenz. *d. q. 82. n.*
14. ubi num. 11. idem jure optimo ſtatuit in beneficia-
tis, quod neque ipſi illi taxæ teneantur ſtare, ſed poſ-
ſint, ſi velint, ſolvere ſecundum verum valorem, ut æ-
qualitas ſervetur, c. 2. de mut. pet. & c. cum inter, de ex-
cept. & tot. tit. ff. quod quiſq; jur. cum ſimilib. idq; ſatis
aperte tenet gloſſ. d. clem. fin. verbo, taxationem, de de-
cim. quam ſequitur inter alios Gig. tractat. de penſion. q.
62. nu. 13. Difficultas vero non levis eſt, utrum unicus
 actus ſolutionis ſufficiat, poſt quem tranſacti fuerint
 40. anni, an vero plures requirantur? Et quidem Bel-
 lenz. *d. q. 82. num. 12. & duobus ſeqq. aperte tenere vide-*
 tur,

tur,

- tur, quod non sufficiat unicus per tex. *in c. olim, de cen-*
si. ubi inquit, in solutione census non attenditur ulti-
ma prestatio, sed quod fuit observatum spatio 40. an-
norum; quod etiam ex eo confirmari potest, quod con-
 158 *suetudo* † regulariter per unicum actum non induci-
 tur, l. 1. & 2. C. *quæ sit long. consuet. cum aliis per nos ad-*
ductus in d. tract. de Opt. c. 2. q. 2. num. 30. & consuetum
 159 *in pluribus juribus* † verificari voluit Roch. Curt. *adit.*
de consuet. in prefat. numero 32. & 34. post Bart. in l. 1. C.
quom. & quan. jud. & per tex. d. l. 1. & l. 3. C. de Epif. aud.
 160 *Contrarium tamen* † ego puto verius, tum per ea quæ
 ipse Bellen. arguendo adducit, neque solvit, nimirum
 per tex. *in l. mella, § sed si alimenta. ff. de alimen. & cib.*
leg. l. si mulier, in princ. ff. de relig. & sumpt. funer. ubi in-
 161 † *solutione, aliisque in rebus attenditur, quod ultim-*
est observatum; & per id, quod not. Bal. in l. binos, ver-
sed ponamus, C. de advoc. divers. jud. ubi ait, quod si of-
ficiali promissum fuit salarium consuetum, & reper-
tur, quod vario modo præteritis temporibus fuit so-
lutum, intelligitur promissio de salario, quod ultim-
loco fuit solutum officiali; tum quod quisque manute-
 162 *nendus est* † *in sua possessione, c. consultationibus, de*
 163 *jure patr. & c. cum olim, de ca. possess. & propr. & tunc* †
 unicus actus præjudicat, per ea quæ tradit Curt. *c. su-*
sect. 4. num. 79. 81. & 82. ex nuper impressis, de consuet.
rum ex auctoritate Rot. Rom. in decis. 44. de concess.
prebend. alias 66. in antiq. & incip. nota, quod ubi bene-
 164 *ficiū, ubi not. quod* † si beneficium est semel taxatum
 per illos, qui potestatem taxandi habent, ex tali taxa-
 tione beneficium videtur taxatum, nisi aliquis actus
 interveniat contrarius taxationi; & posito quod per
 multos annos steterit, quod decima pro illo beneficio
 soluta non fuerit, nisi pro illa vice, pro qua fuerit taxa-
 tum, non ideo minus vires habet taxatio semel facta,
 quia si postea Papa non indiguit decimis, non propter
 hoc videtur remisisse, quin taxatio prius facta valeat,
arg. l. in filiis, C. de decur. lib. 10. Hæc sunt verba Rotæ,
 ex quibus colligit Bellen. *loc. cit. eam sentire, quemli-*
 bet

bet actum ultimum taxationis intra 40. annos atten-
 dendum esse, sed ego potius eam intelligo de actu uni-
 co, post quem transacti deinde sint multi anni, hoc est
 44. absque ullo actu contrario, ne adversetur commu-
 ni sententię. Quę etiam tam Rotę, quam nostra opi-
 nio contra Bellen. optime comprobatur ex *tex. in d. c.*
cum de beneficio, in primo respons. de præbend. in 6. ubi
 inquit Bonif. VIII. cum de beneficio ecclesiastico con-
 sucto clericis secularibus assignari, provideri manda-
 tur, de illo debet † intelligi, quod tanto tempore ab 165
 uno, vel pluribus secularibus clericis institutis in eo
 rectoribus extitit continue, ac pacifice gubernatum,
 ut præscriptio legitima (hoc est 40. annorum, *ut ibi ex-*
ponit gloss. Archid. & alii) sit completa, per quem text.
 tum *ibi*, tum *in c. si de consuet. not. Doct. communiter,*
 ex unico actu successivo † cōsuetudinem induci, quos 166
 etiam refert, & sequitur Curt. *d. sect. 4. num. 43. & 83.*
 Quomodo etiam solvuntur contraria, quę procedunt
 aut in actu momentaneo, aut ubi postea non accesserit
 spatium 40. annorū, cum pacifica possessione, pro-
 ut in casu nostro. Ceterum quoniam, ubi beneficium
 aliquod, vel etiam pleraque, aut omnia taxata non
 sint, taxatio † de novo faciendā est, ut concludunt Do- 167
 ctōres communiter *d. clem. fin.* quos etiam sequitur
 Bellen. *d. tract. de charit. subsid. q. 80. in princip.* Ea fiet † 168
 hoc modo; Ille enim ad quem spectat fructuum bene-
 ficii perceptio, ac decimę solutio, jurabit, quantum
 valere possint fructus illius anni, & stabitur ejus jura-
 mento, nisi probari possit major valor reddituum, &
 postea fiet taxatio; & hoc casu juramentum præcedet
 taxationem, cum alioqui taxatio † præcedat juramen- 169
 tū. *c. super eo, de hi, qua vi, metu sive ca. fi. Ita Guiliel. de*
monte Laud. quem ibi sequitur Imol. num. 9. Card. q. 1.
& alii, sive quia hic juret ut testis, d. autem c. super eo,
 ut principalis, prout voluit Card. *loc. cit. quem tamen re-*
 fellit Bellenz. *d. q. 80. numero 5. sive quia communis est*
 Doct. sententia, quod quando non est præstandum ju-
 ramentum affectionis, sed veritatis, prout hic super ve-
 ritate

ritate quantitatis fructuum annuorum, semper juramentum debet præcedere taxationem, quia alias detegeretur verecundia, & turpitudine jurantis, cujus juramento lex voluit stari, prout voluit gloss. in c. i. verbo docuerit, de elect. in 6. Bart. Auth. hodie per illū textum, C. de jud. cum aliis plerisque, quos refert, licet discutere videatur Bellenz. d. num. 5. nisi velimus cum eodem Bellenz. nu. 6. requirere, seu admittere duplicem taxationem, ita ut una præcedat, altera sequatur juramentum, per ea, quæ late deducit Bellam. decis. 721. quæ incipit, ad estimationem injuriæ, contraria tamen servatatione, ut sicut ibi vult, à judice taxandam prius esse summam, citra quam juret offensus de damno; ita hic collector taxet summam verisimilem reddituum, deinde deferat beneficiato, ab eoq; recipiat juramentum, quæ summa seu quantitas reddituum ultra illam percipiatur ex beneficio; postmodum eam quantitatem ad certam pecuniæ summam redigat, eamq; taxet pro solvenda decima. Ad prædictam autem taxationem

- 170 † vocandi sunt omnes, quos taxatio tangit, ut optime adnotavit Bellenz. d. tract. q. 81. ubi etiam post Laud. Imol. & Card. d. clem. fin. q. 10. infert, quod si duo sunt Prælati in aliqua ecclesia parochiali, ut Rector, & vicarius, qui ex antiqua ordinatione ecclesiæ colligit omnes fructus, de quibus annuatim solvuntur Rectori centum, residuum remanet vicario, ipse vero Rector debet solvere decimam pro rota ecclesia, fieri debet taxatio, cum eo, qui colligit fructus vocato eo, qui
- 171 solvere debet decimam. Poterit autem collector † hujusmodi beneficia taxare, quæ non reperit taxata, absq; speciali mandato, ut late, & optime comprobatur Bellenz. d. tract. q. 85. per totum. Atque hæc de hac conclusione.

QUINTA CONCLUSIO. Potest is, qui solvere debet decimam Papalem, objicere † exceptionem compensationis de eo, quod sibi debetur à Camera Apostolica; ita Bellenz. d. tract. q. 53. per tex. in l. idem juris.

173 & l. fin. ff. de compens. ubi etiam Fisco † objicitur compensa-

pensatio, dum tamen debitum sit ex eadem statione, non diversa, ad vitandam confusionem officiorum, l. 1. ubi Bald. & ceteri, C. de compens. debet autem de huiusmodi debito Camerae fieri fides infra duos menses, juxta l. auferatur, §. quia compensationem ff. de jur. fisc. & l. fin. juncta gloss. in ver. indaginem, C. de compensation. nisi tamen judex breviorum terminum statueret ad probandum, quod facere posset, ut post Bald. in ea C. de compensat. in his terminis tradit Bellenz. d. q. 53. numero 1.

SIXTA CONCLUSIO. Decimæ solutio facienda est † sine ulla deductione aris alieni; ita expresse definitur in alleg. extrav. un. vers. ratione autem, de decim. 174 in hæc verba; *ratione autem aris alieni, quo persona solvens decimam obligata consistit, nihil de decima minuetur, etiam si certa res ecclesiastica propter hoc à quoquam fuerint obligata.* Idem etiam sentit Bellenz. d. tractat. de charit. subsid. q. 62. quam totam ad verbum refert non dissentiens Remig. de Gonn. in simil. tractat. q. 53. dum tradit, quod si Episcopus nomine proprio, vel collector nomine Papæ exigat subsidium charitativum à subditis beneficiatis, & eodē tempore concurrant creditores clerici, petens subsidium debet præferri creditoribus, quoniam ante omnia solvi debet † census superioris, secundum Io. An. Butr. & alios in c. eam te, de at. & qual. ord. & Archid. in c. cum singula, circa medium, de prob. & in 6. & per alia, de quib. per Bellenz. loc. cit. 175

SEPTIMA CONCLUSIO. Expensæ † necessariae, 176 quæ fiunt gratia colligendorum fructuum, deducendæ sunt in solutione decimarum: ita habetur in d. extrav. versicul. in solvendo decimam, cujus sunt hæc verba, *in solvendo decimam supradictam sola expensæ necessaria, quæ fiunt in re, ex qua fructus percipiuntur arando, colendo, & colligendo fructus, sine quibus non possunt inde fructus percipi deducuntur; idem not. gloss. d. clem. fin. in verbo taxationem, & ibi Imol. num. 9. Card. quest. 5. & ceteri, Butr. post Doct. in c. cum homines, de decim. Bellenz. d. tract. q. 69. Gig. in tract. de pens. q. 62. num. 14.*

- Tiraq. de retract. lignag. §. 15. gloss. 1. nu. 15. Rebus. consil.*
- 177 125. num. 8. Expensæ autem, quæ fiunt † in castrorum
custodibus, etiam si majores sint solito, cum fiant ex-
tra rem, vel etiam in ædificiis construendis vel conser-
178 vandis, nullatenus deducuntur; sicut † nec illæ, quæ
in villis tuendis fierent in guerris, seu etiam cavale-
tis, ut verbis urar Bonifacii, qui id omne statuit, ac de-
claravit *in d. extrav. unic. vers. expensa autem, circa me-*
179 *dium, & vers. nec etiam illa, ad finem.* Illæ quoque †
expensæ, quæ fiunt pro fossatis (ut loquitur, & decer-
nit Pontifex *d. extrav. versic. Illa quoque, expensa*) & alias
pro terris ædificandis, ut uberiores fructus producant,
& illæ, quæ fiunt in conservandis, & reparandis ædifi-
ciis molendinorum, domorum, seu apothecarum, &
similium, ex quibus fructus, & pensiones recipiuntur,
& nisi reparentur, fructus ex eis percipi non valent,
de decima minime deducuntur; hucusque Bonifacius
Qui quidem in ea extrav. nonnulla alia decernit, ac
180 statuit † circa expensas deducendas, aut non dedu-
cendas, quæ nos *superius, hoc ipso cap. quæst. 2. conclus. 2.*
& sequentibus suis locis apposuimus, dum ea recensere-
mus, ex quibus solvuntur decimæ istæ Papales. Atque
hæc de hac quæstione sufficiant.

QUÆRO QUINTO, ET POSTREMO. *De modo procedendi circa harum decimarum exactionem.*

- PRIMA CONCLUSIO sit de qualitate collectorum.
- 181 ris. Collector Papæ † judex est delegatus, & habet ju-
risdictionem; *ita tenuit Rot. Rom. decis. 12. de præb. alias*
207. incipit, licet juxta ordinationem, in nov. & post eam,
licet perperam allegatam, Bellen. d. tract. de char. sub. q.
94. quamvis eadem Rot. decis. 9. de off. deleg. in nov. ali-
ter sensisse videatur, dum eum appellat negotiorum ge-
storem. Probatum autem nostra conclusio; Primo, quia
182 etiam procurator Fisci utitur † jurisdictione, & officio
judicandi, *l. 1. & 2. & l. cum vendente, C. ubi ca. fisci, &*
si ea quæstio, C. de his, qui ut indig. Secundo, quia vide-
183 mus collectorem ex stylo curiæ (qui quidem † atten-
dendus est, *c. quod translationem, de off. deleg. cum si-*
mil.)

mil.) deputari † cū facultate exercendi censuras, quod 184
infra latius prosequemur; hujusmodi autem facultas
aperte supponit † jurisdictionem ordinariam, aut de- 185
legatā, ut patet ex tex. in c. 1. c. praterea, & c. ex literis, de
off. deleg. c. cum ab ecclesiarum Prelatus, de off. ordin. c.
cum in ecclesia, de major. & obed. estque communis tam
Theologorū in 4. sententia, distinct. 18. ubi D. Thom. q. 2.
art. 2. quam Canonistarū in d. juribus, ex quibus pluri-
mos refert, & sequitur Covar. in relect. c. alma mater, 1.
par §. 11. num. 1. & seqq. de sent. excom. in 6. Est autem
collector † iudex delegatus, non autem ordinarius, cū 186
neq; jurisdictio eorum concurrat in omnib. cum ordi-
nariis, sicut † jurisdictio legatorum, juxta tex. & quod 187
ibi tradunt Doct. in c. 2. de off. deleg. libr. 6. & Specul. tit.
de legat. §. nunc videndum, vers. legatus, licet impro-
prie collectores vocentur † nuntii Sedis Apostolicæ, & 188
gaudeant certis privilegiis, & honoribus, ut voluit Rot.
d. decis. 12. de prebend. in no. neque deputati sunt, aut de-
legati † ad universitatem causarum, sed potius ad u- 189
num negotium decimarum, per ea, qua not. Bart. in l. 1.
in fin. ff. quis & à quo appell. gloss. in clem. & si principa-
lis vers. foraneo, de rescript. Imol. & Doct. in c. quoniam
Abb. de off. deleg. sed si aliquam universitatem habet,
ea est personarum, non causarum; quo casu † censetur 190
quis factus iudex delegatus, non ordinarius, ut patet ex
text. in c. ut officium, de heret. in 6. cum aliis, de quibus
late per Menoch. de presunt. libr. 2. presunt. 16. num. 31.
Accedit & illud, quod sicut delegatus potest † com- 191
PELLI ad recipiendā delegationem, c. pastoralis, & c. ja-
ne, de off. deleg. ita etiam collectoris, & subcollecto-
ris officium conferri potest † in invitum, ut singula- 192
riter decidit Rot. Rom. d. decis. 12. num. 1. de praben. in no-
quam etiam sequutus est Cassad. decis. unic. num. 4. sub
tit. de verb. sign. Opinio autem illa, quæ vult collecto-
rem solum esse † negotiorum gestorem, forte proce- 193
deret, quando collectores deputarentur sine facultate
coercendi per censuras, prout hodie nullus deputatur;
eademque ratione, quando subcollector deputaretur,

- ut merus, ac nudus exactor, quod & Bellenz. d. q. 94. n. fin. adnotavit. Ceterum ex eo, quod supra admonuimus, & inferius latius ostendemus, collectorem habere facultatem exercendi censuras contra non solven-
- 194 tes; illud plane sequitur, laicum non posse esse collectorem, quod in terminis tradidit, & latius probat Bellenz. d. tract. q. 105. laicus enim regulariter non est ca-
- 195 pax jurisdictionis ecclesiasticæ, neque potest censuras exercere, ut optime & fuse probat Covar. de rejeñ. alma mater. 1. par. §. 11. n. 3. Abb. c. 2. nu. 5. de iud. Hinc
- 196 est quod communiter dicitur, laicum non posse esse vicarium Episcopi, quod tradit Abb. d. c. 2. nu. 9. & 11. ubi Fel. nu. 6. Dec. num. 15. idem Abb. in c. cum causam, nu. 9. de elect. Franc. Marc. decis. Delph. 1001. in 1. par. & alii, quos referunt, & sequuntur Bertach. tract. de Episc. tit. de vic. Episc. num. 14. Rebuf. in praxi benefic. tit. de vic. Episc. nu. 11. Camil. Borel. in tractat. de compromiss. §. 2. gl. 1. num. 85. noviss. Iacob. Sbroz. in tractat. de vic. Episc. q. 31. num. 2. & seqq. lib. 1. quamvis forte posset laicus
- 197 cus & ex speciali permisso Papæ esse vicarius Episcopi, ut late tradit Sbroz. d. q. 31. nu. 13. & duobus seqq. & censuras exercere, ut voluit gloss. in §. verum, 32. dist. & c. bene quidem 96. dist. Abb. d. c. 2. num. 5. de iud. & c. causam qua numero 3. de prescript. quem sequitur ibi Fel. nu. 6. ubi quamplures alios ad id refert. Unde potest etiam laicum ex certa scientia per summum Pontificem
- 198 deputari & collectorem cum jurisdictione, & coëctione voluit Bellen. d. q. 105. num. 3. de quo ego in præsentia disputare non intendo; fat vero nobis sit, laicum regulariter non posse censuras exercere, atque adeo neq; collectorem aut subcollectorem esse cum coëctione, sed solum merum, ac nudum exactorem
- 199 decimarum, quod bene potest & laico demandari, ut etiam adnotavit Bellen. d. q. 105. nu. 2. & colligitur ex Butr. d. c. 2. Archid. in c. nova, 16. q. 7. & Rom. conf. 268. Illud demum circa qualitatem collectoris
- 200 adnotare lubet, eum debere & transcendisse ætatis annum 18. nisi Papa ex certa scientia deputeret existentem

tem i
repti
proba
de off.
deleg
debet
statut
rurus
vel of
non si
vel P
rescri
quanc
collec
Bellen
collec
ad nu
nume
nullo.

S E
ne spe
Bellen
itē si c
leg. &
finon
poter
procu
nis, &
plure
& sec
vis &
tur re
ro pri
colle
pore
l. à ju
off. de
& ali

tem in inferiori aetate, alias deputatio censeretur subreptitia; ita in specie Bellenz. d. tract. q. 108. in princ. id probans per tex. à contrario sensu in cap. cum vigesimū, de off. deleg. ubi id clarius notarunt Abb. & Imol. in † 201 delegato, qualis est collector, ut supra diximus. Imo debet esse ea persona † qualificata juxta tenorem, c. 202 statutum §. 1. de rescript. in 6. ut nimirum sit vel constitutus in dignitate, vel canonicus ecclesie cathedralis, vel officialis Episcopi; Religiosus quoque debet esse non simplex professus, sed qualificatus, puta Abbas, vel Prior conventualis, juxta clem. & si principalis, de rescript. quod idem esset in † subcollectoribus eorum, 203 quando eis tradita esset tota potestas competens ipsis collectoribus, per tex. d. c. statutum, §. in nullo, ita tradit Bellenz. d. q. 108. num. 2. & 3. secus vero esset † ubi tam 204 collector, quam subcollector deputatus solum fuisset ad nudum ministerium exactationis, ut not. Bellenz. d. numer. 2. per ea, qua tradunt Archid. & Gemin. d. §. in nullo.

SECONDA CONCLUSIO. Potest collector † si- 205 ne speciali commissione subcollectorem deputare; ita Bellenz. d. tract. q. 106. in princ. post Rot. decis. 256. incip. itē si collector, in no. que apud me est. 265. seu 9 de off. deleg. & incipit, si collector, in no. Imo dicit ibi Rot. quod si non fuerit † limitata facultas unicum substituendi, 206 poterit plures substituere, per tex. in c. 1. cum ibi not. de procur. in 6. quin etiam in casu hujusmodi limitationis, & restrictionis facultatis cōcludit, posse adhuc † 207 plures successive subcollectores ab eo constitui, quod & sequuntur ibi Add. & Bellenz. d. q. 106. nu. 4. quamvis † per unius substitutionem eo casu alter censere- 208 tur revocatus, ut ibid. ostendunt Rot. & Add. Ratio vero principalis conclusionis ea est; siue enim dicamus, collectorem esse delegatum Papæ, ut supra ostēdimus, poterit subdelegare vices suas, & substituere aliquem, l. à iudice, C. de jud. & c. super † questionum, §. 1 & 2. de 209 off. deleg. cum simil. siue etiam dicamus cum Rot. loc. cit. & aliis, eum esse negotiorum gestorem, & procurato-

- 210 rem Camerae Apostolicae, & tunc † etiam poterit, si ve-
dicatur generalis procurator ad negotia, *l. si procura-*
torem, §. si quis mandaverit. ff. mand. l. 1. §. magistrum. ff.
de exercitor. l. quicumq; §. fin. ff. de institor. c. 1. in fin.
de procurat. in 6. si ve etiam dicamus, illum procurato-
rem esse specialem ad limitatum effectum levandi di-
cimas beneficiorum, non ideo minus poterit subli-
ruere, *per ea, quae tradit Bart. in l. fin. in fin. ff. de divers. c.*
tempor. p. script. c. Bald. in l. quod quis, C. de procurat.
per tex. in c. is cui in 1. respons. de off. deleg. in 6. sed melior
est in c. fin. 2. respons. de procur. eod. lib. Prædictam au-
tem conclusionem declara non procedere, ubi in de-
211 putatione collectoris Papa † apponeret aliqua verba,
ex quibus colligeretur, electam fuisse industriam per-
212 sonæ, ut si diceret, † *de tua prudentia, vel circumspetio-*
ne plenius confidentes, vel similia; tunc enim non posset
subcollectorem deputare, ut in specie monet Bellenz.
d. q. 106. nu. 5. per ea, quæ de subdelegato tradunt In-
noc. & Imol. *in c. fi. de off. deleg.* ubi textus ipse *in §. fin.*
disponit, tunc non posse fieri subdelegationem, cum
electa est industria personæ; quod idem de iis verbis
in subdelegato scripserunt Andr. Gail. *præct. obser. lib. 1.*
obser. 97. num. 6. & Menoch. *d. tract. de præsumt. lib. 2.*
præsumt. 2. n. 17. c. *de arbitr. jud. lib. 1. q. 68. num. 11.*
Idem quoque esset, si Papa diceret, *de fide c. legalitate*
tua confidentes, tunc enim quoque electa esset indu-
stria personæ, Bellenz. *d. q. 106. num. 6.* per ea, quæ de his
verbis tradit Butr. *conf. 48. incipit absque diffusionem in*
fin. quod idem patet ex Menoch. d. numero 11. Imo idem
putarem, si onerata fuisset conscientia collectoris, jux-
ta ea, quæ late profequitur Menoch. *d. præsumt. 2. n. 16.*
c. d. q. 68. nu. 12. aut dictum fuisset, *ipse faciat; vel*
suis manibus, seu per te ipsum, vel personaliter cognoscas;
c. facias; vel adsint verba geminata, maxime ex inter-
vallo apposita, per ea, quæ fuisse, c. *optime more suo tra-*
dit Menoch. de præsumt. 2. n. 6. usque ad 16. In dubio
autem non est dicendum, hoc casu electam fuisse in-
dustriam personæ; neq; enim puto hoc magnum esse,
& at-

& ar
vide
10. v
deleg
refer
68. u
c. 1.
nam
cta c
lios. d
nullu
duur
magi
deler
vbi o
oppo
An v
colle
tione
pulc
subsi
tame
absol
rem,
simp
lecto
miru
gulis
ret es
lenz.
ris tr
pote
c. I
T
lect
volu
266
eam

& arduum negotium, in quo ea industria † electa esse
 videatur, *juxta doctrinam. Bal. in l. liberti, libertaq, col.*
10. vers. quaro denuo, C. de oper. liber. Innoc. d. c. fin. de off.
deleg. & Ias. in l. more, ff. de jurisd. omn. jud. nu. 65. quem
refert & sequitur Menoch. d. presumpt. 21. nu. 4. & d. q.
68. ubi alios recenset num. 15. quod & facit q. 54. num. 7.
 & 11. Nam licet † arbitrio judicis relinquatur, quod
 nam arduum negotium sit, ita ut industria personę ele-
 cta censeatur, *ut voluit Innoc. & Butr. d. c. fin. & post a-*
lios. Menoch. d. tract. de arbitr. jud. lib. 2. cas. 205. num. 3.
 nullus tamen æquus judex arbitratur id negotii ar-
 duum esse, cum decimas exigere, ac lavare † non sit
 magnę industrię, sed facile possit per quemcumque fi-
 delem fieri, ut etiam notavit Bellenz. *d. q. 106. n. 2. & 3.*
 ubi optime quoque solvit quod de publico stipendio
 opponi poterat, *ex l. per hanc C. de erog. mil. ann. lib. 12.*
 An vero ubi plures subcollectores deputantur, ille sub-
 collector, qui posterius deputatus fuit, non facta men-
 tione de primo † censeatur revocatus, & quomodo,
 pulcre, & late prosequitur Bellenz. *d. tractat. de charit.*
subsid. q. 109. ita ut ad eum te remittere sufficiat. Illud
tamen unum te admonitum velim, quod dum refert
absolute Rot. in superius alleg. decis. 267. tenentem prio-
rem, subcollectorem censi revocatum, id non asserit
simpliciter Rot. sed aperte loquitur in casu, quo col-
lector habebat limitatam quoad hoc facultatem, ut ni-
mimum non posset nisi unum subcollectorem in sin-
gulis civitatibus, ac diœcesibus constituere; quod pa-
teret ex ejus decis. initio, cujus verba retulerat idem Bel-
lenz. q. 106. num. 4. Quando autem facultas collecto-
ris transire † possit ad successorem in dignitate, colligi
 potest ex iis, quę tradidit Menoch. *d. q. 68. fere per totã,*
 & Doct. *in c. quoniam Abb. de off. deleg.*

TERTIA CONCLUSIO. Facultas & potestas col-
 lectoris † probanda est per literas, & non per testes; ita
 voluerunt Do. de Rot. *decis. mihi, 10. de off. deleg. alias*
266. incip. dixerunt, & concluferunt, in nov. quamvis
eam aliter alleget Bellenz. d. tract. q. 110. eandem opi-

- nionem sequens *num. 1.* adducit autem Rot. *tex. in l. u-*
nic. C. de mand. Princ. & c. cum in iure, de off. deleg. & in
extrav. Bonif. VIII. qua incipit inuncta, & est 1. de elect.
in commun. quæ tamen loquitur non de deputatione,
 219 aut de delegatione aliqua, sed solum decernit, ne † Epi-
 scopi, aliique Prælati ad proprias ecclesias accedant, in
 iisque recipiantur, sine literis provisionis. Bellen. vero
d. num. 1. inter alia adducit *tex. & ibi Bart. in l. prohibi-*
tum, circa fin. ibi, cum litteræ nostræ cognoverit, C. de jur.
fisc. lib. 10. & l. 1. qua etiam unica est, Cod. de superindie.
lib. eod. idem post alios novissime tradit Mascard. tract.
de probat. conclus. 317 num. 1. vol. 1. Quod idem proce-
 220 dit † in viro excelso, & honesta persona, ut patet ex
 Bart. *in l. palatinos, C. de collat. fund. fiscal. lib. 11. Abb. in*
e. cum olim il. 1. de privil. cum aliis, quos ad id referunt,
 & sequuntur Menoch. *d. tract. de præsumpt. li. 2. præsum.*
15. num. 4. usq. ad 9. & Bellenz. d. q. 110. num. 6. & tri-
 221 *bus seqq.* dum illud probant, † delegato, etiam si per-
 sona illustris sit, & honesta, non credi sine literis dele-
 gationis ubi maxime agitur de præjudicio tertii, quod
 non exiguum sit; quod cum in casu nostro eveniat, o-
 ptime concludunt Bellenz. *loc. cit. & Mascard. d. concl.*
317. nu. 2. quod etiam circumscripto stylo curiæ col-
 lectori fides adhibenda non est, sine literis deputationis.
 222 Hæc autem ipsa conclusio extenditur, † ut non
 probetur collectoris facultas per transumpta literarum,
 sed per originalia: ita in specie voluerunt Bellenz. *d. tr.*
q. 113. in princ. post Rom. cons. 356. circa primam con-
sultationem, nu. 5. & post alios Mascard. d. conclus. 317.
nu. 6. pro quo optime facit *tex. in c. 1. de fid. instr. & l.*
sancimus, C. de divers. rescript. canonizata in cap. sanc-
imus, 25. q. 2. & Auth. si quis in aliquo, C. de edend. qua
 223 jura dicunt † exhibenda esse originalia, non exempla-
 224 ria. Quod ipsum tempera, nisi aut † transumptum fuis-
 set nulla tunc lite pendente aliquod exemplum serva-
 ta forma; *text. in c. fin. de fid. instr. ut per ea, qua ibi, & d.*
Auth. si quis in aliquo, tradunt Doct. voluit in hister-
 225 *minus Bellenz. d. q. 113. nu. 3. & 4.* aut sumtum fuerit †
 ex

ex re
 prob
 curi
 seqq.
 dunt
 621.
 vero
 quar
 cima
 pa ib
 bari
 & se
 Spec
 bus,
 scien
 pert
 jure
 quon
 pote
 idem
 mar
 colli
 stes,
 clara
 riæ e
 tenc
 spec
 ea, q
 il 1.
 cess,
 ille
 110
 d. c.
 bari
 Ro
 bet
 ten
 tot

ex registris bullarum Papæ; per tale enim transfutum
 probaretur hujusmodi facultas collectoris saltem in
 curia, ut in specie tradunt Bellenz. d. q. 113. num. 6. &
 seqq. Mascard. d. concl. 317. nu. 7. & 8. juxta ea, qua tra-
 dunt Dom. de Rot. decis. 28. nota sumtum, de probat. alias
 621. in antiq. & aliis decis. de quibus per eos. Declaratur
 vero hæc eadem conclusio. Primo, ut non procedat,
 quando collector † esset deputatus ad colligendas de- 226
 cimas in curia Romana, seu ab ecclesiis illius urbis, Pa-
 pa ibi existente; tunc enim talis deputatio poterit pro-
 bari per testes, ut voluerunt Mascard. d. concl. 317. n. 9.
 & seqq. & Bellenz. d. q. 110. num. 10. per ea, qua tradunt
 Specul. tit. de probat. §. videndum, vers. quid de auditori-
 bus, num. 3. Archid. in c. nobilissimus, 96. dist. Rom. in l.
 sciendum, colum. 12. num. 50 ff. de verb. oblig. Mil. in re-
 pertor. verbo probatio, delegationis, & Fel. in cap. cum in
 jure, num. 6. de off. deleg. Cujus rei ea ratio affertur,
 quoniam tunc ad summum Pontificem facile quisque
 potest confugere, propter quam rationem putarem
 idem dicendum, licet deputatus fuerit collector deci-
 marum in Romana curia, & alibi; dum enim Romæ
 colligit, ei adhibetur fides absque literis solum per te-
 stes, sicut de transumto supradictum est. Secundo de-
 claratur, ut sorte non procedat, † ubi literæ collecto- 227
 riæ essent amissæ; tunc enim per testes probari poterit
 tenor literarum deputationis, & earum amissio, ut in
 specie limitavit Mascard. d. concl. 317. nu. 11. & 12. per
 ea, quæ de delegatione † tradidit Innoc. in c. cum olim, 228
 il 1. de privil. quem sequitur Rot. decis. 21. n. 7. de con-
 cess. prob. in no. Bellam. decis. 595. & 611. & alii, quos
 ille refert; à qua tamen sententia discessit Bellenz. d. q.
 110. num. 9. quod ante eum in delegato voluit gloss.
 d. c. cum olim. Subcollectoris vero facultas † bene pro- 229
 bari potest per testes, ut in terminis voluerunt Do. de
 Rot. d. decis. 10. num. 1. de off. deleg. in nov. & ibi Add. li-
 bet compilator † contrarium sentire videatur; sed idem 230
 tenent, & late probant Bellenz. d. tract. q. 111. nu. 1. per
 totam, & post alios Mascard. d. conclus. 317. num. 15. &

16. Et ratio clara est, quoniã cū hic casus non recipiatur
 231 exceptus, stabimus regulæ, quod parem † vim habeat
 in probatione testes, & instrumenta, *l. in exercendu, C. de fid. instrum. cum similib.* Alias rationes ad id adducit
 232 Bellen. *d. q. 111.* ubi etiam probat † idem esse, si colle-
 ctor deputeretur solum ad nudum ministerium, ubi sal-
 tem quæritur solum de præterito, an quis fuerit col-
 lector. Poterit etiam probari subcollectoris facultas
 233 † per solas literas collectoris cum ejus sigillo, sine ma-
 nu notarii, aut subscriptione testium; ita in specie do-
 cent Bellenz. *d. tract. q. 114.* per totam, & Mascari. *d. con-
 clus. 317. num. 3.* id autem probatur ex singulari dicto
 Innoc. *in c. quoniam contra, post medium, de probat.*
 quem sequuntur Archid. Jo. An. & Gemin. *in c. si à de-
 legato, de off. deleg. lib. 6.* Buttr. *in c. post cessionem, col. 2.*
de probat. Do. de Rot. decis. 17. nota, quod non creditur,
*de probation. alias 701. in antiq. decis. 7. utrum creda-
 tur, de off. deleg. alias 574. in antiq. & decis. 10. voluerūt,*
& ordinaverunt, vers. contra primam conclusionem, de
probat. alias 348. in nov. qui omnes in eo conveniunt,
 234 subdelegationes † probari per sola sigilla delegatorum
 subdelegantium. Neque obstant text. *in d. cap. quo-
 niam contra, de probat. & c. cum à nobis, de testam.* ut
 optime ostendit Bellen. *d. q. 114. num. 2.* ubi etiam pro-
 bat hanc conclusionem omnino expeditam, & indu-
 bitatam esse, si subcollector deputeretur tanquam nu-
 dus exactor, *per tex. in l. 1. ff. de procur. & clem. 1. eod. tit.*
 eoq; casu debet prius literas recipere, quã officium exer-
 ceat; quod tamen indistincte tradit Mascari. *d. concl. n. 5.*
 Illud demum in hac conclusione de facultate colle-
 ctoris, ac subcollectoris omittendum non est; quod
 ubi de illorum deputatione nullatenus neque per lic-
 235 ras neque per testes constat, neque etiam † poterit per
 communem hominum existimationem probari, *juxta*
tex. in l. Barbarius, ff. de off. prat. ut in specie voluerunt,
& satis probant Bellenz. d. tract. q. 112. per totam, &
Mascari. d. conclus. 317. num. 17. & duobus seqq. Ex
 eo autem maxime id probatur, sive quia *d. l. Barba-*
rius,

rius, † non habeat locum in delegato, cum de ordina-
 tio loquatur, prout inter ceteros voluit Innoc. in c. cum
 dilecta, & c. sciscitatus, de rescript. & alii, quos refert
 Ant. Gabr. com. concl. l. 1. tit. de probat. concl. 8. num. 31.
 siue quia ibi supponitur deputatio, solumque aderat
 vitium, & inhabilitas in iudice, quomodo etiam sol-
 vuntur l. si arbiter, C. de sent. & interlocut. om. jud. & S.
 tua, vers. verum, 3. q. 7. qui etiam textus loquuntur in
 delegato. Et hoc est, quod post Fel. d. c. cum dilecta, &
 c. sciscitatus. ac Paris. cons. 136. volum. 4. voluit Gabr. d.
 concl. 8. num. 32. & 47. dum ait, d. l. Barbarius, proce-
 dere, ubi adfit solum vitium personæ, non autem vitiū
 rescripti. Posset tamen dispositio d. l. Barbarius, locū
 habere, quotiescunque gerit quis se pro collectore in
 provincia, in qua esset Camerarius, vel summus Pon-
 tificex, aut alius habens facultatem depurandi talem col-
 lectorem, vel quis se gereret pro subcollectore in pro-
 vincia, in qua esset collector; ex quo enim superior, ad
 quem spectat, verisimiliter scit, & illos sustinet, gestz
 per eos sustententur, & valent, prout ex not. per las. d. l.
 Barbarius, num. 5. Gondesal. in tract. de legat. 1. par. q. 6.
 in fin. & alios, in his terminis optime tuetur Mascard. d.
 conclus. 317 num. 20. & seqq.

QUARTA CONCLUSIO. Potest collector † ex-
 communicare, suspendere, & interdiceret non solventes
 decimas; ita in specie tradit Bellenz. d. tractat. de charit.
 subsid. q. 45. & probatur ex eo, quoniam collector est
 delegatus, ut superius hac ipsa quest. conclus. 1. ostendi-
 mus; delegatus autem potest † censuras exercere, ut est
 tex. in c. præterea, & cap. ex literis, de off. deleg. ubi id not.
 Doct. & in c. 1. eodem tit. ext. & in 6. Bald. l. nulli, Cod. de
 sent. & interloc. om. jud. sed mihi videtur hæc conclusio
 optime in terminis probari, in sepius cit. extravag. unic.
 Bonifac. vers. super his autem, de decim. dum ibi dicitur,
 super his autem fiet compulsio per censuram ecclesiasti-
 ficam, prout nobis, & illi, cui hoc committendum duxe-
 rimus, visum fuerit expedire: proferatur autem, si ex-
 pediens visum fuerit, excommunicatio generaliter, vel
 spe-

- specialiter in eos, qui in solutione decimæ, vel suorum æstimatione proventuum, cum fuerit faciendæ, fraudem, vel malitiam scienter duxerint adhibendam: hæc Bonif. In personis tamen Episcoporum servare debet modestiam, de qua in c. quia Pontificali, quod est 2. de off. deleg. lib. 6. ut nimirum, prius eis ingressus ecclesiæ interdicatur, vel sacerdotale ministerium, ac deinde ab officio suspendantur, ac subsequenter contra eos aggravetur censura ecclesiastica; atque ita in hac specie monet Bellenz. d. q. 95. quinimo cum de quantitate solum, & æstimatione fructuum agitur, circa solutionem decimæ tam Episcopi, quam Abbates, ceteræque personæ ecclesiasticæ honorabiles non suspectæ propriæ conscientiæ relinquuntur, ita quod sufficiat quoad tales excommunicationis sententia, quæ in nullo modo solventes, vel scienter adhibentes fraudem, vel malitiam circa ipsius decimæ solutionem generaliter profertur, prout disponitur in d. extrav. vers. Episcopi autem & Abbates; cum tamen alii, quos prævis informationibus, & inquisitionibus constiterit minus debito solvisse, specialiter excommunicari possint, ut in ead. extravag. habetur vers. prox. præcep. incip. sed si ex probabilibus. Quod vero diximus de interdicto, intelligendum est de speciali, hoc est, certæ ecclesiæ, non autem generali alicujus villæ, ut in hac specie voluit Bellenz. d. tractat. q. 25. num. 1. & quæst. 95. nu. 3. & 4. prohibitum enim est, imo nullum interdictum generale contra civitatē, castrum, aut alium locum latum auctoritate ordinaria, seu delegata pro pecuniario debito, vel pro cujuscvis pecuniæ quantitate, eo maxime, quia eorum locorum domini, aut incolæ singulares personæ intra statutum terminum hujusmodi debitum non persolvunt, ut latius cavetur in extravag. Bonif. VIII. quæ incipit providi attendentes, & est 2. de sent. excom. in commun. id quod etiam notant, & latius profsequuntur Io. An. & Gemin. in c. presenti, de sent. excom. in 6. & Io. Calder. in tract. de interd. eccles. vers. si quaratur, An vacante, & vers. item quæro, an extravagant. Poterit

Pote
priu
lares
q. 25
ra, &
ut op
dicit
nitio
mam
pron
extra
versi
tract.
ctor:
cima
nere
Belle
gato
gloss.
ter D
men
re no
pro ha
noc. in
iam p
ter, &
tract.
tū, &
met B
cip ff.
S. acto
cut. r
Secus
seni ff.
de be
Arina
profes
colle

Poterit tamen † illud interdictum generale ferri, si 244
 prius lata fuit sententia excommunicationis in singu-
 lares personas, & ea contempta fuit, ut tradit Bellenz. d.
 q. 25. num. 4. causa enim interdicti generalis immedia-
 ra, & propinqua est † contemptus excommunicationis, 245
 ut optime adnotavit Calder. consil. 8. Episcopus inter-
 dicit, de sent. excom. Quomodo vero facienda sit mo-
 nitio † clero vel collegio, quando collector vult deci- 246
 mam exigere, & quomodo † contra non solventes 247
 promulganda sit generalis sententia, colligitur ex d.
 extravag. unic. de decim. versic. sed si ex probabilibus, &
 versic. volumus quoque, latiusque, prosequitur Bellenz. d.
 tractat. q. 110. & duabus seqq. Poterit quoque † colle- 248
 ctor ac subcollector alias multare non solventes deci-
 mas; licet subcollector non tantam pœnam impo-
 nere possit, † sicut collector, ut in hac specie resoluit 249
 Bellenz. d. tract. q. 69. per ea qua de delegato & subdele-
 gato tradunt Innoc. Host. & Butr. in cap. 1. de off. deleg.
 gloss. & Innoc. in c. pastoralis, §. fin. eod. tit. & communi-
 ter Doct. ex quibus plerisque idem Bellenz. refert. Non ta-
 men credo, quod † poterit collector beneficiis priva- 250
 re non solventem, prout in delegato sentit Host. in c.
 pro humanis, de homic. in 6. licet contrarium sentiat In-
 noc. in c. quia diversitatem, de concess. prabend. Quin et-
 iam possunt non solventes decimas † capi personali- 251
 ter, ut in terminis tradit, & optime probat Bellenz. d.
 tract. q. 98. quod idem erit † in Rectoribus universita- 252
 tū, & capitibus collegiorū, pro suis collegiis, ut idem-
 met Bellen. adnotavit d. tract. q. 99. per tex. in l. 1. in prin-
 cip. ff. de muner. & honor. & ea, qua tradunt Bart. in l. 4.
 §. actor. ff. de re judic. & Bald. in l. etiam, col. 5. C. de exe-
 cut. rei jud. & l. 1. §. quibus, ff. quod cuiusque, univers. nom.
 Secus vero esset in hoc utroque casu, ubi beneficiari,
 seu isti Rectores † essent Doctores actu legentes, prout 253
 de beneficiariis voluit Bellenz. d. q. 98. num. 7. juxta do-
 ct. Arinam Bart. in l. medicos, per illum textum, Cod. de
 professoribus & medicis, lib. 10. Neque etiam poterit
 collector † invocare brachium seculare contra non 254
 sol-

sol-

solventes sine speciali commissione, & mandato sedis
Apostolicę, prout habetur in d. *extrav. unic. vers. provi-*
so haftenus, in fin. quod etiam not. Bellenz. d. tract. q. 97.
n. 1. Card. d. clem. fin. q. 16. de decim. Imol. n. 13. quamvis
255 alioqui de jure communi ¶ tamquam delegatus id pos-
set, ut late & optime probat Bellenz. d. n. 1. de quo not. in t.
1. de off. ord. c. si quando, & c. significasti, de off. deleg. & c.
cum non ab homine, de judic.

QUINTA CONCLUSIO. Collector non potest
256 in exactione decimę loco pignoris, vel alias ¶ capere
vasa sacra, paramenta, libros, & alia ad cultum divinum
deputata; ita per text. in d. clem. fin. qua incipit, *benefi-*
ciorum, de decim. notavit ibi gloss. Card. Imol. & ceteri
Bellenz. d. tractat. q. 15. num. 3. & q. 88. 91. & 93. num.
1. quę tamen clem. solum loquitur, ubi decima bene-
ficiorum alicui per Papam conceditur; sed idem habe-
mus in d. *extravag. unic. versic. ult. cujus hęc sunt ver-*
ba; quodq; ad vasa sacra, paramenta, calices, cruces, &
libros, aliaq; bona mobilia ad cultum deputata divi-
num, vel ad privilegia ecclesiarum, & monasteriorum,
aliorumq; locorum ecclesiasticorum ipsius occasione de-
cima manus nullatenus extendatur; quod idem forte
257 dicendum erit ¶ in iis, quę sunt promiscuo usui de-
putata, prout esset liber, quo sacerdos & domi, & in ec-
clesia utitur, & similia; neque enim ea capi possunt in
258 pignus, ut voluit Bellenz. d. q. 93. quoniam magis ¶ di-
gnum trahit ad se minus dignum, cap. *quod in dubio,*
de consecr. eccles. vel altar. & c. unic. eod. tit. in 6. cum si-
milibus, & per alia, de quibus per eum. Illa sane hac in
re certa sunt, & omnino notanda, quę hic ordine ju-
259 bet subjicere. Primo, non posse ¶ hujusmodi vasa sa-
cra, & ornamenta divino cultui dedicata, de quibus
antea diximus, etiam à sponte dantibus pignori acci-
pi, prout ex d. clem. fin. colligit ibid. Paul. Leaz. quem se-
quitur Bellenz. d. tractat. q. 89. Secundo, quod si nihil-
ominus collector vult capere hujusmodi res sacras,
260 quas notorium sit esse divinis officiis deputatas, ¶ pos-
se ei saltem post appellationem violenter resisti, ut late
& opti-

& op
possi
quore
modi
rat ¶
exhib
ipso ju
ditq; B
eccles.
dic. qu
tor p
& opt
dit Cy
de crim
script.
sequen
affici p
guend
consec
rata, v
facit q.
S e x
¶ liber
sine sp
num. 1
piendu
vat. &
berare
cepisse
confite
Pio, S. f
in l. 2 S
tract. q.
non ad
dum, n
ctor sit
Imol. a
in l. fice

& optime probat Bellenz. *d. tractat. q. 90.* quomodo possunt intelligi Paul. & Card. *d. clem. fin. q. 15.* & alii quorquot absolute dixerunt, posse collectori hujusmodi res capienti resisti; quo etiã casu, si collector ferat † excommunicationem, aliasve censuras contra nō exhibentes hujusmodi res, erunt illæ censuræ nullæ ipso jure, ut optime voluit Paul. & Card. *loc. cit. ostenditq; Bellenz. d. tractat. q. 24. ac not. Gig. tractat. de pens. eccles. q. 60. num. 3* & colligitur ex Abb. *in c. 1. de re judic. quinimo in † casu hujus notorietatis poterit collector puniri ab ordinario ratione notorii delicti, ut late & optime probat Bellen. d. tract. q. 91. per ea, quæ tradit Cyn Petr. & Bald. in Auth. qua in provincia, C. ubi de crim. agi. opor. gloss. ult. ubi Butr. & Abb. in c. fin. de rescript. & per alia, de quibus ibi per Bellen. qui etiam q. sequenti optime declarat, quomodo arbitraria pœna affici poterit, juxta qualitatem delicti pulcre distinguendo de rebus consecratis, & benedictis, & non consecratis, aut benedictis; & utrum actu sint deputatæ, vel solum destinatæ cultui divino: quod etiam facit q. 88.*

SEXTA CONCLUSIO. Potest collector decimæ † liberare, & quietare eos, qui solverunt decimã etiam sine speciali mandato; ita Bellenz. *d. tractat. quest. 103. num. 1.* satis enim id includitur in mandato ad recipiendum, juxta text. & ibi Bald. *in l. abstulit, C. de novat. & in l. si debitorem, ff. eod.* Imo poterit etiam liberare eos, qui non solverunt, & confiteri se ab eis recepisse, ubi maxime mandatum sit ad recipiendum, & confitendum, ut ex sententia Ang. & Imol. *in l. à divo Pio, §. sed si emptor, ff. de re judic. Bald. Salic. Fulg. Castr. in l. 2. §. fin. ff. si cert. pet. & communi resolvit Bellenz. d. tract. q. 104. num. 1.* qui etiam *num. 2.* idem probat, ubi non adsit verbum, *confitendum*, sed solum *quietandum*, *num. vero 3. & 4.* id limitat procedere, ubi collector sit solvendo, alias secus, per tradita ab Ang. & Imol. *d. §. sed si emptor*, & aliis, *d. vero q. 103. per tex. in l. sicut datam, C. de lib. ca. & ibi Bald. & alios probat*

264 teneri † collectorem solventibus, si illud petant, instrumentum liberationis facere.

SEPTIMA ET ULTIMA CONCLUSIO. In
265 exactione decimæ † proceditur executive, & incipitur à præcepto; proposito enim edicto, & generali monitione, ut termino tot dierum debeant tam singulares personæ, quam collegia solvise, si non solverint, poterit in eos ferri cēsurā, ut colligitur ex d. extravag. unic. versic. sed si ex probabilibus, & versic. volumus quoq; & in subsidio charitativo late probat Bellenz. d. tractat. q. 15. num. 1. post Rot. decis. 425. incipit, item extra Rotam, in no. sed mihi est 19. de dot. & contum. alias 444. in no. & incipit extra Rotam, ubi etiam tradit Rot. quan-

266 do † audiatur allegans, & probare volens ignorantiam edicti. In decima vero Papali id patet ex late traditis per Bellenz. d. tractat. q. 100. & duobus sequentibus ad quem te remitto, ne illius dicta, aut verba trans-

267 scribere videar. Poterit tamen † appellari à collectore multis saltem in casibus, prout in charitativo subsidio late ostendunt Bellenz. d. tractat. quest. 55. & Remig. qui totam eam quæstionem etiam refert, & sequitur in simil. tract. de charitat. subsid. quest. 52. In decima vero Papali admittit idem Bellenz. d. quest. 55. num. 8.

268 & quest. 90. num. 1. Primus autem casus † esse potest, si nimis brevem terminum statuatur ad solvendum, juxta textum sing. in c. 1. de delat. & gloss. in cap. ex literis verb. infra triduum, de constit. cum similib. Secundus, ubi collector capit pignoris loco res, quas notorium est esse sacras, & divino cultui deputatas, ut in specie voluit Bellenz. d. q. 90. num. 1. & nos supra semel admo-

270 nuimus. Tertius, † si quis nimium grauetur, quia multi impetrarunt exemptionem, neque alter de alterius exemptione, ac privilegio mentionem fecit in impetratione, & reliquis, aut eorum aliquibus, hujusmodi exemptionem subreptionis opponentibus, collector eam rejicit, juxta ea, qua late superius tradidimus q. 3. conclus. 7. Quartus, si à privilegiatis privilegium al-

271 legantibus, † collector decimam exigit; nisi velimus

tunc

tunc
lam e
com.
pra q
Q
tur,
judic
dispos
clém.
esse.
debet
cessit
mini
de ju
idem
tame
illi su
certa
sam,
re, de
præst
eccle
locu
men
cima
Vele
penfi
vit, a
prop
Papa
tunc
quic
char.
Step
per c
stena
quic
bus

tunc processum, & sententiam superinde secutam, nul-
lam esse, per ea qua late tradunt *Cald. cons. 9. de sent. ex-*
com. Gig. de praesum. q. 60. Bellen. d. tract. q. 24. & nos su-
pra q. 3. concl. 2. & 3.

Quod si pro complemento hujus materiae quaeratur, *An ubi exactio hac, vel solutio decima Papalis in*
judicium deducatur, summarie tractari possit, juxta
dispositionem clem. dispendiosam, de judic. & formam
clem. saepe de verbor. sign. Respondeo, distinguendum
esse. Vel enim quaestio est inter clericum, qui solvere
debet, & illum, cui Papa decimam beneficiorum con-
cessit, & tunc † res & causa agitur plenarie; in his ter- 272
minis loquitur gloss. *d. clem. dispendiosam, vers. decim.*
de judic. quam ibi sequitur Paul. Card. Imol. & ceteri,
idem Card. *d. clem. fin. q. 2. Imol. num. 3. de decim.* cujus
tamen contrarium tenuit ibi Steph. Probant autem
illi suam sententiam, tum quia haec decima non est
certa quota, *c. fin. de vot.* tum quia illa *clem. dispendio-*
sam, exorbitat à jure, unde est restringenda, c. qua à ju-
re, de reg. jur. in 6. cum simil. tum quia ad hujus decimae
praestationem non potest eo casu cogi per censuram
ecclesiasticam praevia sola monitione; cum id solum
locum habeat, cum per Papam exigitur, quod ta-
men requiritur *in d. clem. dispendiosam*, ad hoc, ut de-
cimarum causa tractari possit, ac debeat summarie.
Vel est quaestio inter duos clericos, puta titularem, &
pensionarium, seu vicarium, quia eorum aliquis sol-
vit, ac vult repetere, & tunc idem † dicendum puto 273
propter easdem rationes; Vel demum quaestio est inter
Papam, vel Cameram, seu collectorem, & clericum, &
tunc dicerem causam † esse summarie tractandam, 274
quicquid in contrarium voluerit *Bellen. d. tractat. de*
charitat. subsid. quest. 39. tum quod ita sentire videretur
Steph. *d. clem. fin.* tum quod tunc potest fieri coactio
per censuram ecclesiasticam, *ut supr. conclus. 4. late o-*
stendimus; tum per text. in l. publicas, C. de fer. & l. ne-
quicquam, §. de plano, ff. de off. procons. junctis aliis, qui-
bus non satisfacit Bellen. d. q. 39. num. 1. & 2. tum quia

275 in † exactionibus functionum fiscalium, tributorum,
 & collectorum summarie proceditur, ut post Bald. cons.
 433. incipit licet, &c. vol. 3. tradit Marant. in specul. aur.
 par. 4. tit. de judic. Mercat. num. 181. tum demum, quia
 276 tunc res non patitur dilationem, ideoq; † potest sum-
 marie tractari, juxta ea quæ de alimentis tradit Bellen.
 d. q. 39. num. 3. & 4. late Asin in prax. judic. §. 3. c. 31. n.
 6. & Surd. in tract. de alim. tit. 8. privil. 2. nu. 1. & seqq.
 Ex quibus etiam junctis iis, quæ tradit Tiraq. de pri-
 vil. pia causa, privil. 153. probabile mihi redditur,
 regulariter appellationem non admitti in
 harum decimarum ex-
 actione.

SOLI DEO GLORIA.

INDEX

A Ctio
 ria,
 locum
 decim
 cap. 8.
 Advoca
 milit
 tur d
 solven
 fidico
 Edifica
 tra fin
 instit
 cerdo
 tione
 jam o
 ni sin
 adire
 Es alie
 in sol
 lis